

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Πτυχιακή Εργασία

Θέμα

«Η οικονομική ανάπτυξη της Κίνας»

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ

Δαγκούνα Ευγενία

Καλαπόδη Ελένη

Κορδαλή Παναγιώτα

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Παλαιολόγου Βασίλειος

Πάτρα, 2012

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η προβληματική της πτυχιακής εργασίας κινείται γύρω από την πορεία της μεγέθυνσης της οικονομίας της Κίνας. Πρόκειται για μία πορεία που ξεκίνησε με αργά βήματα, όταν ο Ντεγκ Ξιαοπίνγκ το 1978 εφάρμοσε τις πρώτες μεταρρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό της Κίνας, και πρόσφατα επιταχύνθηκε ραγδαία.

Παρατηρώντας τα μεγέθη που παρουσίαζε η χώρα πριν είκοσι χρόνια, κανείς δεν θα φανταζόταν πως σήμερα θα ήταν μία παγκόσμια υπερδύναμη. Ωστόσο, ποντάροντας στο πάμφθινο εργατικό δυναμικό και τη βοήθεια των μεγάλων επιχειρήσεων της Δύσης, αναδείχθηκε ταχύτατα στην δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία παγκοσμίως, μια θέση μετά τις ΗΠΑ.

Κάτω από την επιφάνεια, όμως, και τους φρενήρεις ρυθμούς ανάπτυξης, η Κίνα καλείται να αντιμετωπίσει πληθώρα προκλήσεων. Οι πολιτικές της επιλογές σε θέματα όπως το περιβάλλον, καθώς οι ανάγκες της χώρας για ενέργεια ολοένα αυξάνονται, και τα ανθρώπινα δικαιώματα, βρίσκονται στο επίκεντρο της προσοχής διεθνώς. Στο εσωτερικό επικρατεί λαϊκή δυσαρέσκεια, καθώς η κινεζική κοινωνία βρίσκεται σε αναβρασμό, ο οποίος εκτονώνεται μέσω ενός συνόλου αντιδράσεων με τους πολίτες να διεκδικούν ένα καλύτερο βιοτικό επίπεδο.

Όλα αυτά είναι οι αναμενόμενες επιπτώσεις της ανάπτυξης της κινεζικής οικονομίας και η αντιμετώπισή τους από την κυβέρνηση κρίνεται καθοριστική για την συνέχιση της ανοδικής πορείας της χώρας.

Από την παρούσα ανάλυση, που ανέδειξε την αναμφισβήτητη αύξηση του μεγέθους της οικονομίας της Κίνας, προέκυψαν ερωτήματα και προβληματισμοί ως προς το ρόλο που δύναται να διαδραματίσει η Κίνα στη διεθνή σκηνή, έχοντας υπ' όψιν πως το διαρκώς μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον είναι δυνατόν είτε να ανακόψει απότομα την εξέλιξη αυτή, είτε με τους σωστούς χειρισμούς από την κινεζική κυβέρνηση, να την επιταχύνει.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1- Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	8
1.1. Εννοιολογικός προσδιορισμός της οικονομικής ανάπτυξης	8

1.2. Μέτρηση της οικονομικής ανάπτυξης	8
1.2.1. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ	8
1.2.2. Κοινωνικοί δείκτες	9
1.3. Η διαδρομή της έννοιας της οικονομικής ανάπτυξης	9
1.3.1. Το ιστορικό της οικονομικής ανάπτυξης	9
1.3.2. Η κλασσική αντίληψη	10
1.3.3. Διεύρυνση του περιεχομένου της οικονομικής ανάπτυξης	11
1.4. Ταύτιση της οικονομικής ανάπτυξης με την οικονομική μεγέθυνση	13
1.5. Ο ορισμός επιπέδου της ανάπτυξης	14
1.5.1. Οι αναπτυγμένες χώρες	14
1.5.2. Οι λιγότερο αναπτυγμένες χώρες	15
1.6. Οι συνέπειες της οικονομικής μεγέθυνσης	15
1.6.1. Οι αρνητικές επιπτώσεις στον πολιτισμό και την ποιότητα ζωής	15
1.6.2. Η μόλυνση του περιβάλλοντος	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2- Η ΚΙΝΑ	19
2.1. Η γεωγραφική θέση	19
2.2. Το πολιτικό σύστημα	20
2.3. Η δημογραφία	21
2.4. Η οικονομία	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ	25
3.1. Η ιστορική εξέλιξη της Κίνας	26
3.2. Η σημερινή οικονομική κατάσταση της Κίνας	27
3.2.1. Το 11 ^ο Πενταετές Εθνικό Πρόγραμμα	27
3.2.2. Η οικονομία της Κίνας σήμερα	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4- ΒΑΣΙΚΟΙ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	32
4.1. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	32
4.1.1. Συνεισφορά των κλάδων στο ΑΕΠ της χώρας	35
4.2. Πληθωρισμός	36
4.3. Εισόδημα	38
4.4. Κατανάλωση	40
4.5. Αποταμίευση	44
4.6. Εισαγωγές- Εξαγωγές	46
4.6.1. Εισαγωγές	47
4.6.2. Εξαγωγές	49

4.7. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5- ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	55
5.1. Τράπεζικός κλάδος	55
5.2. Νόμισμα	58
5.3. Συνάλλαγμα	58
5.4. Συναλλαγματική Πολιτική	59
5.5. Συναλλαγματικά Αποθέματα	61
5.6. Γουάν – Βασικό Αποθεματικό Νόμισμα	63
5.7. Ανησυχίες για το τραπεζικό σύστημα	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6- ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	70
6.1. Κατανομή	70
6.2. Κόστος Εργασίας	72
6.3. Εργασιακές Συνθήκες	74
6.3.1. Εξεγέρσεις Εργαζομένων	76
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 - ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ	79
7.1. Ναυτιλία	79
7.2. Τουρισμός	81
7.3. Ενέργεια – Α.Π.Ε. (Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας)	83
7.4. Υψηλή τεχνολογία – Τηλεπικοινωνίες	87
7.5. Κατασκευές	88
7.6. Αγροτικός τομέας	94
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8- Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΑΓΟΡΑ	97
8.1. Περιφερειακές και διεθνείς συνεργασίες	98
8.2. Η Κίνα και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου	99
8.3. Η συνεργασία μεταξύ Κίνας και ASEAN	101
8.4. Η συμμετοχή της Κίνας στις BRICS (Brazil, Russia, India, China, South Africa)	107
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9- ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΙΝΑΣ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	112
9.1. Ευρωπαϊκή Ένωση	112
9.1.1. Η στάση της Κίνας απέναντι στην κρίση της Ευρωζώνης	113
9.2. Η.Π.Α	119
9.2.1. Νομισματικός πόλεμος ΗΠΑ- Κίνα	123
9.3. Ιαπωνία	125
9.4. Χονγκ Κονγκ	126

9.5. Βόρεια Κορέα	127
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10- ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	130
10.1. Μετανάστευση	130
10.1.1. Ιστορικό	130
10.1.2. Το σύστημα Ηυκου	131
10.1.3. Τα αίτια της μετανάστευσης	132
10.2. Φτώχεια	133
10.3. Ανισότητες	134
10.4. Ενέργεια – Περιβάλλον	138
10.5. Δικαιώματα κι ελευθερίες	141
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11- ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	145
11.1. Στόχοι	145
11.2. Συμπεράσματα	148
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	152

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η οικονομία της Κίνας υπόκειται σε μια φάση υπερταχείας οικονομικής ανάπτυξης τα τελευταία 30 χρόνια, μια φάση η οποία, για τις υπόλοιπες αναπτυσσόμενες χώρες της υφηλίου διήρκεσε έναν αιώνα. Σε λιγοστά κράτη παρατηρήθηκε μια τόσο μεγάλη κοινωνικοοικονομική μετάλλαξη σε ένα τόσο μικρό χρονικό διάστημα. Η Κίνα μπορεί να θεωρηθεί ως ένας μικρόκοσμος δυναμικών και τάσεων που επηρεάζουν συνολικά την υφήλιο. Κάποιοι άνθρωποι μάλιστα, αποφάνθηκαν ότι φθίνει ο ρόλος των Ηνωμένων Πολιτειών στη παγκόσμια οικονομία, και η θέση τους ως παγκοσμίου ηγέτη αντικαθίσταται από την Κίνα. Σε αυτή τη δύσκολη παγκόσμια οικονομική συγκυρία, η ανάδειξη νέων οικονομικών δυνάμεων και η μετατόπιση του παγκόσμιου οικονομικού κέντρου φαίνεται πιο επίκαιρη από ποτέ.

Με την παρούσα εργασία επιχειρείται να αναδειχθεί η ανάπτυξη της Κίνας, η θέση της στην παγκόσμια οικονομία καθώς κι η μετεξέλιξή της από μια αγροτική και φτωχή χώρα σε μια βιομηχανική και εξαγωγική υπερδύναμη. Θα παρουσιάσουμε τα οικονομικά μεγέθη που συντέλεσαν στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας, αλλά ταυτόχρονα θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε κι άλλους τομείς, όπως ο κοινωνικός ή ο ενεργειακός, στους οποίους η σπουδαία αυτή ανάπτυξη δεν μπορούσε να μην επιφέρει αλλαγές.

Στο πρώτο κεφάλαιο θα γίνει μια ανάλυση του όρου της οικονομικής ανάπτυξης, αφού ο όρος αυτός θα χρησιμοποιηθεί πολύ κατά τη διάρκεια της εργασίας μας. Στο δεύτερο κεφάλαιο θα γίνει η πρώτη γνωριμία με την χώρα Κίνα καθώς κι η παρουσίαση των σημαντικότερων χαρακτηριστικών της χώρας.

Στα επόμενα κεφάλαια και συγκεκριμένα στα κεφάλαια 3 έως 6 θα ασχοληθούμε με την οικονομικό τομέα της Κίνας, με μακροοικονομικά μεγέθη και την εξέλιξή τους, με τον τραπεζικό και εργατικό κλάδο που έχουν άμεση σχέση με την οικονομία της χώρας και με τους τομείς εκείνους που επιτάχυναν την ανάπτυξη της χώρας.

Στο έβδομο κεφάλαιο θα αναλυθεί το πως οι κύριοι τομείς δραστηριοτήτων συμβάλλουν στην μεγέθυνση της οικονομίας της χώρας αλλά και πως αυτοί επηρεάζονται καθώς η οικονομία σημειώνει ανοδική πορεία.

Στο όγδοο και ένατο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι διεθνείς και περιφερειακές συμφωνίες που έχει συνάψει με σκοπό την επιθετική της είσοδο στις διεθνείς αγορές καθώς και οι σχέσεις της Κίνας με άλλες χώρες.

Ακολουθεί ένα κεφάλαιο στο οποίο αποτυπώνεται το τίμημα της οικονομικής ανάπτυξης, τόσο στους κατοίκους της χώρας, όσο και στην ίδια τη χώρα με σημαντικότερη συνέπεια την μόλυνση περιβάλλοντος.

Τέλος, παρουσιάζονται οι στόχοι και προοπτικές της χώρας και καταλήγουμε στα συμπεράσματα που προκύπτουν από την συνολική μελέτη του θέματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1.1. Εννοιολογικός προσδιορισμός της οικονομικής ανάπτυξης

Η οικονομική ανάπτυξη αποτελεί ένα από τα βασικότερα γνωστικά αντικείμενα της οικονομικής επιστήμης. Είναι ποιοτικός όρος της μακροοικονομίας, ο οποίος αναφέρεται στην αύξηση δυνατότητας ικανοποίησης των ατομικών και κοινωνικών αναγκών με την πάροδο του χρόνου στο εσωτερικό μιας οικονομίας. Είναι έκφραση που σημαίνει γενικά τη δυναμική τάση ενός οικονομικού συστήματος, το οποίο καθιστά δυνατή την αύξηση του συνολικού ή του κατά κεφαλήν εθνικού προϊόντος. Βέβαια οι τρόποι προσέγγισής της διαφέρουν ανάλογα με την σχολή της οικονομικής σκέψης. Έχει αποτελέσει και συνεχίζει να αποτελεί πεδίο έντονων θεωρητικών αναζητήσεων, αντιπαραθέσεων και προβληματισμού κι έχουν διατυπωθεί για τον προσδιορισμό της αρκετές θεωρίες, εκ των οποίων οι σημαντικότερες ξεδιπλώνονται στην συνέχεια της εργασίας.

1.2. Μέτρηση της οικονομικής ανάπτυξης

1.2.1. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ

Όπως αναφέραμε και στην αρχή του κεφαλαίου, η οικονομική ανάπτυξη προϋποθέτει αύξηση του πραγματικού εθνικού προϊόντος ή εισοδήματος και συγκεκριμένα του κατά κεφαλήν αυτού. Εύλογο είναι συνεπώς, πως το κατά κεφαλήν ΑΕΠ χρησιμοποιείται ως ποσοτικός οικονομικός δείκτης μέτρησης της ανάπτυξης.

Παρά τη σπουδαιότητα και χρησιμότητά του το ΑΕΠ παρουσιάζει ατέλειες και αδυναμίες που οφείλονται σε διάφορες αιτίες. Οι σπουδαιότερες είναι πως το ΑΕΠ¹:

- δεν περιλαμβάνει την αξία της παραγωγής που αφορά στην ιδιοκατανάλωση, γιατί αυτή δεν γίνεται αντικείμενο αγοραπωλησίας.
- είναι ποσοτικός και όχι ποιοτικός δείκτης. Η βελτίωση της ποιότητας όταν δεν εκφράζεται στην τιμή, δεν καταγράφεται στο ΑΕΠ. Είναι όμως εξίσου σημαντικός παράγοντας με την ποσότητα.

¹ Λιανός Θ., Παπαβασιλείου Α. και Χατζηανδρέου Α., “Αρχές Οικονομικής Θεωρίας”, έκδοση Ο.Ε.Δ.Β., σελ 142

- δεν συμπεριλαμβάνει την αξία των αγαθών και υπηρεσιών της παραοικονομίας. Αυτό οδηγεί σε υποεκτίμηση του ΑΕΠ.
- αγνοεί τη σύνθεση και την κατανομή της παραγωγής, επομένως δεν παρουσιάζει πλήρως την ευημερία της χώρας.

1.2.2. Κοινωνικοί δείκτες

Τα προβλήματα που αναφέραμε όσον αφορά το ΑΕΠ ως δείκτη μέτρησης της οικονομικής ανάπτυξης, οδήγησαν στην δημιουργία κι άλλων δεικτών για την μέτρηση της ευημερίας μιας χώρας.

Μιλάμε για τους κοινωνικούς δείκτες που συνδέουν την οικονομική ανάπτυξη με το επίπεδο της ανεργίας, την φτώχεια, την διανομή του εισοδήματος, την εξέλιξη της υγείας, της εκπαίδευσης κ.α.

Για παράδειγμα ο Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης του ΟΗΕ είναι ένα στατιστικό μέτρο που εκτιμά την ανθρώπινη ανάπτυξη μιας χώρας. Παρόλο που υπάρχει μεγάλος συσχετισμός μεταξύ του να έχει μια χώρα υψηλό δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης και με το να έχει μια ευημερούσα οικονομία, ο ΟΗΕ λέει πως ο Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης έχει να κάνει με πολύ περισσότερα από το εισόδημα και την παραγωγικότητα².

Βέβαια κι οι κοινωνικοί δείκτες παρουσιάζουν ατέλειες, αλλά καταφέρνουν να απεικονίζουν περισσότερο την ανάπτυξη με την ευρεία έννοια του όρου.

1.3. Η διαδρομή της έννοιας της οικονομικής ανάπτυξης

1.3.1. Το ιστορικό της οικονομικής ανάπτυξης

Η έννοια της σταδιακής ανάπτυξης δεν υπήρχε από τις πρώτες ιστορικές περιόδους, αλλά διαμορφώθηκε μέσα από το πέρασμα διαφόρων πολιτισμών. Οι πρώτες ιδέες περί «προόδου», συναφείς με την ιδέα της ανάπτυξης ,διαμορφώθηκαν κατά την κλασσική Αρχαιότητα, αλλά ήταν η εβραϊκή και η χριστιανική θεολογία η οποία δίνοντας έκφραση στη γραμμική αντίληψη του χρόνου, άλλαξε τον τρόπο σκέψης σχετικά με την ιστορία και την πρόοδο.

² “Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης”, wikipedia.org

Στην συνέχεια, κατά τη μερκαντιστική φάση του πρώιμου καπιταλισμού, ωρίμασε η υλιστική αντίληψη της προόδου ως σταδιακής διαδικασίας της οικονομικής μεγέθυνσης, κατά την οποία αυξάνονται στο εσωτερικό μιας κοινωνίας τα διαθέσιμα προς τον καταναλωτή αγαθά. Εκείνη την περίοδο η εν λόγω μεγέθυνση θεωρούνταν πως αντικατοπτριζόταν στην αύξηση της ποσότητας του χρήματος που κυκλοφορούσε υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης. Η αντίληψη αυτή νομιμοποιούσε αλλά και καθοδηγούσε την ευρωπαϊκή αποικιοκρατία. Κατά τον διαφωτισμό του 18^{ου} αιώνα η έννοια της οικονομικής ανάπτυξης είχε ήδη αποκρυσταλλωθεί στην αύξηση του συνολικού πλούτου ενός έθνους μέσω προνομιακού, μονοπωλιακού εμπορίου με αποικιακές αγορές και είχε ήδη συνδεθεί με την εκβιομηχάνιση.

Περί τα τέλη του 18^{ου} αιώνα, η ανάδυση της οικονομικής επιστήμης είχε ως αποτέλεσμα την αντικατάσταση του μερκαντισμού από την σχολή των κλασσικών φιλελεύθερων οικονομικών και την έμφαση στα πλεονεκτήματα του ελεύθερου εμπορίου. Η έννοια της οικονομικής ανάπτυξης έλαβε πλέον την πλήρη της μορφή και συνδέθηκε ρητά με τη μεγέθυνση του ρυθμού παραγωγής αγαθών, καθώς επρόκειτο για μία μετρήσιμη ποσότητα που επέτρεπε την αφηρημένη μαθηματική μοντελοποίηση της ανάπτυξης. Ωστόσο ήταν ήδη αντιληπτό πως η ανάπτυξη είχε έναν ευρύτερο, ποιοτικό χαρακτήρα καθώς συνοδευόταν από δομικές μεταβολές και διαδικασίες αναδιοργάνωσης στην κοινωνία, με στόχο τον προσανατολισμό στην αυξανόμενη κάλυψη των ατομικών και συλλογικών αναγκών σε υπηρεσίες και αγαθά. Δεν περιοριζόταν σε μία ποσοτική μεγέθυνση του συσσωρευμένου πλούτου, αλλά μεταφραζόταν σε συνεχή και καθολική αύξηση των ρυθμών παραγωγής και κατανάλωσης αγαθών, καθώς και σε μεταστροφή των κοινωνικών δομών και τεχνικών υποδομών προς αυτήν την κατεύθυνση, με γνώμονα την ευημερία.

1.3.2. Η κλασσική αντίληψη

Κατά τον Adam Smith , βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη της ευημερίας και του πλούτου μιας κοινωνίας είναι το πλήρες ανταγωνιστικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο κάθε άτομο μπορεί να διαπραγματεύεται με ελευθερία και ασφάλεια.

Βασικός παράγοντας μεγέθυνσης του εισοδήματος είναι η συσσώρευση κεφαλαίου. Ο προσδιοριστικός παράγοντας του μεγέθους της συσσώρευσης είναι η αποταμίευση, που είναι αποτέλεσμα της φειδούς και της καλής διαχείρισης. Η αποταμίευση εξαρτάται από το κέρδος. Άρα κινητήρια δύναμη της συσσώρευσης είναι το κέρδος. Εφόσον υπάρχει κέρδος, συνεχίζεται και η συσσώρευση. Κατά τον A. Smith η συσσώρευση κεφαλαίου θα ξεκινήσει

από την γεωργία, η οποία στα πρώτα στάδια της ανάπτυξης έχει μεγάλη αποδοτικότητα για τα επενδύμενα κεφάλαια.

Οι περιορισμένες όμως δυνατότητες του καταμερισμού της εργασίας στον γεωργικό τομέα και η γρήγορη εξάντληση των περισσότερο εύφορων εδαφών, αυξάνει με γρήγορο ρυθμό τα αναγκαία για την καλλιέργεια κεφάλαια, χωρίς να αυξάνει αντίστοιχα την παραγωγικότητα, με αποτέλεσμα την πτώση του ποσοστού του κέρδους. Η κατάσταση αυτή αναγκάζει τους κεφαλαιούχους να εγκαταλείψουν το γεωργικό τομέα και να επενδύουν σε κλάδους της βιομηχανίας. Η συνέχιση όμως της συσσώρευσης και η δυσκολία επέκτασης των αγορών, αυξάνει τον ανταγωνισμό με συνέπεια το κέρδος να μειώνεται σε ολόκληρη την αγορά. Στην περίπτωση αυτή η οικονομία βρίσκει ως διέξοδο το εξωτερικό εμπόριο και την εξαγωγή κεφαλαίων στο εξωτερικό. Με τις επενδύσεις στο εξωτερικό αμβλύνεται ο ανταγωνισμός στην εσωτερική αγορά με συνέπεια την πτώση των μισθών και την αύξηση των κερδών. Η αύξηση όμως του κέρδους δημιουργεί από την αρχή τις προϋποθέσεις για την συνέχιση της συσσώρευσης.

Ο Α. Smith δηλαδή πίστευε σε μία διηκενή μεγέθυνση του εθνικού εισοδήματος. Αυτή η χαρακτηριστικά πολύ αισιόδοξη τοποθέτησή του δεν επέτρεπε την πιθανότητα τερματισμού της διαδικασίας της οικονομικής ανάπτυξης και την κατάληξή της σε μία στάσιμη κατάσταση.

Ο άλλος μεγάλος των κλασικών David Ricardo συμφωνεί με τον Α. Smith ότι τα κέρδη είναι η βάση για την επένδυση, τη συσσώρευση κεφαλαίου και άρα για την μεγέθυνση του εισοδήματος. Διαφώνησε όμως ως προς την συνεχή ανάπτυξη της οικονομίας.

Ο Ricardo έδωσε μεγάλη σημασία στα συμφέροντα και τα κέρδη της κεφαλαιοκρατικής τάξης, γιατί θεώρησε ότι είναι η μόνη τάξη που με τη δραστηριότητά της προωθεί τη συσσώρευση κεφαλαίου και τη μεγέθυνση του εισοδήματος³.

1.3.3. Διεύρυνση του περιεχομένου της οικονομικής ανάπτυξης

Σύμφωνα με την παραδοσιακή αντίληψη, οικονομική ανάπτυξη συντελείται όταν αυξάνεται το πραγματικό ΑΕΠ και ιδιαίτερα το κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Οι παραδοσιακές θεωρίες δεν ενδιαφέρονται για την διανομή του εισοδήματος, την φτώχεια, την απασχόληση κλπ. Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1960 επικρατούσε η αντίληψη ότι η διαδικασία της ανάπτυξης είναι μια ομοιόμορφη, συνεχής διαδικασία που διαχέεται σε όλα τα κοινωνικά

³ Χρηστίδης Ιωάννης, σημειώσεις για το μάθημα “Στρατηγική της Ανάπτυξης” του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων-ΑΤΕΙ Πατρών, σελ 57-59

στρώματα και ουσιαστικά οι όροι μεγέθυνση – ανάπτυξη είναι ταυτόσημοι. Οι θεωρίες αυτές όμως είχαν ελάχιστα ενθαρρυντικά αποτελέσματα. Ένας αριθμός χωρών πραγματοποιούσε υψηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης της τάξης του 5% το έτος, αλλά και για έναν εξίσου μεγάλο αριθμό χωρών, ίσως και μεγαλύτερο, οι ρυθμοί αύξησης του Α.Ε.Π. ήταν πολύ μικρότεροι ή και αρνητικοί. Το κύριο πρόβλημα πάντως, δεν ήταν ο ρυθμός μεγέθυνσης του Α.Ε.Π. αλλά η εμφάνιση ή επιδείνωση ορισμένων κοινωνικών προβλημάτων. Τα σημαντικότερα από αυτά ήταν η αύξηση της ανεργίας, η επιδείνωση της κατάστασης της φτώχειας, η διεύρυνση της ανισοκατανομής του εισοδήματος, καθώς κι η διεύρυνση της απόστασης που χωρίζει τις πλούσιες από τις φτωχές χώρες.

Τα προβλήματα αυτά έθεσαν ξανά επί τάπητος το ζήτημα της βελτίωσης του επιπέδου ζωής των φτωχών χωρών, του εντοπισμού των παραγόντων που παρεμποδίζουν την ανάπτυξη τους και της στρατηγικής που θα πρέπει να ακολουθηθεί για το ξεπέρασμά τους, και κατά συνέπεια του όρου ανάπτυξη. Αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας που έλαβε χώρα γύρω στα 1970, ήταν να επαναπροσδιορισθεί το εννοιολογικό περιεχόμενο της οικονομικής ανάπτυξης. Κύρια χαρακτηριστικά του επαναπροσδιορισμού είναι η διεύρυνση του περιεχομένου της ανάπτυξης, πέρα από την απλή μεγέθυνση του Α.Ε.Π. και η εγκατάλειψη της αντίληψης ότι η ανάπτυξη μιας χώρας είναι ζήτημα αποκλειστικά των εγχώριων διεργασιών και από το διεθνές περιβάλλον και τις διεθνείς της σχέσεις.

Γενικά, μέσα στα πλαίσια του νέου επαναπροσδιορισμού της οικονομικής ανάπτυξης το περιεχόμενό της επεκτάθηκε σε ζητήματα κοινωνικής, πολιτιστικής, περιβαλλοντικής και πολιτικής υφής, όχι μόνο σε εθνικό αλλά και σε διεθνές επίπεδο. Με άλλα λόγια, η διαδικασία που υπονοείται με τον όρο οικονομική ανάπτυξη, ξεπέρασε τα στενά όρια της μεγέθυνσης του Α.Ε.Π. και άρχισε να διευρύνεται και να συμπεριλαμβάνεται και να συνυπολογίζει όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής και τις κοινωνικές ομάδες και τάξεις. Το κύριο χαρακτηριστικό των νέων θεωριών και στρατηγικών που άρχισαν να αναπτύσσονται με βάση το νέο προσδιορισμό του όρου οικονομική ανάπτυξη είναι η έννοια της ισότητας των οικονομικών, πολιτικών, πολιτιστικών και λοιπών σχέσεων σε εθνικό, σε διεθνές και σε επίπεδο γενεών.

1.4. Ταύτιση της οικονομικής ανάπτυξης με την οικονομική μεγέθυνση

Η οικονομική ανάπτυξη σχετίζεται στενά με τον όρο οικονομική μεγέθυνση και για μεγάλη χρονική περίοδο ο όρος ανάπτυξη χρησιμοποιήθηκε ως συνώνυμος του όρου μεγέθυνση. Ένας από τους βασικούς λόγους αυτής της ταύτισης ήταν η αντίληψη που επικρατούσε για τους στόχους και το περιεχόμενο της ανάπτυξης. Ο αμεσότερος στόχος της αναπτυξιακής προσπάθειας, για την εποχή εκείνη, ήταν η αύξηση του Α.Ε.Π., δηλαδή, η επίτευξη υψηλών ρυθμών μεγέθυνσης του παραγόμενου προϊόντος κατά έτος. Για αντίστοιχους λόγους εξάλλου, υπήρχε ταύτιση μεταξύ των όρων μεγέθυνση κι εκβιομηχάνιση, αφού όπως έδειχνε το παράδειγμα των αναπτυγμένων χωρών, το πιο πρόσφορο μέσο για γρήγορη αύξηση του Α.Ε.Π. ήταν η άμεση εκβιομηχάνιση της οικονομίας.

Ανεξάρτητα με την παραδοσιακή ταύτιση οι δύο όροι δεν είναι συνώνυμοι. Ο όρος οικονομική μεγέθυνση αναφέρεται στην αύξηση του προϊόντος η οποία προκαλείται από την αύξηση της ποσότητας και της αποδοτικότητας των εισροών που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή. Αντίθετα με τον όρο οικονομική ανάπτυξη υπονοείται όχι μόνον η μεγέθυνση του Α.Ε.Π., αλλά και οι διαρθρωτικές μεταβολές του παραγόμενου προϊόντος, η βελτίωση της τεχνολογίας καθώς κι οι αλλαγές του θεσμικού πλαισίου που προσδιορίζει τον τρόπο παραγωγής και διανομής του προϊόντος⁴.

Με βάση αυτούς τους ορισμούς, ο όρος οικονομική ανάπτυξη είναι ευρύτερος του όρου οικονομική μεγέθυνση. Γενικά δεν μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι έχουμε οικονομική ανάπτυξη χωρίς ταυτόχρονη αύξηση του προϊόντος. Αντίθετα, μεγέθυνση δεν σημαίνει ταυτόχρονα και οικονομική ανάπτυξη πέρα από την απλή αύξηση του προϊόντος. Για παράδειγμα, η αύξηση της παραγωγής πετρελαίου μπορεί να αυξήσει το Εθνικό Προϊόν μιας χώρας, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι η πραγματοποίηση αυτής της μεγέθυνσης έχει ως προϋπόθεση ή ως αποτέλεσμα την αναδιάρθρωση της παραγωγικής διαδικασίας, της τεχνολογίας, της διανομής ή της σύνθεσης του τελικού προϊόντος.

Μια άλλη ενδιαφέρουσα διαφοροποίηση των δύο όρων είναι ο χρονικός ορίζοντας στον οποίο αναφέρονται. Ο σχεδιασμός και η επίτευξη της οικονομικής μεγέθυνσης με την έννοια της απλής αύξησης, μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσα σε πολύ λίγο χρονικό διάστημα π.χ. ένα μήνα ή ένα χρόνο. Σε αντίθεση με την οικονομική ανάπτυξη για την πραγματοποίηση

⁴ Kindleberger C.P., Herrick B, 1982, “Οικονομική Ανάπτυξη”, εκδόσεις Παπαζήση, σελ. 4

της οποίας απαιτούνται πολύ μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα επειδή ο όρος αναφέρεται σε διαρθρωτικές αλλαγές, όπως για παράδειγμα η μεταβολή της τομεακής διάρθρωσης της παραγωγής⁵.

1.5. Ο ορισμός επιπέδου της ανάπτυξης

1.5.1. Οι αναπτυγμένες χώρες

Ένας από τους ευρύτατα διαδεδομένους όρους όταν συζητούμε για επίπεδο ανάπτυξης είναι η αναφορά στις αναπτυγμένες χώρες. Αυτό δεν σημαίνει ότι οι συγκεκριμένες χώρες έχουν φτάσει σε τέτοιο επίπεδο ανάπτυξης που δεν επιδέχεται βελτίωση. Τουναντίον, μάλιστα, υπάρχουν πλευρές των χωρών αυτών που μόνο ως αναπτυγμένες δεν μπορούν να θεωρηθούν.

Όταν μία χώρα αναφέρεται ως αναπτυγμένη, εκείνο που στην πραγματικότητα εννοείται είναι πως το επίπεδο ανάπτυξής της είναι μεγαλύτερο σε σχέση με τις άλλες. Έτσι, μία χώρα είναι αναπτυγμένη αν κατέχει υψηλότερη ιεραρχική σειρά σε σχέση με τις άλλες χώρες ή βρίσκεται ψηλότερα στην κλίμακα που έχει οριστεί για τη μέτρηση της ανάπτυξης.

Σύμφωνα με τις σημερινές αντιλήψεις και τις δυνατότητες μέτρησης, αναπτυγμένες θεωρούνται οι χώρες που διαθέτουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά⁶:

- μεγάλο ύψος παραγωγής σε σχέση με τον πληθυσμό της
- είναι εκβιομηχανοποιημένες και τεχνολογικά σύγχρονες
- μεγάλο ποσοστό του Α.Ε.Π. παράγεται από τον τομέα των υπηρεσιών
- παρουσιάζουν μεγάλη σχετικά ισοκατανομή του εισοδήματος
- έχουν υψηλό επίπεδο ζωής – υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, ιατρικής περίθαλψης κ.α.
- μόνο ένα μικρό ποσοστό του συνολικού πληθυσμού της χώρας ζει κάτω από ένα ελάχιστο επίπεδο εισοδήματος.

Εδώ θα έπρεπε να προσθέσουμε και ορισμένα άλλα χαρακτηριστικά που δείχνουν τις αρνητικές πλευρές των σύγχρονων ανεπτυγμένων κοινωνιών όπως η μόλυνση του περιβάλλοντος, η κοινωνική αποξένωση και περιθωριοποίηση, η αλλοτρίωση, η

⁵ Ρέππας Παναγιώτης, 2003, “Οικονομική ανάπτυξη, Θεωρίες και Στρατηγικές”, εκδόσεις Παπαζήση, σελ 20-21

⁶ Ρέππας Παναγιώτης, 2003, “Οικονομική ανάπτυξη, Θεωρίες και Στρατηγικές”, εκδόσεις Παπαζήση, σελ 26

εγκληματικότητα, η εκμετάλλευση κτλ. Χαρακτηριστικά που μόνο ανάπτυξη δεν χαρακτηρίζουν και πρέπει να περιορισθούν στο ελάχιστο.

1.5.2. Οι λιγότερο αναπτυγμένες χώρες

Σε αντίθεση με τις αναπτυγμένες χώρες, οι χώρες που δεν έχουν το ίδιο επίπεδο εξέλιξης και οι οποίες υστερούν στα περισσότερα από τα παραπάνω χαρακτηριστικά θεωρούνται υποανάπτυκτες ή λιγότερο αναπτυγμένες. Υπάρχει ακόμη μία ολόκληρη σειρά από όρους που έχουν χρησιμοποιηθεί για να χαρακτηρίσουν μία χώρα της οποίας το επίπεδο ανάπτυξης είναι μικρότερο σε σχέση με εκείνο των αναπτυγμένων, όπως ελάχιστα αναπτυγμένες, αναπτυσσόμενες, φτωχές χώρες, χώρες του νότου, χώρες του τρίτου κόσμου. Ο κατάλογος δεν εξαντλείται εδώ, αλλά όποιος όρος κι αν χρησιμοποιείται υποδηλώνει το ίδιο πράγμα.

Τα βασικά χαρακτηριστικά των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών είναι⁷:

- το χαμηλό επίπεδο παραγωγικότητας της εργασίας
- το χαμηλό βιοτικό επίπεδο
- ο υπερπληθυσμός
- η ανεπάρκεια κεφαλαίου
- η μεγάλη συμμετοχή του πρωτογενή τομέα παραγωγής
- οι ανεκμετάλλευτοι φυσικοί πόροι
- το πρόβλημα του υπερδανεισμού

1.6. Οι συνέπειες της οικονομικής μεγέθυνσης

1.6.1. Οι αρνητικές επιπτώσεις στον πολιτισμό και την ποιότητα ζωής

Η οικονομική ανάπτυξη, όπως αναφέραμε και στην αρχή προϋποθέτει και οικονομική μεγέθυνση της οποίας οι αρνητικές επιπτώσεις είναι πολλές. Η ανεξέλεγκτη οικονομική μεγέθυνση δεν έφερε την ανάλογη άνοδο της συνολικής κοινωνικής ευημερίας.

⁷ Leibenstein Harvey, “Economic Backwardness and Economic Growth: Studies in the theory of economic development”, Science Editions, σελ 41

Βασικός παράγοντας της μεγέθυνσης είναι η εφαρμογή της σύγχρονης τεχνολογίας. Εκτός από το γεγονός ότι η τεχνολογία αυτή απαιτεί ενέργεια και είναι βλαβερή για το περιβάλλον, δημιουργεί συνεχώς νέες ανάγκες. Η ικανοποίηση των νέων αναγκών επιβάλλει την εισαγωγή νέας τεχνολογίας, με αποτέλεσμα μιας χωρίς τέλος προσπάθεια για ικανοποίηση απεριόριστων αναγκών και εισαγωγής νέας τεχνολογίας.

Αυτό όμως δεν οδηγεί σε άνοδο της ευημερίας, ούτε βοηθάει τις φτωχές χώρες να βγουν από την ανέχεια αλλά δημιουργεί τον υπερκαταναλωτισμό. Ο υπερκαταναλωτισμός είναι ένα από τα πλέον οδυνηρά φαινόμενα που παρουσιάζονται στις κοινωνίες "της αφθονίας" και τα αποτελέσματά του μπορεί να είναι απρόβλεπτα.

Ακόμη, η οικονομική μεγέθυνση είχε ως αποτέλεσμα την εξαφάνιση της βιοτεχνίας, της οικογενειακής επιχείρησης, του μικρού αγροτικού κλήρου κάτω από την πίεση νέων επιχειρηματικών κολοσσών. Στις μεγάλες λοιπόν επιχειρήσεις, που εκδηλώνονται οικονομίες κλίμακας, η παραγωγή είναι μαζική και υπάρχει ένας αυξανόμενος ρυθμός εξειδίκευσης εργασίας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αποστειρώνεται η παραγωγική διαδικασία από κάθε ανθρώπινη παρουσία και το άτομο γίνεται απλό εξάρτημα της παραγωγής

Τέλος στις αρνητικές επιπτώσεις της άμετρης οικονομικής μεγέθυνσης θα πρέπει να αναφέρουμε την υπέρμετρη ανάπτυξη του ατομισμού, της ορθολογικότητας αλλά και τη μεγάλη μετανάστευση από τις αγροτικές περιοχές στα μεγάλα αστικά κέντρα. Η μετανάστευση αυτή συνήθως συνοδεύεται από ψυχολογικά προβλήματα αλλά και από το υψηλό κόστος ζωής των αστικών περιοχών.⁸

1.6.2. Η μόλυνση του περιβάλλοντος

Η προστασία της φύσης και γενικότερα το περιβάλλον είναι θέματα που απασχόλησαν την ανθρωπότητα από αρχαιοτάτων χρόνων. Στη σύγχρονη εποχή τα ζητήματα αυτά ήλθαν στο προσκήνιο της καθημερινότητας, με τον πιο άμεσο και επιτακτικό τρόπο, όταν η υποβάθμιση του περιβάλλοντος άρχισε να απειλεί την υγεία και την παραγωγική ζωή του ανθρώπου. Έτσι, σήμερα οι σύγχρονες κοινωνίες καλούνται να αντιμετωπίσουν την μόλυνση του περιβάλλοντος, η οποία αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα και παρατηρείται και σε πλούσιες και σε φτωχές χώρες. Υπεύθυνοι αυτής της επιβαρυντικής για το περιβάλλον εξέλιξης θεωρούνται η τεχνολογική και βιομηχανική πρόοδος, η

⁸ Χρηστίδης Ιωάννης, σημειώσεις για το μάθημα "Στρατηγική της Ανάπτυξης" του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων-ΑΤΕΙ Πατρών, σελ 144-147

αστικοποίηση, οι κλιματολογικές και γεωγραφικές συνθήκες αλλά κυρίως οι ανθρώπινες δραστηριότητες.

Συγκεκριμένα, υπεύθυνες είναι οι στρατηγικές οικονομικής ανάπτυξης που έχουν ακολουθηθεί και οι οποίες επιδιώκουν τη μεγέθυνση της παραγωγής και της κατανάλωσης, μέσα από εκμεταλλευτικές σχέσεις με τη φύση και την αδιαφορία για τις επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων πάνω στο περιβάλλον. Αυτή η διάσταση του ιδιωτικού και του κοινωνικού κόστους αποτελεί τη σπουδαιότερη αιτία της ρύπανσης του περιβάλλοντος.

Το βασικότερο πρόβλημα που έχει να αντιμετωπίσει μια προσπάθεια επίλυσης του περιβαλλοντικού ζητήματος είναι η διευθέτηση ενός προβλήματος κόστους μεταξύ της παρούσης γενεάς και των μελλοντικών. Η λύση αυτού του προβλήματος δεν μπορεί να επιτευχθεί αν δεν διευθετηθεί ένα ζήτημα πολιτικής υφής και αντιλήψεων. Καμία λύση δεν μπορεί να γίνει εφικτή, σε πρακτικό ούτε και σε ηθικό επίπεδο, αν δεν αναγνωριστεί ότι τα ζητήματα του περιβάλλοντος είναι παγκόσμια, ότι η ανθρωπότητα είναι ένα αλληλοσυνδεδεμένο και αδιαίρετο σύνολο που δεν επιδέχεται διαχωρισμούς, από όπου κι αν προέρχονται. Πρέπει, λοιπόν, να επικρατήσει η αντίληψη της ισονομίας και ισοκατανομής τόσο των ωφελειών όσο και του κόστους της παραγωγικής δράσης μεταξύ των χωρών, κοινωνικών ομάδων και ατόμων⁹.

Διαπιστώνουμε λοιπόν, με βάση όσα αναλύσαμε στις προηγούμενες παραγράφους πως η οικονομική ανάπτυξη αναφέρεται στο ξεδίπλωμα των οικονομικών δυνατοτήτων μιας κοινωνίας. Σπουδαίοι οικονομολόγοι ασχολούνται με το περιεχόμενο του όρου της οικονομικής ανάπτυξης και προσπαθούν να το διαχωρίσουν από αυτό της οικονομικής μεγέθυνσης, γεγονός που δεν συνέβαινε μέχρι το 1960, αφού οι δυο όροι θεωρούνταν ταυτόσημοι. Καταλήγουμε στο ότι η οικονομική ανάπτυξη έκτος από την αύξηση του προϊόντος συνεπάγεται και την βελτίωση σε διάφορους τομείς της κοινωνίας, όπως μείωση των ποσοστών της φτώχειας, της ανισοκατανομής του πλούτου καθώς και της ρύπανσης του περιβάλλοντος.

Η παραπάνω αναφορές και αναλύσεις γίνονται για να έχουμε κατανοήσει όσο το δυνατόν καλύτερα τον όρο της οικονομικής ανάπτυξης αφού με οικονομική ανάπτυξη θα ασχοληθούμε στο υπόλοιπο της εργασίας μας. Συγκεκριμένα θα μελετήσουμε την οικονομική ανάπτυξη της Κίνας, μιας χώρας που πλέον ανήκει στη λίστα των αναπτυγμένων χωρών.

⁹ Ρέππας Παναγιώτης, 2003, “Οικονομική ανάπτυξη, Θεωρίες και Στρατηγικές”, εκδόσεις Παπαζήση, σελ 15-16

Σήμερα η Κίνα είναι μια ανεπτυγμένη χώρα και έχει σημειώσει μεγάλη πρόοδο σε όλους τους τομείς. Η μετεξέλιξή της από μια αγροτική και φτωχή χώρα σε μια βιομηχανική και εξαγωγική υπερδύναμη καθώς και η είσοδός της στις διεθνείς αγορές μας έχουν κάνει να μιλάμε για μια αναπτυγμένη χώρα όταν αναφερόμαστε στην Κίνα και όχι αναπτυσσόμενη, όπως συνηθίζαμε πριν μερικά χρόνια. Η μεγάλη οικονομική της ανάπτυξη της έχει προσφέρει μια από τις μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου. Προτού όμως εξετάσουμε τους λόγους που συντέλεσαν στην ανάπτυξη της Κίνας, θα ήταν χρήσιμο να δούμε στο επόμενο κεφάλαιο κάποια γενικότερα στοιχεία για την χώρα με την οποία θα ασχοληθούμε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΚΙΝΑ

2.1. Η γεωγραφική θέση

Η Κίνα βρίσκεται στην ανατολικότερη περιοχή της Ασίας, στις νοτιοδυτικές ακτές του Ειρηνικού Ωκεανού. Πρωτεύουσά της είναι το Πεκίνο. Είναι η χώρα με τον μεγαλύτερο πληθυσμό στον κόσμο. Συγκεκριμένα τον Ιούλιο του 2011 είχε 1.336.718.015 κατοίκους.

Η συνολική έκταση της Κίνας είναι 9,6 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα, ελάχιστα μικρότερη από αυτή της Ρωσίας και του Καναδά. Τα ηπειρωτικά σύνορα έχουν μήκος 22.800 χιλιόμετρα. Συνορεύει με την Κορέα ανατολικά, τη Μογγολία βόρεια, τη Ρωσία βορειοανατολικά, το Καζακστάν, την Κιργιζία, και το Τατζικιστάν βορειοδυτικά, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, την Ινδία και το Νεπάλ δυτικά και νοτιοδυτικά και με το Μιανμάρ, το Λάος και το Βιετνάμ στο νότο. Απέναντι στη θάλασσα, ανατολικά και νοτιοανατολικά, βρίσκονται η Δημοκρατία της Κορέας, η Ιαπωνία, οι Φιλιππίνες, το Μπρουνέι, η Μαλαισία και η Ινδονησία. Περισσότερα από 5.000 νησιά είναι διασκορπισμένα στις θάλασσες της Κίνας. Το μεγαλύτερο είναι η Ταιβάν. Οι ακτές της χερσαίας Κίνας μήκους 18.000 χιλιομέτρων, είναι διάστικτες με λιμάνια, με σπουδαιότερο την Σαγκάη.

Οι μεγαλύτεροι ποταμοί της Κίνας πηγάζουν στο πλατό του Θιβέτ και ρέουν από μεγάλο υψόμετρο. Για το λόγο αυτό, η Κίνα διαθέτει πλούσιες πηγές υδροηλεκτρικής ενέργειας με αποτέλεσμα να κατατάσσεται πρώτη στον κόσμο σε αποθέματα με 680 εκατομμύρια KW.

2.2. Το πολιτικό σύστημα

Παράλληλα με το κομμουνιστικό κόμμα, στην Κίνα υπάρχουν και οκτώ πολιτικά κόμματα τα οποία αποκαλούνται «δημοκρατικά». Το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κίνας ιδρύθηκε τον Ιούλιο του 1921. Η ηγεσία του κόμματος το οδήγησε σε δύο επαναστάσεις κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα. Η πρώτη επανάσταση οδήγησε στην ίδρυση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας το 1949, οπότε και από τη χρονιά αυτή το κόμμα ανέβηκε στην εξουσία και κυβερνά τη χώρα μέχρι και σήμερα. Η δεύτερη επανάσταση ήταν η μεταρρύθμιση και η απελευθέρωση που είναι ακόμη σε εξέλιξη, τα επιτεύγματα της οποίας είναι ολοφάνερα σήμερα.

Το κορυφαίο όργανο του κομμουνιστικού κόμματος είναι η Εθνική Συνέλευση και η Κεντρική Επιτροπή. Η Συνέλευση καλείται κάθε πέντε χρόνια, ενώ η ολομέλεια της Κεντρικής Επιτροπής πρέπει να συνεδριάζει τουλάχιστον μία φορά το χρόνο¹⁰.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου του κρατικού παρεμβατισμού, η κυβέρνηση είχε τέτοια δύναμη που ασκούσε την εξουσία υπό μορφή εξέτασης και έγκρισης της διαχείρισης. Το κράτος είχε αναλάβει υπερβολικές δραστηριότητες που δεν έπρεπε και δεν μπορούσε να βγάλει εις πέρας.

¹⁰ “Το πολίτευμα”, www.chinabusiness.gr

Τα τελευταία χρόνια, λόγω των ραγδαίων εξελίξεων στη οικονομία και της ένταξης της στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, η κυβέρνηση έχει πραγματοποιήσει μεταρρυθμίσεις σε διάφορα επίπεδα αναβαθμίζοντας το σύστημα εξέτασης και έγκρισης και απαλλάχθηκε σταδιακά από το βάρος του ελέγχου όλων των διοικητικών οργάνων. Κατόρθωσε να αναβαθμίσει τη διαχείριση των δημοσίων θεμάτων, να αλλάξει το σύστημα δημόσιας διοίκησης και να καταργήσει τους οργανισμούς που λειτουργούσαν την περίοδο του κρατικού παρεμβατισμού και ελέγχου.

Η διαφάνεια στη δημόσια διοίκηση έφερε στην επιφάνεια πολλές «απόρρητες πληροφορίες» που ήταν απαγορευμένες στο λαό και τώρα πλέον είναι προσβάσιμες για το κοινό. Τώρα πια υπάρχουν κυβερνητικές ιστοσελίδες από τις οποίες οι πολίτες μπορούν να πληροφορούνται για προκηρύξεις, πληροφορίες για το εμπόριο κ.α. με το γενικότερο άνοιγμα της Κίνας προς τον κόσμο, οι διαγωνισμοί έχουν σκληρό ανταγωνισμό κι έχουν βελτιωθεί οι υπηρεσίες για τους ξένους επιχειρηματίες, ειδικά στον τομέα του εξωτερικού εμπορίου και της οικονομικής συνεργασίας.

2.3. Η δημογραφία

Ο πληθυσμός της Κίνας αυξήθηκε στα 1,34 δισεκατομμύρια κατοίκους το 2010, μέσα σε μια δεκαετία, σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής που δόθηκαν στη δημοσιότητα. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της απογραφής οι άνθρωποι ηλικίας 0-14 ετών αποτελούν το 17,6% του πληθυσμού, άνθρωποι 15-64 ετών το 73,6% και αυτοί άνω των 65 ετών το 8,9%, ενώ σχεδόν ο μισός πληθυσμός της Κίνας ζει πλέον σε πόλεις. Η αύξηση του πληθυσμού αγγίζει το 5,9%, σε σχέση με τον αριθμό που είχε καταγράψει η τελευταία απογραφή το 2000 και ήταν 1.265.000.000 κάτοικοι.¹¹

¹¹“Αυξήθηκε κατά 73,9 εκατομμύρια ο πληθυσμός της Κίνας”, www.enet.gr

Εδώ και είκοσι χρόνια η Κίνα υποχρέωσε τα ζευγάρια που ζουν στις πόλεις να κάνουν μόνο ένα παιδί, προκειμένου να ελέγξουν την αύξηση του πληθυσμού. Στις αγροτικές περιοχές επιτρέπεται να έχουν μέχρι δύο παιδιά. Παρά τον έλεγχο του πληθυσμού, ο αριθμός των κατοίκων συνεχίζει να αυξάνεται¹².

Ο μέσος όρος ζωής της Κίνας είναι τα 71 έτη, ενώ ο πληθυσμός των γυναικών είναι μεγαλύτερος από αυτό των αντρών. Σύμφωνα με τις τρέχουσες σφυγμομετρήσεις της αστυφιλίας, καθώς και την πρόβλεψη των Ηνωμένων Εθνών, έως το 2030 ο πληθυσμός των αστικών περιοχών πρόκειται να αυξηθεί αγγίζοντας τα 884 εκατομμύρια, που αποτελεί το 59% του συνολικού πληθυσμού της χώρας.

Οι αλλαγές στην οικονομία καθώς και η αύξηση του αστικού πληθυσμού, των διαζυγίων και των εργένηδων οδήγησαν στην αύξηση των ανεξάρτητων νοικοκυριών και την αποδυνάμωση της παραδοσιακής οικογενειακής εστίας. Μία νέα μεσοαστική τάξη αναδεικνύεται, η οποία αφομοιώνει ολοένα και περισσότερο τα πρότυπα ζωής του δυτικού κόσμου.

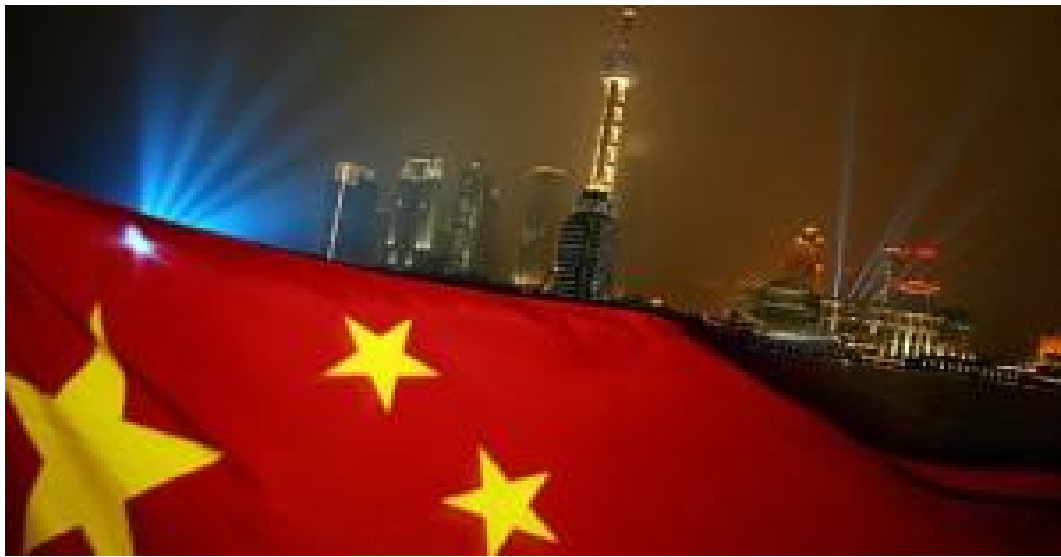
2.4. Η οικονομία

Στην Κίνα, μία χώρα με μακραίωνα πολιτισμό, ήδη από τα μέσα του 14^{ου} αιώνα σημειώνεται άνθηση της βιοτεχνικής παραγωγής, όπου παράγονται προϊόντα, των οποίων η φήμη ξεπερνά τα όρια της χώρας, όπως μεταξωτά υφάσματα, πορσελάνες κ.α. Ωστόσο οι κινέζοι αυτοκράτορες, όντας προσανατολισμένοι στην αυτάρκεια της χώρας, ελάχιστα

¹² Javary, Cyrille, Alain Wang, 2006, “Η νέα Κίνα: Ο πλούτος είναι δόξα”, εκδ. Κασταλία

ενδιαφέρονταν για το εξωτερικό εμπόριο. Παρ' όλα αυτά από τα μέσα του 18^{ου} αιώνα οι εμπορικές συναλλαγές Ευρώπης- Κίνας παρουσιάζουν σταδιακή αύξηση.

Αν κάποτε η Κίνα επιχείρησε το «μαοϊκό μεγάλο άλμα προς τα εμπρός», σήμερα κάνει το μεγάλο άλμα προς τα επάνω. Σε κάθε γράφημα που απεικονίζει την οικονομική ανάπτυξη της (ΑΕΠ, ΑΞΕ, εισαγωγές, εξαγωγές, αγορά ιδιωτικών αυτοκινήτων, ηλεκτρικών συσκευών κλπ) η γραμμή αποκαλύπτει τάσεις έντονα ανοδικές. Η κινεζική οικονομία υπόκειται σε μια φάση υπερταχείας οικονομικής ανάπτυξης τα τελευταία 30 χρόνια, μια φάση η οποία, για τις υπόλοιπες αναπτυσσόμενες χώρες της υφηλίου διήρκησε έναν αιώνα.

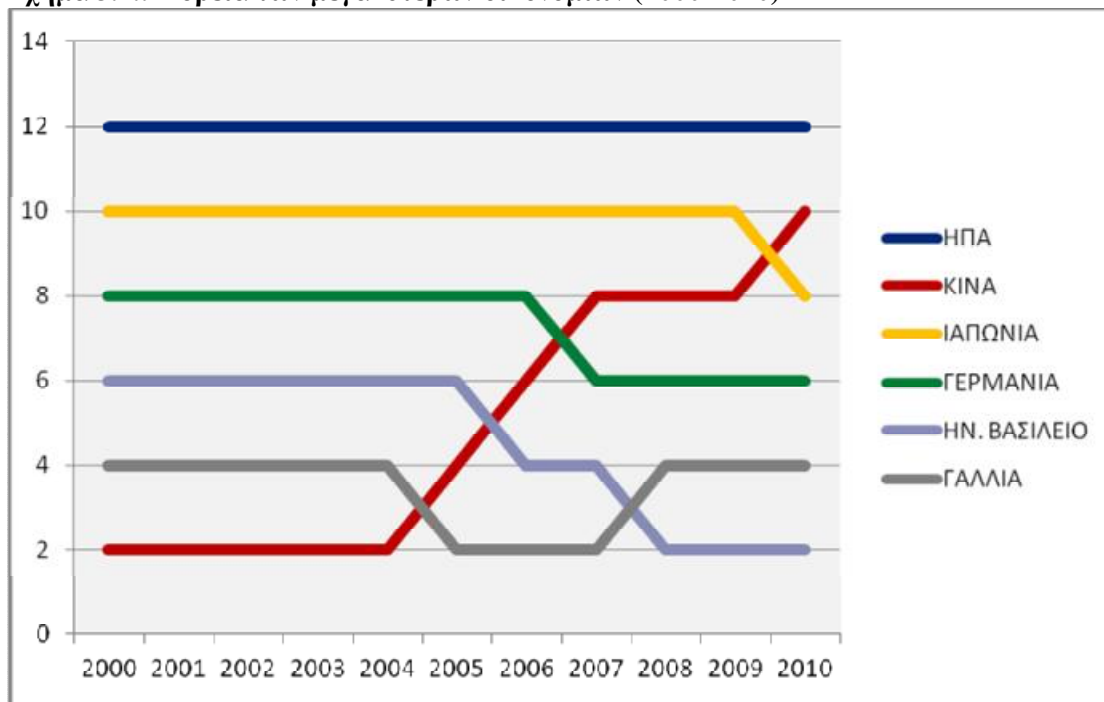
Όλοι γνωρίζουμε αυτά που προαναφέρθηκαν για την Κίνα, πως είναι δηλαδή μια χώρα με κομμουνιστικό καθεστώς και με τον μεγαλύτερο πληθυσμό παγκοσμίως αλλά δεν είναι πολλά αυτά που οι περισσότεροι γνωρίζουμε για την οικονομία της και την ανάπτυξη αυτής της οικονομίας. Η σπουδαία αυτή οικονομική ανάπτυξη όμως, είναι και το κύριο αντικείμενο αυτής της εργασίας, συνεπώς θα την αναπτύξουμε λεπτομερώς στα επόμενα κεφάλαια της εργασίας. Αξίζει όμως να αναφέρουμε και σε αυτή την εισαγωγική ενότητα πως η οικονομία της Κίνας κατατάσσεται πλέον δεύτερη παγκοσμίως. Η πορεία της ταχύρρυθμης αυτής ανάπτυξης κι η εξέλιξη της κινεζικής οικονομίας παρουσιάζονται στο κεφάλαιο που ακολουθεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ

Εισαγωγή

«Αφήστε την Κίνα να κοιμάται. Γιατί όταν ξυπνήσει, θα σειστεί ο κόσμος», είχε πει προφητικά ο Ναπολέων Βοναπάρτης το 1816. Η Κίνα σήμερα έχει τη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία παγκοσμίως μετά τις ΗΠΑ, με ονομαστικό ΑΕΠ 5.878,6 δισεκατομμύρια δολάρια για το 2010. Αποτελεί το πιο γρήγορα αναπτυσσόμενο κράτος τα τελευταία εικοσιπέντε χρόνια, με μέσο ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ της πάνω από 10% και αν διατηρήσει την αναπτυξιακή της δυναμική, η οικονομία της χώρας του μεταξίου ενδέχεται να κατακτήσει την πρώτη θέση παγκοσμίως ξεπερνώντας τις ΗΠΑ κατά τη δεκαετία μεταξύ 2020 και 2030.

Σχήμα 3.1.: Πορεία των μεγαλύτερων οικονομιών (2000-2010)

ΠΗΓΗ: International Monetary Fund

3.1. Η ιστορική εξέλιξη της Κίνας

Η Κίνα ήταν η πιο μεγάλη οικονομία στον κόσμο για μεγάλο διάστημα της μετά Χριστό καταγεγραμμένης ιστορίας. Για την περίοδο από τον 5ο ως το 15^ο αιώνα οι κάτοικοί της απολάμβαναν το μεγαλύτερο κατά κεφαλήν εισόδημα στον κόσμο, ενώ ήταν πρωτοπόρος στην ανάπτυξη και χρήση της τεχνολογίας. Στη συνέχεια ακολούθησε μια μακρά περίοδος εσωστρέφειας. Οι κυβερνώντες επέβαλλαν αυστηρούς περιορισμούς στο εξωτερικό εμπόριο ενώ έλεγχαν πλήρως τη διάδοση της νέας τεχνολογίας. Το 1500 η Ευρώπη πέρασε στην πρώτη θέση σε συνολικό ΑΕΠ, όμως η Κίνα εξακολούθησε για μεγάλο διάστημα να αποτελεί τη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο.

Το 1820 κατείχε το 30% του παγκόσμιου ΑΕΠ. Ακολούθησε ένας αιώνας αναρχίας, φεουδαρχίας, εμφυλίων πολέμων, καταπίεσης από το εξωτερικό και πολέμων με την Ιαπωνία, με αποτέλεσμα το ποσοστό αυτό να πέσει στο 5% μέχρι το 1950. Το 1949 τελικά το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κίνας κερδίζει τον εμφύλιο πόλεμο και εγκαθιδρύει τη κυβέρνηση που υπάρχει μέχρι και σήμερα. Με αρχηγό το Μάο Τσε Τουνγκ, οι κομμουνιστές εφάρμοσαν πολλές κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές από τη δεκαετία του 1950 με τη μετάβαση σε μία ελεγχόμενη οικονομία. Το μεγαλύτερο μέρος των κρατικών επενδύσεων προσανατολίστηκε προς τον βιομηχανικό τομέα. Η γεωργία δε που απασχολούσε σχεδόν το 79% του εργατικού δυναμικού αφέθηκε να εξαρτάται από τις δικές της περιορισμένες προσόδους. Τελικά το σχέδιο για γρήγορη ανάπτυξη της βαριάς βιομηχανίας επετεύχθη.

Δύο χρόνια μετά το θάνατο του Μάο αρχίζει η περίοδος του εκσυγχρονισμού της Κίνας και αρχίζουν μαζικές μεταρρυθμίσεις. Πρωτεργάτης αυτών των μεταρρυθμίσεων υπήρξε ο Ντενγκ Ξιαοπίνγκ, εκπρόσωπος της πρώτης γενιάς ηγετών της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας, ο οποίος διαδέχτηκε το Μάο το 1978. Κύριος στόχος του είναι η αύξηση της παραγωγικότητας στον αγροτικό τομέα, κυρίως με την αποκολεκτιβοποίηση, η συσχέτιση αμοιβής και παραγωγής και ο εκσυγχρονισμός του βιομηχανικού τομέα. Αρχικά οι μεταρρυθμίσεις εφαρμόζονται στη γεωργία, όπου απελευθερώνονται οι τιμές αρκετά και τον κομμουνισμό αντικαθιστά η μικρή ιδιοκτησία αγροκτημάτων. Στη βιομηχανία παρατηρείται αποκέντρωση της διαχείρισης των επιχειρήσεων που βρίσκονταν υπό τον έλεγχο του κράτους και αυξήθηκαν οι επιχειρήσεις που άνηκαν σε δήμους ή χωριά. Στο εμπόριο εφαρμόζεται πολιτική απελευθέρωσης και καταργείται το μονοπώλιο των κεντρικών κρατικών υπηρεσιών. Επίσης, απελευθερώνονται οι αγορές παραγωγικών συντελεστών, εργασίας και κεφαλαίου. Οι μεταρρυθμίσεις γενικά ακολούθησαν την «ανατολική συνταγή», αργά αλλά σταθερά. Στον

τομέα των επενδύσεων συγκεκριμένα ,το 1998 αποφασίστηκε να επιτραπούν οι άμεσες ξένες επενδύσεις σε πολλές μικρές παράκτιες «ειδικές οικονομικές ζώνες».

Σημειώθηκαν εντυπωσιακές επιδόσεις μέχρι που η οικονομία επιβραδύνθηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1990, επηρεασμένη εν μέρει από την Ασιατική Χρηματοοικονομική Κρίση. Η Ασιατική κρίση επηρέασε την Κίνα, κυρίως μέσω της μείωσης των άμεσων ξένων επενδύσεων και της σημαντικής μείωσης του ρυθμού ανάπτυξης των εξαγωγών. Αντιμετώπισε μειωμένη ανάπτυξη και αυξημένη ανεργία που βασίζονταν σε εσωτερικά προβλήματα.

Παρόλα αυτά, κυρίως λόγω του κλειστού χαρακτήρα της οικονομίας της, του ελέγχου του εθνικού νομίσματος από την Εθνική Κεντρική της Τράπεζας και της μικρότερης εξάρτησής της από ξένα κεφάλαια, η Κίνα κατάφερε να προστατευτεί σε μεγάλο βαθμό από τη περιφερειακή κρίση. Έτσι, στην αυγή της νέας χιλιετίας η οικονομία επανέκαμψε και το 2004 η Κίνα είχε το 4ο μεγαλύτερο ΑΕΠ παγκοσμίως, ενώ κατείχε την 5η θέση σε εισαγωγές και εξαγωγές. Το 2005 ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης έφτασε στο 9,8%.

3.2. Η σημερινή οικονομική κατάσταση της Κίνας

3.2.1. Το 11^ο Πενταετές Εθνικό Πρόγραμμα

Προκειμένου να κατανοήσουμε τη σημερινή οικονομική κατάσταση της Κίνας, θα ήταν χρήσιμο να δούμε τους στόχους που είχε θέσει η κυβέρνηση για το άμεσο παρελθόν και που συνέβαλαν στο να θεωρείται σήμερα η Κίνα η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο. Οι στόχοι της αποτυπώνονται αναλυτικά στο 11^ο Πενταετές Εθνικό Οικονομικό Πρόγραμμα. Μετά την Τρίτη Ολομέλεια του Κινεζικού Κομμουνιστικού Κόμματος τον Οκτώβριο του 2003, ακολούθησαν αρκετές προτάσεις για αναθεωρήσεις στο σύνταγμα της χώρας. Μια από τις σημαντικότερες προτάσεις ήταν η παροχή προστασίας των δικαιωμάτων ιδιωτικής ιδιοκτησίας. Επίσης μεγάλη έμφαση δόθηκε στη συνολική οικονομική πολιτική της χώρας. Αυτή περιελάμβανε προσπάθειες για την ελάττωση της ανεργίας, την εξάλειψη των εισοδηματικών ανισοτήτων μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών και τη διατήρηση της οικονομικής ανάπτυξης, με παράλληλη προστασία του περιβάλλοντος. Το Εθνικό Λαϊκό Συνέδριο το Μάιο του 2004 τελικά ενέκρινε αυτές τις τροποποιήσεις.

Κατά την πέμπτη Ολομέλεια του Κινεζικού Κομμουνιστικού Κόμματος τον Οκτώβριο του 2005 εγκρίθηκε το 11^ο Πενταετές Εθνικό Οικονομικό και Κοινωνικό Πρόγραμμα για τα έτη 2006 με 2010. Κύριοι στόχοι του ήταν οι εξής:¹³

- Διπλασιασμό μέχρι το 2010 του κατά κεφαλήν εισοδήματος με βάση το επίπεδο του 2000.
- Ρυθμό μεγέθυνσης περίπου 7,5% ετησίως δίνοντας έμφαση στην ποιότητα της ανάπτυξης και όχι στην ποσότητα. Το κινεζικό ΑΕΠ αναμενόταν να φτάσει τα 3,23 τρις \$ μέχρι το 2010 και το ετήσιο εισόδημα να φτάσει περίπου στα 2,500 \$ ετησίως.
- Ισόρροπη ανάπτυξη: Με αυτό τον όρο, που χρησιμοποιήθηκε αρκετές φορές στο πρόγραμμα και αποτέλεσε μεγάλη πρόκληση για την κινεζική οικονομία, εννοείται η ανάπτυξη που ελαχιστοποιεί τις οικονομικές ανισότητες ανάμεσα στις περιοχές και ανάμεσα στην αστική και γεωργική οικονομία.
- Έμφαση στην ποιότητα της ανάπτυξης καθώς πολλές επιχειρήσεις, κυρίως εξαγωγικού προσανατολισμού δεν αποτελούν προστιθέμενη αξία για την οικονομία της Κίνας. Αυτές οι ξένες επιχειρήσεις, που είναι και η πλειοψηφία, εκμεταλλεύονται τις οικονομικές ευκαιρίες της κινεζικής οικονομίας και δεν επενδύουν σε καινοτομίες και έρευνα. Η κινεζική οικονομική πολιτική στρέφεται στην ενίσχυση της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας. Για την ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας των παραγόμενων στην εγχώρια οικονομία οι Κινέζοι ιθύνοντες στρέφονται προς τις επενδύσεις για καινοτομία(έρευνα και επενδύσεις για την ανάπτυξη).
- Ενεργειακή αποτελεσματικότητα: Επίσης μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της κινεζικής οικονομίας. Η Κίνα είναι μια από τις λιγότερο αποτελεσματικές οικονομίες στη χρήση ενέργειας καθώς και η πρώτη σε παραγωγή προϊόντων εντάσεως ενέργειας π.χ. χάλυβας, τσιμέντο. Το θέμα αυτό είναι ιδιαίτερης σημασίας για την χώρα καθώς πρώτον, η Κίνα είναι η δεύτερη σε εισαγωγή πετρελαίου χώρα μετά τις ΗΠΑ και θέλει να μειώσει το κόστος, δεύτερον, θέλει να εξασφαλίσει τα απαραίτητα αποθέματα ενέργειας για να συνεχίσει την οικονομική της ανάπτυξη και τρίτον, να μειώσει την μόλυνση που προκαλείται από τη μη αποτελεσματική χρήση της ενέργειας.

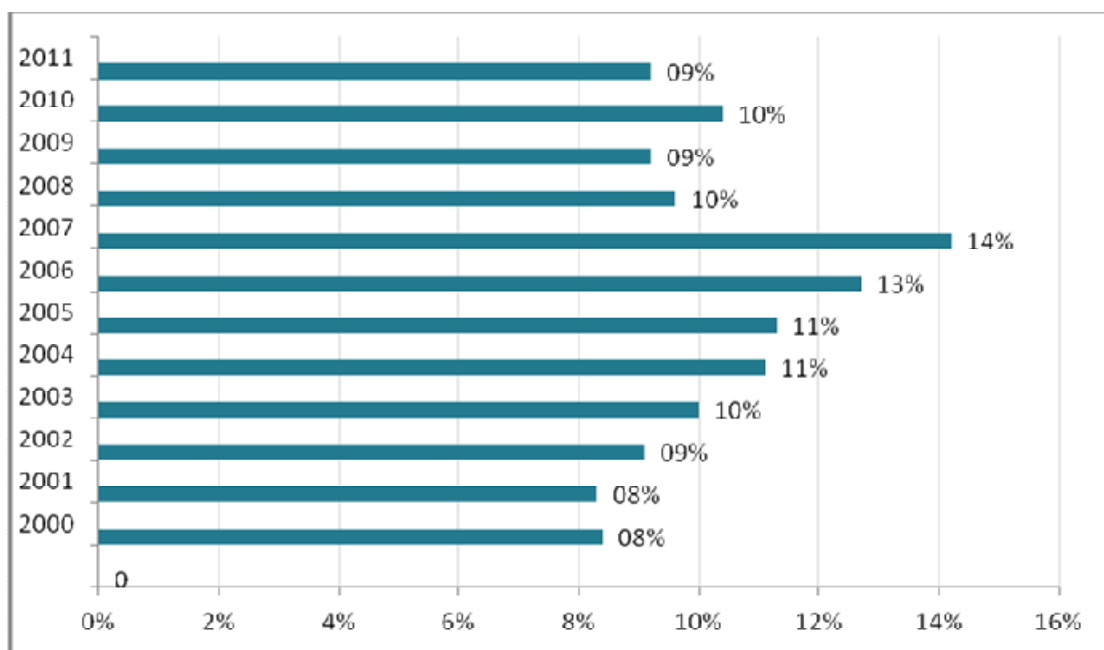
¹³ “The 11th Five-Year Program (2006-2010)”, www.china.org.cn

- Περαιτέρω βελτίωση του οικονομικού συστήματος, μεταρρύθμιση αναφορικά με το ρόλο του κράτους στην οικονομία, ανάπτυξη της οικονομίας της αγοράς.
- Όσον αφορά το εμπόριο: Γενικότερη ανάπτυξη του εμπορίου, χαρακτηριστικά του οποίου θα είναι η ενίσχυση του ανοίγματος της αγοράς, η δημιουργία πιο ισορροπημένων εξωτερικών εμπορικών σχέσεων (εισαγωγών – εξαγωγών), η μεγαλύτερη και πιο ποιοτική φιλελευθεροποίηση της αγοράς και η ενίσχυση του πλαισίου αυτοδύναμης ανάπτυξης. Η Κίνα ήταν και παραμένει ο κυριότερος προορισμός ξένων άμεσων επενδύσεων παγκοσμίως.

3.2.2. Η οικονομία της Κίνας σήμερα

Στηριζόμενη στο παραπάνω πρόγραμμα, η κινεζική οικονομία σημείωσε τεράστια πρόοδο και ξεπέρασε τους στόχους που είχαν τεθεί. Φτάνοντας στο 2010, η Κίνα με ρυθμό ανάπτυξης 10,3%, ισχυροποίησε πλέον την θέση της δεύτερης ισχυρότερης οικονομίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Το ΑΕΠ της ξεπέρασε το αντίστοιχο της Ιαπωνίας κατά το β' και γ' τρίμηνο του 2010 και οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης που ανακοινώθηκαν κατά το δ' τρίμηνο θα επιτρέψουν στο Πεκίνο να επιβεβαιώσει το στάτους της δεύτερης οικονομικής δύναμης στον κόσμο, μία θέση πίσω από τις ΗΠΑ. Το 2011 ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας σημείωσε μικρή επιβράδυνση πέφτοντας στο 9,2%, αντανakλώντας κυρίως την παγκόσμια οικονομική ύφεση αλλά και τις προσπάθειες της κυβέρνησης για ισόρροπη ανάπτυξη.

Σχήμα 3.2.: Ρυθμός ανάπτυξης της κινεζικής οικονομίας (2000-2011)

ΠΗΓΗ: The World Bank/ China economic growth rate

Το 2010 το κινεζικό ΑΕΠ ανήλθε σε 39,798 τρισ. γουάν (4,489 τρισ. ευρώ). Τον Δεκέμβριο καταγράφηκε επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των τιμών στο 4,6% σε επίπεδο έτους, έναντι 5,1% τον Νοέμβριο, γι' αυτό το λόγο η κυβέρνηση έχει μέχρι στιγμής προσφύγει σε νομισματικά μέτρα για την αντιμετώπιση του πληθωρισμού και υποσχέθηκε να λάβει και μέτρα κατά των κερδοσκόπων, αλλά δεν απέκλεισε και το ενδεχόμενο να προσφύγει σε διοικητικούς ελέγχους των τιμών εάν παραστεί ανάγκη. Η κινεζική στατιστική υπηρεσία ανακοίνωσε επίσης αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής κατά 15,7% το περασμένο έτος, που βρίσκεται, όπως και η ανάπτυξη, στο υψηλότερο επίπεδο από το 2007, όταν είχε καταγράψει αύξηση 18,5%. Οι λιανικές πωλήσεις, κύριος δείκτης της κατανάλωσης, αυξήθηκαν το περασμένο έτος κατά 18,4%, έναντι 15,5% το 2009. Η εντυπωσιακή ανάπτυξη της χώρας επιτρέπει στην κινεζική κυβέρνηση να προχωρήσει και σε λήψη νέων μέτρων προκειμένου να στηρίξει τις υποδομές της. Όπως ανακοίνωσε το πρακτορείο Νέα Κίνα, η κυβέρνηση της χώρας θα προχωρήσει σε επένδυση 2 τρισ. γουάν (225,4 δισ. ευρώ) εντός της επόμενης 5ετίας σε έργα υποδομής που θα αφορούν τους υδάτινους πόρους και τη βελτίωση της ποιότητας του πόσιμου νερού της χώρας. Το 2011 το Πεκίνο θα επενδύσει περισσότερα από 20 δισ. γουάν για την προώθηση έργων «κλειδιών». Επενδύσεις θα γίνουν επίσης σε έργα που θα προσφέρουν πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό σε επιπλέον 60 εκατ. ανθρώπους που ζουν σε αγροτικές περιοχές.

Για να έχουμε μια ξεκάθαρη εικόνα για το μέγεθος της ανάπτυξης στην Κίνα συγκριτικά με τον υπόλοιπο κόσμο, να αναφέρουμε πως μόνο κατά τα έτη 2007-2011 το ΑΕΠ της Κίνας αυξήθηκε κατά 42%, το αντίστοιχο των ΗΠΑ κατά 0,6%, ενώ στην Ευρώπη η οικονομία συρρικνώθηκε κατά 0,3% και στην Ιαπωνία κατά 5,2%.

Μελετώντας λοιπόν την εξέλιξη της οικονομίας της Κίνας, παρατηρούμε ότι η πρόοδος της ήταν εντυπωσιακή, αφού από 5^η μεγαλύτερη οικονομική δύναμη που ήταν το 2000, κατόρθωσε μέσα σε μια δεκαετία να ξεπεράσει μέχρι και την Ιαπωνία και να καταστεί η 2^η μεγαλύτερη οικονομία παγκοσμίως. Οι περισσότερες θεωρίες την θέλουν να καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην παγκόσμια οικονομία και να γίνεται η μεγαλύτερη δύναμη του 21^{ου} αιώνα αφήνοντας στην δεύτερη θέση μια υπερδύναμη, τις ΗΠΑ.

Στο επόμενο κεφάλαιο θα αναλύσουμε τους βασικούς μακροοικονομικούς δείκτες της κινεζικής οικονομίας, καθώς και το πώς αυτοί διαμορφώθηκαν με το πέρασμα των χρόνων και ανέδειξαν την δυναμική της Κίνας στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΒΑΣΙΚΟΙ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

Εισαγωγή

Μία οικονομία είναι ένα σύνθετο σύστημα που αποτελείται από άλλα αλληλένδετα και αλληλοεξαρτώμενα υποσυστήματα. Οι μεταβολές στο μακροοικονομικό σύστημα έχουν επιπτώσεις σε όλα τα χωριστά μέρη του και επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις εξελίξεις στην εγχώρια αγορά. Υπό αυτό το πρίσμα κρίνεται αναγκαία η μελέτη των βασικών μακροοικονομικών δεικτών της Κίνας.

4.1. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ή ΑΕΠ) είναι το σύνολο όλων των προϊόντων και αγαθών που παράγει μια οικονομία, εκφρασμένο σε χρηματικές μονάδες. Το ΑΕΠ μιας χώρας προσδιορίζεται με βάση την αγοραία αξία των νέων τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται σε αυτήν κατά τη διάρκεια του έτους, μέσα στην επικράτεια της χώρας, ανεξάρτητα από τη μόνιμη κατοικία των ιδιοκτητών των συντελεστών παραγωγής. Αξίζει να δούμε την πορεία του ΑΕΠ της Κίνας από το 1979 έως και το 2009:

Πίνακας 4.1: ΑΕΠ Κίνας (1979-2009)

ΕΤΟΣ	ΑΕΠ	ΑΕΠ (σε πραγματικά ποσοστά αύξησης)	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΕΠ	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΕΠ (σε πραγματικά ποσοστά αύξησης)
1979	4062.6	11.4	419	9.9
1989	16992.3	12.9	1519	11.2
1999	89677.1	6.2	7159	5.3
2000	99214.6	10.7	7858	9.8
2001	109655.2	10.5	8622	9.7
2002	120332.7	9.7	9398	9.0
2003	135822.8	12.9	10542	12.2

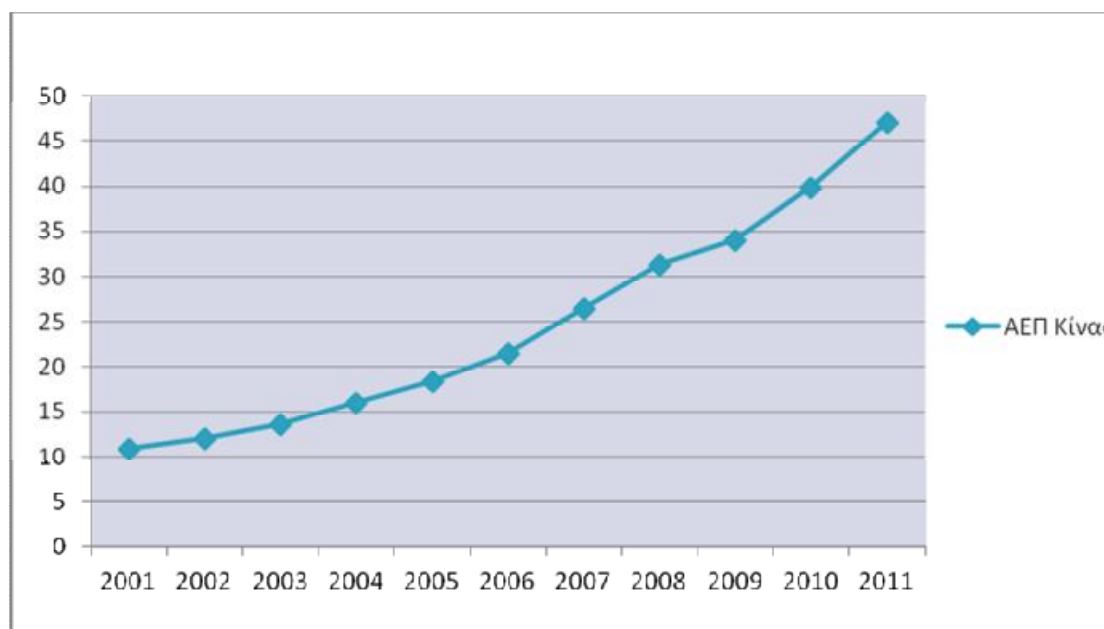
2004	159878.3	17.7	12336	17.0
2005	184937.4	15.6	14185	14.3
2006	216314.4	16.9	16500	16.3
2007	265810.3	22.8	20169	22.2
2008	314045.4	18.1	23708	17.5
2009	340506.9	8.4	25575	11.3

*ποσά ανά 100 εκατ. γουάν

ΠΗΓΗ: China Statistical Yearbook 2010

Σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας της Κίνας, το 2010 το ΑΕΠ της έφτασε στα 39,798 τρισεκατομμύρια γουάν (5,88 τρις δολάρια) σημειώνοντας ρυθμό ανάπτυξης 10,4%, ρυθμός που είναι κατά 1,1 εκατοστιαίες μονάδες ταχύτερος από το 2009. Πέντε χρόνια νωρίτερα, το ΑΕΠ της Κίνας ήταν μόλις 2,3 τρις. δολάρια, δηλαδή περίπου το μισό του αντίστοιχου της Ιαπωνίας. Η τελευταία ήταν ακόμη η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου πίσω από τις ΗΠΑ, θέση που διατήρησε για περισσότερα από 40 χρόνια.

Σχήμα 4.1: ΑΕΠ Κίνας 2001-2011 (σε τρις. γουάν)

ΠΗΓΗ: China Statistical Yearbook 2010

Όπως παρατηρούμε και στο σχήμα 4.1 το ΑΕΠ της Κίνας την τελευταία δεκαετία σχεδόν τετραπλασιάστηκε, αφού το 2001 ήταν περίπου 11 τρισεκατομμύρια γουάν και το 2010 άγγιζε περίπου τα 40 τρις γουάν.

Φτάνοντας στο 2011, το ΑΕΠ της Κίνας συνεχίζει την ανοδική του πορεία με αποτέλεσμα το μέγεθος του να αγγίζει τα 47,16 τρις γουάν (6,98 τρις δολάρια). Σύμφωνα με την εθνική κινεζική στατιστική υπηρεσία, ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος ήταν στο 9,2% ενώ το 2010 όπως αναφέραμε και παραπάνω ήταν στο 10,4%. Αναλυτικά, το πρώτο τρίμηνο ο ρυθμός έφτασε το 9,7% αλλά στη συνέχεια, η κινεζική οικονομία σημείωσε τον χαμηλότερο ρυθμό ανάπτυξης των τελευταίων 30 μηνών, με 8.7% για το τελευταίο τρίμηνο του 2011. Αναλυτές ανέμεναν αυτή την οριακή επιβράδυνση, καθώς η κυβέρνηση πασχίζει να μεταβάλει τις ισορροπίες στην κινεζική οικονομία τονώνοντας την εγχώρια ζήτηση εν μέσω της μείωσης του ρυθμού μεγέθυνσης των εξαγωγών. Για το 2012 και με τις παγκόσμιες οικονομικές συνθήκες να δυσχεραίνουν, η κυβέρνηση έχει θέσει γενικά στόχο η ανάπτυξη να ανέλθει περίπου στο 8%.

Οι αιτίες που έχουν οδηγήσει σε αυτή τη δυναμική ανάπτυξη της κινεζικής οικονομίας είναι η στρατηγική που ακολουθεί η Κίνα στον τομέα προσέλκυσης ξένων επενδύσεων, σε συνδυασμό με τις υψηλές επενδύσεις παγίου κεφαλαίου που υλοποιεί και τα εξαγωγικά πλεονάσματα που επιτυγχάνει. Οι υψηλές εξαγωγικές επιδόσεις της Κίνας προκαλούν αναδιαρθρώσεις στον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας και παραγωγής και συνάμα επηρεάζουν τις παγκόσμιες ροές των επενδύσεων και εμπορευμάτων. Οι στρατηγικές συμμαχίες που επιδιώκει η Κίνα με μεγάλους καταναλωτικούς χώρους που διαθέτουν ταυτόχρονα και τεράστια διαθέσιμα αποθέματα ενέργειας και πρώτων υλών, όπως είναι η Ρωσία, η Ινδία και η Αφρική, αναμένεται να οδηγήσουν, στο μέλλον, σε νέες παγκόσμιες ανακατατάξεις.

Επιπλέον η Κίνα με το πέρασμα των ετών, μεταβάλει το πρότυπο ανάπτυξης της οικονομίας που ακολουθεί και το οποίο εν πολλοίς στηρίζεται σε δύο βασικά μεγέθη, τα οποία είναι οι επενδύσεις και οι εξαγωγές. Πλέον θα ακολουθήσει ένα νέο αναπτυξιακό μοντέλο με βασικό άξονα τους Κινέζους καταναλωτές με στόχο της να ενισχύσει την θέση της στην παγκόσμια οικονομία.

4.1.1. Συνεισφορά των κλάδων στο ΑΕΠ της χώρας

Για τη σύνθεση του ΑΕΠ στην κινεζική οικονομία συνεισφέρουν και οι τρεις παραγωγικοί τομείς της χώρας, ο καθένας όμως με διαφορετική βαρύτητα. Συγκεκριμένα μιλάμε για τον πρωτογενή τομέα που περιλαμβάνει τη γεωργία, τη δασοπονία, την κτηνοτροφική παραγωγή την αλιεία καθώς και άλλες παρεμφερείς δραστηριότητες. Το δευτερογενή τομέα που αφορά κυρίως τα ορυκτά (λατομεία, μεταλλεία), το εμπόριο και την παροχή αερίου, νερού, ηλεκτρισμού καθώς και τον κατασκευαστικό κλάδο. Τέλος τον τριτογενή τομέα που αφορά τις υπηρεσίες καθώς και τις δραστηριότητες εκείνες που δεν συμπεριλαμβάνονται στου δύο προηγούμενους παραγωγικούς τομείς. Συνεπώς η σύνθεση του ΑΕΠ της Κίνας ανά παραγωγικό τομέα έχει ως ακολούθως

Πίνακας 4.2: Σύνθεση του ΑΕΠ της Κίνας (2000-2009)

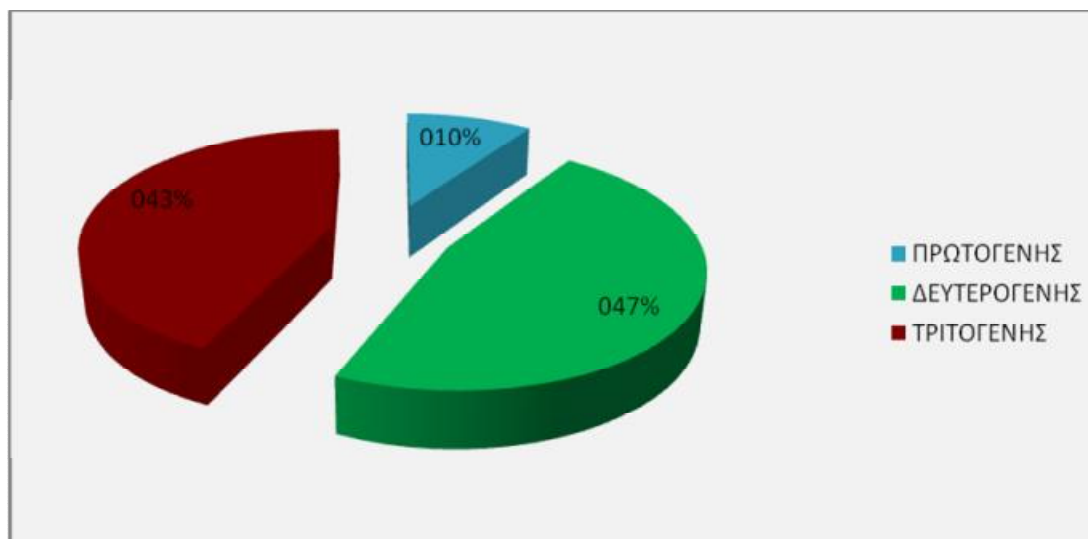
ΕΤΟΣ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ (%)	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ(%)	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ (%)	ΣΥΝΟΛΟ ΑΕΠ
2000	15,1	45,9	39,0	100%
2001	14,4	45,1	40,5	100%
2002	13,7	44,8	41,5	100%
2003	12,8	46,0	41,2	100%
2004	13,4	46,2	40,4	100%
2005	12,5	47,5	40,0	100%
2006	11,7	48,9	39,4	100%
2007	10,8	47,4	41,8	100%
2008	10,7	47,5	41,8	100%
2009	10,3	46,3	43,4	100%

2010	10.2	48.9	40.9	100%
-------------	------	------	------	------

ΠΗΓΗ: China Statistical Yearbook 2010

Όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε, ο δευτερογενής τομέας είχε πάντα το μεγαλύτερο συντελεστή βαρύτητας στο ΑΕΠ της χώρας ενώ την μικρότερη επιρροή στα οικονομικά του κράτους είχε ο πρωτογενής τομέας, επιρροή που με το πέρασμα των χρόνων μειώνεται, αφού αναπτύσσεται πιο έντονα ο τομέας των υπηρεσιών. Η συνεισφορά των τομέων για το 2011 δεν παρουσιάζει απρόβλεπτες μεταβολές, όπως βλέπουμε στο σχήμα που ακολουθεί, με τον δευτερογενή και στη συνέχεια τον τριτογενή τομέα, να διαδραματίζουν ακόμη τον σημαντικότερο ρόλο στην εξέλιξη της οικονομίας της χώρας.

Σχήμα 4.2: Παραγωγικοί τομείς 2011

ΠΗΓΗ: National Bureau of Statistics China

4.2. Πληθωρισμός

Πληθωρισμός είναι η συνεχής αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών μιας οικονομίας μέσα σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Θα πρέπει να γίνει σαφές ότι όταν μελετάμε τον πληθωρισμό μιας χώρας δεν καταγράφουμε απλά την κίνηση των τιμών, αλλά την ποσοστιαία μεταβολή του επιπέδου των τιμών, όχι για το σύνολο των αγαθών ή υπηρεσιών που καταναλώνονται, αλλά για κάποια συγκεκριμένα αγαθά ή υπηρεσίες το σύνολο των οποίων καλούνται το “καλάθι του καταναλωτή”. Για να μετρηθεί ο

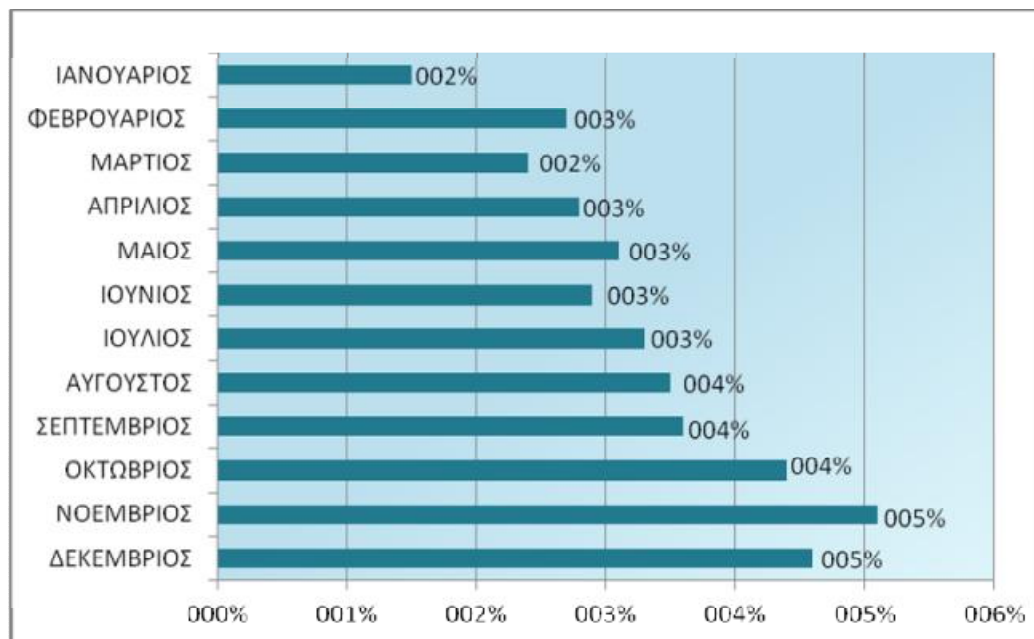
πληθωρισμός λαμβάνεται υπόψη το ποσοστό μεταβολής του επιπέδου των τιμών κατά τη διάρκεια μιας ορισμένης χρονικής περιόδου.

Από το 1994 μέχρι και το 2010, ο μέσος ρυθμός πληθωρισμού στην Κίνα ήταν 4.25% φτάνοντας το υψηλότερο ποσοστό της τάξεως του 27.7% τον Οκτώβριο του 1994 και το χαμηλότερο τον Μάρτιο του 1999 με ποσοστό μόλις 2.2%¹⁴.

Ένα ακόμη υψηλό ποσοστό, το υψηλότερο των τελευταίων δέκα ετών, σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία είχε σημειωθεί το 2008, όταν άγγιξε το 8,7%. Βασική αιτία ήταν η μεγάλη άνοδος των τιμών των τροφίμων και αυτό είχε άμεση επίπτωση στην αγοραστική δύναμη των καταναλωτών, αφού έπρεπε να ξοδεύουν το 1/3 του μισθού τους σε τρόφιμα.

Το 2010 ο δείκτης του πληθωρισμού στην Κίνα αυξάνεται συνεχώς, φτάνοντας τον Νοέμβριο στο υψηλότερο επίπεδο για το συγκεκριμένο έτος, αλλά και για τους τελευταίους 28 μήνες, με 5,1 % από 4,4% που ήταν τον Οκτώβριο, σύμφωνα με ανακοίνωση της εθνικής στατιστικής υπηρεσίας.

Σχήμα 4.3: Πληθωρισμός Κίνας 2010

ΠΗΓΗ: www.express.gr

Ο μέσος ρυθμός πληθωρισμού για το 2010 ήταν 3.3% ενώ το 2011 σημείωσε μεγάλη αύξηση φτάνοντας στο 5,4%. Να σημειωθεί πως κατά τη διάρκεια του έτους και συγκεκριμένα τον Ιούλιο του 2011, ο πληθωρισμός έφτασε το 6.5%, το υψηλότερο των τριών

¹⁴ **China Inflation Rate**, www.tradingeconomics.com

τελευταίων ετών, αλλά το Νοέμβριο εμφάνισε υποχώρηση στο 4,2%. Η άνοδος του δείκτη αποδίδεται κυρίως στην αύξηση των τιμών των τροφίμων που πλήττει δυσανάλογα τα φτωχότερα στρώματα του πληθυσμού.

Γενικότερα, τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια ραγδαία άνοδος του πληθωρισμού της Κίνας, γεγονός που αποτελεί ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα της τοπικής Κυβέρνησης, όπως και μερικών Ανατολικών Ευρωπαϊκών οικονομιών, καθώς μια ακόμα άνοδος των τιμών των καταναλωτικών αγαθών μπορεί να οδηγήσει σε κοινωνικό αναβρασμό. Είναι προφανές ότι την κατάσταση δεν μπορεί να ευνοήσει ούτε η άνοδος του επιπέδου διαβίωσης αλλά ούτε και η εισροή κεφαλαίων στη χώρα με την προσδοκία της ανατίμησης του νομίσματος. Το πρόβλημα εστιάζεται κυρίως στο ότι η Κίνα - παρά το τεράστιο μέγεθος της - εξαντλεί τα εργατικά της αποθέματα γρηγορότερα απ' όσο χρειάζεται για να εισέλθει νέο εργατικό δυναμικό στην αγορά εξαιτίας της νέας πολιτικής της χώρας που εφαρμόζεται εδώ και δεκαετίες και αφορά την γέννηση ενός παιδιού ανά οικογένεια.

Ο Κινέζος πρωθυπουργός Γουέν Τζιαμπάο, δήλωσε ότι ο αυξανόμενος πληθωρισμός υπονομεύει την κοινωνική σταθερότητα και για αυτό, πρώτη προτεραιότητα της κυβέρνησής του, αυτή τη χρονιά, θα είναι να τον θέσει υπό έλεγχο. Στην αναφορά του στην ετήσια κοινοβουλευτική σύνοδο, για την κατάσταση των πραγμάτων στη χώρα, ο πρωθυπουργός της Κίνας είπε ότι η κυβέρνηση θα λάβει μέτρα ώστε να καταφέρει να περιορίσει τον πληθωρισμό στα επίπεδα του 4% προκειμένου να μην επηρεαστεί η ευημερία του λαού.

4.3. Εισόδημα

Μπορεί η Κίνα να βρίσκεται στη δεύτερη θέση της παγκόσμιας οικονομίας, ωστόσο αξιοσημείωτο είναι ότι το κατά κεφαλήν εισόδημα των κατοίκων της φθάνει μόλις τα 4.260 δολάρια, γεγονός που την κατατάσσει στην 125^η θέση παγκοσμίως.

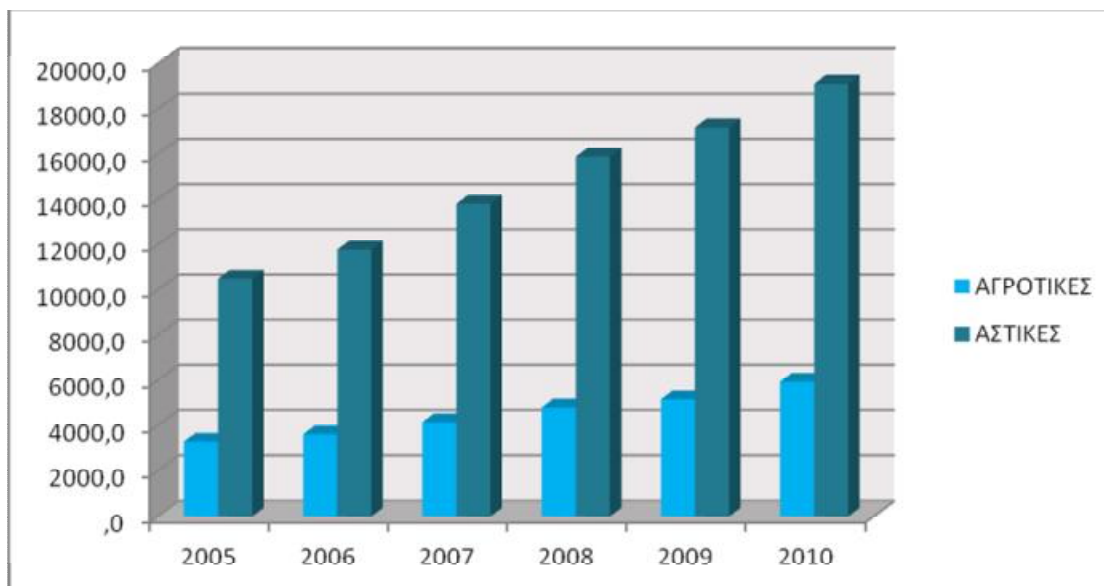
Έχει κάνει βέβαια μεγάλη πρόοδο, αν σκεφτεί κανείς πως το 1990 το κατά κεφαλήν εισόδημα στην Κίνα ήταν περίπου 350\$. Μέσα σε μια δεκαετία είχαμε σχεδόν τριπλάσια αύξηση, καταλήγοντας έτσι στα 1000\$ και στα τέλη του 2008 το κατά κεφαλήν εισόδημα τριπλασιάστηκε για ακόμη μια φορά και έφτασε στα 3000\$. Το 2010 υπολογίζεται πως άγγιξε

τα 4.260\$. Αν συνεχιστεί αυτή η ανοδική πορεία, υπολογίζεται πως το 2020 το κατά κεφαλήν εισόδημα της Κίνας θα φτάσει τα 8.500\$ και το 2030 θα αγγίξει τις 20.000\$¹⁵.

Ωστόσο τα προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει η κινεζική κυβέρνηση είναι πολλά. Φαίνεται πως το μέγεθος της αύξησης των εισοδημάτων δεν ήταν αρκετό αφού 105 εκατομμύρια Κινέζοι, επί πληθυσμού 1,3 δισεκατομμυρίων, συνεχίζουν να ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα στην Κίνα ήταν και παραμένει, όπως φαίνεται, οι ανισότητες μεταξύ αστικών και αγροτικών εισοδημάτων. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως για το 2010 το κατά κεφαλήν εισόδημα στις αστικές περιοχές είναι 19.109 γουάν (3001 δολάρια) ενώ στις αγροτικές είναι μόλις 5.919 γουάν (929 δολάρια).

Σχήμα 4.4: Κατά κεφαλήν εισόδημα αγροτικών-αστικών περιοχών

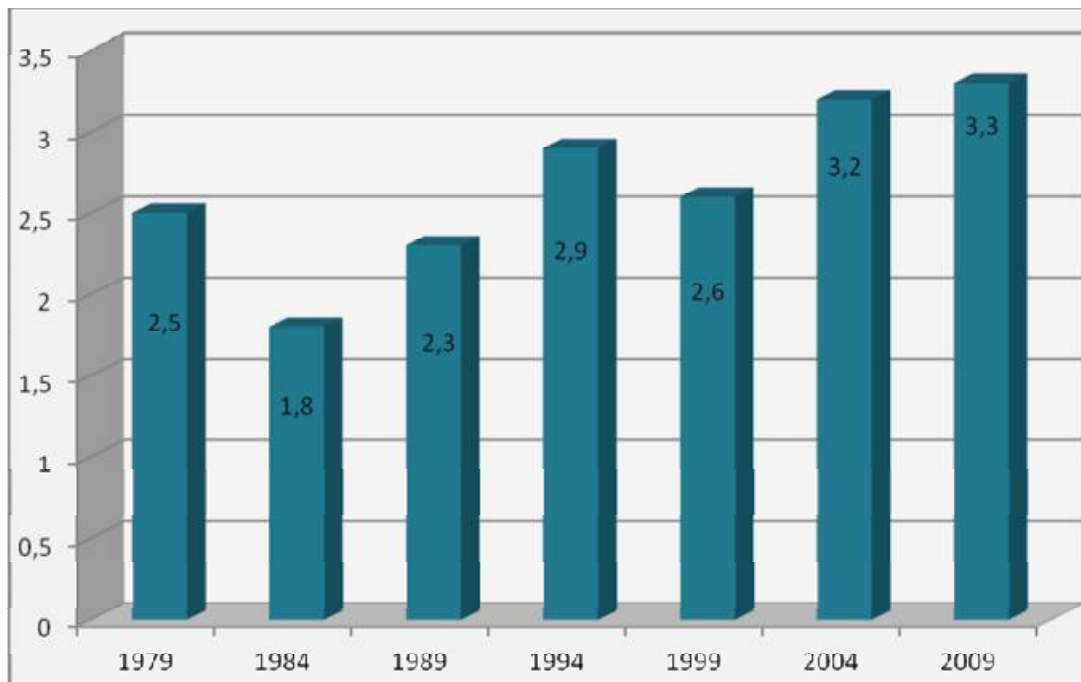
*τα ποσά είναι υπολογισμένα σε γουάν

ΠΗΓΗ: National Bureau of Statistics China

Παρ' όλο που τα αγροτικά εισοδήματα έχουν αυξηθεί, απέχουν πολύ απ' το να πλησιάσουν τα αστικά. Παρακάτω βλέπουμε πως το χάσμα μεταξύ αστικών και αγροτικών εισοδημάτων, έπειτα από μια αρχική πτώση -τα πρώτα έτη των μεταρρυθμίσεων- συνέχισε να αυξάνεται με αποτέλεσμα το κατά κεφαλήν εισόδημα του μέσου κατοίκου σε αστική περιοχή να είναι 3.3 φορές μεγαλύτερο από αυτό ενός μέσου κατοίκου αγροτικής περιοχής.

¹⁵ "China Income", www.economywatch.com

Σχήμα 4.5: Αστικό εισόδημα ως πολλαπλάσιο αγροτικού εισοδήματος

ΠΗΓΗ:USC US- China Institute

4.4. Κατανάλωση

Η κατανάλωση στην Κίνα βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα αποτελώντας έτσι πρόβλημα, το οποίο καλείται να αντιμετωπίσει η κινεζική κυβέρνηση αν θέλει να επιτύχει μία ισόρροπη ανάπτυξη. Για το 2010 η συνολική κατανάλωση υπολογίζεται στο 1.545.540.000 δις γουάν, ποσό που το μεγαλύτερο μέρος του οφείλεται στην κατανάλωση των αστικών νοικοκυριών, όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 4.3 : Συνολική κατανάλωση (2006-2010)

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ	ΑΣΤΙΚΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ	ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ
2006	82103.5	60842.2	21261.3
2007	95609.8	71487.8	24122.0
2008	110594.5	83099.5	27495.0

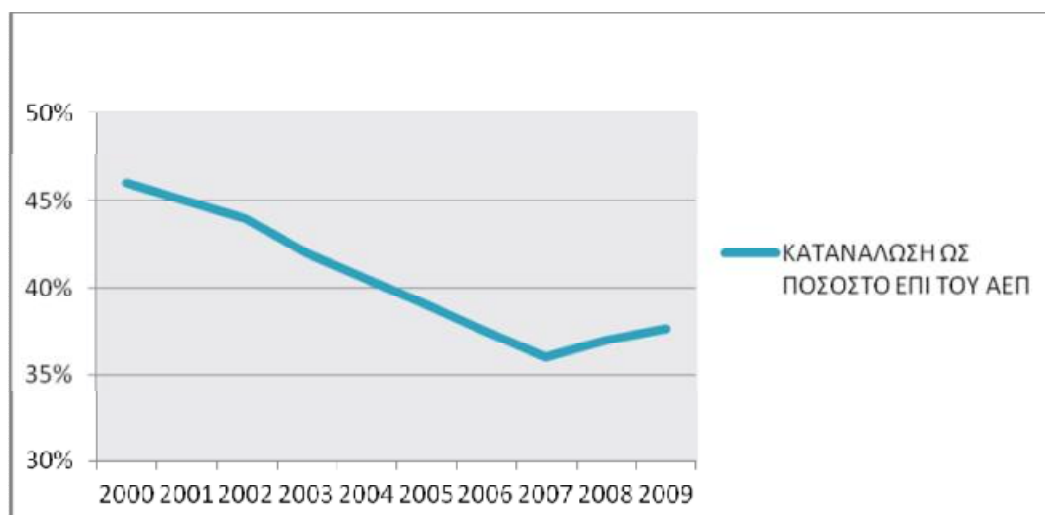
2009	121129.9	92296.3	28833.6
2010	154554.0	133689.0	20865.0

*τα ποσά είναι υπολογισμένα σε εκ. γουάν

ΠΗΓΗ: National Bureau of Statistics China

Το μέγεθος της συνολικής κατανάλωσης αυξάνεται τα τελευταία χρόνια αλλά όχι με τους ρυθμούς αύξησης που επιτυγχάνουν τα άλλα μεγέθη της οικονομίας. Τα μικρά αυτά ποσά της συνολικής κατανάλωσης έχουν ως αποτέλεσμα, το μερίδιο της κατανάλωσης, ως ποσοστό επί του ΑΕΠ της χώρας, να είναι μόλις 37%, απέχοντας από τα ποσοστά των υπόλοιπων βιομηχανικών αναδυόμενων οικονομιών που πλησιάζουν η ακόμη και ξεπερνούν το 50%. Το χαμηλό αυτό ποσοστό εξηγείται αν σκεφτεί κανείς το υψηλό ποσοστό των αποταμιεύσεων και το χαμηλό μέγεθος του εισοδήματος.

Σχήμα 4.6: Κατανάλωση ως ποσοστό του ΑΕΠ

ΠΗΓΗ: National Bureau of Statistics China

Πίνακας 4.4: Παγκόσμια ιδιωτική κατανάλωση για το 2008

ΜΕΞΙΚΟ	73%	ΙΝΔΙΑ	57%
ΧΙΛΗ	71%	ΙΑΠΩΝΙΑ	55%
ΗΠΑ	71%	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	54%
ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ	68%	ΤΑΙΒΑΝ	54%
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	67%	ΤΑΥΛΑΝΔΗ	54%
ΒΡΑΖΙΛΙΑ	65%	ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ	53%
ΡΩΣΙΑ	62%	ΜΑΛΑΙΣΙΑ	52%

ΠΟΛΩΝΙΑ	61%	ΝΟΤΙΑ ΚΟΡΕΑ	48%
ΚΑΝΑΔΑΣ	60%	ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ	40%
ΓΑΛΛΙΑ	58%	ΚΙΝΑ	37%

ΠΗΓΗ: Global Insight, McKinsey Global Institute China Model, McKinsey Global Institute

Analysis

Αξίζει να αναφερθεί πως το 1981 το ποσοστό της κατανάλωσης ήταν 55%. Η πορεία του όμως υπήρξε καθοδική, φτάνοντας έτσι το 2008 στο 37% και στο 37,6% για το 2009 έπειτα από μικρή αύξηση.

Η Κίνα έγινε το 2009 ο μεγαλύτερος καταναλωτής ενέργειας παγκοσμίως αφήνοντας πίσω της τις ΗΠΑ στον σχετικό κατάλογο, σύμφωνα με την Διεθνή Υπηρεσία Ενέργειας (IEA)¹⁶. Το 2010 σημείωσε αύξηση 11,2%. Η American Superconductor Corp εκτιμά πως το 2010 η εγκατεστημένη ισχύς αιολικών στην Κίνα υπήρξε τριπλάσια από ότι στις ΗΠΑ.

Ο Φατίχ Μπιρόλ (οικονομολόγος της IEA), αναφέρει πως η Κίνα κατανάλωσε 2,252 δισεκατομμύρια τόνους ισοδύναμου πετρελαίου, με τη μορφή αργού πετρελαίου, άνθρακα, φυσικού αερίου, πυρηνικής ενέργειας και ανανεώσιμης ενέργειας, έναντι 2,17 δισεκατομμυρίων μετρικών τόνων που κατανάλωσαν οι ΗΠΑ.

Σήμερα η Κίνα καταναλώνει πολύ περισσότερους φυσικούς πόρους από όσους οι ΗΠΑ. Με την εφαρμογή του 12ου πενταετούς πλάνου η κατανάλωση πρόκειται να αυξηθεί κατακόρυφα χάρη στις αυξήσεις των μισθών και την φρενήρη ανάπτυξη.

Η Κίνα βρίσκεται στη δεύτερη θέση στη παγκόσμια κατάταξη κατανάλωσης πετρελαίου, με συνεχώς αυξανόμενο ρυθμό, ενώ στον τομέα του άνθρακα η Κίνα είναι ήδη η μεγαλύτερη καταναλώτρια χώρα του κόσμου, καθώς οι εισαγωγές της αναμένεται να ανέλθουν σε 105 με 115 εκατομμύρια τόνους, φέρνοντάς την μπροστά από την Ιαπωνία ως το μεγαλύτερο εισαγωγέα άνθρακα παγκοσμίως. Το 2009 κατανάλωσε 1.310.000.000 δις τόνους άνθρακα, νούμερο που αντιστοιχεί στο 28.7% της παγκόσμιας χρήσης άνθρακα. Να σημειωθεί πως πριν από μόλις τρία χρόνια, η Κίνα ήταν καθαρός εξαγωγέας άνθρακα. Η τάση αυτή είναι εμφανής και στο αργό πετρέλαιο, με τη Σαουδική Αραβία να εξάγει πέρυσι περισσότερο πετρέλαιο στην Κίνα απ' ότι στις ΗΠΑ ενώ για δεκαετίες η Αμερική ήταν ο καλύτερος πελάτης τους.

¹⁶ “Πρώτη η Κίνα σε κατανάλωση ενέργειας”, www.econews.gr

Σχήμα 4.7: Πρωτογενής ενέργεια

ΠΗΓΗ: EIA-International Energy Statistics 2009

Η Κίνα βρίσκεται επίσης και στην πρώτη θέση παγκοσμίως κατανάλωσης ρυζιού (για ευνόητους λόγους).

Πίνακας 4.5: Παγκόσμια κατανάλωση ρυζιού σε εκ. τόνους

ΧΩΡΕΣ	11/2010	12/2011*	ΔΙΑΦΟΡΑ%
Κίνα	135,0	137,0	+1,48
Ινδία	90,0	94,0	+4,44
Ινδονησία	39,0	39,6	+1,41
Μπαγκλαντές	33,8	34,2	+1,18
Βιετνάμ	19,3	19,6	+1,30
Ταϊλάνδη	10,5	10,9	+3,80
Μπούρμα	9,9	10,3	+4,06
Φιλιππίνες	13,2	13,2	+0,15
Βραζιλία	8,4	8,5	+1,19
Η.Π.Α.	4,4	4,0	-7,75
Λοιπές	84,3	86,5	+2,61
Συνολικά	447,8	457,8	+2,23

ΠΗΓΗ: Υπ. Γεωργίας Η.Π.Α *Εκτίμηση: Οκτώβριος 2011

Η Κίνα είναι και ο μεγαλύτερος παραγωγός και καταναλωτής χλωροφθορανθράκων (HCFC) στον κόσμο. Χαρακτηριστικό είναι ότι έλαβε το ποσό των 265 εκατομμυρίων δολαρίων για να περιορίσει τη χρήση τους ως το 2015. Τα τελευταία χρόνια η κατανάλωση HCFC στην χώρα αυξάνεται με ραγδαίους ρυθμούς λόγω των υψηλών ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης και αντιπροσωπεύει το 58% της κατανάλωσης μεταξύ των αναπτυσσόμενων οικονομιών.

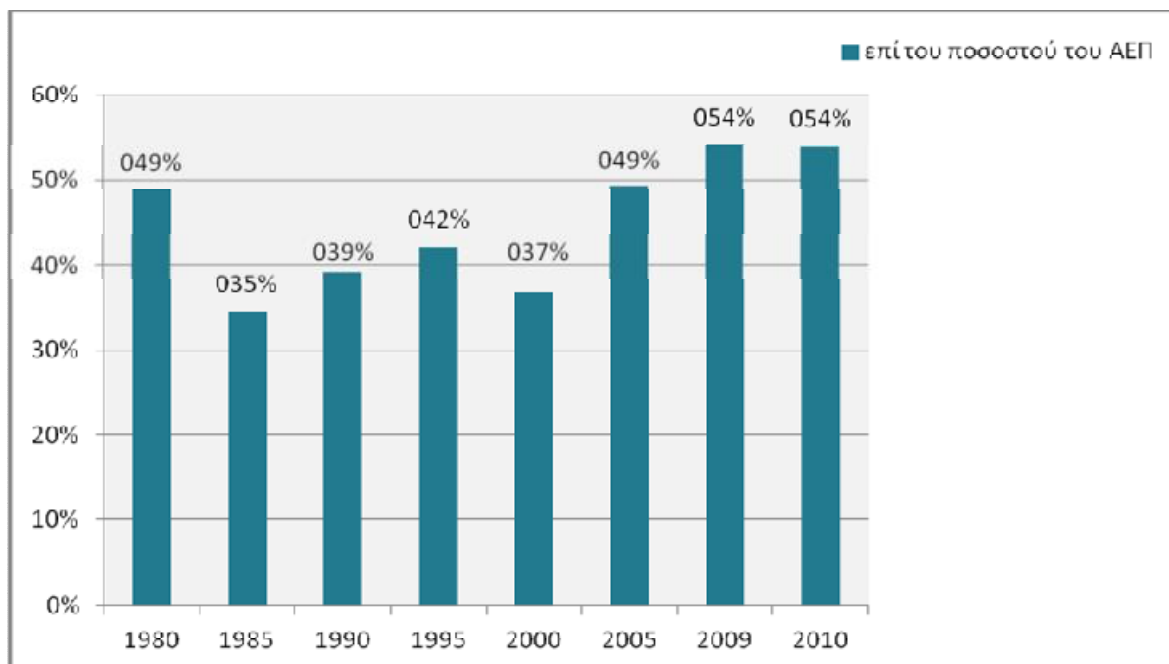
Τέλος όσον αφορά την κατανάλωση αξίζει να αναφέρουμε ότι έχει αυξηθεί σε μεγάλο βαθμό η κατανάλωση του κρέατος σκύλων στην Κίνα. Η Κινεζική αγορά μάλιστα ενισχύθηκε με επιδοτήσεις της κυβέρνησης και οι "φάρμες σκύλων" επεκτείνονται σε όλη την Κίνα με κέρδη 3 φορές περισσότερα από ότι η εκτροφή κοτόπουλων προς κατανάλωση και 4 φορές περισσότερα από την εκτροφή γουρουνιών. Μάλιστα στους δρόμους της Κίνας υπάρχουν μεγάλες διαφημιστικές πινακίδες που διαφημίζουν τα σκυλιά που εκτρέφονται προς κατανάλωση. Στην Πιζιάν για παράδειγμα, πόλη της Κίνας, υπολογίζεται ότι 300.000 σκυλιά το χρόνο σφάζονται για να φαγωθούν. Μερικές φάρμες εκτρέφουν έως και 100.000 σκυλιά το χρόνο, τα περισσότερα για το κρέας τους αλλά μερικά και για τη γούνα τους. Τα ζώα θανατώνονται στην ηλικία των 6 μηνών.¹⁷

4.5. Αποταμίευση

Το 2010 το ποσοστό των καθαρών εθνικών αποταμιεύσεων στην Κίνα υπολογίζεται στο 53.983% (επί του ποσοστού του ΑΕΠ). Αν και υπάρχει μία μικρή μείωση της τάξεως του 0.4% από το προηγούμενο έτος, η Κίνα παραμένει στην δεύτερη θέση της κατάταξης των χωρών με τις υψηλότερες αποταμιεύσεις. Ο μέσος όρος αποταμιεύσεων στον κόσμο υπολογίζεται στο 18.64%, ποσοστό το οποίο η Κίνα ξεπερνά κατά 35.34 ποσοστιαίες μονάδες.

Σχήμα 4.8: Σύνολο αποταμιεύσεων (1980-2010)

¹⁷ “Αυξάνεται το εμπόριο σκύλων προς κατανάλωση στην Ασία”, www.adespoto.gr

ΠΗΓΗ: National Bureau of Statistics China

Πίνακας 4.6: Χώρες με τις υψηλότερες αποταμιεύσεις για το 2010

ΜΠΟΥΤΑΝ	99.704%
ΚΙΝΑ	53.983%
ΑΛΓΕΡΙΑ	53.432%
ΛΙΒΥΗ	50.907%
ΚΑΤΑΡ	49.905%
ΑΖΕΡΜΠΑΙΤΖΑΝ	46.177%
ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗ	46.041%

ΠΗΓΗ: Global Insight, McKinsey Global Institute China Model, McKinsey Global Institute

Analysis

Βλέπουμε πως το ποσοστό αποταμιεύσεων της Κίνας την φέρνει στη δεύτερη θέση της λίστας των χωρών με τις υψηλότερες αποταμιεύσεις. Αξίζει να αναφερθεί πως οι ΗΠΑ βρίσκονται πολύ χαμηλότερα στην κατάταξη αυτή, με ποσοστό που αγγίζει μόλις το 11.583%.

Οι Κινέζοι χαρακτηρίζονται φανατικοί αποταμιευτές, καθώς βάζουν στην άκρη για μια δύσκολη ώρα το 30% του διαθέσιμου εισοδήματός τους κάθε μήνα. Για πολλούς Κινέζους η αποταμίευση αποτελεί το μόνο μέσο για να προστατευθούν από ανατροπές, αναποδιές και τα παιχνίδια της μοίρας.

Ο διάσημος Αμερικανός οικονομολόγος Νουριέλ Ρουμπινί σε άρθρο του αριθμεί τους έξι λόγους για τους οποίους οι Κινέζοι αποταμιεύουν περισσότερο, ενώ θα έπρεπε να ξοδεύουν¹⁸:

- Πρώτον, οι Κινέζοι αποταμιεύουν μεγάλα ποσά, διότι τα οφέλη της κοινωνικής τους ασφάλισης είναι ελάχιστα.
- Δεύτερον, αποθηκεύουν επίσης επειδή θέλουν τα παιδιά τους να φοιτούν σε ιδιωτικά σχολεία και επειδή η δημόσια υγειονομική περίθαλψη είναι ελλιπής.
- Τρίτον, υπάρχει μικρό δίκτυο κοινωνικής προστασίας.
- Τέταρτον, οι δημογραφικές συνέπειες της πολιτικής του ενός παιδιού έχουν αυξήσει την ανάγκη για εξοικονόμηση πόρων για τα γηρατεία.
- Πέμπτον, οι κινεζικές χρηματοπιστωτικές αγορές για το δανεισμό των νοικοκυριών, δεν έχουν αναπτυχθεί επαρκώς και περιορίζουν την κατανάλωση.
- Έκτον, το σύστημα των νομικών περιορισμών για τους μετανάστες εργαζομένους της υπαίθρου στις πόλεις τους αναγκάζει να αποταμιεύουν για να διαχειρισθούν την οικονομική ανασφάλεια.

Ωστόσο, το αρκετά υψηλό ποσοστό αποταμίευσης δεν προέρχεται μόνο από τα νοικοκυριά, πράγμα που εύκολα κατανοεί κάποιος αν σκεφτεί τα χαμηλά εισοδήματα. Μεγάλο μέρος των αποταμιεύσεων οφείλεται σε ιδιωτικές και κρατικές επιχειρήσεις. Το σίγουρο όμως είναι πως όποιες κι αν είναι οι πηγές του υψηλού ποσοστού, η μεγάλη ροπή προς αποταμίευση που έχουν οι Κινέζοι, θα οδηγήσει αναπόφευκτα στο μέλλον σε μεγαλύτερη δυναμική επενδύσεων και κατανάλωσης.

4.6. Εισαγωγές- Εξαγωγές

Το συνολικό μέγεθος των εισαγωγών και εξαγωγών για το 2010 έφτασε τα 2,972.8 δις. δολάρια, σημειώνοντας αύξηση 34.7% από το προηγούμενο έτος.

Πίνακας 4.7 : Εισαγωγές – Εξαγωγές 2010

ΕΙΛΟΣ	ΑΞΙΑ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΟ ΤΟ 2009
ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ-ΕΞΑΓΩΓΩΝ	2972.8	34.7%

¹⁸ Nouriel Roubini, “Το παράδοξο της κινεζικής οικονομικής πολιτικής”, www.Newsweek.com.br

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	1557.9	31.3%
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	1394.8	38.7%
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ	183.1	-7%

*υπολογισμένα σε 100 εκ. δολάρια

ΠΗΓΗ: National Bureau of Statistics China

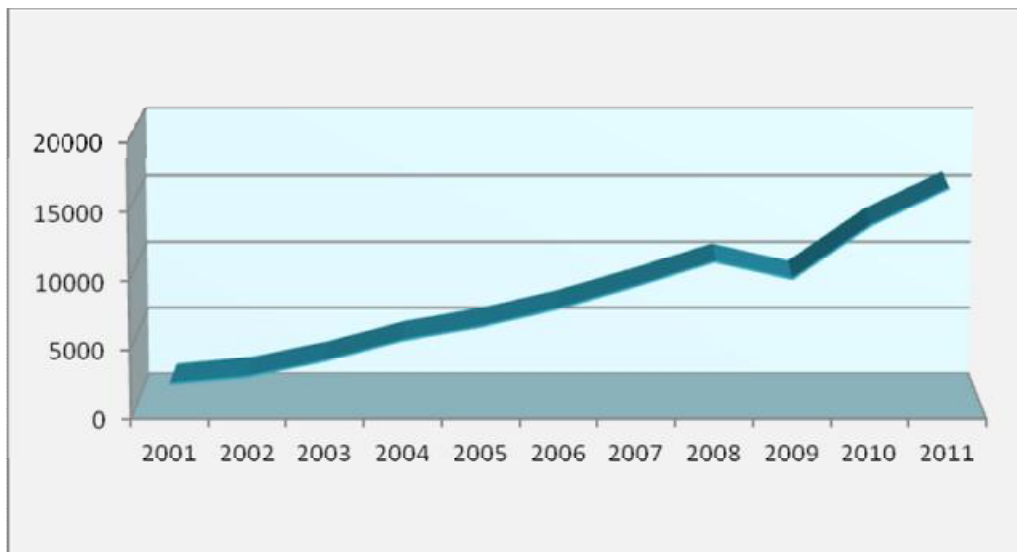
Όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε στον παραπάνω πίνακα το εμπορικό πλεόνασμα της Κίνας μειώθηκε σε σχέση με το 2009 κατά 7%, όμως παραμένει σημαντικό, ανερχόμενο στα 183,1 δισεκατομμύρια δολάρια, σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοινώθηκαν από τα κινεζικά τελωνεία. Το 2009, το εμπορικό πλεόνασμα της χώρας η οποία είναι ο πρώτος παγκόσμιος εξαγωγέας, είχε φτάσει τα 196,1 δισεκατομμύρια δολάρια. Για το 2010, το εμπορικό πλεόνασμα δεν εκπροσωπούσε πλέον παρά το 6,2% του συνολικού όγκου του κινεζικού εξωτερικού εμπορίου, έναντι 8,9% το 2009 και 11,6% το 2008, σύμφωνα με τα τελωνεία, στην ανακοίνωση των οποίων διατυπώνεται η εκτίμηση πως "το εξωτερικό εμπόριο παίρνει γενικώς μια κατεύθυνση ισορροπίας".

Τα τελευταία στοιχεία θέλουν μια ακόμη αύξηση για τις εισαγωγές και της εξαγωγές της χώρας. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το World Factbook, οι εισαγωγές έφτασαν τα 1,664 τρισεκατομμύρια δολάρια ενώ οι εξαγωγές ανήλθαν σε 1,897 τρις.

4.6.1 Εισαγωγές

Το 2011 οι εισαγωγές της Κίνας ανήλθαν σε 1,644 τρισεκατομμύρια δολάρια, νούμερο αυξημένο κατά 19,3% από το 2010, ενώ από το 2009 η Κίνα κατέχει τη δεύτερη θέση στη παγκόσμια κατάταξη εισαγωγών μετά τις ΗΠΑ. Στο διάγραμμα που ακολουθεί, φαίνεται η ανοδική πορεία που σημείωσαν οι εισαγωγές την τελευταία δεκαετία.

Σχήμα 4.9: Πορεία εισαγωγών 2001-2011

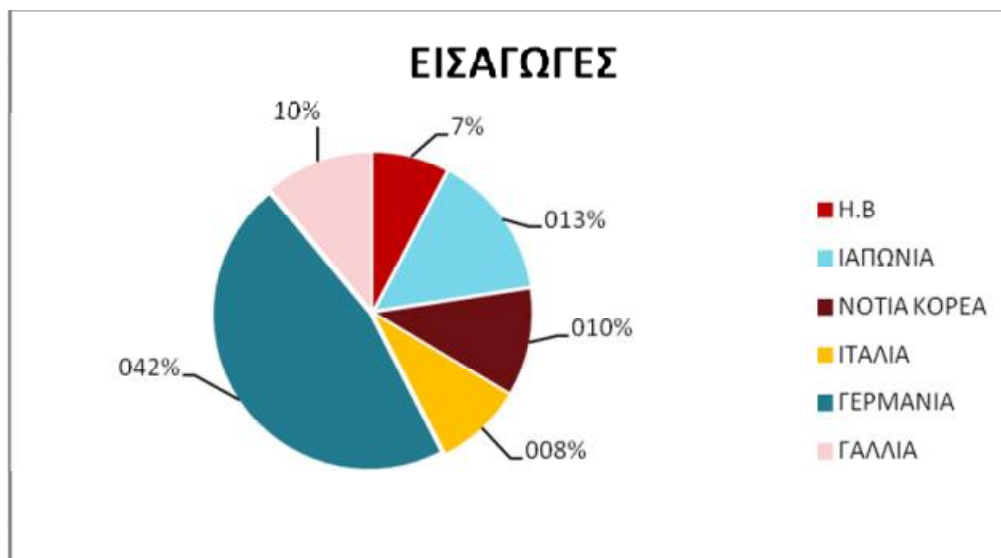

*τα ποσά είναι υπολογισμένα σε 100 εκ δολάρια

Πηγή: China Statistical Yearbook 2010

Κύριοι εταίροι της Κίνας στην εισαγωγή προϊόντων είναι η Ιαπωνία (13,3%), η Νότια Κορέα (9,9%), το Ηνωμένο Βασίλειο (7%), η Ιταλία (8%), η Γαλλία (10%) και η Γερμανία (41,8%).

Σχήμα 4.10: Εισαγωγείς Κίνας 2010

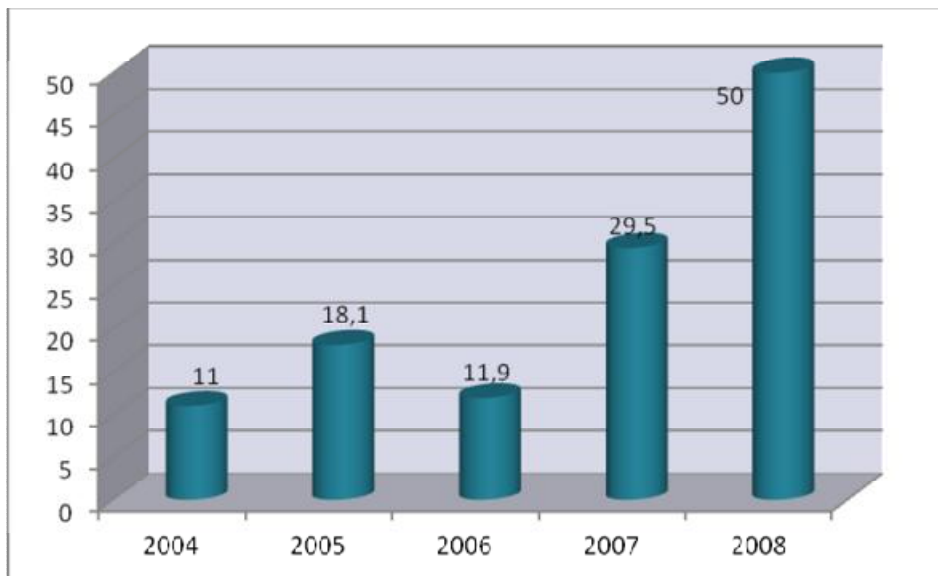

ΠΗΓΗ: www.kathimerini.gr

Κύριες εισαγωγές είναι τα ηλεκτρικά εξαρτήματα και άλλα καύσιμα μηχανημάτων, πετρελαίου και ορυκτών, ιατρικός εξοπλισμός, μεταλλεύματα, πλαστικά και οργανικές χημικές ουσίες, καθώς και αεροσκάφη και αυτοκίνητα.

Αξιοσημείωτη είναι επίσης, η αύξηση εισαγωγής και κατανάλωσης σκαφών αναψυχής τα τελευταία χρόνια, παρά το χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Κίνας. Συγκεκριμένα από το 2004 έως το 2008 έχουμε ρυθμό μέσης ετήσιας αύξησης της τάξεως του 46%. Το 2008 εισήχθησαν περισσότερα από 1.900 σκάφη αναψυχής από 32 χώρες, η μεγάλη πλειοψηφία των οποίων ήταν σκάφη χαμηλής αξίας. Το 2008 οι εισαγωγές έφτασαν τα 50 εκ. δολάρια, παρουσιάζοντας αύξηση περίπου 70% σε σχέση με το 2007.

Σχήμα 4.11: Εισαγωγές σκαφών αναψυχής (2004-2008)

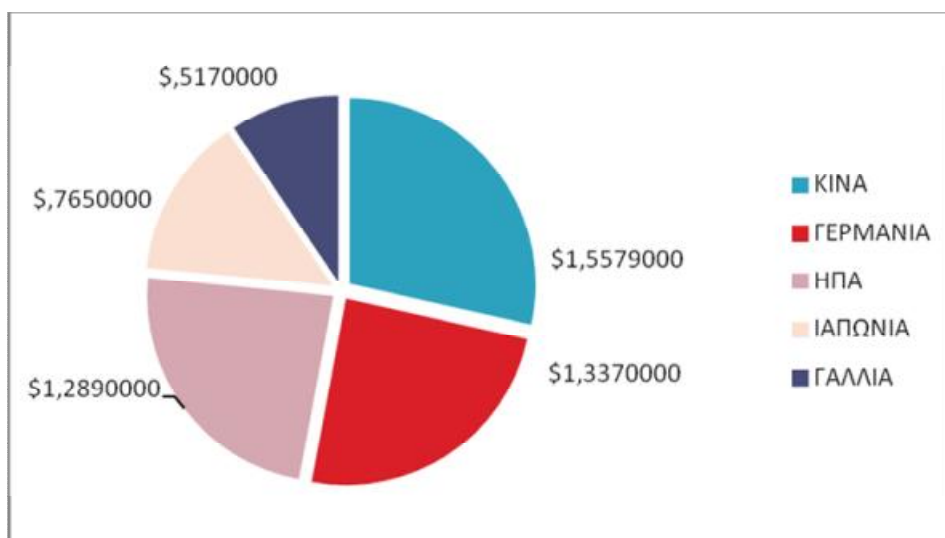
*υπολογισμένα σε εκ. δολάρια

ΠΗΓΗ: Γενικό Προξενείο Σαγκάης

4.6.2. Εξαγωγές

Η αύξηση της οικονομικής ισχύος της Κίνας είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός. Το ίδιο ισχύει και για τις εξαγωγές, αφού η ανοδική τους πορεία οδήγησε το 2010 τη Κίνα στην 1^η θέση της παγκόσμιας κατάταξης ανάμεσα στις χώρες – εξαγωγείς, με μερίδιο 9,6%, αφήνοντας στην 2^η θέση την Γερμανία.

Σχήμα 4.12: Παγκόσμιες Εξαγωγές 2010

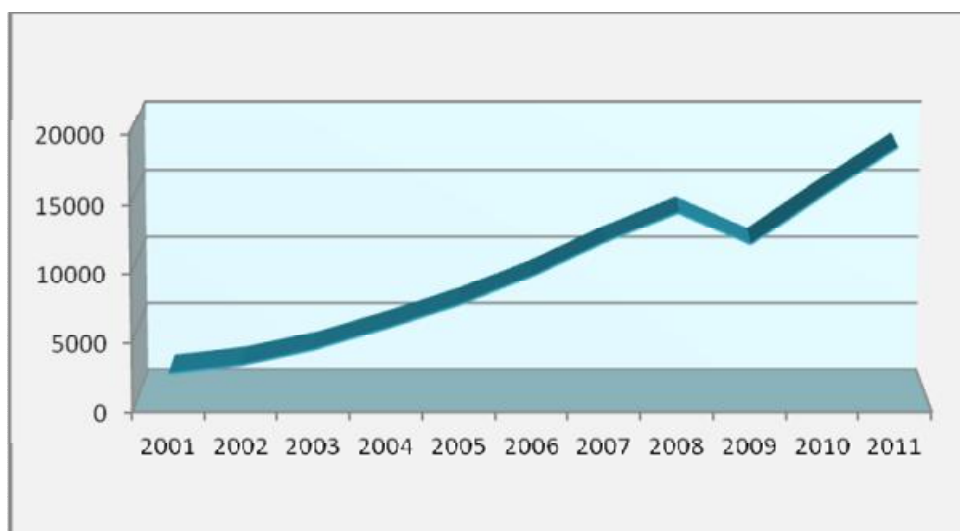
*τα ποσά είναι υπολογισμένα σε δις δολάρια

ΠΗΓΗ: www.eurocapital.gr

Οι εξαγωγές καλύπτουν το 80% των συναλλαγματικών εσόδων του κράτους. Η Κίνα εξαγει 50 χιλιάδες διαφορετικά προϊόντα σε 182 χώρες, ενώ με τις 80 από αυτές έχει υπογράψει και σχετικές εμπορικές συμφωνίες και πρωτόκολλα συνεργασίας.

Το 2011 το μέγεθος των εξαγωγών έφτασε στα 1,897 τρισεκατομμύρια δολάρια, συνεχίζοντας έτσι την ανοδική πορεία που καταγράφει τα τελευταία χρόνια.

Σχήμα 4.13: Πορεία Εξαγωγών 2001-2011

*τα ποσά είναι υπολογισμένα σε 100 εκ δολάρια

ΠΗΓΗ: China Statistical Yearbook 2010

Βασικοί εμπορικοί εταίροι της Κίνας είναι οι μεγάλες καπιταλιστικές χώρες (Ιαπωνία, ΗΠΑ, χώρες της ΕΕ), που καλύπτουν το 55% των συναλλαγών του εξωτερικού εμπορίου της. Αξίζει να αναφέρουμε ότι το 8,5% των 500 μεγαλύτερων μονοπωλίων στον κόσμο είναι κινεζικά (43 εταιρείες). Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγικός προορισμός για τα κινεζικά αγαθά (19,7% των εξαγωγών της Κίνας το 2010) και ταυτόχρονα ο σημαντικότερος προμηθευτής της χώρας. Στις ευρωπαϊκές αγορές κατευθύνονται κυρίως κινεζικής προέλευσης ηλεκτρονικοί υπολογιστές και τα μέρη τους, κινητά τηλέφωνα και ηλεκτρονικά παιχνίδια. Σε επίπεδο χωρών κύριοι εταίροι εξαγωγών της Κίνας είναι: οι ΗΠΑ (17,7%), το Χονγκ Κονγκ (13,3%), η Ιαπωνία (8,1%), η Νότια Κορέα (5,2%) και η Γερμανία (4,1%).

4.7. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις αποτελούν έναν από τους πιο σημαντικούς συντελεστές για την επίτευξη υψηλού ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης. Συγκεκριμένα για την Κίνα το 2004, η Kearney, μια διάσημη εταιρεία στρατηγικού management consulting, κατέταξε την Κίνα ανάμεσα στους πιο δημοφιλείς προορισμούς ΑΞΕ υπογραμμίζοντας ότι η Κίνα κερδίζει την εμπιστοσύνη των παγκόσμιων επενδυτών και ανέφερε ότι το 2020, η Κίνα θα αποτελεί τη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου, αφήνοντας τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία στη δεύτερη και τρίτη θέση αντίστοιχα. Από τότε που το Πεκίνο εγκαινίασε την πολιτική της «ανοικτής πόρτας» στις αρχές της δεκαετίας του 1980, η Κίνα έχει διατηρήσει τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης εξαιτίας δύο παραγόντων: της ανάπτυξης του εξωτερικού εμπορίου και της προσέλκυσης άμεσων ξένων επενδύσεων, με τους δύο αυτούς παράγοντες να είναι στενά συνδεδεμένοι.

Έτσι η Κίνα είναι από τις δημοφιλέστερες αγορές προσέλκυσης ξένων άμεσων επενδύσεων. Σχεδόν το 60% των παγκόσμιων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου, μεταξύ 2000 και 2004, πραγματοποιήθηκε στα εδάφη της. Το 2004 εγκρίθηκε η σύσταση 43.664 επιχειρήσεων από ξένες επενδύσεις (+6,29%) με συμβατική αξία κεφαλαίων 153.479 εκατ. δολ. (+33,38%), ενώ το ίδιο έτος η αξιοποίηση των ξένων κεφαλαίων ανήλθε σε 60.630 εκατ. δολ. (+13,32%). Μέχρι το τέλος του 2004, η Κίνα ενέκρινε σωρευτικά 508.941 επιχειρήσεις από επενδύσεις αλλοδαπών με συμβατική αξία κεφαλαίων 1.096.608 εκατ. δολ. και αξία αξιοποιούμενων κεφαλαίων 562.101 εκατ. δολ. Επιπλέον, κατά το ενδεκάμηνο 2005, η Κίνα

ενέκρινε τη σύσταση 39.679 επιχειρήσεων από αλλοδαπά κεφάλαια, ήτοι 1,17% περισσότερες από το προηγούμενο έτος. Η συμβατική αξία των ξένων κεφαλαίων ανήλθε σε 167.212 εκατ. δολ. (+23,99%), ενώ τα αξιοποιούμενα κεφάλαια ανήλθαν σε 53.127 εκατ. δολ. (-1,90%). Στο πρώτο εξάμηνο του 2006 συνεχίστηκε η ίδια τάση και εγκρίθηκαν 19.750 ξένες επενδύσεις με υλοποιούμενη αξία 28,4 δις δολάρια

Μέχρι πρότινος, το συγκριτικό πλεονέκτημα των ξένων άμεσων επενδύσεων επικεντρώνονταν κυρίως στην ελαφρά βιομηχανική - βιοτεχνική παραγωγή εντάσεως εργασίας, όπως κλωστοϋφαντουργικά, πλαστικά παιχνίδια, κ.ά. Τα τελευταία χρόνια, όμως, προστέθηκαν τα προϊόντα υψηλής τεχνολογίας, ανεβάζοντας αισθητά την προστιθέμενη αξία των εξαγωγών, βελτιώνοντας έτσι και τους όρους εξωτερικού εμπορίου της χώρας.

Αφού οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ) γίνονται σε τομείς με καθαρά εξαγωγικό χαρακτήρα, οι ξένες επενδύσεις προάγουν τον εξωτερικό τομέα του κινεζικού εμπορίου. Η κυβέρνηση του Πεκίνου εφάρμοσε σειρά μεταρρυθμίσεων που θα διευκόλυναν την πρόσβαση των ξένων επενδυτών στην εγχώρια αγορά, με στόχο την άντληση κεφαλαίων, τα οποία θα κατευθύνονταν στον εκσυγχρονισμό των υποδομών της χώρας. Πράγματι, το ξένο συνάλλαγμα, και κυρίως τα αμερικανικά δολάρια που εισέρρευσαν στα ταμεία της κινεζικής διοίκησης, αποτέλεσαν τη βάση για τη χρηματοδότηση των τεράστιων εισαγωγών τεχνολογίας και κεφαλαίου που απαιτούνταν για το σκοπό αυτό.

Έτσι, η εισροή ΑΞΕ βοήθησε στην αύξηση του διαθέσιμου κεφαλαίου και κατ' επέκταση στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Πιο συγκεκριμένα το 2010 οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Κίνα σημείωσαν αύξηση 17,4%, φθάνοντας τα επίπεδα ρεκόρ των 105,74 δις. δολάρια, ενώ οι κινεζικές επενδύσεις στο εξωτερικό έφθασαν επίσης σε επίπεδα ρεκόρ, σύμφωνα με τα στοιχεία του κινεζικού υπουργείου Εμπορίου. Μόνον τον Δεκέμβριο, οι άμεσες ξένες επενδύσεις στη δεύτερη σε μέγεθος οικονομία του κόσμου, αυξήθηκαν στα 14,03 δις. δολάρια, καταγράφοντας αύξηση 15,6% σε ένα χρόνο. Τα στοιχεία για τις άμεσες ξένες επενδύσεις στην Κίνα περιλαμβάνουν τις επενδύσεις που έγιναν από ξένες εταιρείες στη βιομηχανία, τα ακίνητα, τις υπηρεσίες και τη γεωργία. Ωστόσο δεν συμπεριλαμβάνεται ο χρηματοπιστωτικός τομέας.

Οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης και το τεράστιο μέγεθος της εγχώριας αγοράς προσέλκυσαν μεγάλο αριθμό επενδυτών στη χώρα, που εκπροσωπούν πάνω από 100 κράτη, με την πλειονότητα ωστόσο του επενδυμένου κεφαλαίου να προέρχεται από το γειτονικό Χονγκ Κονγκ και την Ταϊβάν. Επιπλέον, οι ΗΠΑ, η Ιαπωνία, η Σιγκαπούρη, η Βρετανία, η Γερμανία και ο Καναδάς έχουν επενδύσει σημαντικά κεφάλαια στην ελκυστική κινεζική

αγορά. Η ευνοϊκή τοποθεσία και η καλύτερη υποδομή των νότιων παραθαλάσσιων επαρχιών συντέλεσαν στη γεωγραφική συγκέντρωση των επενδύσεων. Κατά συνέπεια, το επίπεδο εισοδήματος σε αυτές τις επαρχίες ανέρχεται με ταχύτερους ρυθμούς από την υπόλοιπη χώρα και το αναπτυξιακό κενό μέσα στην ίδια την Κίνα διευρύνεται. Τα στατιστικά στοιχεία δεν αφήνουν πολλά περιθώρια για αμφιβολίες: τα μεγάλα αστικά κέντρα και οι παραθαλάσσιες περιοχές συγκεντρώνουν το 75% των συνολικών ΑΞΕ, ενώ μόνο μία βιομηχανική περιοχή (Γκουανγκτόνγκ) κατέχει ποσοστό περί το 30%.

Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο οι κινεζικές αρχές ενθαρρύνουν τώρα τους επενδυτές να μετακινηθούν και στην ενδοχώρα της Κίνας, κίνηση η οποία σε συνδυασμό με το αυξανόμενο κόστος στις ήδη υπάρχουσες Ειδικές Οικονομικές Ζώνες έχει επιφέρει σχετική διάχυση της ανάπτυξης και σε άλλες περιοχές. Ωστόσο, οι τοπικές διαφορές παραμένουν σημαντικές και θα αποτελέσουν ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που η ηγεσία θα κληθεί να αντιμετωπίσει στο μέλλον.

Συνοψίζοντας λοιπόν, όλα όσα αναφέρθηκαν, η Κίνα με ΑΕΠ αξίας 5,88 τρισ. δολαρίων ξεπέρασε το ύψος του Ιαπωνικού ΑΕΠ το 2010 που ήταν 5,47 τρισ. δολάρια και είναι επίσημα η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου μετά την αμερικανική, καταλαμβάνοντας τη θέση που κατείχε επί σειρά ετών η Ιαπωνία.

Η συνολική αξία εισαγωγών κι εξαγωγών το 2010 έφτασε τα 2,978.2 δις δολάρια, σημειώνοντας μια αύξηση της τάξεως του 34.7%, ενώ το πλεόνασμα έφτασε τα 183,1 δις δολάρια. Αύξηση κατά 17,4% από την προηγούμενη χρονιά είχαμε και στις άμεσες ξένες επενδύσεις, φτάνοντας έτσι το ποσό των 105,74 δις δολάρια. Το κατά κεφαλήν εισόδημα των κατοίκων των αστικών περιοχών ήταν 19,109 γουάν αυξημένο κατά 11.3%, παραμένοντας όμως σε χαμηλά επίπεδα.

Η συνολική κατανάλωση υπολογίζεται στο 1.545.540.000 δις γουάν ενώ η αποταμίευση έφτασε στο 54% ως ποσοστό του ΑΕΠ. Ο ρυθμός πληθωρισμού για το 2010 υπήρξε αυξανόμενος, σημειώνοντας το υψηλότερο ποσοστό τον Νοέμβριο με 5.1%.

Το 2010 λοιπόν, ήταν ακόμη μια χρονιά ανάπτυξης για την πολυπληθέστερη χώρα του κόσμου, με ρυθμό ανάπτυξης 10.4%. Τα περισσότερα μεγέθη της οικονομίας της σημείωσαν αύξηση, αλλά υπάρχουν κάποια ζητήματα που την απασχολούν ακόμη. Η κυβέρνηση καλείται να αντιμετωπίσει κυρίως την αύξηση του πληθωρισμού αλλά και να δημιουργήσει συνθήκες για επιπλέον κατανάλωση, κάτι στο οποίο θα μπορούσε να βοηθήσει και κάποια αύξηση στο χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα.

Αρκετοί οικονομολόγοι πιστεύουν πως η Κίνα θα ανταπεξέλθει στις προκλήσεις και πως σε διάστημα δέκα ετών από σήμερα η κινεζική οικονομία θα έχει εκθρονίσει τις ΗΠΑ από την πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης.

Μετά από την ανάλυση των βασικών μακροοικονομικών δεικτών της οικονομίας της Κίνας, τονίζοντας για ακόμη μια φορά την πρόοδο που σημείωσε, θα μελετήσουμε το χρηματοπιστωτικό σύστημα της χώρας, το οποίο αποτελεί σημαντικό κομμάτι της εξέλιξής της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

5.1. Τράπεζικός κλάδος

Το τραπεζικό σύστημα της Κίνας αποτελεί ένα από τα διαρθρωτικά προβλήματα της Κινεζικής οικονομίας, ενώ η πλειοψηφία των αναλυτών το χαρακτηρίζει ως αίνιγμα, επισφαλές και ευάλωτο. Βεβαίως και σε αυτόν τον τομέα έχει υπάρξει μεγάλη πρόοδος με στόχο την εξυγίανση.

Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί το γεγονός πως μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1980, δεν υπήρχαν τράπεζες *per se*. Τα πολύ λίγα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που υπήρχαν, χρησιμοποιούνταν ως μέσα για να χρηματοδοτεί το Υπουργείο Οικονομικών παραγωγικές επιχειρήσεις και να δέχεται καταθέσεις. Μόνο μετά τα μέσα της δεκαετίας του 1980 έγιναν ουσιαστικά βήματα για τη δημιουργία ενός σύγχρονου χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Με βάση το προηγούμενο σύστημα η μεγαλύτερη τράπεζα της Κίνας ήταν η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας και με πολύ μικρότερο μερίδιο αγοράς τέσσερις δημόσιες τράπεζες γνωστές ως 'big four'¹⁹: η Τράπεζα της Κίνας (Bank of China), που ειδικευόταν στις διεθνείς συναλλαγές²⁰, η Βιομηχανική και Εμπορική Τράπεζα της Κίνας (Industrial and Commercial Bank of China), η Αγροτική Τράπεζα (Agricultural Bank) και η Τράπεζα Κατασκευών της Κίνας (China Construction Bank). Από τη στιγμή που η Κεντρική Επιτροπή του Κομμουνιστικού Κόμματος ανακοίνωσε ότι η οικονομία της Κίνας θα χαρακτηρίζεται ως σοσιαλιστική οικονομία της αγοράς, τον Οκτώβριο του 1992 έπρεπε να γίνουν και οι κατάλληλες μεταρρυθμίσεις στον τραπεζικό τομέα προς εξυπηρέτηση αυτού του σκοπού.

¹⁹ **Banking in the People's Republic of China-State-owned commercial banks :The 'Big Four', Wikipedia**

²⁰ **Gregory C. Chow, 2007, "China's economic transformation", Blackwell Publishing**

Η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας έγινε η Κεντρική Τράπεζα (με νόμο της 18^{ης} Μαρτίου) με στόχο τη διαμόρφωση και την υλοποίηση της νομισματικής πολιτικής, τον έλεγχο των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και τη βελτίωση των μακροοικονομικών ρυθμίσεων. Η Κεντρική Τράπεζα βρίσκεται κάτω από τον έλεγχο του Διοικητικού Συμβουλίου μέρος του μηχανισμού της Κινεζικής Κυβέρνησης και όχι κάτω από κάποια ανεξάρτητη αρχή. Όσον αφορά τις άλλες τέσσερις τράπεζες έγιναν κρατικές εμπορικές τράπεζες (με νόμο της 10^{ης} Μαΐου 1995) και με τις ίδιες αρμοδιότητες που έχουν διεθνώς οι εμπορικές τράπεζες.

Το 1994 έχουμε και την ίδρυση τριών νέων τραπεζών με σκοπό να ελέγχουν κυρίως την λειτουργία των 'big four'. Οι τράπεζες αυτές είναι υπεύθυνες για την διαχείριση της οικονομικής και εμπορικής ανάπτυξης και των προγραμμάτων κρατικών επενδύσεων²¹.

Το Πεκίνο, στα τέλη της δεκαετίας του 1990, διέθεσε στις μεγαλύτερες κρατικές τράπεζες του κεφάλαια 100 δις δολαρίων και απάλλαξε τους ισολογισμούς τους από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Εδώ να θυμίσουμε ότι η Κίνα αντιμετώπισε σοβαρότατη κρίση στον τραπεζικό τομέα λόγω των επισφαλών δανείων όταν οι 'big four' χορήγησαν δάνεια σε ελλειμματικές κρατικές επιχειρήσεις χρησιμοποιώντας, όπως είναι φυσικό χρήματα του καταθετικού κοινού. Τα δάνεια αυτά σε ποσοστό 25% των συνολικών δανείων αποδείχθηκαν μη εξυπηρετούμενα.²²

Οι κινεζικές κυβερνήσεις έκαναν πολλά βήματα για την αντιμετώπιση της κρίσης με γνώμονα τη μη επιβάρυνση του κοινωνικού συνόλου ακολουθώντας άμεση στήριξη των εμπορικών τραπεζών από το Υπουργείο Οικονομικών με την έκδοση ομολόγων. Μετά το 2003, επί Γουέν Τζιαμπάο είχαμε τη δραστική ιδιωτικοποίηση των μεγάλων κρατικών τραπεζών και η κινεζική κυβέρνηση πέτυχε μεγαλύτερη διαφάνεια και ενημέρωση για τους

²¹ **Banking in the People's Republic of China-Policy Banks, Wikipedia**

²² **Κ. Κολλιόπουλος, 2009, "Κίνα: Παρούσα κατάσταση. Μελλοντικές προοπτικές, συνέπειες για την Ελλάδα", Εγχειρίδιο διδασκαλίας**

ισολογισμούς έτσι το τραπεζικό σύστημα ξεπέρασε αυτήν την κρίση. Αναζητώντας αποτελεσματικότητα οι κινεζικές τράπεζες έκλεισαν υποκαταστήματα και απέλυσαν χιλιάδες εργαζόμενους. Όταν έφτιαξαν νέα γραφεία και εγκατέστησαν μηχανήματα αυτόματων συναλλαγών, άρχισαν να μοιάζουν με τις τράπεζες του αναπτυγμένου κόσμου. Η αποκορύφωση αυτής της μεταμόρφωσης έγινε με ένα κύμα δημόσιων προσφορών που ξεκίνησε το 2005. Η κυβέρνηση του Πεκίνου παρέμεινε ο βασικός μέτοχος των τραπεζών αλλά οι δημόσιες προσφορές ενίσχυσαν τη διαφάνεια του συστήματος.

Έτσι, από την πλήρη αφερεγγυότητα προ δεκαετίας, το κινεζικό τραπεζικό σύστημα έγινε το μεγαλύτερο χρηματοπιστωτικό σύστημα του κόσμου με διψήφια κερδοφορία και άκρως υγιείς ισολογισμούς. Σημαντικό στοιχείο εκτιμούμε πως είναι το γεγονός ότι πλέον οι τράπεζες είναι πολύ υπεύθυνες για την κερδοφορία ή την ζημία τους με αποτέλεσμα να ελέγχουν σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό την πιστοληπτική ικανότητα των δανειζόμενων και να παρουσιάζονται σχετικά λιγότερα επισφαλή δάνεια. Στα τέλη του 2009 μόνο το 1.6% των συνολικών δανείων ήταν μη εξυπηρετούμενα.

Η ανάπτυξη της διαδικτυακής τραπεζικής, των πιστωτικών καρτών και μιας σειράς από επενδυτικά προϊόντα για όσους διαθέτουν αποταμιεύσεις αντανάκλα την ένταση του ανταγωνισμού. Παρόλα αυτά οι κινεζικές τράπεζες αντλούν ακόμη το 70% της κερδοφορίας τους από τα καθαρά περιθώρια επιτοκίων που τους εξασφαλίζει η κεντρική κυβέρνηση η οποία ορίζει ένα ανώτατο όριο για τα επιτόκια δανεισμού και ένα κατώτατο όριο για τα επιτόκια καταθέσεων – επιτρέποντας έτσι στις τράπεζες να δανείζονται φτηνά και να δανείζουν ακριβά. Έτσι τα τρία τελευταία χρόνια είχαμε μια έκρηξη δανεισμού – με το κράτος να χρησιμοποιεί τις τράπεζες σαν ενδιάμεσες προκειμένου να στηρίξει με δημοσιονομικά μέτρα την οικονομία – που θυμίζει πως είναι το κράτος και όχι η αγορά το τελικό αφεντικό των κινεζικών τραπεζών.

Σήμερα ο δανεισμός στην Κίνα είναι 80% υψηλότερος από ότι πριν την κρίση, σύμφωνα με τα στοιχεία της κεντρικής τράπεζας.²³ Παρόλα αυτά ο ρυθμός πιστωτικής επέκτασης υπαγορεύεται από τις εντολές της κυβέρνησης. Και γι' αυτό μπορεί εύκολα να συρρικνωθεί αν το Πεκίνο το αποφασίσει. Ο συνολικός δανεισμός στην Κίνα έφτασε τα 7.95 τρις. γουάν (1.2 τρις. δολάρια) για το 2010.

⁶ “Το μέλλον των τραπεζών”, 14.09.2011, www.Bank'snews.gr

5.2. Νόμισμα

Το νόμισμα της Κίνας, που εκδίδεται από Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας, έχει την ονομασία Ρεν Μιν Πι (Ren Min Bi/RMB). Η μονάδα είναι το Γουάν (Yuan) ενώ οι υποδιαιρέσεις της είναι τα Τζιάο (jiao) και Φεν (fen). 1 Γουάν = 10 Τζιάο και 1 Τζιάο= 10 Φεν. Το Γουάν κυκλοφορεί σε νομίσματα των 1, 2, 5, 10, 20, 50 και 100 ενώ τα Τζιάο και Φεν σε νομίσματα των 1, 2, και 5. Η συντομογραφία του Ren Min Bi είναι RMB ή ¥ και σε ελεύθερη μετάφραση σημαίνει “νόμισμα του λαού”.

5.3. Συνάλλαγμα

Στην Κίνα μπορεί κανείς να ανταλλάξει τα γουάν με τα ακόλουθα ξένα νομίσματα²⁴: δολάριο ΗΠΑ, λίρα Αγγλίας, γιεν Ιαπωνίας, ευρώ, δολάριο Αυστραλίας, Καναδά και Χονγκ Κονγκ, φράγκο Ελβετίας, κορώνες Δανίας, Νορβηγίας και Σουηδίας, δολάρια Νέας Ζηλανδίας και Σιγκαπούρης, κ.λπ. Το συνάλλαγμα χορηγείται από τράπεζες και ξένες εταιρίες συναλλάγματος. Σύμφωνα με τους κανονισμούς περί συναλλάγματος που ισχύουν στην Κίνα, απαγορεύεται στη χώρα η κυκλοφορία ξένων νομισμάτων και η αγορά αγαθών και υπηρεσιών με αυτά. Για την διευκόλυνση των ξένων επισκεπτών και των συμπατριωτών από τις περιοχές Χονγκ Κονγκ, Μακάο και Ταϊβάν, η Τράπεζα της Κίνας και ορισμένες άλλες τράπεζες συναλλάγματος μπορούν να δέχονται ταξιδιωτικές επιταγές και ξένες πιστωτικές κάρτες. Συνάλλαγμα μπορεί επίσης να βρει κανείς σε μερικά ξενοδοχεία, εστιατόρια και κάποια καταστήματα. Συναλλαγματικά υπόλοιπα σε RMB μπορεί κανείς να ανταλλάξει στα

²⁴ “Γνωριμία με το κινεζικό νόμισμα”, www.CRI.cn

αντίστοιχα ξένα νομίσματα επιδεικνύοντας την απόδειξη συναλλάγματος που έλαβε αρχικά (και μέσα σε 6 μήνες) πριν αναχωρήσει. Η συναλλαγματική ισοτιμία αλλάζει ανάλογα με τις συνθήκες της αγοράς.

5.4. Συναλλαγματική Πολιτική

Το καθεστώς ελεγχόμενης διακύμανσης που εφαρμόζει το Πεκίνο από τις 21 Ιουλίου του 2005, δίνει στην Κίνα μεγαλύτερη ευελιξία στη διαχείριση του νομίσματός από την ίδια την Κεντρική της Τράπεζα. Με το νέο συναλλαγματικό καθεστώς το Πεκίνο έχει προσδέσει την ισοτιμία του γουάν σε ένα καλάθι νομισμάτων που το συνθέτουν κυρίως το δολάριο, το γιεν, το ευρώ και το νοτιοκορεάτικο γουόν. Παράλληλα έχει καθιερώσει μια ιδιαίτερα μικρή διακύμανση +/- 0,5% του γουάν έναντι του δολαρίου, επί ημερησίας βάσης, με βάση την ημερήσια ισοτιμία, την ώρα που επιτρέπει μια σημαντικά μεγαλύτερη διακύμανση του γουάν κατά +/- 3% έναντι όλων των υπόλοιπων νομισμάτων.

Η πιο άμεση ανησυχία είναι η ένταση που υπάρχει μεταξύ της Αμερικής και της Κίνας με την Αμερική να υποστηρίζει ότι η Κίνα πρέπει να επιτρέψει στο νόμισμά της να ανατιμηθεί. Μάλιστα, τα μέλη του αμερικανικού Κογκρέσου υποστηρίζουν πως το κινεζικό νόμισμα είναι τεχνητά υποτιμημένο, προσφέροντας στην Κίνα πλεονέκτημα αθέμιτης ανταγωνιστικότητας των προϊόντων της στην διεθνή αγορά.

Η συναλλαγματική πολιτική της Κίνας στόχο έχει να διατηρεί το νόμισμά της, το γουάν, υποτιμημένο έτσι που να μπορεί να αυξάνει τις εξαγωγές της. Με το να διατηρεί χαμηλή την αξία του νομίσματός της έχει κατορθώσει να συγκεντρώσει το υψηλότερο εμπορικό πλεόνασμα στην ιστορία του κόσμου, ζημιώνοντας όχι μόνο τις ΗΠΑ, αλλά και πολλές άλλες σημαντικές οικονομίες.

Σε σύνοδο του φόρουμ Οικονομικής Συνεργασίας Ασίας-Ειρηνικού (APEC), ο Αμερικανός πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα κάλεσε τους Κινέζους ηγέτες να προχωρήσουν άμεσα στην ανατίμηση του γουάν,²⁵ καθώς η οικονομία της χώρας είναι πλέον μία από τις μεγαλύτερες στον κόσμο και το υποτιμημένο νόμισμα της βλάπτει άλλες εταιρείες, κυρίως αμερικανικών συμφερόντων. Δήλωσε επίσης πως η Κίνα χρειάζεται να αντιληφθεί ότι ο ρόλος της σήμερα είναι διαφορετικός απ' ότι μπορεί να ήταν πριν από 20 ή 30 χρόνια όταν δεν πείραζε ιδιαίτερα αν παραβίαζε κάποιους κανόνες, γιατί τότε δεν είχε σημαντικό αντίκτυπο. Έκλεισε διαμηνύοντας ότι οικονομολόγοι θεωρούν πως το νόμισμα της Κίνας είναι υποτιμημένο κατά 20-25%²⁶. «Αν και η αξία του γουάν έχει αυξηθεί λίγο φέτος, πρέπει να ανέβει περισσότερο και ταχύτερα», πρόσθεσε, «αφού αυτό δεν επαρκεί».

Πάντως η Κίνα έχει αφήσει να εννοηθεί ότι δεν σκοπεύει να υποκύψει σε αμερικανικές πιέσεις για ανατίμηση του νομίσματος της. Μία ταχύτερη ανατίμηση της ισοτιμίας γουάν-δολαρίου θα οδηγήσει σε συρρίκνωση των εξαγωγών και αύξηση των εισαγωγών. Παράλληλα θα δώσει τη δυνατότητα και σε άλλες ασιατικές χώρες να επιτρέψουν στα νομίσματά τους να ενισχυθούν ή να διευρύνουν τις εξαγωγές τους σε βάρος των Κινέζων παραγωγών. Αυτό μπορεί να ευχαριστήσει τους γείτονες της Κίνας, δεν θα αρέσει όμως στους Κινέζους παραγωγούς.

²⁵“Ανατίμηση του γουάν”, 14.11.2011, www.Dealnews.gr

²⁶ www.kathimerini.gr με πληροφορίες από ΑΠΕ-ΜΠΕ

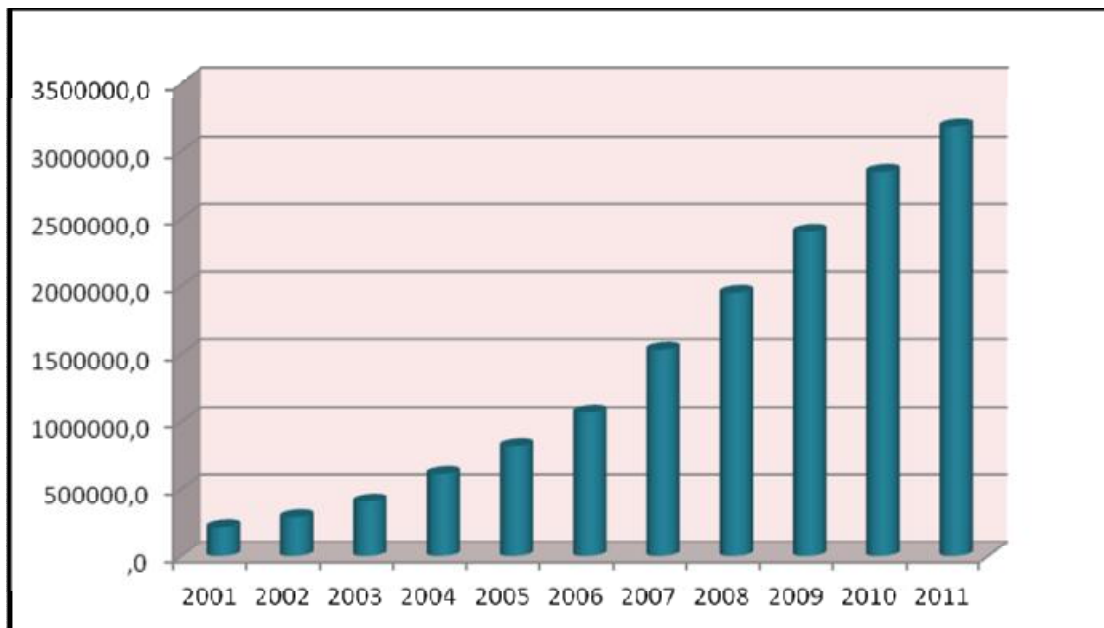
5.5. Συναλλαγματικά Αποθέματα

Η εξαγωγική δραστηριότητα και η εισροή επενδύσεων είχαν ως αποτέλεσμα την συγκέντρωση σημαντικών συναλλαγματικών αποθεμάτων στην Κίνα. Στα τέλη του 2010 τα συναλλαγματικά αποθέματα της Κίνας, τα σημαντικότερα στον κόσμο, έφθασαν το ρεκόρ των 2,847 τρισεκατομμυρίων δολαρίων, σύμφωνα με ανακοίνωση της Κινεζικής Κεντρικής Τράπεζας ενώ στα τέλη του 2001 ήταν μόλις 212 δις. δολάρια. Το 2011 έκλεισε με συνολικά αποθέματα της τάξεως του 3,18 τρις δολαρίων, ξεπερνώντας το προηγούμενο ρεκόρ που είχε καταγράψει. Να σημειωθεί ότι τα συναλλαγματικά αποθέματα της χώρας για το 2011 εμφάνισαν πτώση για δύο συνεχόμενους μήνες –Νοέμβριο και Δεκέμβριο– και μάλιστα της τάξης των 92,6 δις. δολαρίων, καθώς τον Οκτώβριο του 2011 βρίσκονταν στο επίπεδο των 3,27 τρις. δολαρίων.

Σύμφωνα με πηγές του κινεζικού Υπ. Οικονομικών η πτώση θα πρέπει να αποδοθεί και στην υποχώρηση των ισοτιμιών αρκετών νομισμάτων, εκτός από το αμερικανικό δολάριο. Αρκετοί αναλυτές υποστηρίζουν, όμως, ότι η υποχώρηση είναι παροδική και αντικατοπτρίζει τόσο την υποχώρηση της παγκόσμιας ζήτησης (λόγω κρίσης και ύφεσης σε κάποιες οικονομίες) όσο και την έντονη μεταβλητότητα που χαρακτηρίζει τις κεφαλαιαγορές.

Σχήμα 5.1.: Συναλλαγματικά αποθέματα (2001-2011)

*τα ποσά είναι εκφρασμένα σε εκατομμύρια δολάρια

ΠΗΓΗ: State Administration of Foreign Exchange

Η τεράστια συσσώρευση συναλλαγματικού αποθέματος από το Πεκίνο αντανακλά την ανισορροπία που επικρατεί στις εξωτερικές συναλλαγές της χώρας. Η Κίνα διατηρεί με διοικητικά μέτρα σε πολύ χαμηλό επίπεδο την ισοτιμία του νομίσματός της, κάτι που ευνοεί τις εξαγωγές της, ενώ η συρροή κεφαλαίων στη χώρα διογκώνει τη νομισματική μάζα και δημιουργεί πληθωρισμό.

Σύμφωνα με τους αναλυτές, τα αποθέματα αυτά της Κίνας εξακολουθούν να είναι στο μεγαλύτερο μέρος τους σε δολάρια, καθώς η Κίνα είναι η πρώτη πιστωτής των ΗΠΑ, μπροστά από την Ιαπωνία.

5.6. Γουάν- Βασικό αποθεματικό νόμισμα

Έως το τέλος της δεκαετίας, η Κίνα επιθυμεί να καταστήσει το γουάν ως ένα από τα βασικά νομίσματα που περιλαμβάνονται στα συναλλαγματικά αποθέματα, αποτελώντας έναν από τους βασικούς ανταγωνιστές του δολαρίου.

Αυτή τη στιγμή το δολάριο είναι το παγκόσμιο νόμισμα, όμως αυτή η παντοκρατορία μπορεί να διακοπεί εάν η Κίνα επιτύχει τους στόχους της. Σαφώς δεν θα συμβεί άμεσα, αλλά ως το τέλος της δεκαετίας το γουάν θα έχει κατορθώσει να συντροφεύει δολάριο και ευρώ ως ένα από τα βασικά νομίσματα των παγκόσμιων συναλλαγματικών αποθεμάτων. Αυτή τη στιγμή τρία στα τέσσερα δολάρια που έχουν τυπωθεί στις ΗΠΑ κυκλοφορούν εκτός της αμερικανικής επικράτειας. Πετρέλαιο, χαλκός και σχεδόν όλα τα εμπορεύματα διαπραγματεύονται σε δολάρια. Τα θησαυροφυλάκια ξένων τραπεζών και κυβερνήσεων είναι γεμάτα με δολάρια. Το 60% των διεθνών συναλλαγματικών αποθεμάτων είναι σε δολάρια, με το ευρώ να κατέχει το 27% και το γιεν μόλις το 4%. Όμως με το δολάριο να υποχωρεί και το ευρώ να ταλαιπωρείται, η Κίνα δράττεται της ευκαιρίας και ενθαρρύνει άλλες χώρες να χρησιμοποιούν το γουάν ως το βασικό νόμισμα τόσο για εμπορικές συναλλαγές όσο και ως επένδυση.

Πρόκειται για ένα μεγάλο βήμα, με δεδομένο ότι το γουάν είναι ένα νόμισμα με προκαθορισμένο περιθώριο συναλλαγματικής ισοτιμίας και μη ελεύθερα μετατρέψιμο σε κάποιο άλλο νόμισμα. Τα τελευταία χρόνια η Κίνα «επέτρεψε» στο γουάν να κυκλοφορεί και εκτός της ηπειρωτικής χώρας, ενώ προτρέπει τους εμπορικούς της εταίρους να το δεχθούν ως νόμισμα πραγματοποίησης συναλλαγών.

Επίσης επιτρέπει σε ξένες εταιρίες να εκδώσουν ομόλογα σε γουάν. Αυτό το έχουν, ήδη, εκμεταλλευθεί εταιρίες όπως οι McDonald's, Caterpillar και Unilever, οι οποίες εξέδωσαν ομόλογα σε γουάν, τα οποία διαπραγματεύονται στην αγορά του Χονγκ Κονγκ. Και βρισκόμαστε μόλις στην αρχή.

Εάν όλα ακολουθήσουν το πρόγραμμα, το γουάν μπορεί να μετατραπεί σε ένα αποθεματικό νόμισμα έως το 2015. Αρκετοί αναλυτές υποστηρίζουν ότι κάτι τέτοιο δεν θα συμβεί πριν από το 2020, εφόσον απελευθερωθεί πλήρως και η συναλλαγματική ισοτιμία του νομίσματος. Ας μην ξεχνάμε ότι η Κίνα έχει θέσει το 2020 ως το έτος μέχρι το οποίο η Σαγκάη θα έχει μετατραπεί σε ένα από τα ισχυρότερα χρηματιστηριακά κέντρα του κόσμου, ανάλογης αίγλης και δύναμης με τη Ν. Υόρκη και το Λονδίνο. Όμως όλα θα πρέπει να συμβούν με τους ρυθμούς που το ίδιο το Πεκίνο επιθυμεί.

Το γουάν δεν μπορεί να καταστεί ένα αξιόπιστο νόμισμα πριν το Πεκίνο αποφασίσει να αφήσει ελεύθερη τη συναλλαγματική του ισοτιμία και επιτρέψει την ελεύθερη εισροή κεφαλαίων. Αυτή τη στιγμή η Κίνα δεν μπορεί να επιτρέψει να συμβεί κάτι τέτοιο, καθώς δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη το 5ετές πρόγραμμα βάσει του οποίου η οικονομία της θα μετατραπεί από μια οικονομία εξαρτημένη από τις εξαγωγές σε μια οικονομία που στηρίζεται στην εγχώρια κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών. Το να αφήσει αυτή τη στιγμή το γουάν να ανατιμηθεί θα έχει ως αποτέλεσμα να πληγεί κατάφωρα η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων της.

Όμως η διεθνοποίηση του γουάν εντάσσεται στα μεγάλα σχέδια του Πεκίνου. «Τα τρία τελευταία χρόνια έχει καταστεί σαφές στο Πεκίνο ότι δεν μπορεί να διατηρήσει τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης εάν στηρίζεται αποκλειστικά στις διαθέσιμες Ευρωπαϊών και Αμερικανών καταναλωτών», τονίζει ο Stephen Roach, μη εκτελεστικός διευθυντής της Morgan Stanley Asia και προσθέτει ότι «αυτή η διαπίστωση έχει οδηγήσει την Κίνα σε ορισμένα αναπόφευκτα και επιτακτικά συμπεράσματα. Ένα εξ αυτών είναι ότι θα πρέπει να παραμείνει στον δρόμο της σταδιακής ανατίμησης και διεθνοποίησης του γουάν».

Το γουάν έχει ενισχυθεί κατά 30% έναντι του δολαρίου από το 2005 έως και σήμερα, όταν η Κίνα επέτρεψε τη διακύμανση του νομίσματός της εντός μιας συγκεκριμένης κλίμακας όχι μόνο με το αμερικανικό νόμισμα αλλά και με άλλα νομίσματα. Οι περισσότεροι όμως αναλυτές υποστηρίζουν ότι το γουάν είναι υποτιμημένο κατά 20% έναντι του δολαρίου.

Βέβαια κανείς δεν θα πρέπει να περιμένει θαύματα και ταχείες κινήσεις από την Κίνα και λόγω της υφής του πολιτισμού της. Άλλωστε έχει και αρκετά προβλήματα στο εσωτερικό, με αρκετές συγκρούσεις τόσο για το συνεχώς διογκούμενο χάσμα μεταξύ πλούσιων και φτωχών όσο και για το κατά πόσο θα πρέπει να αφήσει το γουάν να ανατιμηθεί. Μπορεί η Κίνα να είναι η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου, αλλά σε επίπεδο κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι η 91η. Η άμεση απελευθέρωση του γουάν συγκρούεται με τις δύο βασικές προτεραιότητες του Πεκίνου, που είναι η διαχείριση και συγκράτηση των πληθωριστικών πιέσεων και η ενίσχυση του βιοτικού επιπέδου της τεράστιας μεσαιάς τάξης της χώρας.

Το γουάν αποτελεί ένα ακόμη κινεζικό παράδοξο. Μιλάμε για μια χώρα η οποία είναι η τέταρτη μεγαλύτερη από πλευράς έκτασης παγκοσμίως, έχει τον μεγαλύτερο πληθυσμό και αναμένεται ότι μεταξύ 2025 και 2030 θα είναι η μεγαλύτερη οικονομία της υφηλίου, ξεπερνώντας και τις ΗΠΑ. Όμως το νόμισμά της είναι σχεδόν άφαντο από το διεθνές στερέωμα. Ο Mao Zedong, ο οποίος απεικονίζεται στο γουάν, δεν «κυκλοφορεί» και τόσο στις διεθνείς αγορές, ή τουλάχιστον όσο «κυκλοφορεί» ο Benjamin Franklin (ο οποίος απεικονίζεται στο δολάριο).

Κανείς δεν αμφισβητεί την πρόθεση του Πεκίνου να αλλάξει αυτή την κατάσταση. Σήμερα η Κίνα διαθέτει τεράστια συναλλαγματικά αποθέματα και σύμφωνα με εκτίμηση της Deutsche Bank, έως το 2015 η Κίνα θα έχει στην κατοχή της το 1/3 των αμερικανικών κρατικών ομολόγων που κυκλοφορούν στις αγορές. Ο μεγαλύτερος πιστωτής των ΗΠΑ έχει φροντίσει με κάθε τρόπο να καταστήσει σαφές στην Ουάσιγκτον ότι δεν θα ανεχθεί παλινωδίες στο θέμα του αμερικανικού χρέους.

Το δολάριο παραμένει το κορυφαίο νόμισμα των διεθνών συναλλαγματικών αποθεμάτων, περισσότερο λόγω της αδράνειας των επενδυτών. Οι ΗΠΑ διαθέτουν μια ξεκάθαρη κυβέρνηση, καλό νομοθετικό σύστημα και μια ανοικτή οικονομία. Αυτό έχει πείσει τους ξένους επενδυτές ότι αξίζει να επενδύουν στο δολάριο. Ταυτόχρονα αυτή η συνήθεια δεν πεθαίνει εύκολα. Ας μην ξεχνάμε ότι το δολάριο χρειάστηκε μία 10ετία για να πείσει τους επενδυτές ότι είναι καλύτερο ως αποθεματικό νόμισμα από τη βρετανική στερλίνα. Τα τελευταία χρόνια, πάντως, οι ξένοι εξακολουθούν να επενδύουν σε δολάρια όχι γιατί θεωρούν ότι έχουν υψηλή αξία, αλλά εξαιτίας της υψηλής ρευστότητας, όπως τονίζει ο Axel Merk, επικεφαλής της εταιρίας Merk Investments, η οποία διαθέτει μεγάλα συναλλαγματικά αποθέματα.

Το Πεκίνο αλλά και οι Κινέζοι τραπεζίτες και επιχειρηματίες γνωρίζουν πολύ καλά πλέον ποια είναι τα πλεονεκτήματα και ποια τα μειονεκτήματα των ανοικτών οικονομιών και παράλληλα κατανοούν ότι η χώρα τους έχει μεγάλο περιθώριο ανάπτυξης και σε αυτόν τον τομέα.

Για παράδειγμα, το 8,6% των εμπορικών συναλλαγών της Κίνας στο α' εξάμηνο του 2011 πραγματοποιήθηκε σε γουάν. Μπορεί να μην είναι ένα τεράστιο ποσοστό, αλλά σαφώς είναι μια τεράστια πρόοδος σε σύγκριση με το 0,7% που είχε επιτευχθεί στο α' εξάμηνο του 2010.

Η Κίνα φροντίζει να «σπρώξει» τους εμπορικούς της εταίρους στο να δεχθούν συναλλαγές σε γουάν. Επίσης αλλάζει τους φορολογικούς της κανόνες, κάτι το οποίο εκμεταλλεύονται οι διεθνείς τράπεζες προκειμένου να εισέλθουν στην αγορά της. Η HSBC εκτιμά ότι το 50% των εμπορικών συναλλαγών της Κίνας με άλλες αναδυόμενες αγορές θα γίνεται σε γουάν εντός των επόμενων δύο έως πέντε ετών, από 3% που είναι αυτή τη στιγμή.

Η Κίνα διαθέτει την απαραίτητη οικονομική δύναμη ώστε να καταστήσει το γουάν ένα από τα βασικά αποθεματικά νομίσματα της υφηλίου. Για να το επιτύχει όμως αυτό θα πρέπει να ενισχύσει τη συναλλαγματική δύναμη του γουάν, να δημιουργήσει μια ισχυρή και με υψηλή ρευστότητα αγορά ομολόγων και να βελτιώσει το νομικό της σύστημα, σύμφωνα με τον Markus Jaeger, επικεφαλής του τμήματος ανάληψης επενδυτικού ρίσκου της Deutsche Bank.

Για το λόγο αυτό έχουν γίνει κάποια βήματα²⁷:

1. Τον Ιούλιο του 2009 επιλέχθηκαν πέντε παραθαλάσσιες πόλεις της Κίνας – Shanghai, Guangzhou, Shenzhen, Zhuhai και Dongguan– στις οποίες οι συναλλαγές με Χονγκ Κονγκ και Μακάο ή χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας γίνονται σε γουάν. Το 2010 προστέθηκαν άλλες 20 πόλεις στις οποίες γίνεται το ίδιο.

2. Το Πεκίνο έχει επιτρέψει στις ξένες κεντρικές τράπεζες –η αρχή έγινε με την Κεντρική Τράπεζα της Μαλαισίας– να διατηρούν συναλλαγματικά αποθέματα σε γουάν, ενώ επιτρέπει τις «γραμμές ανταλλαγής» (swap lines) στις εμπορικές συναλλαγές με χώρες όπως η Σιγκαπούρη, η Κορέα, η Αργεντινή, η Λευκορωσία και η Ισλανδία.

3. Το Χονγκ Κονγκ, βάσει ενός καλά οργανωμένου αλλά και στενά παρακολουθούμενου πειράματος, έχει μετατραπεί σε off shore κέντρο εμπορίου του γουάν.

²⁷ Barron's, 21.11.2011, “Βασικό αποθεματικό νόμισμα το γουάν”, www.Express.gr

4. Ο αντιπρόεδρος της Κίνας, Wang Qishan, είχε συναντήσεις με Βρετανούς αξιωματούχους προκειμένου να δημιουργηθεί ένα ακόμη κέντρο διαπραγμάτευσης του γουάν, αυτή τη φορά στο Λονδίνο.

5. Το Χονγκ Κονγκ έχει μετατραπεί στο κέντρο διαπραγμάτευσης ομολόγων σε γουάν. Πέραν των McDonald's, Caterpillar και Unilever, οι Volkswagen και UBS, αλλά και η Παγκόσμια Τράπεζα, εκμεταλλεύθηκαν την ευκαιρία και εξέδωσαν ομόλογα σε γουάν. Στην αγορά του Χονγκ Κονγκ αυτή τη στιγμή διαπραγματεύονται ομόλογα σε γουάν συνολικής αξίας 135 δισ. γουάν, ενώ έχουν πραγματοποιηθεί 84 εκδόσεις τέτοιου είδους ομολόγων από κινεζικές και ξένες εταιρίες κατά τη διάρκεια των τελευταίων 10 μηνών.

Μπορεί το δολάριο να παραμείνει για αρκετές δεκαετίες ακόμη το βασικό νόμισμα των συναλλαγματικών αποθεμάτων, αλλά οι ΗΠΑ θα πρέπει σιγά-σιγά να προετοιμάζονται για την επίθεση που έχει ξεκινήσει η Κίνα και σε αυτό το επίπεδο.

5.7. Ανησυχίες για το τραπεζικό σύστημα

Κι ενώ τα συναλλαγματικά αποθέματα συνεχίζονται να αυξάνονται κι η κυβέρνηση ετοιμάζει μεγαλόπνοα σχέδια για το νόμισμά της, πολλοί είναι αυτοί που ανησυχούν για τις εξελίξεις του τραπεζικού της συστήματος, κυρίως λόγω του μεγάλου χρέους της.

Το χρέος των τοπικών κυβερνήσεων των επαρχιών της Κίνας δεν ήταν άγνωστο. Έρχεται όμως σε έκθεσή του ο γνωστός οίκος αξιολογήσεων Moody's και δηλώνει ότι αυτό το χρέος φαίνεται πως είναι μεγαλύτερο κατά 3,5 τρισεκατομμύρια γουάν (540 δισεκατομμύρια δολάρια) συγκριτικά με αυτό που είχε αρχικώς εκτιμηθεί. Οι κινεζικές αρχές είχαν δηλώσει ότι το χρέος αυτό ανέρχεται σε 10,7 τρισεκατομμύρια γουάν, ενώ οι νέες εκτιμήσεις το ανεβάζουν σε 14,2 τρισεκατομμύρια γουάν.²⁸

Αρκετά ενδιαφέροντα ερωτήματα εγείρονται από την αποκάλυψη του χρέους των περιφερειακών κυβερνήσεων της Κίνας, αφού φαίνεται πως η δημοσιοοικονομική κατάσταση στην Κίνα είναι πολύ χειρότερη από ότι φαινόταν μέχρι σήμερα. Στα χαρτιά, το χρέος της Κίνας ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι κάτω από 20%, με αποτέλεσμα το Πεκίνο να αποτελεί

²⁸ “Πρόβλημα χρέους και στην Κίνα”, www.defencepoint.gr

σύμβολο δημοσιονομικής αρετής σε σύγκριση με τις σπάταλες δυτικές κυβερνήσεις. Ωστόσο, εάν συνυπολογίσει κανείς τις διάφορες υποχρεώσεις της κυβέρνησης που συνήθως συνυπολογίζονται ως δημόσιο χρέος, η εικόνα δεν είναι τόσο όμορφη για την Κίνα. Αν συμπεριλάβει κανείς τα τοπικά δημόσια χρέη, το κόστος της ανακεφαλαιοποίησης κρατικών τραπεζών, τα ομόλογα που έχουν εκδοθεί από τις κρατικές τράπεζες και τα ομόλογα των σιδηροδρόμων, το συνολικό ποσό του χρέους της Κίνας σε 70 με 80% του ΑΕΠ, φτάνοντας στο επίπεδο του δημόσιου χρέους των ΗΠΑ και του Ηνωμένου Βασιλείου.

Πολλοί είναι αυτοί που υποστηρίζουν πως υπήρξε ταχεία ανάπτυξη του τομέα των δανείων, με μεγάλο μέρος της ανάπτυξης αυτής να σημειώνεται όχι μέσω του παραδοσιακού τραπεζικού συστήματος αλλά κυρίως μέσω ενός σκιώδους τραπεζικού τομέα χωρίς κανέναν έλεγχο, ο οποίος δεν υπόκειται ούτε στην επιθεώρηση του κράτους ούτε υποστηρίζεται από κυβερνητικές εγγυήσεις.

Εδώ να αναφέρουμε πως ο οίκος πιστοληπτικής αξιολόγησης Fitch έχει κρούσει ήδη τον κώδωνα του κινδύνου για την Κίνα, προειδοποιώντας ότι το ήμισυ όλων των νέων δανείων που χορηγήθηκαν από το 2008 και εξής, έχει κατευθυνθεί στον κλάδο των ακινήτων που βρίσκεται σε υπερθέρμανση και σε υπερχρεωμένες τοπικές κυβερνήσεις οι οποίες θα δυσκολευτούν πολύ να εξυπηρετήσουν το χρέος τους. «Είναι πολύ πιθανό να δούμε επιδείνωση της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού των κινέζικων τραπεζών στους επόμενους μήνες», επισημαίνει η Τσαρλέν Τσου του Fitch ²⁹. Ενδεικτικό της μείωσης της εμπιστοσύνης των επενδυτών ήταν η πώληση μεριδίου 5% της Κατασκευαστικής Τράπεζας της Κίνας από την Bank of America. «Πόσο σοβαρή μπορεί να είναι αυτή η επιδείνωση και αν θα χρειαστεί ενίσχυση από το κράτος θα το δούμε», συμπληρώνει.

Παρ' όλα αυτά, ο Ουέν Τζιαμπάο εμφανίστηκε καθησυχαστικός σχετικά με το χρέος της Κίνας σε ομιλία του που δημοσιεύεται στην εφημερίδα Λαϊκή Ημερησία. Δήλωσε πως το χρέος βρίσκεται σε «συνολικά ασφαλές κι ελέγξιμο» επίπεδο, ενώ υποσχέθηκε ότι η κυβέρνησή του θα εγγυηθεί τη χρηματοδότηση για έργα-κλειδιά και θα αποφύγει να "πατήσει φρένο" κατά τρόπο που θα αύξανε τους συστημικούς κινδύνους.³⁰

Όπως αναφέραμε και στην αρχή, το "αινιγματικό" τραπεζικό σύστημα της Κίνας διχάζει. Βέβαια, όλοι αναγνωρίζουν την μεγάλη πρόοδο που υπήρξε από το 1980 μέχρι και σήμερα. Κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει ούτε το τεράστιο μέγεθος των συναλλαγματικών αποθεμάτων που έχει η χώρα σήμερα, ούτε πως το νόμισμά της αποτελεί τον σημαντικότερο

²⁹ "Το μέλλον των τραπεζών", 14.09.2011, www.Bank's news.gr

³⁰ "Ασφαλές κι ελέγξιμο" το χρέος της Κίνας, 24Newsroom

ανταγωνιστή του δολαρίου, επιδιώκοντας την μελλοντική αντικατάσταση αυτού ως βασικό αποθεματικό νόμισμα. Η συναλλαγματική πολιτική που ακολουθεί, αποτελεί αιτία έντασης μεταξύ αυτής και της Αμερικής που πιέζει συνεχώς για ανατίμηση του γουάν, της εξασφαλίζει όμως υψηλές εξαγωγές.

Τα νέα στοιχεία όμως, που έχουν προκύψει για το μέγεθος του χρέους, είναι αυτό που ανησυχεί πολλούς αναλυτές, διότι θα μπορούσε να προκαλέσει δυσεπίλυτα προβλήματα στο κινεζικό τραπεζικό σύστημα, παρ' όλο που ορισμένοι υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχει λόγος ανησυχίας, διότι ότι η Κίνα είναι ισχυρή και οι έξυπνοι ηγέτες της θα κάνουν ότι είναι αναγκαίο προκειμένου να αντιμετωπίσουν τη δυσχερή κατάσταση. Η εξέλιξη αυτή επιβαρύνει δραματικά τις κινεζικές τράπεζες των οποίων η πιστοληπτική αξιολόγηση πλέον κινδυνεύει, άρα αργά ή γρήγορα δεν θα μπορούν να δανείζονται με συμφέροντες όρους από τη διεθνή αγορά.

Στο επόμενο κεφάλαιο θα μελετήσουμε ένα κλάδο που συμβάλλει σημαντικά στην ανάπτυξη της χώρας, αλλά και που προκαλεί κι αυτός με τη σειρά του, κατά κάποιο τρόπο, ανησυχία τόσο στην κυβέρνηση όσο και στους ίδιους τους κινέζους πολίτες. Πρόκειται για τον εργατικό τομέα, τις χαμηλές αμοιβές, τις συνθήκες κάτω από τις οποίες εργάζονται οι κινέζοι καθώς και το κύμα απεργιών που έχει ξεσπάσει τον τελευταίο καιρό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Εδώ και δεκαετίες η Κίνα μονοπωλεί στα φθηνά προϊόντα που εξάγει σε ολόκληρο τον κόσμο, και μια από τις κυριότερες αιτίες αυτής της ανάπτυξης είναι το γεγονός πως το ανθρώπινο δυναμικό στα εργοστάσια είναι πολυπληθές και χαμηλόμισθο.

6.1. Κατανομή

Στην Κίνα, το 2009, ο συνολικός αριθμός των εργαζομένων ανήλθε στους 798.120.000, από τους οποίους το 38,1% απασχολείται στον πρωτογενή τομέα, το 27,8% στον δευτερογενή και το 34,1% στον τριτογενή. Το καταγεγραμμένο ποσοστό του άνεργου πληθυσμού στις αστικές περιοχές ανέρχεται στους 9.210.000 κατοίκους ενώ το συνολικό ποσοστό υπολογίζεται για το 2009 στο 6.1%.

Πίνακας 6.1: Σύσταση του εργατικού δυναμικού της Κίνας (2005-2009)

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	2005	2006	2007	2008	2009
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	77.877	78.244	78.645	79.243	79.812
ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	75.825	76.400	76.990	77.480	77.995
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	33.970	32.561	31.444	30.654	29.708
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ	18.084	19.225	20.629	21.109	21.684
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ	23.771	24.614	24.917	25.717	26.603
ΑΣΤΙΚΕΣ	27.331	28.310	29.350	30.210	31.120
ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ	48.494	48.090	47.640	47.270	46.875
ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	839	847	830	886	921
ΠΟΣΟΣΤΟ (%)	4,2	4,1	4,0	4,2	4,3

* τα νούμερα είναι εκφρασμένα σε δεκάδες χιλιάδες κατοίκους

ΠΗΓΗ: China Statistical Yearbook 2010

Παρατηρώντας συνολικά τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό παρατηρούμε ότι παρά το γεγονός ότι ο δευτερογενής τομέας είναι ο πιο ενεργός και συμβάλλει το μεγαλύτερο ποσοστό στο σχηματισμό του ΑΕΠ, όπως είδαμε και σε προηγούμενη ενότητα, το μεγαλύτερο μέρος του ενεργού πληθυσμού απασχολείται περισσότερο στον πρωτογενή και τριτογενή τομέα.

Επίσης είναι εμφανές ότι το μεγαλύτερο μέρος του απασχολούμενου προσωπικού συγκεντρώνεται στις αγροτικές περιοχές της χώρας απ' ότι στις αστικές. Βλέπουμε όμως, πως ο αριθμός εργαζομένων στις αγροτικές περιοχές μειώνεται σταδιακά από το 2005 έως το 2009 ενώ το αντίθετο συμβαίνει για τους εργαζόμενους των πόλεων. Κάθε χρόνο περισσότεροι από 13 εκ. Κινέζοι εγκαταλείπουν τις αγροτικές περιοχές για τα αστικά κέντρα, ελπίζοντας να βρουν μια καλύτερη τύχη. Στελεχώνουν εργοστάσια και απασχολούνται στα κατασκευαστικά έργα, οδηγώντας στην αλλαγή του κοινωνικού τοπίου της Κίνας

Το ζήτημα της ανεργίας στην Κίνα έχει αρχίσει να γίνεται επιτακτικό. Η Κίνα είναι πλέον αντιμέτωπη με το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας της τελευταίας 30ετίας. Σύμφωνα με στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας της Λ.Δ. της Κίνας, ο επίσημος δείκτης για τις αστικές περιοχές εκτινάχθηκε στα υψηλά πενταετίας το τρίμηνο που έληξε τον Δεκέμβριο του 2009, φθάνοντας το 4,3%. Μόλις τρεις μήνες νωρίτερα ανερχόταν στο 4%, όπως και στα τέλη του 2007. Ο αριθμός των επίσημωσ ανέργων στις πόλεις αυξήθηκε κατά 350.000, στα 9,21 εκατομμύρια άτομα.

Είναι γεγονός ότι ο επίσημος δείκτης υποβαθμίζει το ύψος της ανεργίας, καθώς δεν συμπεριλαμβάνει τους ανεπίσημα ανέργους, μεταξύ των οποίων οι μετανάστες. Η υπό κρατική αιγίδα Κινεζική Ακαδημία Κοινωνικών Επιστημών υπολογίζει τον γενικότερο δείκτη ίσως και υψηλότερα από 9,4%. Ανεξάρτητες πηγές όμως, κάνουν λόγο για ανεργία που πλησιάζει το 22% το 2010.

Η ρίζα του προβλήματος εμφανίζεται από την στιγμή που ξεκίνησαν να κλείνουν κρατικές επιχειρήσεις που είχαν μείνει από την εποχή του κρατικού σχεδιασμού. Από το 1978 έχουν κλείσει περίπου 40.000 κρατικές βιομηχανίες και εκατομμύρια εργαζόμενοι έχασαν τη δουλειά τους.

Η κινεζική κυβέρνηση όμως, ανησυχεί πολύ για το ζήτημα της ανεργίας και σχεδιάζει να επικεντρωθεί στην δημιουργία περισσότερων επαγγελματικών ευκαιριών για τους απόφοιτους πανεπιστημίων αλλά και για όσους ζουν στην ύπαιθρο.

Σύμφωνα με την Κινεζική Ακαδημία Κοινωνικών Επιστημών, το φθινό εργατικό δυναμικό της Κίνας έχει συμβάλλει κατά 70% στην οικονομική ανάπτυξή της. Μία μελέτη

για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη επισημαίνει πως η Κίνα ξεχωρίζει για το φθινό και ταυτόχρονα ποιοτικό εργατικό δυναμικό που διαθέτει.

Στατιστικές της κινεζικής ακαδημίας κοινωνικών επιστημών αναφέρουν πως το 2002 υπήρχαν το λιγότερο 2,5 εκατομμύρια φοιτητές, πάνω από το 60% των οποίων σπούδαζε επιστήμες και τεχνολογία. Περίπου 800.000 πτυχιούχοι μηχανικοί αποφοιτούν ετησίως από τις σχολές της Κίνας, κάτι που της παρέχει το πλεονέκτημα της ποιότητας. Ενδεικτικά να αναφέρουμε πως η Ιαπωνία βγάζει 200.000 πτυχιούχους μηχανικούς και η Ινδία 80.000.

Εντούτοις, παρά τις πολύ καλές επιδόσεις της Κίνας στον τομέα του εργατικού δυναμικού, τα τελευταία χρόνια άρχισαν να εμφανίζονται κάποιες σποραδικές ελλείψεις, γεγονός που προκαλεί έντονη ανησυχία στην κυβέρνηση. ο οικονομολόγος Zhang Zheng λέει στην Daily Telegraph: “Κάθε χρόνο ο αριθμός των νέων εργατών που προσλαμβάνονται στα εργοστάσια είναι μικρότερος από τον αριθμό αυτών που βγαίνουν στη σύνταξη”. Αυτό συμβαίνει για δυο λόγους: Ο πρώτος και ο κυριότερος είναι γιατί η κυβέρνηση έχει επιβάλει δια νόμου στα ζευγάρια να γεννούν μόνο ένα παιδί, με αποτέλεσμα ο αριθμός των γεννήσεων να έχει συρρικνωθεί. Δεύτερον, οι σημερινοί νέοι έχουν καλύτερη εκπαίδευση και ο επαγγελματικός τους προσανατολισμός περιλαμβάνει εργασίες που θέλουν εξειδίκευση και αντίστοιχη αμοιβή και όχι σωματική δύναμη και αντοχή στις πολλές ώρες εργασίας³¹.

6.2. Κόστος Εργασίας

Ο μέσος μισθός ενός εργάτη στην Κίνα είναι περίπου το 1/20 του αντίστοιχου μισθού στις Ηνωμένες Πολιτείες, το 1/10 του αντίστοιχου μισθού στην Νότιο Κορέα, το 1/4 στην Ανατολική Ευρώπη και το μισό του αντίστοιχου μισθού στο Μεξικό ή στη Βραζιλία.³²

Σύμφωνα και με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, ο συνολικός μισθός αφορά τη συνολική καταβολή της αμοιβής του προσωπικού και των εργατών σε διάφορες παραγωγικές μονάδες σε μια συγκεκριμένη περίοδο. Εκτός όμως από τον κανονικό μισθό ανά οχτάωρο που δικαιούται το εργατικό δυναμικό της χώρας, του είναι διαθέσιμες κι άλλες επιπρόσθετες παροχές, σύμφωνα με τους Κανονισμούς για την πληρωμή αμοιβών:

- μισθός ανά ώρα
- μισθός ανά όγκο εργασίας

³¹ Άγγελος Ανδρέου, “Η Κίνα ξεμένει από εργάτες”, www.innews.gr

³² Μηνιαία Επιθεώρηση, www.monthlyreview.gr

- bonus
- επιδόματα- χορηγήσεις
- υπερωρίες
- μισθός που καταβάλλεται σε επείγουσες περιστάσεις

Στον πίνακα που ακολουθεί απεικονίζονται οι μέσοι μισθοί του εργατικού δυναμικού (προσωπικό και εργάτες) της Κίνας για τη χρονική περίοδο 2005-2009:

Πίνακας 6.2: Μέσος μισθός σε γυαν των εργαζομένων στην Κίνα (2005-2009)

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΜΕΣΟΣ ΜΙΣΘΟΣ	ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΑΣΤΙΚΕΣ-ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΑΛΛΟΥ ΕΙΔΟΥΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ
2005	18.364	18.987	11.176	18.362
2006	21.001	21.706	12.866	21.004
2007	24.932	26.100	15.444	24.271
2008	29.229	30.287	18.103	28.552
2009	32.736	34.130	20.607	31.350

ΠΗΓΗ: China Statistical Yearbook 2010

Το εργασιακό ωράριο στην Κίνα είναι οχτώ (8) ώρες τη μέρα, πέντε ημέρες την εβδομάδα, συνολικά δηλαδή σαράντα (40) ώρες εργασίας και το Σαββατοκύριακο ελεύθερο. Με τα σημερινά δεδομένα ο μέσος μηνιαίος μισθός στην Κίνα ανέρχεται στα 80€ δηλαδή 727,27 γυαν. Συνεπώς ο ημερήσιος μισθός υπολογίζεται στα 4,55 γυαν την ώρα.

Αυτό που είναι επίσης εμφανές είναι ότι στις ιδιωτικές επιχειρήσεις της χώρας η πληρωμή του εργατικού δυναμικού είναι κατά πολύ μεγαλύτερη από την αντίστοιχη στις δημόσιες και σε άλλους είδους ιδιοκτησία. Αυτό λειτουργεί και σαν ανταγωνιστικό κίνητρο για τους εργαζομένους.

Όπως αναφέρουμε και παραπάνω η τεράστια ποσότητα εργατικού δυναμικού που διαθέτει η Κίνα, που είναι εξειδικευμένο και ταυτόχρονα φθινό αποτελεί σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της χώρας έναντι άλλων ανεπτυγμένων χωρών. Στο πλαίσιο του ανταγωνισμού για χαμηλό εργατικό κόστος, σε μεγάλο μέρος της Ασίας,³³ και γενικά σε ολόκληρο τον αναπτυσσόμενο κόσμο, η Κίνα διαρκώς ρίχνει το κόστος των εργατικών της

³³ Dambisa Moyo, “Πως χάθηκε η Δύση”, Εκδόσεις Λιβάνη

κάτω από εκείνο των ανταγωνιστών της, σε σημείο που κανείς από αυτούς δεν μπορεί να ρίξει τις τιμές παρακάτω, οπότε οι ανταγωνιστές βγαίνουν από το παιχνίδι. Έτσι ουσιαστικά μετατρέπεται σε μονοπώλιο, οπότε μπορεί πλέον να αυξήσει τις τιμές των αγαθών του.

Για την ώρα το συγκριτικό κόστος της Κίνας απέναντι στις άλλες Ασιατικές χώρες τα λέει όλα. Σύμφωνα με τους αναπτυξιακούς δείκτες της Παγκόσμιας Τράπεζας, το 2006, οι αμοιβές των εργαζομένων ως ποσοστό επί του συνόλου του κόστους ήταν 28% στη Σρι Λάνκα, 11% στη Νότια Κορέα, 31% στις Φιλιππίνες, και μόλις 5% στην Κίνα. Για το λόγο αυτό έχουν αρχίσει να ξεσηκώνονται οι εξαθλιωμένοι Κινέζοι εργαζόμενοι και να απαιτούν αυξήσεις και καλύτερευση των συνθηκών διαβίωσης όπως θα δούμε αναλυτικά παρακάτω.

6.3. Εργασιακές Συνθήκες

Παρά τα πλεονεκτήματα που προσφέρει το φθινό εργατικό στην Κίνα, υπάρχουν πολλές περιπτώσεις παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φαίνεται πως οι εργαζόμενοι βιώνουν καθημερινά το κόστος της οικονομικής ανάπτυξης. Πολλές εταιρίες εκμεταλλεύονται τους εργαζομένους και χρησιμοποιούν ακόμη και παιδιά στην παραγωγική διαδικασία.

Η Κίνα ανακοίνωσε πρόσφατα ότι καταβάλλει προσπάθειες για την καταστολή της δουλείας και της παιδικής εργασίας, μετά τις αναφορές ότι φτωχοί αγρότες, παιδιά και άνθρωποι με διανοητικά προβλήματα εξαναγκάζονται να δουλέψουν σε ορυχεία και σε υψικαμίους σε επαρχίες της Κίνας. Η εφημερίδα Southern Metropolis όμως, αποκαλύπτει πως η κατάσταση αυτή συνεχίζεται. Σε άρθρο της αναφέρει πως χιλιάδες παιδιά στη νοτιοδυτική Κίνα πωλούνται σαν να ήταν αντικείμενα για να δουλέψουν σε άλλες πλουσιότερες περιοχές. Στην παιδική αγορά εργασίας υπάρχουν παιδιά ακόμα και επτά ετών. Σύμφωνα με ρεπόρτερ της εφημερίδας που έκανε την έρευνα, ένα παιδί πληρώνεται με 3,5 γουάν την ώρα (περίπου μισό δολάριο) και είναι υποχρεωμένο να δουλεύει τουλάχιστον 300 ώρες το μήνα.³⁴

Άλλη μια αποκάλυψη για απάνθρωπες εργασιακές συνθήκες έκανε κι η εφημερίδα Global Times αναφέροντας ότι τουλάχιστον 11 άτομα με ειδικές ανάγκες ζούσαν σαν σκλάβοι ναζιστικών στρατοπέδων, σε εργοστάσιο με υλικά κατασκευών σε επαρχία της χώρας, αφότου ένας δουλέμπορος τους πούλησε στον εργοστασιάρχη. «Δούλευαν

³⁴ ΑΠΕ- ΜΠΕ (Αθηνάϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων- Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων)

νυχθημερόν απλήρωτοι, έτρωγαν μαζί με τα σκυλιά, δεν άλλαζαν ρούχα και ορισμένοι είχαν χρόνια να πλυθούν. Κάποιος που προσπάθησε να δραπετεύσει δυο φορές ξυλοκοπήθηκε άγρια. Η κινεζική αστυνομία συνέλαβε τον δουλέμπορο και αναζητεί τον εργοστασιάρχη, ενώ η τοπική κομματική οργάνωση διέταξε έρευνα για το “ανησυχητικό” φαινόμενο».³⁵

Πολλές είναι και οι έρευνες που ξεκίνησαν γύρω από τον ψυχισμό των εργαζομένων στην Κίνα αφού οι άθλιες συνθήκες εργασίας στα εργοστάσια σε συνδυασμό με τους χαμηλούς μισθούς και τις πολλές ώρες εργασίας έχουν οδηγήσει σε ένα κύμα αυτοκτονιών, ενώ πολλοί εργαζόμενοι βρίσκονται σε απόγνωση. Μαρτυρίες κάνουν λόγο για στρατιωτικού τύπου συνθήκες, λεκτική βία από ανώτερους και πιέσεις για 13ήμερη συνεχή εργασία. Αν και το όριο των υπερωριών στην Κίνα είναι 36 ώρες, αρκετοί εργαζόμενοι καταγγέλλουν ότι συχνά παραβιάζεται.

Τα κινεζικά ΜΜΕ αποδίδουν τις αυτοκτονίες στο γεγονός πως οι εργαζόμενοι νιώθουν πως είναι μηχανές δουλεύοντας έως και 12 ώρες την ημέρα. Επίσης επικεντρώνονται

³⁵ Γιάννης Παπαδάτος, 27/12/2010, “Κίνα: εξπρές ανάπτυξης και δυστυχίας”, Έθνος

στο στοιχείο πως πολλοί από τους εργάτες είναι μετανάστες που έχουν απομονωθεί από τις κοινότητές τους με αποτέλεσμα να μην αντέχουν τα εξοντωτικά ωράρια.

6.3.1 Εξεγέρσεις εργαζομένων

Μια εξέγερση έχει αρχίσει στην Κίνα εναντίον των απάνθρωπων συνθηκών εργασίας και φαίνεται να πετυχαίνει. Γιατί σε 120.000 εργοστάσια, οι εργάτες αρνούνται πια να ζήσουν έτσι. Η Κίνα συγκλονίζεται από απεργίες, αυτοσχέδια συνδικάτα ξεπηδούν παντού, ζητούν αυξήσεις, ανθρώπινο περιβάλλον και εργατικά δικαιώματα.

Βέβαια οι απεργίες στην Κίνα δεν είναι καινούργιο φαινόμενο. Ωστόσο, οι αγώνες αυτού του καλοκαιριού είχαν σημαντικές διαφορές. Το παραδέχονται όλοι, από αφεντικά που κάνουν δηλώσεις στους Financial Times πως « πλέον είμαστε πολύ ανήσυχοι», μέχρι τους ακτιβιστές του China Labour Bulletin (Εργατικό Δελτίο της Κίνας) που παρακολουθεί τις εργασιακές σχέσεις και τους εργατικούς αγώνες συστηματικά εδώ και δεκαπέντε χρόνια.

Η πιο σημαντική διαφορά είναι ότι αυτές οι απεργίες κέρδισαν. Ανάγκασαν την εργοδοσία να υποχωρήσει και να δώσει αυξήσεις. Ανάγκασαν ακόμη και τους ελεγχόμενους συνδικαλιστές να αναγνωρίσουν αρκετές οργανώσεις βάσης των εργατών. Όλες οι απεργίες ξέσπασαν αφενός αυθόρμητα, μιας και δεν υπήρχε κάποιο δίκτυο που να συντονίζει τα εργοστάσια μεταξύ τους, όμως παντού ξεπήδησαν επιτροπές εργατών που μπήκαν μπροστά, παραμερίζοντας τα επίσημα κρατικά συνδικάτα. Καινούργιο στοιχείο ήταν και ότι τα αιτήματα ήταν επιθετικά. Δεν είχαν αφορμή κάποια επίθεση της εργοδοσίας, αλλά ένα αίτημα εξίσωσης και γενικής αύξησης των μισθών και των δικαιωμάτων.

Υπήρξε ένα συγκεκριμένο χαρακτηριστικό των αιτημάτων που βοήθησε να υπάρξει αυτή η διάχυση στα διάφορα εργοστάσια. Οι περισσότερες (αν και όχι όλες) οι απεργίες έγιναν σε εργοστάσια ξένων πολυεθνικών, μάλιστα κάποιες από αυτές, όπως η Honda, είναι γιαπωνέζικες. Έτσι το αίτημα των εργατών ήταν να πληρώνονται οι κινέζοι εργάτες όσο και οι Ιάπωνες που εργάζονται στην ίδια εταιρεία. Αντίστοιχα αιτήματα υπήρχαν στις ταϊβανέζικες, τις νοτιοκορεάτικες και τις αμερικάνικες εταιρείες. Οι τοπικές κυβερνήσεις, όπως και η κεντρική κυβέρνηση της Κίνας, έπρεπε στα λόγια τουλάχιστον να υποστηρίξουν ότι το αίτημα είναι δίκαιο.

Αυτό δεν σημαίνει ότι οι απεργίες ήταν εύκολες. Οι εργάτες χρειάστηκε να παίξουν το κεφάλι τους κορώνα-γράμματα και να έρθουν αντιμέτωποι με αστυνομία και κράτος. Χαρακτηριστικά, αναφέρονται 50 τραυματίες σε σύγκρουση των εργατών ταϊβανέζικης εταιρείας με την αστυνομία. Αυτό όμως δεν αποτελεί παράγοντα ικανό για να σταματήσει τις διαδηλώσεις των Κινέζων. Η Λαϊκή Ημερησία, η εφημερίδα του κυβερνώντος Κομμουνιστικού Κόμματος της Κίνας, ανέφερε αύξηση 30% στις απεργίες που έγιναν το 2009 σε σχέση με το 2008. Η ίδια πηγή ανέφερε ότι το 2008 έφτασαν στα δικαστήρια 280 χιλιάδες εργατικές αντιπαραθέσεις.³⁶

Πανικόβλητη, η κυβέρνηση επέτρεψε για πρώτη φορά τον ελεύθερο συνδικαλισμό και προχώρησε σε μια σειρά αυξήσεων των κατώτατων μισθών σε διάφορες περιοχές της χώρας για να κατευνάσει την εντεινόμενη δυσαρέσκεια των εκατομμυρίων χαμηλόμισθων εργαζομένων στη χώρα. Η πόλη του Πεκίνου αύξησε τον κατώτατο μισθό από 800 περίπου γουάν σε 960 (113 ευρώ), αύξηση που είναι της τάξης του 20%. Στη Χενάν, την πολυπληθέστερη κινεζική επαρχία, με σχεδόν 100 εκατ. κατοίκους, ο κατώτατος μηνιαίος μισθός αυξήθηκε κατά 33% στα 600 γουάν (70 ευρώ). Οι μισθοί ακόμη και αυξημένοι παραμένουν, βέβαια, σε τρομερά χαμηλά επίπεδα.³⁷

Η κινεζική κυβέρνηση όμως, φαίνεται να ενθαρρύνει την αύξηση των μισθών όχι μόνο για να κατευνάσει τα πνεύματα, αλλά και για να δημιουργήσει πρόσθετα κίνητρα ώστε

³⁶ Λούντος Νίκος, “Οι απεργίες στην Κίνα”, Σοσιαλισμός από κάτω, Τεύχος 82

³⁷ Λίτσης Μωυσής, 11/07/2010 “Οι απεργίες φέρνουν αυξήσεις”, Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία

να εγκαταλείψουν οι Κινέζοι τα χωριά τους και να εργαστούν στην ταχύτατα αναπτυσσόμενη οικονομία των πόλεων.

Έπειτα από αυτήν την γενικευμένη εργασιακή αναταραχή ο πρωθυπουργός Τζιαμπάο υποσχέθηκε πως η κυβέρνηση θα δει ευνοϊκότερα τα εργατικά αιτήματα. Διαφορετικά, αν για να διατηρηθούν οι αλματώδεις ρυθμοί ανάπτυξης της Κίνας χρειαστεί να εξοντωθεί το εργατικό της δυναμικό, τότε το Πεκίνο θα πρέπει να αυξήσει τους μισθούς, ακόμη και σε βάρος της περίφημης ανταγωνιστικότητας των κινεζικών προϊόντων.

Όπως ήταν φυσικό, οι πρώτες που αντέδρασαν σε αυτό ήταν οι δυτικές πολυεθνικές. Αναφέρουν συγκεκριμένα πως «αυτό θα δημιουργήσει ένα αρνητικό επενδυτικό περιβάλλον», που σημαίνει πως θα έχουν μείωση των κερδών. Η κινεζική κυβέρνηση σκέφτεται να επιτρέψει και τις συλλογικές συμβάσεις μπροστά στην απειλή ενός ευρύτερου εργατικού ξεσηκωμού πράγμα που οι δυτικές επιχειρήσεις και κυβερνήσεις το πολεμούν με νύχια και με δόντια, προκειμένου να εξακολουθήσουν να κρατούν καθηλωμένους στη γραμμή παραγωγής για πολλές ώρες τους εργαζόμενους.

Η Κίνα λοιπόν, έχει δυο συγκριτικά πλεονεκτήματα, το φθηνό εργατικό δυναμικό και την ποιότητα του εργατικού δυναμικού. Μεγάλος αριθμός ατόμων από την ύπαιθρο μετατρέπονται σε αστούς εργαζόμενους και επιπλέον φθηνό εργατικό δυναμικό θα είναι πάντα διαθέσιμο σε αρκετά σημεία της χώρας.

Οι συνθήκες εργασίας είναι απάνθρωπες αφού η παραγωγή στηρίζεται πολλές φορές και σε μεγάλο βαθμό στην παιδική εργασία με εντατικά ωράρια εργασίας και πολύ χαμηλές αμοιβές.

Τα τελευταία χρόνια όμως, η κυβέρνηση αναγκάστηκε να δώσει αυξήσεις στους χαμηλόμισθους λόγω των ελλείψεων που παρουσιάζονται αλλά και λόγω του έντονου ξεσηκωμού των εργατών για διεκδίκηση αυτών των αυξήσεων. Αυτό θα μπορούσε να απειλεί σε κάποιο βαθμό να αποδυναμώσει την ανταγωνιστικότητα της χώρας. Η ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα της χώρας όμως, εξαρτάται και από άλλους τομείς δραστηριοτήτων όπως η ανάπτυξη της ναυτιλίας, οι νέες κατασκευές, η εύρεση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Αυτούς και κάποιους ακόμη τομείς εξετάζουμε στο επόμενο κεφάλαιο προκειμένου να κατανοήσουμε πως συνέβαλλαν στην οικονομική ανάπτυξη και ταυτόχρονα πως η ανάπτυξη επέδρασε σε αυτούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Ακολουθεί μια ανάλυση από τομέα σε τομέα της οικονομίας της Κίνας:

7.1. Ναυτιλία

Ο στόλος της Κίνας ανέρχεται σε περίπου 3.799 πλοία, ολικής χωρητικότητας 24.918.518 GT, κατατάσσοντας την Κίνα σε υψηλή θέση παγκοσμίως. Αντιπροσωπεύει περίπου το 20% της παγκόσμιας ναυπηγικής αγοράς. Για την Κίνα, αποτελεί στόχο η ανάδειξή της σε πρώτη δύναμη. Η ναυτιλιακή πολιτική που ακολουθεί η Κίνα, εστιάζεται στην κατάκτηση μεγαλύτερου μεριδίου παγκοσμίως, χρησιμοποιώντας τη ναυτιλία της ως όχημα για την ανάπτυξη και εξωστρέφεια της οικονομίας της. Πολλοί ισχυρίζονται, ότι το μέλλον της παγκόσμιας ναυτιλίας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις εξελίξεις στην Κίνα (ανάπτυξη, εξωτερικό εμπόριο).

Από την κρίση του 2008 και μετά η παγκόσμια ναυτιλία εισήλθε σε μία περίοδο αγωνίας αλλά και έντονου προβληματισμού για την μελλοντική της πορεία. Η απότομη κάμψη του διεθνούς εμπορίου αφενός αλλά και η διάλυση των πηγών χρηματοδοτήσεων της αποτέλεσαν τα δύο στοιχεία που επηρέασαν την συνολική ανάπτυξή της.

Τα παραπάνω γεγονότα ήταν αδύνατο να μην επηρεάσουν και την Κίνα. Μετά τη διεθνή ύφεση, το επίπεδο των διεθνών μεταφορών έχει μειωθεί σημαντικά με αποτέλεσμα τη μείωση του εξωτερικού εμπορίου της Κίνας. Επίσης, μειώθηκε σημαντικά η κίνηση πλοίων σε βασικούς λιμένες της χώρας καθώς και οι εισπράξεις από τέλη ελλιμενισμού κλπ. Στις αρχές του 2009, η κινεζική κυβέρνηση εξήγγειλε χρηματοδοτικό πακέτο στήριξης των ναυπηγείων.

Παρ' όλα αυτά οι Κινέζοι συνέχισαν να θέτουν στόχους και να θέλουν να ανοίξουν νέους δρόμους στα πλαίσια της παγκόσμιας ναυτιλίας. «Διαθέτουν τεράστια τεχνογνωσία και θέληση για να καταφέρουν να διεθνοποιήσουν το ισχυρό τραπεζικό τους σύστημα. Παράλληλα έχουν ιδιαίτερη ικανότητα στην διαίσθηση του επιχειρηματικού ρίσκου και είναι τόσο προσεκτικοί στις αναλύσεις τους που ουσιαστικά καλύπτουν σχεδόν απόλυτα την

έλλειψη εμπειρίας στην ναυτιλιακή χρηματοδότηση», δηλώνει ο Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρείας χρηματοδοτικών συμβούλων ναυτιλίας XRTC Business Consultants.³⁸

Αργά αλλά σταθερά οι κινέζικες τράπεζες έχουν επεκτείνει τις ναυτιλιακές χορηγήσεις σε αρκετά μέρη του εξωτερικού. Μέχρι σήμερα οι κύριοι χρηματοδότες στην παγκόσμια ναυτιλία είναι:

- China Development Bank (CDB)
- China Export Import Bank of China (EXIM)
- Bank of China (BoC)
- Industrial and Commercial Bank of China (ICBC)
- Communication Bank of China (CCB)
- Agricultural Bank of China (ABC)
- Construction Bank of China (CBC)

Στη ευρωπαϊκή ναυτιλία οι κινέζικες τράπεζες άρχισαν τις εργασίες τους κατ' αρχάς από την Σκανδιναβική χερσόνησο και ύστερα χρηματοδοτώντας γερμανικές εταιρείες. Να θυμίσουμε πως το 2009 έγινε η ουσιαστική αρχή και για την ελληνική ναυτιλία όταν πρωτοεπισκέφτηκαν την χώρα μας αρκετοί Κινέζοι τραπεζίτες και μελέτησαν την δυναμική της ελληνικής αγοράς. Στην συνέχεια προχώρησαν σε επενδύσεις και σε χορήγηση δανείων σε μεγάλους ναυτιλιακούς ομίλους.

Η επένδυση στο κεντρικό λιμάνι της χώρας συζητήθηκε πολύ και ο τότε υπουργός Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας είχε δηλώσει: «Με την Κίνα χτίζουμε σταθερά και εποικοδομητικά μια συμμαχία για την ανάπτυξη. Αυτή η επένδυση στον Πειραιά είναι στρατηγικού χαρακτήρα για τους ίδιους τους Κινέζους, αλλά και για μας που θέλουμε να δημιουργήσουμε εδώ στον Πειραιά μια μεγάλη ναυτιλιακή πρωτοβουλία, προκειμένου να προσελκύσουμε ναυτιλιακό συνάλλαγμα σε ναυτιλιακές και παραναυτιλιακές επενδύσεις».³⁹

Κάπως έτσι η Κίνα έφτασε να αποτελεί σε ένα μεγάλο βαθμό ρυθμιστή της παγκόσμιας ναυτιλιακής βιομηχανίας επηρεάζοντας τόσο την προσφορά όσο και την ζήτηση των ναυτιλιακών αγορών. Νέα ναυπηγία ικανά να κατασκευάσουν πλοία ίδιας ποιότητας με αυτά της Κορέας και της Ιαπωνίας και στον ίδιο χρόνο, ζήτηση για μεταφορές πρώτων υλών με σκοπό να καλύψουν τις απαιτήσεις της αλματώδους ανάπτυξης της οικονομίας αλλά και να ενισχυθούν οι εξαγωγές της. Πάνω απ όλα όμως η Κίνα είναι η μόνη οικονομία στο κόσμο με μεγάλη ρευστότητα, αποτέλεσμα της συσσώρευσης του πλεονάσματος συναλλαγών με τον

³⁸ www.Marinews.gr
³⁹ ΑΠΕ- ΜΠΕ

παγκόσμια αγορά την τελευταία δεκαετία. Αναμφισβήτητα η Κίνα πέρα από δυνατότητα έχει πραγματική δίψα για επενδύσεις και ασφαλή τοποθέτηση των κεφαλαίων της στο εξωτερικό.

Τέλος, για τα 4 προσεχή χρόνια η Κίνα έχει ως στόχο την παραγγελία 80 πετρελαϊκών σούπερ-τάνκερ στα πλαίσια του προγράμματος ενεργούς αύξησης του στόλου δεξαμενόπλοιων της, κάτι που πιθανόν να αποτελέσει καταστροφικό χτύπημα για τις ξένες εταιρίες. Το Πεκίνο έθεσε στόχο έως το 2015 να εξασφαλίσει τις μισές εξαγωγές πετρελαίου χρησιμοποιώντας τον εθνικό του στόλο. Σήμερα, η εταιρεία Cosco αλλά και άλλοι κορυφαίοι κινεζικοί θαλάσσιοι μεταφορείς διαθέτουν 56 δεξαμενόπλοια εκτοπίσματος περίπου 300 χιλ. τόνων και ετοιμάζονται να κάνουν νέες παραγγελίες.

7.2. Τουρισμός

Η σταθερή αναβάθμιση του βιοτικού επιπέδου των Κινέζων πολιτών είχε ως αποτέλεσμα ο κλάδος του τουρισμού να γίνει η νέα κινητήριος δύναμη της οικονομίας της χώρας, ενώ είναι πλέον εμφανής η δυνατότητα της χώρας να γίνει σημαντικός τουριστικός προορισμός.

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Παγκόσμιου Τουρισμού (UNWTO), η Κίνα αποτέλεσε τον νούμερο τρίτο διεθνή προορισμό το 2010 με πάνω από 55 εκατομμύρια επισκέπτες. Ο ρυθμός αύξησης του τουρισμού στην Κίνα είναι θεαματικός, αφού το 2006 ο αριθμός των τουριστών που προσέλκυσε ήταν 22 εκατομμύρια, ενώ το 1978 μόλις 300.000

Πίνακας 7.1. : Οι 4 δημοφιλέστεροι τουριστικοί προορισμοί

ΧΩΡΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ
	2010 (σε εκατομμύρια)	2009 (σε εκατομμύρια)
Γαλλία	78,95	74,2
Η.Π.Α.	60,88	54
Κίνα	55,98	50,9
Ισπανία	53,00	52,2

ΠΗΓΗ:United Nations World Tourism Organization

Ο UNWTO προβλέπει πως η Κίνα θα αποτελεί τον κυρίαρχο προορισμό για τους τουρίστες μέσα στα επόμενα 5 με 7 χρόνια. Σύμφωνα με την Γενική Γραμματέα του UNWTO, Taleb Rifai, η Κίνα είναι πολύ ελκυστική αφού είναι η χώρα με τον μεγαλύτερο πληθυσμό στον κόσμο και ο αρχαίος πολιτισμός και η κουλτούρα της την κάνουν μοναδική. Η παραπάνω πρόβλεψη όμως, υποστηρίζεται και από τον ITB World Travel Trends, που σε

αναφορά του εκτιμά πως ο αριθμός των επισκεπτών στην Κίνα το 2015 θα φτάσει τα 188 εκατομμύρια.

Οι περισσότεροι επισκέπτες προέρχονται από Ιαπωνία, Κορέα, Ρωσία, ΗΠΑ, Μαλαισία, Σιγκαπούρη καθώς και από άλλες γειτονικές χώρες.

Ο τουρισμός στην Κίνα αποτέλεσε τομέα κρίσιμο για την ανάπτυξή της, αφού μέσω αυτού επιτεύχθηκε η μείωση της φτώχειας σε πολλές περιοχές. Χάρη στην ανάπτυξη του τουρισμού και των σχετικών βιομηχανιών, ένας μεγάλος αριθμός ανθρώπων που κατοικούν σε φτωχές περιοχές όπως είναι η Yunnan και η Guangxi κατάφεραν να λύσουν το πρόβλημα κάλυψης βασικών αναγκών, δηλαδή τροφής και ρουχισμού.

Η ανάπτυξη της τουριστικής αγοράς στην ενδοχώρα ενθαρρύνεται από βελτιωτικά έργα υποδομής όπως η αύξηση των αεροπορικών εταιριών, η ανάπτυξη του τομέα των κρουαζιερόπλοιων στον ποταμό Yangtze και το Hong Kong, η μείωση των περιορισμών. Σημαντική υπήρξε επίσης, η προβολή που ακολούθησε εκδηλώσεις όπως οι Ασιατικοί Αγώνες στο Μακάο και το Hong Kong, οι Ολυμπιακοί του Πεκίνου του 2008 και η Διεθνής Έκθεση στη Σαγκάη το 2010.

Να αναφέρουμε πως από τον Ιούλιο του 2003, η κυβέρνηση της Κίνας έχει επιτρέψει την ίδρυση ξένων τουριστικών ομίλων και ιδιωτικών εταιριών τουρισμού ξένων επενδυτών. Η TIU China Travel, η πρώτη κοινοπραξία Κίνας-Γερμανίας στον χώρο του τουρισμού με ξένο μετοχικό κεφάλαιο, ιδρύθηκε την 1η Δεκεμβρίου του 2003. Η καθιέρωση αυτής της κοινοπραξίας σηματοδοτεί την απαρχή μιας νέας φάσης στις διμερείς τουριστικές ανταλλαγές.

Οι Κινέζοι όμως ταξιδεύουν κι αυτοί στο εξωτερικό. Ο τουρισμός είναι πλέον “δύο δρόμων”. Οι Κινέζοι πολίτες έχουν πλέον το δικαίωμα να ταξιδεύουν σε όλο τον κόσμο από το 1991. Φεύγουν συχνά για διακοπές και ξοδεύουν χρήματα στο εξωτερικό, προσφέροντας πολλές ευκαιρίες για την κάλυψη των αναγκών και των ενδιαφερόντων τους. Δημοφιλείς προορισμοί στην Ευρώπη είναι η Γερμανία, η Ρωσία και η Γαλλία για την οποία δεν χρειάζεται βίζα. Εκτός Ευρώπης άλλοι δημοφιλείς προορισμοί είναι το Hong Kong, το Μακάο και η Ταϊβάν, η Κορέα και η Ταϊλάνδη (γιατί είναι οικονομικοί και κοντινοί), και Δυτικές χώρες όπως η Αυστραλία και ο Καναδάς.

Σύμφωνα με την Εθνική Υπηρεσία Τουρισμού Κίνας, οι Κινέζοι το 2008 πραγματοποίησαν συνολικά 1,85 δις ταξίδια. Στο εξωτερικό ταξίδεψαν 46 εκατ. Κινέζοι, παρουσιάζοντας αύξηση 12% σε σχέση με το 2007. Από το 2005 έως το 2008, ο εξερχόμενος τουρισμός αυξήθηκε κατά 15 εκ. εμφανίζοντας αύξηση 48%.

Σε δημοσκόπηση που δημοσιεύθηκε στην China Daily, το 64% των Κινέζων ερωτηθέντων δηλώνει πρόθυμο να ταξιδέψει κατά τη διάρκεια των πληρωμένων ετήσιων διακοπών τους (5-15 ημέρες), ενώ το 40% επιθυμεί να ταξιδεύει κατά τη διάρκεια των δύο βασικών κινεζικών εορτών (7-10 ημέρες σε κάθε εορτή), ήτοι Κινεζική Πρωτοχρονιά (συνήθως τέλος Φεβρουαρίου έως μέσα Μαρτίου) και Εθνική Εορτή (αρχές Οκτωβρίου).

Η ραγδαία αύξηση του εσωτερικού και εξωτερικού τουρισμού οδήγησε στην ταχεία ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας στο σύνολό της. Τα λειτουργούντα στην Κίνα τουριστικά πρακτορεία μεγάλης εμβέλειας υπολογίζονται σε περίπου 600-1.000, ενώ ο αριθμός των κινεζικών αεροπορικών εταιριών, εκτός από την Air China, ανέρχεται σε 40 εκ των οποίων 10 πραγματοποιούν διεθνή δρομολόγια. Στο εσωτερικό της χώρας, η τουριστική βιομηχανία περιλαμβάνει πλήθος ξενοδοχείων, εστιατορίων και λοιπά επαγγέλματα, σε ορισμένες περιοχές δε, η τουριστική βιομηχανία αποτελεί την ατμομηχανή της τοπικής οικονομίας.

7.3. Ενέργεια – Α.Π.Ε. (Ανανεώσιμες Πηγές Ενεργείας)

Η Κίνα βρίσκεται σε μία διαρκή οικονομική ανάπτυξη, καθιστώντας την ως έναν από τους πλέον ισχυρούς «παίκτες» στην παγκόσμια οικονομική και γεωπολιτική σκηνή. Ωστόσο, συχνά έχει κατηγορηθεί από τους επικριτές της, και όχι άδικα, ότι το μεγάλο οικονομικό της «θαύμα» επετεύχθη με βαρύ οικολογικό τίμημα.

Η Κίνα όμως φαίνεται να έχει κάνει σημαντική πρόοδο στην ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (Α.Π.Ε.) και, αναμένεται, στα επόμενα 20 έτη να παρουσιάσει διψήφιους ρυθμούς ανάπτυξης στη σύνθεση των πηγών ενέργειας. Η περιβαλλοντική επιβάρυνση που προκλήθηκε τις τελευταίες δύο δεκαετίες εξαιτίας της καλπάζουσας οικονομικής ανάπτυξης, με τη μαζική χρήση συμβατικών πηγών ενέργειας (πετρέλαιο και άνθρακας) επιβάλλει την εκτεταμένη χρήση των Α.Π.Ε., ακόμη και για λόγους μεγαλύτερης ενεργειακής ασφάλειας. Υπολογίζεται, ότι η Κίνα κατά την επόμενη δεκαετία θα έχει να καλύψει τεράστιες ανάγκες σε τεχνολογίες περιβάλλοντος.

Η χώρα χρησιμοποιεί περισσότερη ενέργεια και εκπέμπει περισσότερα αέρια θερμοκηπίου από όσο οποιοδήποτε άλλο κράτος στη γη. Η ενεργειακή παραγωγή της είναι επίσης ιδιαίτερα αυξημένη. Κάθε χρόνο, η Κίνα παράγει περίπου 100.000 MB περισσότερο από το προηγούμενο έτος και περισσότερο από το σύνολο της ενέργειας που παράγεται στην Καλιφόρνια ή το Τέξας. Η κλίμακα των συνοδευτικών αλλαγών υποδομής είναι συγκλονιστική: κάθε εβδομάδα, ένα νέο μεγάλο εργοστάσιο άνθρακα ξεκινάει να λειτουργεί κάπου στην Κίνα. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την εκτεταμένη ρύπανση, προβλήματα υγείας και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, γεγονός που επιφέρει κόστος για την κινεζική οικονομία της τάξης του 11% του ΑΕΠ. Οι πιο υποσχόμενες μορφές ενέργειας για την Κίνα, με απώτερο σκοπό την αποφυγή της κάμψης της οικονομίας, είναι η ηλιακή και η αιολική.

Η Κυβέρνηση έχει ήδη πραγματοποιήσει κάποια βήματα στην κατεύθυνση ενίσχυσης των Α.Π.Ε. όπως:

- επιλεκτική χρηματοδότηση προγραμμάτων Α.Π.Ε., με στόχο τη βέλτιστη της αποδοτικότητας τους: Η Κινεζική Διοίκηση, προκειμένου να εγκρίνει το εκάστοτε πρόγραμμα, εξετάζει παράγοντες όπως: το μέγεθος της επιχείρησης/των επιχειρήσεων που συμμετέχουν, το περιβάλλον και τις συνθήκες στην επαρχία εφαρμογής και το εάν ενδείκνυνται αυτές οι ιδιαίτερες τοπικές συνθήκες για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος.

- προσπάθεια για μακροπρόθεσμη αντικατάσταση του άνθρακα και του πετρελαίου, που επικρατούν αυτήν την στιγμή στην αγορά ενέργειας της Κίνας. Μάλιστα, έχουν ήδη δημοσιευτεί πολιτικές – πλαίσια: α) για τη σταδιακή αντικατάσταση της χρήσης του πετρελαίου, ως μορφή ενέργειας, καθώς και β) για τη χρήση Α.Π.Ε. στον κατασκευαστικό τομέα και τη διάδοση κτιρίων ενεργειακής αυτάρκειας και αποδοτικότητας.

- θέσπιση πολιτικών ανάπτυξης βιοενέργειας. Λόγω του μεγάλου πληθυσμιακού μεγέθους της χώρας, η ασφάλεια των τροφίμων και ο έλεγχος της ποιότητας των πρώτων υλών τους αποτελούν κύριο μέλημα της Κυβέρνησης. Γι' αυτόν το λόγο, αναγνωρίζεται ως

εξαιρετικά σημαντική για την Κίνα η προσφυγή στη βιοενέργεια, και μάλιστα σε ακαλλιέργητες εκτάσεις.

- παροχή φορολογικών προνομίων για τις μονάδες αιολικής ενέργειας, δεδομένου ότι αφενός η Κίνα διαθέτει αξιόλογη δυναμική ανάπτυξης σε αυτό το είδος ενέργειας και αφετέρου η αιολική ενέργεια προσομοιάζει περισσότερο με τις παραδοσιακές μορφές ενέργειας. Εξάλλου, το κόστος παραγωγής της έχει μειωθεί σημαντικά, χάρη στην τεχνολογική πρόοδο, και μπορεί να συγκριθεί με το κόστος παραγωγής του άνθρακα.

- πιλοτικά προγράμματα αιολικής ενέργειας, των οποίων τη βιωσιμότητα θα κρίνει η ελεύθερη αγορά.

- χρήση ηλιακής ενέργειας σε κατασκευές, με τη θέση σε ισχύ 25 πιλοτικών προγραμμάτων, συνολικού προϋπολογισμού 100 εκ. Γουάν Κίνας.

Βάση του πενταετούς σχεδίου 2011 – 2015 το κινεζικό Εθνικό Συμβούλιο Ενέργειας ανακοίνωσε ότι ο στόχος επέκτασης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ανέρχεται σε επίπεδο ρεκόρ, στα 1 5 GB. Η επέκταση των φωτοβολταϊκών στην Κίνα είναι εθνική ανάγκη για την στήριξη της εγχώριας βιομηχανίας, αφού η πτώση των τιμών των φωτοβολταϊκών συστημάτων οδηγεί πολλές κινεζικές εταιρείες σε χρεωκοπία. Έτσι η παραγωγή της ηλιακής ενέργειας θα αυξηθεί στις 3.000 MW ετησίως.

Επιπλέον, η μεγαλύτερη εταιρεία ενεργείας στην Κίνα, Huaneng Rower International, η οποία παράγει περίπου 160.000 μεγαβάτ ηλεκτρικής ενέργειας ετησίως – 30% περισσότερο από το Τέξας. Κάθε χρόνο, προσθέτει 13.000 μεγαβάτ ενέργειας από μονάδες νέας γενιάς - περίπου της ίδιας τεχνολογίας με τη σημερινή γενιά των μονάδων της Μασαχουσέτης. Για να ανταποκριθεί όμως στις προϋποθέσεις της κυβέρνησης περί «καθαρής» ενέργειας, η Huaneng σχεδιάζει να εγκαταστήσει ανεμογεννήτριες ικανές να παράγουν 10.000 μεγαβάτ ετησίως (περισσότερο από το σύνολο της αιολικής ενέργειας στις ΗΠΑ) και ηλιακούς συλλέκτες ικανούς να παράγουν 10.000 μεγαβάτ ετησίως (ξεπερνώντας το σύνολο των ΗΠΑ). Μέχρι το 2025, η Huaneng αναμένει να προσθέσει περισσότερα από 50.000 μεγαβάτ υδροηλεκτρικής ενέργειας και 10.000 μεγαβάτ πυρηνικής ενέργειας. Εν τω μεταξύ, θα συνεχίσει να προσθέσει περίπου 50 μεγαβάτ ηλεκτροπαραγωγής με καύση άνθρακα.

Όσον αφορά την αιολική ενέργεια η δυναμικότητα της θα αυξηθεί μέχρι το 2015 από 40.000 μεγαβάτ (MW), στα 100.000 MW, εκ των οποίων 5.000 MW offshore. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία πρωτοπόροι στον χώρο μέχρι στιγμής είναι η Κίνα και οι ΗΠΑ., η

καθεμιά με περίπου 50.000 MW εγκατεστημένης ισχύος αιολικής ενέργειας, ακολουθούμενες από τη Γερμανία (28.000 MW), Ισπανία (21.000 MW) και την Ινδία (16.000 MW)⁴⁰.

Ένα θαλάσσιο αιολικό πάρκο εγκατεστημένης ισχύος 300 MW στη θάλασσα Μποχάϊ, κοντά στο νησί Puti, θα κατασκευάσει η Κίνα. Το πάρκο θα αποτελείται από 100 υπεράκτιες ανεμογεννήτριες ισχύος 3 MW. Πρόκειται για το μεγαλύτερο υπεράκτιο αιολικό πάρκο της χώρας και το ύψος της επένδυσης φτάνει τα 913 εκατομμύρια δολάρια. Εκτιμάται ότι όταν τεθεί σε λειτουργία, το υπεράκτιο αιολικό πάρκο θα παράγει 752 εκατομμύρια κιλοβατώρες ηλεκτρικής ενέργειας ετησίως. Σύμφωνα με την Κινεζική Υπηρεσία Ενέργειας, μέχρι το 2015 η Κίνα θα έχει κατασκευάσει υπεράκτια αιολικά πάρκα ισχύος 5 GW, δημιουργώντας επιχειρηματικές ευκαιρίες δισεκατομμυρίων γουάν⁴¹.

Επίσης, για την αντιμετώπιση των παραπάνω προκλήσεων καθώς και την ανάγκη για ενέργεια η Κίνα δημιούργησε 20 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας ετησίως, ως κίνητρο για επενδύσεις σε «καθαρές» τεχνολογίες. Πράγματι, με την κυβέρνηση να αφιερώνει πάνω από 50 δισεκατομμύρια δολάρια σε Έρευνα και Ανάπτυξη «καθαρής» ενέργειας ετησίως, η Κίνα έχει γίνει ένα παγκόσμιο κέντρο ενεργειακής καινοτομίας.

Η Κινεζική Κυβέρνηση, αναγνωρίζοντας ότι χρειάζονται ακόμη περισσότερα κίνητρα για την ανάπτυξη και διάδοση των Α.Π.Ε., προσπαθεί να προωθήσει περισσότερα επενδυτικά προγράμματα. Επίσης, η κυβέρνηση θεωρεί, ότι το υψηλό κόστος των Α.Π.Ε. εξισορροπείται από το γεγονός ότι είναι ακίνδυνες για το περιβάλλον, και γι' αυτό επιβάλλεται να τεθούν σε προτεραιότητα και θεωρεί πως η συστηματική οικονομική στήριξη των Α.Π.Ε. έχει τα εξής πλεονεκτήματα:

⁴⁰ www.Sunblog.gr

⁴¹ “Υπεράκτια αιολική ενέργεια: δυναμική είσοδος Κίνας”, www.econews.gr

- επιφέρει μείωση της περιβαλλοντικής μόλυνσης, αφού οι νέες μορφές ενέργειας είναι καθαρές και δεν εκλύουν ρύπους και κατάλοιπα, δημιουργώντας εξωτερικές επιβαρύνσεις.

- βελτιώνει μακροπρόθεσμα το εισόδημα του αγροτικού πληθυσμού, καθώς προσφέρει εναλλακτικές μορφές εισοδήματος, όπως, π.χ., την καλλιέργεια βιομάζας. (σημειώνεται ότι, το εξαιρετικά χαμηλό εισόδημα του αγροτικού πληθυσμού της Κίνας και οι δυσκολίες διαβίωσης των αγροτών αποτελούν, εδώ και δεκαετίες, εθνικό ζήτημα προς διευθέτηση).

Για τους λόγους αυτούς, η Κίνα εξελίσσεται σε μια από τις μεγαλύτερες, παγκοσμίως, χώρες παραγωγής Α.Π.Ε. και ανάπτυξης «πράσινων» τεχνολογιών. Στο ενεργειακό μείγμα της Κίνας, σήμερα, ο άνθρακας έχει μερίδιο 70%, τα υγρά καύσιμα 21% και η πυρηνική ενέργεια και οι Α.Π.Ε. λιγότερο από 10%. Στόχος της Κυβέρνησης είναι, μέχρι το 2020 οι ΑΠΕ να αντιπροσωπεύουν το 15% του ενεργειακού ισοζυγίου της χώρας.

7.4. Υψηλή τεχνολογία – Τηλεπικοινωνίες

Το 2009, η κινεζική κυβέρνηση παραχώρησε τρεις άδειες κινητής τηλεφωνίας 3ης γενιάς (TD-SCDMA, WCDMA and CDMA 2000). Οι εταιρίες που έλαβαν τις άδειες είναι οι China Mobile, ο μεγαλύτερος πάροχος υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας της χώρας, η China Unicom και η China Telecom, ως σήμερα πάροχος υπηρεσιών σταθερής τηλεφωνίας μόνο. Η κίνηση αυτή αναμένεται να προκαλέσει επενδύσεις της τάξης των 400 δις γουάν για την

αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων των εταιριών. Υπολογίζεται, ότι σε ακόμη 400 δις θα ανέλθουν οι πωλήσεις τηλεφώνων και άλλων τερματικών και ακόμη 200 δις γουάν θα ξοδευτούν για βίντεο και άλλες υπηρεσίες 3ης γενιάς. Η αναδιάρθρωση του κλάδου των τηλεπικοινωνιών, με κατάληξη τους τρεις βασικούς παρόχους, δημιουργεί ολιγοπωλιακή κατάσταση, όπου οι ξένες περιορίζονται ως προς τη διείσδυσή τους και τους απομένει μόνον να συνεργαστούν με τους κινέζους παρόχους.

Από ευρωπαϊκής άποψης, αντιμετωπίζεται θετικά η σύσταση του νέου Υπουργείου Βιομηχανίας και Τεχνολογίας Πληροφορικής. Επικριτές αναφέρουν, όμως, ότι η αγορά τηλεπικοινωνιών θα πρέπει να ρυθμιστεί περαιτέρω, αφήνοντας περισσότερα περιθώρια δραστηριοποίησης ξένων επιχειρήσεων. Επίσης, κρίνεται αναγκαία η δημιουργία ρυθμιστικής αρχής για την αγορά και τον ανταγωνισμό όπως και η ενίσχυση της προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Οι ετήσιες πωλήσεις λογισμικού ανέρχονται σε πάνω από 130 δις \$ ΗΠΑ, με τάση συνεχούς ανόδου. Υπολογίζεται, ότι αυτές θα αυξάνονται κατά 30% ετησίως στα επόμενα τρία έτη. Σήμερα, η αγορά λογισμικού της Κίνας αντιπροσωπεύει περίπου το 10% της αντίστοιχης παγκόσμιας αγοράς.

Στην Κίνα λειτουργούν πάνω από 19.000 εταιρίες λογισμικού, είναι καταχωρημένα πάνω από 51.000 προϊόντα λογισμικού και υπάρχουν πάνω από 1,5 εκ. εξειδικευμένοι επαγγελματίες στον τομέα του λογισμικού. Πάντως, το λογισμικό των ξένων εταιριών, τελικά, κυριαρχεί στην αγορά, σε ποσοστό πάνω από 70%, ιδιαίτερα στους τομείς αυτοματισμού, ψηφιοποίησης και αποθήκευσης.

7.5. Κατασκευές

Ο κατασκευαστικός κλάδος στην Κίνα αποτελεί βασικό άξονα της αναπτυξιακής πολιτικής της κυβέρνησης, έχοντας ως κύριο στόχο την αστικοποίηση. Κατά τα τελευταία τέσσερα χρόνια, οι δαπάνες στον κατασκευαστικό κλάδο έχουν αυξηθεί κατά 165%, ενώ η αύξηση αυτή ανέρχεται ετησίως στο 25%, σύμφωνα με στοιχεία της κινεζικής στατιστικής υπηρεσίας. Η Κίνα, λόγω της ιδιωτικοποίησης του real estate και της αύξησης του βιοτικού επιπέδου θα συνεχίσει να διατηρεί σε υψηλά επίπεδα την ζήτηση κατοικίας.

Οι ευκαιρίες τόσο σε σχεδιαστικό όσο και σε κατασκευαστικό επίπεδο είναι αρκετές, αφού ο κύριος στόχος της Κινεζικής κυβέρνησης είναι η δημιουργία έργων υποδομής, όπως

οδοποιία, σιδηροδρομικά, λιμενικά, ενεργειακά, αλλά και έργα αστικοποίησης που θα προσφέρουν κατοικία σε οικογένειες χαμηλού οικονομικού εισοδήματος.

Σημειώνεται, ότι το 2009 ανατέθηκαν έργα για κατασκευή δρόμων και λιμένων ύψους 1 τρις γουάν (147 δις \$ ΗΠΑ), ενώ το 2008 οι ανάγκες για παρόμοια έργα κυμάνθηκαν σε ύψος 800 δις γουάν. Υπολογίζεται, ότι στην Κίνα έχουν κατασκευαστεί ήδη περίπου 2,85 δις τμ. σε κτίρια εξοικονόμησης ενέργειας που αντιστοιχεί στο 16,1% του συνόλου των κατασκευών κτιρίων.

Κατά τη διάρκεια προετοιμασίας των Ολυμπιακών Αγώνων στο Πεκίνο το 2008 υπήρξε μεγάλη άνθηση στον τομέα της αρχιτεκτονικής. Κινεζικά μελετητικά γραφεία, σε συνεργασία με ξένους αρχιτέκτονες, κατάφεραν να «σχεδιάσουν» μια νέα εικόνα της Κίνας. Σύμβολο αυτής της αλλαγής φιλοσοφίας από μια κλειστή κοινωνία σε μια πιο φιλική, είναι το Εθνικό Στάδιο του Πεκίνου, γνωστό και ως «φωλιά πουλιού». Έργο των Ελβετών αρχιτεκτόνων Herzog και De Meuron αποτελεί ένα εντυπωσιακό σύμπλεγμα 250.000 τμ., για την κατασκευή του οποίου χρησιμοποιήθηκαν 45.000 τόνοι ατσαλιού.

Το Εθνικό Στάδιο του Πεκίνου όμως, δεν αποτελεί το μόνο αρχιτεκτονικό θαύμα της σύγχρονης Κίνας. Ολόκληρη η χώρα έχει μετατραπεί σε ένα τεράστιο εργοτάξιο, ενώ ξένοι

αρχιτέκτονες ανακαλύπτουν στο Πεκίνο δυνατότητες πειραματισμού. Η θέληση της πόλης να αγκαλιάσει το καινούριο, καθώς και το φτηνό εργατικό δυναμικό, έδωσε τη δυνατότητα σε έμπειρους αρχιτέκτονες να σχεδιάσουν περίπλοκα κτίρια, των οποίων η κατασκευή θα ήταν οπουδήποτε αλλού απαγορευτική εξαιτίας του κόστους.

Έτσι, εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων, δεκάδες κτίρια και ουρανοξύστες κατασκευάστηκαν μέσα σε τρία έως τέσσερα χρόνια στην κινεζική πρωτεύουσα όπως:

- Το Εθνικό Θέατρο της Κίνας αποτελεί ένα τεράστιο, πολύτιμο «αυγό» κοντά στην πλατεία Τιενανμέν. Έργο του Πωλ Αντρέ, στεγάζεται κάτω από μια τεράστια θόλο από τιτάνιο και γυαλί που σύμφωνα με τον Γάλλο αρχιτέκτονα συμβολίζει την αναγέννηση.

- Ο Κεντρικός Τηλεοπτικός Σταθμός της Κίνας αποτελεί ένα από τα πλέον εντυπωσιακά υπό κατασκευή κτίρια. Οι Ολλανδοί αρχιτέκτονες Ρεμ Κουλχάας και Όλε Σέρεν οραματίστηκαν ένα σύγχρονο κτίριο, στο οποίο οι ύψους 234 μέτρων κεκλιμένοι πύργοι ενώνονται και σχηματίζουν μια ασπίδα. Το κτίριο, γνωστό και ως «στριφτό ντόνατ», είναι ένα τεράστιο δημιούργημα 600.000 τμ. στην οικονομική περιοχή της Κίνας.

- Το Εθνικό Κέντρο Υγρού Στίβου είναι περισσότερο γνωστό ως «Υδάτινος Κύβος». Έργο της αυστραλιανής αρχιτεκτονικής φέρμας PTW Architects και της κινεζικής CCDI, αποτελείται από αεροθύλακες που θυμίζουν μπουρμπουλήθρες. Το οικοδόμημα είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακό τη νύχτα.

- Το τέρμιναλ 3 του αεροδρομίου του Πεκίνου αποτελεί ένα από τα πλέον σύγχρονα τερματικά του κόσμου. Ο σερ Νόρμαν Φόστερ σχεδίασε ένα κτίσμα από ατσάλι και γυαλί, μήκους 3,25 χλμ., του οποίου οι καμπύλες θυμίζουν ράχη κινέζικου δράκου.

- Soho City. Παντού υπάρχει ένα Σόχο. Ακόμα και στην Κίνα. Η ιρακινή αρχιτέκτων Ζάχα Χαντίντ δημιουργεί μια ιδιαίτερη συνοικία στο Πεκίνο από κτίρια «ρευστά» που θα

στεγάσουν κατοικίες και γραφεία. Ενδιαφέρον στοιχείο: κανένα κτίριο δεν θα είναι ίδιο με το διπλανό του.

Άλλα σημαντικά αρχιτεκτονικά δημιουργήματα είναι: τα γραφεία της Τράπεζας της Κίνας, ο πύργος 3 του World Trade Center του Πεκίνου, το Linked Hybrid –μια πόλη εντός του Πεκίνου- του Στήβεν Χολ και το Zero Energy Media Wall που αποτελεί τη μεγαλύτερη LCD οθόνη στη γη, τροφοδοτούμενη ενεργειακά από φωτοβολταϊκά συστήματα⁴².

Κοιτώντας κανείς όλες αυτές τις νέες κατασκευές μπορεί να θεωρήσει ότι οι ξένοι σχεδιαστές έχουν κατακτήσει την αγορά. Όμως, οι κανονισμοί που υπάρχουν στον τομέα του σχεδιασμού από ξένους αρχιτέκτονες και αρχιτεκτονικά γραφεία είναι ακόμη αρκετά αυστηροί, με αποτέλεσμα να περιορίζουν τη δραστηριοποίηση ξένων αρχιτεκτόνων.

Στην ουσία, στην αγορά κυριαρχούν οι Κινέζικες εταιρίες. Αυτές διαθέτουν γνώση της αγοράς και είναι απόλυτα εξοικειωμένες με τις περίπλοκες νομοθεσίες. Παρόλα αυτά, επικρατεί έλλειψη ποιοτικού ελέγχου, η προσαρμογή σε παγκόσμια πρότυπα και κανονισμούς γίνεται με πολύ αργούς ρυθμούς και υφίσταται έλλειψη γνώσης στον τομέα της διαχείρισης έργων.

Η πλειονότητα των πελατών των ξένων εταιριών στην Κίνα είναι ξένοι επενδυτές, με κύριο προσανατολισμό την ανάπτυξη έργων υποδομής υψηλών προδιαγραφών, όπως ξενοδοχειακές μονάδες, πολυτελείς κατοικίες, γραφεία κτλ., καθώς γνωρίζουν ότι οι εγχώριες εταιρίες αδυνατούν να παράσχουν τέτοιου είδους υπηρεσίες. Τελευταία, όμως, ολοένα και περισσότεροι Κινέζοι επενδυτές ανάπτυξης ακινήτων στρέφονται στην παροχή υψηλού επιπέδου αρχιτεκτονικών υπηρεσιών, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται νέες ευκαιρίες για δραστηριοποίηση ξένων εταιριών.

⁴² Α. Στελλάκη, “Το αρχιτεκτονικό θαύμα της Κίνας”, www.in.gr

Το Υπουργείο Κατασκευών (MOHURD) και το Υπουργείο Εμπορίου (MOFCOM) είναι υπεύθυνα για την παρακολούθηση και τη θέσπιση νομοθεσίας και κανονισμών που σχετίζονται με τη μελέτη και την κατασκευή.

Η οικονομική ανάπτυξη που βιώνει η χώρα τα τελευταία χρόνια της δίνει την δυνατότητα να επεκτείνει το σιδηροδρομικό της δίκτυο. Στην Κίνα λειτουργεί ήδη ένα σιδηροδρομικό δίκτυο υψηλών ταχυτήτων μήκους άνω των 5.000 χιλιομέτρων. Το πρόβλημα είναι ότι οι γραμμές αυτές είναι διάσπαρτες σε όλη τη χώρα και μέχρι σήμερα δεν υπήρχε διασύνδεση μεταξύ των σημαντικότερων πόλεων. Αυτό όμως πρόκειται να αλλάξει δραματικά: τους προσεχείς μήνες η Κίνα θα αποδώσει σταδιακά στην κυκλοφορία πολλές από τις συνδέσεις-κλειδιά, διαμορφώνοντας έτσι ένα δίκτυο το οποίο θα διατρέχει τη χώρα κυριολεκτικά με ταχύτητα σφαίρας. Ο στόλος των bullet trains, όπως λέγονται, (τραίνων-σφαίρα) θα αρχίσει να διασχίζει ολόκληρη τη χώρα, οδηγώντας την Κίνα με αστραπιαία ταχύτητα στο επόμενο στάδιο της εξέλιξής της.

Η σιδηροδρομική γραμμή μήκους 105 χλμ που ενώνει το Γκουανγκζού με το Σεντζέν θα ανοίξει το Μάιο, ακολουθούμενη τον Ιούνιο από τη γραμμή Σαγκάης – Πεκίνου, μήκους 1.318 χλμ. Έως το Δεκέμβριο, η απόδοση σε κυκλοφορία της γραμμής Πεκίνου – Γούχαν μήκους 1.107 χλμ θα ολοκληρώσει τον άξονα βορρά/νότου που εκτείνεται από τα σύνορα του Χονγκ Κονγκ ως το Πεκίνο, ενώ ως τον Ιανουάριο 2012 η γραμμή θα εκτείνεται κατά 684 χλμ βορειότερα ως το Σενγιάνγκ. Επιπλέον, έως το Δεκέμβριο του τρέχοντος έτους θα τεθούν σε λειτουργία οι τελικές συνδέσεις του άξονα δύσης/ανατολής μεταξύ Σαγκάης και Τσενγκντού. Πρόκειται για μια γραμμή 2.078 χλμ η οποία περνά μέσα από οροσειρές και κοιλάδες για να συνδέσει την εμπορική πρωτεύουσα της Κίνας με την αρχαία πόλη των ποιητών⁴³.

⁴³ David Michael, “Η Κίνα στο έτος του μεταλλικού λαγού”, www.businessweek.gr

Ενώ σε άλλες χώρες η δημιουργία ενός σιδηροδρομικού δικτύου υψηλών ταχυτήτων αποτελεί ακόμη αντικείμενο συζήτησης, στην Κίνα είναι ήδη πραγματικότητα. Μέσα στα επόμενα τέσσερα χρόνια η ιαπωνική τράπεζα Nomura προβλέπει ότι η κινεζική κυβέρνηση θα δαπανήσει 113 δις. δολάρια ετησίως σε έργα σιδηροδρομικής υποδομής και τροχαίου υλικού. Η νέα γραμμή υψηλών ταχυτήτων που συνδέει τη Σαγκάη με το Γκουανγκζού, η οποία αποδόθηκε σε κυκλοφορία στα τέλη Οκτωβρίου 2010, κόστισε 4 δις. δολάρια και κατασκευάστηκε μέσα σε μόλις δύο χρόνια –χρόνος ρεκόρ, αν αναλογιστεί κανείς τους ρυθμούς με τους οποίους κατασκευάζονται τα μεγάλα έργα υποδομής στις περισσότερες χώρες.

Το σιδηροδρομικό δίκτυο υψηλών ταχυτήτων υπόσχεται διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία στο πλαίσιο ενός μεγαλόπνοου σχεδίου αναμόρφωσης. Το σίγουρο είναι πως θα δώσει σημαντική ώθηση στην παραγωγικότητα. Η απόσυρση αργών επιβατικών αμαξοστοιχιών από τα υφιστάμενα σιδηροδρομικά δίκτυα θα αυξήσει τη χωρητικότητα για εμπορευματικές μεταφορές και θα «ανακουφίσει» τα σημεία κυκλοφοριακής συμφόρησης. Η μείωση των χρόνων ταξιδιού του επιβατικού κοινού θα επιτρέψει την ανασύνθεση του εθνικού εορτολογίου – το οποίο σήμερα περιλαμβάνει ορισμένες «χρυσές», όπως ονομάζονται, εβδομάδες αργίας που επιτρέπουν στους αλλοδαπούς εργαζόμενους να πραγματοποιούν μεγάλα ταξίδια με το τρένο κατά την επιστροφή στο σπίτι τους. Η «ανταπόκριση» των κινεζικών αγορών με το κοινό θα δημιουργήσει νέες ευκαιρίες: Για παράδειγμα, οι επιχειρήσεις του Πεκίνου θα είναι σε θέση να αξιοποιήσουν τη μεγάλη δεξαμενή ταλέντων της μητρόπολης της Tianjin, που βρίσκεται σε απόσταση μόλις 30 λεπτών με τρένο υψηλών ταχυτήτων. Εξάλλου, μία αυξημένη χωρητικότητα στις εμπορευματικές μεταφορές θα ενδυναμώσει την ευελιξία της εργασίας στα εργοστάσια στην κινεζική ενδοχώρα και θα συμβάλει στην έγκαιρη υιοθέτηση των πιο σύγχρονων παραγωγικών μεθόδων.

Οι πολυεθνικές εταιρείες θα ωφεληθούν από την επένδυση αυτή, όπως ακριβώς συνέβη στο παρελθόν με άλλα μεγάλα έργα υποδομής στην Κίνα. Για παράδειγμα, η ταχεία επέκταση της ανάπτυξης αερολιμένων και αερομεταφορέων στην Κίνα έφερε τεράστιες πωλήσεις στην Boeing (BA). Η General Motors (GM) διαθέτει σήμερα περισσότερα αυτοκίνητα στην Κίνα από ό, τι στις ΗΠΑ.

7.6. Αγροτικός τομέας

Ενώ η Κίνα μέχρι πριν μερικά χρόνια μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μια αγροτική χώρα, τώρα όλοι την έχουμε στο μυαλό μας ως μια μεγάλη βιομηχανική υπερδύναμη. Αυτό είναι αποτέλεσμα των οικονομικών μεταρρυθμίσεων που ξεκίνησαν από την ύπαιθρο. Από το 1978 ως το 1984 ο Τενγκ Σιαο Πινγκ προχωρά στην αποκολεκτιβοποίηση των γεωργικών εκτάσεων. Οι λαϊκές κοινότητες αντικαταστάθηκαν από το “σύστημα ευθύνης”, ένα είδος συμβολαίου μεταξύ του κράτους και των αγροτικών οικογενειών. Για να αποτρέψει τη μαζική φυγή των αγροτών προς τις πόλεις, η κυβέρνηση ενθάρρυνε την ανάδειξη ενός δικτύου μικρών επιχειρήσεων σε πόλεις και χώρια, σε συνδυασμό με πραγματική αποκέντρωση, με την μεταβίβαση εξουσίας και διοικητικών αρμοδιοτήτων της κεντρικής κυβέρνησης προς τις επαρχίες. Έτσι 20 εκατ. “χωριατικά-οικογενειακά εργοστάσια” απασχολούν σήμερα περίπου 130 εκατομμύρια αγρότες.

Από τα μέσα της δεκαετίας του '80, οι γρήγοροι ρυθμοί ανάκαμψης της γεωργίας αλλά και η άνοδος του βιοτικού επιπέδου στην ύπαιθρο θα δημιουργήσουν πλεόνασμα στην γεωργική παράγωγη κάτι που θα οδηγήσει στην δεύτερη φάση της κινεζικής ανάπτυξης. Τη δεκαετία του '90, η συνολική παραγωγή σιτηρών, βαμβακιού και βρώσιμων ελαίων ήρθε με 490 εκατομμύρια τόνους, 4,6 εκατομμύρια τόνους και 21.570.000 τόνους αντίστοιχα,

σημειώνοντας αύξηση 62,1%, 112,4% και 313,5% τοις εκατό από ότι ήταν το 1978. Η παραγωγή του γάλακτος και των αυγών ήταν 4,5 φορές και 2,7 φορές περισσότερο από εκείνες στις αρχές του 1980. Η παραγωγή των σιτηρών και του βαμβακιού πήδηξε στο Νο.1 στον κόσμο. Η συνολική αξία της παραγωγής της γεωργίας, της δασοκομίας, της κτηνοτροφίας και της αλιείας πέτυχαν 2.470.900 εκατομμύρια γουάν, 2,4 φορές αύξηση πάνω από 1978 μετά από προσαρμογή για το τιμολογιακό καθεστώς, με μέση ετήσια αύξηση 6,6 τοις εκατό που είναι 2,8 φορές περισσότερο από ότι πριν από την έναρξη της μεταρρύθμισης και άνοιγμα της προς τον έξω κόσμο.

Καθώς όμως ο βιομηχανικός τομέας άρχισε να γίνεται ο βασικός κινητήριος μοχλός της κινέζικης οικονομικής ανάπτυξης τα πράγματα άλλαξαν. Μεταξύ 1990 και 2002 η συμβολή της γεωργίας στο Α.Ε.Π της χώρας θα περάσει από το 27% στο 15% και το αγροτικό εισόδημα θα υποχωρήσει επίσης .

Σήμερα, τα 3/4 του αγροτικού πληθυσμού ζει σχεδόν στο επίπεδο της φτώχειας. Πέρα από τη βαριά φορολογία, ο κινέζος αγρότης υφίσταται και τις αρπακτικές διαθέσεις των ντόπιων δημοσίων υπάλληλων, που εισπράττουν παράνομα φόρους η βάζουν πρόσθετα τέλη στις τιμές των αγροτικών προϊόντων (λιπασμάτων, εντομοκτόνων κλπ.).

Παρ' όλα αυτά η αγροτική παραγωγή έχει εξελιχθεί πολύ από τότε που ξεκίνησαν οι μεταρρυθμίσεις. Στις ανατολικές ακτές, οι καλλιεργητές στραφήκαν προς την καλλιέργεια οπωροφόρων και κηπευτικών, που έχουν σημαντικότερη παραγωγικότητα. Η Κίνα έγινε η πρώτη παραγωγός μήλων και αχλαδιών και δεύτερη παραγωγός πορτοκαλιών πίσω από τις ΗΠΑ. Ακόμη εξακολουθεί να κατέχει την πρωτιά στην παραγωγή τσαγιού.

Η εντατική εργασία και η επιλογή αγροτικών προϊόντων μεγάλης αξίας στοχεύουν στην αύξηση των εξαγωγών και του αγροτικού εισοδήματος. Η εφαρμογή των συμφωνιών του ΠΟΕ επέδρασε σημαντικά στις τιμές των αγροτικών προϊόντων. Το άνοιγμα στον διεθνή ανταγωνισμό προβλέπεται να αυξήσει το έλλειμμα του εμπορίου αγροτικών προϊόντων (κυρίως σιτηρών και σόγιας) σε 22 δις δολάρια το 2020.

Τέλος, ο αγροτικός κόσμος περιμένει κυρίως την πλήρη άρση των διοικητικών περιορισμών: την πραγματική απελευθέρωση των αγροτικών τιμών, την καλύτερη διαχείριση των καλλιεργήσιμων εκτάσεων έναντι της καλπάζουσας αστικοποίησης, την χρηματοδότηση των γεωργικών υποδομών, την δυνατότητα απόσπασης μακροπροθέσμων δανείων και την αύξηση των επενδύσεων στην ερεύνα και στην ανάπτυξη.

Συμπεραίνουμε λοιπόν, πως η ανάπτυξη συγκεκριμένων κλάδων ευνοούν την συνολική ανάπτυξη της χώρας αλλά κι αυτοί με τη σειρά τους έχουν επωφεληθεί της ανάπτυξης αυτής. Χαρακτηριστική περίπτωση είναι αυτή του σιδηροδρομικού δικτύου που επεκτείνεται χάρη στην ανάπτυξη της χώρας και ταυτόχρονα την εξυπηρετεί. Ο αγροτικός τομέας είναι ένας από τους λίγους τομείς που υστερούν συγκριτικά με άλλους, χωρίς όμως να ζημιώνει την οικονομία της χώρας, αφού η ανάπτυξη της βιομηχανίας είναι πλέον ο βασικός άξονας της χώρας. Ακόμη, κάποιοι τομείς όπως για παράδειγμα η ναυτιλία που εξετάσαμε στην αρχή, έχουν ενισχύσει σημαντικά την οικονομία της χώρας αλλά και τη θέση της Κίνας παγκοσμίως.

Η θέση της Κίνας στην παγκόσμια κοινή θα μας απασχολήσει παρακάτω, αν και οι ισχυρές συνεργασίες που έχει πραγματοποιήσει η Κίνα τα τελευταία χρόνια δεν αφήνουν περιθώρια αμφισβήτησης την επιρροή της στο διεθνές εμπορικό σύστημα. Οι συνεργασίες αυτές, που είχαν και εξακολουθούν να έχουν σημαντική συμβολή στην ανάπτυξη του εμπορίου, στις εισαγωγές και εξαγωγές αλλά και στην αύξηση των επενδύσεων αναλύονται στο κεφάλαιο που ακολουθεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΑΓΟΡΑ

Εισαγωγή

Στον όλο και περισσότερο παγκοσμιοποιημένο κόσμο σήμερα, η Κίνα δεν μπορεί να αναπτυχθεί απομονωμένη από τον κόσμο και, αφετέρου, ο κόσμος δεν μπορεί να αγνοήσει την Κίνα στη διαδικασία επίτευξης ευημερίας.

Ήδη από το 1978 όταν η χώρα ανακοίνωσε το "άνοιγμα" της, μέχρι και την μεταρρυθμιστική πολιτική της και ξεκινώντας παράλληλα να πειραματίζεται με τον καπιταλισμό και τις δυνάμεις της αγοράς, η οικονομία της χώρας άνθισε. Η επιρροή της Κίνας στο διεθνές εμπορικό σύστημα είναι σημαντική και αυξάνεται με ταχείς ρυθμούς. Σε αυτό συντέλεσαν πολλοί παράγοντες όπως για παράδειγμα οι εξαγωγές και οι σημαντικές της επενδύσεις στον τομέα των υποδομών και των κατασκευών, αλλά και οι περιφερειακές και διεθνείς συνεργασίες οι οποίες έχουν σημαντική συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας και στην προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων.

8.1. Περιφερειακές και διεθνείς συνεργασίες

Οι συνεργασίες αυτές είναι πολύτιμες αφού συνήθως βοηθούν στην αύξηση του διμερούς εμπορίου των χωρών που συμμετέχουν στη συνεργασία κι έτσι αυξάνουν την οικονομική αποδοτικότητα αυτών των χωρών και ταυτόχρονα μειώνουν τα κόστη συναλλαγής.

Μερικές από τις σημαντικότερες περιφερειακές συνεργασίας της Κίνας είναι οι ακόλουθες:

- Ασιατική Τράπεζα Ανάπτυξης,
- Το Περιφερειακό Φόρουμ Οργάνωσης ΝΑ Ασιατικών Κρατών.
- Τον Οργανισμό Συνεργασίας Σαγκάης.
- Ζώνη ελευθέρων συναλλαγών ASEAN- Κίνας
- Οικονομική συνεργασία Ασίας- Ειρηνικού
- Διάσκεψη Ασίας – Ευρώπης

Όσον αφορά τις διεθνείς συνεργασίες της χώρας οι κυριότερες είναι οι συνεργασίες με διεθνείς οργανισμούς όπως:

- Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (Π.Ο.Ε.)
- Παγκόσμια Τράπεζα
- Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
- Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
- Διεθνές Ταμείο για την αγροτική ανάπτυξη
- Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο
- Διεθνής Πολιτικός Οργανισμός των BRICS (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα, Νότια Αφρική)

Όπως προαναφέραμε η οικονομική ανάπτυξη της Κίνας οφείλεται σε σημαντικό βαθμό και στις συνεργασίες της με περιφερειακούς και διεθνείς οργανισμούς γι' αυτό παρακάτω θα αναφερθούμε αναλυτικά στις σπουδαιότερες και στα οφέλη που πρόεκυψαν από αυτές.

8.2. Η Κίνα και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου

Ο Π.Ο.Ε. αποτελεί το διάδοχο της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου που προέκυψε ως αποτέλεσμα του Γύρου της Ουρουγουάης τον Ιανουάριο του 2005. Μέλη του είναι 151 χώρες που αντιπροσωπεύουν το 97% του παγκόσμιου εμπορίου και έδρα του είναι η Γενεύη. Βασικός σκοπός του ΠΟΕ είναι να διευκολύνει την ομαλή, ελεύθερη, δίκαιη και προβλέψιμη ροή του εμπορίου.

Στις 11 Δεκεμβρίου 2001, η Κίνα έγινε μέλος του ΠΟΕ μετά από 15 έτη εκτενών διαπραγματεύσεων. Κατά την τετραετία που ακολούθησε την προσχώρησή της, η Κίνα συνέχισε σταθερά τη πολιτική των μεταρρυθμίσεων και του ανοίγματος που είχε αρχίσει το 1979 και πραγματοποίησε έτσι ένα ευρύ φάσμα δεσμεύσεων τις οποίες είχε κάνει κατά την προσχώρησή της. Η Κίνα δημιούργησε ένα σύστημα οικονομίας της αγοράς. Η αγορά της άνοιξε ευρύτατα και η οικονομία της εξακολουθεί να αναπτύσσεται ταχέως.

Η Κίνα κατέβαλε τεράστιες προσπάθειες προκειμένου να ενταχθεί στον ΠΟΕ και να εκπληρώσει πιστά τις εκτεταμένες δεσμεύσεις για την προσχώρησή της. Ο λόγος για τον οποίο η Κίνα εργάστηκε τόσο σκληρά ήταν ότι οι στόχοι των μεταρρυθμίσεων και του ανοίγματος της αγοράς της και της δημιουργίας σοσιαλιστικής οικονομίας συμπίπτουν με τις αρχές και τους στόχους του ΠΟΕ. Οι στόχοι αυτοί βασίζονται σε ανοικτές πολιτικές προσανατολισμένες προς την αγορά οι οποίες επέφεραν τα εξής οφέλη⁴⁴:

- Πιο ευνοϊκό διεθνές περιβάλλον: Η Κίνα έχει αναλάβει δεσμεύσεις για την τήρηση των διεθνών κανόνων και για το άνοιγμα της αγοράς της κι αυτό βοηθά στη δημιουργία μιας βελτιωμένης εθνικής εικόνας για την Κίνα.
- Βελτίωση του περιβάλλοντος της κινεζικής αγοράς: Σε αυτό συμβάλλουν τρεις παράγοντες: ένα εμπορικό νομικό πλαίσιο που χαρακτηρίζεται από διαφάνεια και προβλεψιμότητα, μια ικανοποιητική μακροοικονομική πολιτική και μία αποδοτική κυβέρνηση καθώς κι ένας δίκαιος μηχανισμός της αγοράς.
- Προσανατολισμό ανοίγματος της αγοράς: Ένα ανοιχτό, ανταγωνιστικό περιβάλλον, δηλαδή, που θα βοηθήσει στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων.

Βέβαια, η Κίνα του σήμερα είναι πολύ διαφορετική από αυτή που ξεκίνησε το δρόμο προς την ένταξή της στον ΠΟΕ. Από την ένταξή της και έπειτα η Κίνα έχει γίνει το ταχύτερα αναπτυσσόμενο εμπορικό έθνος στον κόσμο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η Κίνα να είναι

⁴⁴ Li Yan, “Long Yongtu: three benefits for China’s WTO entry”, People’s Daily

σήμερα μια από τις μεγαλύτερες οικονομίες στον κόσμο των συναλλαγών, μαζί με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφέρουμε, πως από την ένταξη της και έκτοτε, οι εισαγωγικοί δασμοί και άλλα μη δασμολογικά εμπόδια (Non Tariff Barriers) σταδιακά μειώθηκαν σε μεγάλο βαθμό. Στο πλαίσιο αυτό, διευκολύνθηκαν και οι επενδύσεις κοινοτικών επιχειρήσεων στην Κίνα. Παράλληλα, η Κίνα διευκόλυνε την πρόσβαση και σε τομείς υπηρεσιών, όπως οι τηλεπικοινωνίες και οι ασφάλειες. Ακόμη, έχει επιδείξει σημαντική πρόοδο σε ορισμένους τομείς, όπως η απελευθέρωση του τραπεζικού τομέα, η απελευθέρωση του ασφαλιστικού τομέα, η απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών, η μείωση των εισαγωγικών δασμών για πολλά προϊόντα (κυρίως καταναλωτικά) και μερική εξάλειψη μη-δασμολογικών-εμποδίων. Επίσης, ο αριθμός των εισαγόμενων προϊόντων για τα όποια απαιτούνταν πιστοποιητικά εισαγωγής ή υπήρχαν ποσοτικοί περιορισμοί έχει μειωθεί σημαντικά.

Τέλος, ο Πρόεδρος του Π.Ο.Ε κος Pascal Lamy σε ομιλία του στο Πεκίνο στις 11 Δεκεμβρίου 2011, δήλωσε μεταξύ άλλων ότι:⁴⁵

“Φέτος, γιορτάζουμε τα δέκα χρόνια της ένταξης της Κίνας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου. Η είσοδος της Κίνας στον Π.Ο.Ε ήταν ένα κοσμοϊστορικό γεγονός, τόσο για την Κίνα και για το πολυμερές εμπορικό σύστημα και πως η Κίνα παραμένει πολύτιμη για τον Π.Ο.Ε. και ο Π.Ο.Ε. για την Κίνα”.

Η επιρροή της Κίνας στο διεθνές εμπορικό σύστημα είναι σημαντική και αυξάνεται με ταχείς ρυθμούς. Η Κίνα είναι η μεγαλύτερη εμπορική χώρα του κόσμου. Το μέγεθος της εθνικής της οικονομίας έχει υπερδιπλασιαστεί από όταν η Κίνα εντάχθηκε στον ΠΟΕ το 2001, με το διεθνές εμπόριο να αποτελεί ένα σημαντικό μέρος αυτής της επιτυχίας.

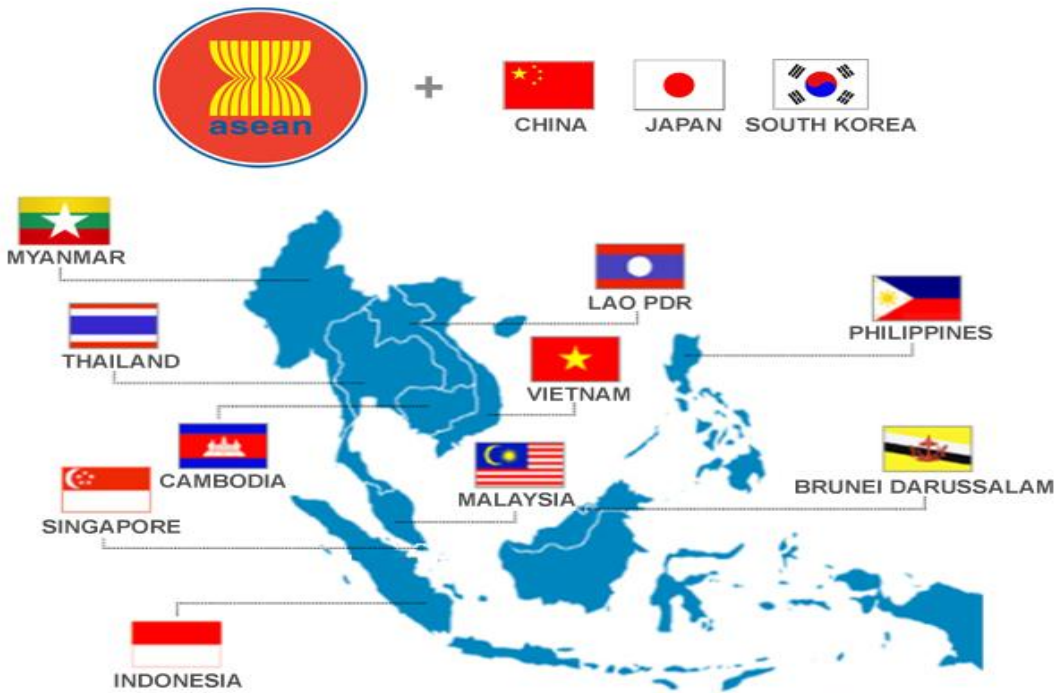
⁴⁵ Lamy: “A new chapter in China’s reform and opening”, 11 December 2011 WTO NEWS: Speeches DG –Pascal Lamy,

8.3. Η συνεργασία μεταξύ Κίνας και ASEAN

Η Ένωση των Χωρών της Νοτιοανατολικής Ασίας (Association of Southeast Asian Nations, ASEAN) είναι διεθνής πολιτικός και οικονομικός οργανισμός χωρών της Νοτιοανατολικής Ασίας. Δημιουργήθηκε στις 8 Αύγουστου 1967 στη Μπανγκόκ, στην Ταϊλάνδη, με την υπογραφή της Διακήρυξης της ASEAN από τους ιδρυτές της, δηλαδή την Ινδονησία, τη Μαλαισία, τις Φιλιππίνες, τη Σιγκαπούρη και την Ταϊλάνδη. Στη συνέχεια, εντάχθηκε το Μπρουνέι Νταρουσάλαμ, το Βιετνάμ, η Λαϊκή Δημοκρατία του Λάος, η Μιανμάρ και η Καμπούνο. Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού είναι από τις 6 Ιανουαρίου του 2003 ο Ονγκ Κενγκ Γιονγκ από τη Σιγκαπούρη. Ο ASEAN περιλαμβάνει συνολικά 10 κράτη μέλη. Έδρα του είναι η Τζακάρτα της Ινδονησίας.

Ο ASEAN ιδρύθηκε με σκοπό την επιτάχυνση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης των κρατών-μελών του, αλλά και την διατήρηση της ειρήνης και σταθερότητας στην περιοχή, προσφέροντας στα κράτη-μέλη ένα φόρουμ το οποίο τους επιτρέπει να συζητήσουν και να λύσουν τις διαφορές τους ειρηνικά. Συνολικά ο σύνδεσμος ενώνει μια έκταση 4.46 εκατομμυρίων τετραγωνικών χιλιομέτρων, με συνολικό πληθυσμό 580 εκατομμυρίων ανθρώπων (8.7% του παγκόσμιου πληθυσμού) και με ένα συνολικό Α.Ε.Π. ύψους 1.5 τρισεκατομμυρίων δολαρίων.

Το πρώτο βήμα της Κίνας στον τομέα της συνεργασίας σε τοπικό επίπεδο χαρακτηρίζεται η συμμετοχή της στο ARF (ASEAN Regional Forum). Το φόρουμ αυτό έχει ως στόχο τις διπλωματικές διαπραγματεύσεις και την ειρηνική επίλυση στρατηγικών προβλημάτων στην περιοχή. Ιδρύθηκε το 1994 μετά από πρωτοβουλία του ASEAN, με μέλη κράτη από όλη την Ασία αλλά και τις Η.Π.Α.⁴⁶

Η συνεργασία της Κίνας με τον ASEAN επεκτάθηκε σε σημαντικό βαθμό με την εγκαθίδρυση του φόρουμ ASEAN + 3 το 1997. Στόχος του ήταν ο συντονισμός της συνεργασίας μεταξύ του ASEAN και των τριών απωανατολικών χωρών Κίνα, Ιαπωνία και Νότια Κορέα. Το φόρουμ αυτό επηρέασε ήδη θετικά την συνεργασία των μελών του κατά την διάρκεια της ασιατικής οικονομικής κρίσης στο τέλος της δεκαετίας του '90. Με την λεγόμενη «πρωτοβουλία του Τσιάνγκ-Μάι», το φόρουμ έθεσε τα θεμέλια όχι μόνο για την μελλοντική οικονομική σταθερότητα της ανατολικής Ασίας, αλλά και για την δημιουργία μίας μελλοντικής απωανατολικής νομισματικής ένωσης σε μορφή δείκτη (ACU: Asian Currency Unit), αποτελούμενου από «καλάθι» ασιατικών νομισμάτων.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφέρουμε και την Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου μεταξύ της Κίνας και του ASEAN (ACFTA: ASEAN-China Free Trade Area) που υπογράφηκε το 2002 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου του 2010.

⁴⁶ www.aseansec.org

Η ζώνη ενώνει τις αναπτυσσόμενες χώρες της περιοχής με έναν συνολικό πληθυσμό που κυμαίνεται στα 1.9 δις. ανθρώπους, ένα συνολικό Α.Ε.Π ύψους 6 τρις. δολαρίων και ένα συνολικό όγκο εμπορίου ύψους 4.5 τρις. δολαρίων .Η ιδέα για την συμφωνία προήλθε από τον πρώην πρωθυπουργό της Κίνας, κ. Ζού Ρονγκτζί, ο οποίος έκανε ανάλογη πρόταση σε συνάντηση με τους εκπροσώπους του ASEAN κατά την διάρκεια της ασιατικής κρίσης το 1999. Οι μέσοι δασμοί για εισαγωγές προϊόντων από τον ASEAN μειώθηκαν από το 9.8% στο 0.1%, ενώ οι μέσοι δασμοί για εισαγωγές προϊόντων από την Κίνα μειώθηκαν από το 12.8% στο 0.6%. Μέχρι το 2015 αναμένεται οι δασμοί σε 90% των εξαγωγών μεταξύ της Κίνας και των τεσσάρων απευθείας συνορευόντων χωρών του ASEAN (Καμπότζη, Λάος, Μιανμάρ, Βιετνάμ) να εξαλειφθούν παντελώς.

Η ζώνη θα ενισχύσει αναμφίβολα την ικανότητα των οικονομιών της περιοχής να ανταπεξέλθουν στις διεθνείς πιέσεις. Συν της άλλης, θα επιφέρει πρόσθετα πλεονεκτήματα λόγω της γεωγραφικής γειτονικότητας που τα κράτη απολαμβάνουν, αλλά και της ομοιότητας στις οικονομικές δομές τους.

Σε πρόσφατη συνέντευξή του ο Γενικός Γραμματέας του ASEAN δήλωσε ότι η ζώνη θα ενισχύσει την οικονομική συνεργασία, την πολιτιστική ανταλλαγή, την ουσιαστική ενοποίηση της περιοχής αλλά και την κοινή αντίληψη μεταξύ της Κίνας και των κρατών του ASEAN. Παρόμοιες προσδοκίες εξέφρασε και ο Πρωθυπουργός της Κίνας κ. Γουέν Τζιαμπάο στην τελευταία συνέλευση του EAS (East Asia Summit), δηλώνοντας ότι η ανατολική Ασία είναι η πιο υποσχόμενη περιοχή του κόσμου και ότι ποτέ στην ιστορία τους τα κράτη αυτής δεν είχαν σμίξει πιο κοντά, δεσμευμένα από την κοινή τους μοίρα. Ο γενικός γραμματέας του ASEAN πρόσθεσε ότι η συμφωνία θα επωφελήσει και τις δύο πλευρές και θα λειτουργήσει «ως καταλύτης για την δημιουργία μιας κοινής αγοράς και βάσης παραγωγής».

Κινέζοι οικονομολόγοι συμφωνούν ότι η ζώνη ανήκει στα τελικά βήματα της πορείας προς την σύσταση ενός κοινού νομίσματος, το οποίο κατά πάσα περίπτωση θα είναι το γουάν. Λόγω της αναμενόμενης ανόδου της αξίας του κατά 20% στα επόμενα 5 χρόνια, το γουάν θα έχει την ευκαιρία να ρέει ελεύθερο προς την νοτιοανατολική Ασία, παρακινώντας τις χώρες αυτές να αποδεχθούν πρώτες παγκοσμίως το γουάν ως κύριο συναλλάξιμο νόμισμα. Πέραν αυτού, ο κ. Σί Ζάν, ερευνητής στο πανεπιστήμιο διεθνών σχέσεων του Πεκίνου, υπογραμμίζει το γεγονός ότι η ζώνη θα παγιώσει τις οικονομικές σχέσεις μεταξύ Κίνας και ASEAN, προωθώντας ταυτόχρονα την πολιτική εμπιστοσύνη και κατ' επέκταση διευκολύνοντας την επίλυση στρατηγικών προβλημάτων μεταξύ των εταίρων.

Φτάνοντας στο 2010 οι οικονομικές σχέσεις μεταξύ του ASEAN και της Κίνας είχαν μια απότομη ανάκαμψη μετά από την ύφεση του 2009. Εν μέσω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας παρείχε στις χώρες -μελή του ASEAN ένα δάνειο ύψους 15 δις δολαρίων για οικονομική ανάπτυξη. Το δάνειο αυτό θα χρησιμοποιούνταν κυρίως για κατασκευαστικές δραστηριότητες ενώ προερχόταν από 6 κινέζικες τράπεζες (China Development Bank, China Exim Bank, Bank of China, Industrial and Commercial Bank of China (ICBC), China Construction Bank, China CITIC Bank). Εκτός από αυτό το δάνειο, η Κίνα πραγματοποίησε επίσης και ορισμένες σημαντικές επενδύσεις στον τομέα των επιχειρήσεων στις Φιλιππίνες, στην Καμπότζη και την Ταϊλάνδη μέσω του Ταμείου Επενδύσεων Συνεργασίας Κίνας-Asean.

Όσον αφορά την αύξηση του εμπορίου μεταξύ της Κίνας και ASEAN, ο Γενικός Γραμματέας του Κ.Κ. της Κίνας Γουέν Τζιαμπάο δήλωσε⁴⁷ ότι ο όγκος του εμπορίου μεταξύ της Κίνας και της ASEAN είναι πιθανό να φτάσει τα προσεχή έτη τα 400 δις δολάρια. Η δήλωση αυτή έγινε με την ευκαιρία της αφίξεως του Γουέν στο Μπρουνέι, κατά τη διάρκεια της ομιλίας του στο πανεπιστήμιο University Brunei Darussalam. Ας σημειωθεί ότι, η επίσκεψη του αυτή αποτελεί την πρώτη επίσημη επίσκεψη Κινέζου κυβερνητικού παράγοντα από τότε που τα δυο κράτη σύναψαν διπλωματικούς δεσμούς άδω και δυο δεκαετίες.

Τα νούμερα δείχνουν να συμφωνούν με τις δηλώσεις του Γουέν Τζιαμπάο αφού εισαγωγές και εξαγωγές αυξάνονται με ταχείς ρυθμούς. Συγκεκριμένα οι εξαγωγές του ASEAN προς την Κίνα αυξήθηκαν κατά 39,1% και από 81,6 δις δολάρια το 2009 σε 113,5 δις δολάρια το 2010, γεγονός που έχει σαν αποτέλεσμα η Κίνα να αποτελέσει τον δεύτερο μεγαλύτερο αποδέκτη εξαγωγών του ASEAN. Οι εισαγωγές είχαν την ίδια ανοδική πορεία, σημειώνοντας αύξηση 21,8% και από 96,6 δις δολάρια που ήταν το 2009, έφτασαν τα 117,7 δις δολάρια την επόμενη χρονιά.

Έτσι η Κίνα, κατάφερε να διατηρήσει τη θέση της ως ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος του ASEAN καθώς αποτελεί το 11,3 % του συνολικού εμπορίου του. Από την άλλη πλευρά, ο οργανισμός του ASEAN αποτελεί τον τέταρτο μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της καλύπτοντας το 9,8% του συνολικού εμπορίου της Κίνας για το 2010, ενώ το πρώτο εξάμηνο του 2011 πέρασαν στην τρίτη θέση με έναν όγκο εμπορικών συναλλαγών που μέχρι τον Οκτώβριο έφτασε ύψους 166 δις. δολαρίων.

⁴⁷ Li Xiaokun, “Sino-ASEAN trade likely to reach \$400b”, China daily Europe

Σημαντικό είναι να αναφερθούμε και στον τουρισμό μεταξύ Κίνας και των χωρών μελών του ASEAN, ο οποίος συμβάλλει σε πολύ μεγάλο βαθμό στην οικονομική ανάπτυξη και των δυο. Η Κίνα διαθέτει όλες τις δυνατότητες προκειμένου να γίνει μια σημαντική πηγή τουριστών για τον ASEAN. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του ASEAN για το 2010, τα κράτη μέλη του έλαβαν 5,4 εκατομμύρια αφίξεις τουριστών από την Κίνα, σχεδόν μια αύξηση της τάξεως του 28,9 % συγκριτικά με το 2009. Την ίδια ώρα που και η Κίνα σημείωνε αύξηση των επισκεπτών από τις χώρες του Asean της τάξεως του 4,5%. Επίσης, κατά την 13η Σύνοδο Κορυφής μεταξύ Asean και Κίνας στο Ανόι τον Οκτώβριο του 2010 η τελευταία δεσμεύτηκε να υλοποιήσει 15 εκατομμύρια αμφίδρομες τουριστικές αφίξεις έως το 2015.⁴⁸

Η συνεργασία των χωρών κρατών του ASEAN με την Κίνα αφορά και στον τομέα των μεταφορών έχει λάβει σημαντική ώθηση έπειτα μάλιστα και από την υπογραφή του Μνημονίου Συνεργασίας για τις μεταφορές τον Νοέμβριο του 2004 στο Βιετνάμ. Μέσα από αυτό το Μνημόνιο Συνεργασίας και οι δυο πλευρές συνεργάζονται στους εξής τομείς:

- την κατασκευή υποδομών μεταφορών
- την διευκόλυνση της μεταφοράς
- τη θαλάσσια ασφάλεια
- τις αεροπορικές μεταφορές
- την ανάπτυξη ανθρωπίνων πόρων και
- την ανταλλαγή πληροφοριών.

Στην 9η Συνάντηση των Υπουργών Μεταφορών Asean και Κίνας που έγινε στις 12/11/2010 στο Bandar, οι Υπουργοί ανέφεραν την σταθερή πρόοδο του προγράμματος εργασίας για την υλοποίηση του Στρατηγικού Σχεδίου μεταξύ Asean και Κίνας που αφορά στην μεταξύ τους συνεργασία, τις μεταφορές ενώ η Κίνα συνεχίζει να ενισχύει τη διεθνή και διασυνοριακή μεταφορά αλλά και την διευκόλυνση των διαδρομών μεταφορών (Transport Corridors) μεταξύ των παρακάτω χωρών:

- Κίνας - Μιανμάρ - Θάλασσας Ανταμάν
- Κίνας - Λαϊκής Δημοκρατίας του Λάος - Καμπότζης
- Κίνας - Βιετνάμ-Καμπότζης - Ταϊλάνδης-Μιανμάρ
- Βιετνάμ – Κίνας – Μιανμάρ - Βεγγάλης της Ινδίας

⁴⁸ “ASEAN Strategic tourism plan 2011-2015”, Association of Southeast Asian Nations website

Οι Υπουργοί κατέληξαν επίσης και στην Συμφωνία Αεροπορικών Μεταφορών μεταξύ Asean και Κίνας (Asean-China Air Transport Agreement or AC-ATA) και στο Πρωτόκολλο 1 αυτής της Συμφωνίας σύμφωνα με το οποίο θα είναι επιτρεπτές από τις αρμόδιες αεροπορικές εταιρείες του Asean να παρέχουν υπηρεσίες αεροπορικών γραμμών από κάθε πόλη με το διεθνή αερολιμένα στο έδαφος του, σε κάθε πόλη με το διεθνή αερολιμένα στο έδαφος της Κίνας και αντίστροφα.

Τέλος, όσον αφορά στην τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) μεταξύ κρατών μελών του ASEAN και της Κίνας πραγματοποιούνται συνεχείς εργασίες τόσο για την ενίσχυση της στρατηγικής εταιρικής σχέσης τους στον τομέα αυτό, όσο και για την προώθηση της συνεργασίας που αφορούν το θέμα των επενδύσεων στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα των πληροφοριών και της επικοινωνίας.

Για το σκοπό αυτό και οι δυο πλευρές υπέγραψαν ένα Μνημόνιο Συνεργασίας στον τομέα των πληροφοριών και των επικοινωνιών το οποίο υπεγράφη τον Οκτώβριο του 2003 στο Μπαλί αλλά και τη Διακήρυξη του Πεκίνου για την εταιρική σχέση συνεργασίας για την κοινή ανάπτυξη, η οποία εγκρίθηκε το Μάιο του 2005 στο Πεκίνο. Σε μια προσπάθεια τους να ενισχύσουν περαιτέρω την εφαρμογή της Διακήρυξης του Πεκίνου ο Asean και η Κίνα υιοθέτησαν ένα Σχέδιο Δράσης για μια περίοδο πέντε ετών (2007-2012) κατά τη διάρκεια της 10ης Συνάντησης Κορυφής μεταξύ των κρατών μελών του Asean και της Κίνας τον Ιανουάριο του 2007.

Εκφράζοντας την ικανοποίησή τους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στο προηγούμενο Σχέδιο Δράσης, οι Υπουργοί για θέματα τηλεπικοινωνιών και πληροφορικής της Asean και της Κίνας, στην επόμενη συνάντησή τους ανέθεσαν σε ανώτερους υπαλλήλους τους να μελετήσουν και να προτείνουν τους σχετικούς τομείς του προγράμματος και τις στρατηγικές κινήσεις στο Σχέδιο Δράσης για την υποστήριξη της υλοποίησης του ρυθμιστικού σχεδίου που αφορά στην τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών το 2015.

8.4. Η συμμετοχή της Κίνας στις BRICS (Brazil, Russia, India, China, South Africa)

Οι BRICS είναι ένας διεθνής πολιτικός οργανισμός των κορυφαίων χωρών της αναδυόμενης αγοράς, που αποτελείται από τη Βραζιλία, την Ινδία, τη Ρωσία, τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας και πρόσφατα από τη Νότια Αφρική.

Στις 16 Ιουνίου 2009, οι ηγέτες των χωρών BRIC (της μετέπειτα BRICS) πραγματοποίησαν την πρώτη σύνοδο κορυφής στο Αικατερίνμπουργκ (Ρωσία), και εξέδωσαν δήλωση με την οποία ζητούσαν τη δημιουργία μιας δίκαιης, δημοκρατικής και πολυπολικής παγκόσμιας τάξης. Από τότε έχουν συναντηθεί στην Βραζιλία το 2010 και στη Σανυά (Κίνα) το 2011.

Στις αρχές της δεκαετίας του 2000, οι χώρες της Βραζιλίας, της Ρωσίας, της Ινδίας και της Κίνας, οι οποίες άνηκαν στις αναδυόμενες αγορές, παρουσίαζαν μια αλματώδη οικονομική ανάπτυξη, πολύ μεγαλύτερη από αυτή των μεγάλων οικονομιών των πλούσιων χωρών. Παράλληλα οι χώρες αυτές κάλυπταν μεγάλες εκτάσεις στον παγκόσμιο χάρτη ενώ και ο συνολικός τους πληθυσμός κάλυπτε ένα μεγάλο ποσοστό του παγκόσμιου πληθυσμού της Γης.

Αυτό οδήγησε στη δημιουργία ενός οικονομικού όρου για να περιγράψει τις οικονομίες των χωρών αυτών, ο οποίος πήρε το όνομά του, BRIC, από τα αρχικά των 4 χωρών. Αν και στην αρχή ο όρος ήταν καθαρά οικονομικός, ένας πολιτικός διάλογος μεταξύ των χωρών BRIC ξεκίνησε στη Νέα Υόρκη τον Σεπτέμβριο του 2006, με μια συνάντηση των υπουργών Εξωτερικών των τεσσάρων χωρών. Ακολούθησαν τέσσερις συναντήσεις υψηλού επιπέδου, συμπεριλαμβανομένης της πλήρους κλίμακας σύσκεψης στο Αικατερίνμπουργκ, στη Ρωσία, στις 16 Μαΐου του 2008.

Οι BRIC πραγματοποίησαν την πρώτη επίσημη σύνοδο κορυφής τους στις 16 Ιουνίου 2009, στο Αικατερίνμπουργκ της Ρωσίας. Παρόντες ήταν οι Λούις Ινάσιο Λούλα ντα Σίλβα, Ντμίτρι Μεντβέντεφ, Μανμόχαν Σινγκ και ο Χου Ζιντάο, οι αντίστοιχοι ηγέτες της Βραζιλίας, της Ρωσίας, της Ινδίας και της Κίνας. Ο κεντρικός στόχος της συνόδου κορυφής σχετιζόταν με τη βελτίωση της τρέχουσας παγκόσμιας οικονομικής κατάστασης και το πως οι τέσσερις χώρες μπορούν να συνεργαστούν καλύτερα στο μέλλον, καθώς και μια γενικότερη ώθηση για τη μεταρρύθμιση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Υπήρχε επίσης συζήτηση γύρω από το πώς οι αναδυόμενες αγορές, όπως τα μέλη του BRIC, θα μπορούσαν να συμμετέχουν περισσότερο στις παγκόσμιες υποθέσεις στο μέλλον. Στον απόηχο της συνόδου κορυφής, οι BRIC δήλωσαν ότι υπήρχε ανάγκη για ένα νέο παγκόσμιο αποθεματικό νόμισμα που να είναι «διαφοροποιημένο, σταθερό και προβλέψιμο». Η δήλωση που κυκλοφόρησε δεν έκανε μια άμεση επίθεση στην επικρατούσα αντίληψη για την «κυριαρχία» του αμερικανικού δολαρίου, κάτι για το οποίο οι Ρώσοι άσκησαν κριτική. Ωστόσο, οδήγησε σε πτώση της αξίας του δολαρίου έναντι άλλων μεγάλων νομισμάτων.

Η Νότια Αφρική ζήτησε ένταξη κατά τη διάρκεια του 2010 και η διαδικασία για την επίσημη αποδοχή ξεκίνησε ήδη από τον Αύγουστο του 2010. Η Νότια Αφρική έγινε επίσημα δεκτή ως κράτος-μέλος στις 24 Δεκεμβρίου 2010 μετά από επίσημη πρόσκληση από την Κίνα και τις άλλες 3 χώρες, να ενταχθεί στην ομάδα. Η ομάδα μετονομάστηκε σε BRICS, προσθέτοντας το γράμμα "S" στο υπάρχον αρκτικόλεξο (από το South Africa). Ο πρόεδρος της αφρικανικής χώρας, Τζέικομπ Ζούμα, συμμετείχε το 2011 στη Σύνοδο Κορυφής των BRICS στη Sanya της Κίνας (Απρίλιος 2011) ως πλήρες μέλος⁴⁹.

Οι σταθεροί ρυθμοί υψηλής οικονομικής μεγέθυνσης των χωρών BRIC κατά τις τελευταίες δεκαετίες αντανakλώνται στη σταδιακά αυξανόμενη σχετική σημασία των χωρών αυτών στην παγκόσμια οικονομία. Έτσι, ενώ οι χώρες BRIC έχουν αυξήσει σημαντικά το μερίδιό τους στο παγκόσμιο ΑΕΠ τις τελευταίες δεκαετίες (σε όρους ισοτιμίας αγοραστικής

⁴⁹ "South Africa join BRIC as new member", www.xinhuanet.com

δύναμης), το αντίθετο ακριβώς φαίνεται να συμβαίνει με τις πιο ανεπτυγμένες οικονομίες. Η τάση αυτή φαίνεται πιο έντονα την τελευταία δεκαετία, καθώς το μερίδιο των χωρών BRIC στο παγκόσμιο ΑΕΠ αυξήθηκε κατά επτά ποσοστιαίες μονάδες (από 16.4 το 2000 σε 23.5 το 2009), την ίδια στιγμή που η ομάδα των πλουσιότερων χωρών (G7 group) έχανε εννέα ποσοστιαίες μονάδες (από 49.1 το 2000 σε 40.8 το 2009) στο μερίδιο της στην παγκόσμια οικονομία. Το 2009 η συνολική απόδοση των τεσσάρων χωρών BRIC κάλυψε σχεδόν το ένα τέταρτο (23.5%) του παγκόσμιου ΑΕΠ (σε όρους ισοτιμίας αγοραστικής δύναμης). Η Κίνα καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση (μετά τις ΗΠΑ) στη σχετική κατάταξη με τις μεγαλύτερες οικονομίες με βάση το ΑΕΠ υπολογιζόμενου σε όρους ισοτιμίας αγοραστικής δύναμης, η Ινδία την τέταρτη, ενώ η Ρωσία και η Βραζιλία κατατάσσονται στην ομάδα των δέκα πρώτων χωρών.

Πίνακας 8.1: Μερίδιο των G7 και των BRIC στο παγκόσμιο ΑΕΠ

ΧΩΡΑ	1980	1990	2000	2005	2009
G7					
ΗΠΑ	24,6%	24,8%	23,65	22,4%	20,4%
Ιαπωνία	9,2%	9,9%	7,6%	6,9%	6,0%
Γερμανία	6,7%	6,1%	5,1%	4,4%	4,0%
Ην. Βασίλειο	4,3%	4,1%	3,6%	3,4%	3,1%
Γαλλία	4,7%	4,4%	3,6%	3,3%	3,0%
Ιταλία	4,5%	4,2%	3,3%	2,9%	2,5%
Καναδάς	2,4%	2,3%	2,1%	2,0%	1,8%
G7 σύνολο	56,3%	55,8%	49,1%	45,3%	40,8%
BRIC					
Βραζιλία	3,9%	3,3%	2,9%	2,8%	2,9%
Ρωσία			2,7%	3,0%	3,0%
Ινδία	2,4%	3,1%	3,6%	4,2%	5,1%
Κίνα	2,2%	3,9%	7,2%	9,4%	12,6%
BRIC σύνολο	8,5%	10,3%	16,4%	19,4%	23,5%

Πηγή: International Monetary Fund, World Economic Outlook Database, October 2010

Τα τελευταία σχεδόν τριάντα χρόνια (1980-2009) το ΑΕΠ (σε πραγματικές τιμές) στην ομάδα των χωρών BRIC έχει αυξηθεί με μέσο ετήσιο όρο κατά 5.3%, σε σύγκριση με

μόλις 2.1% στην ομάδα των επτά πλουσιότερων χωρών του πλανήτη. Έχοντας μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ της τάξης του 10% την περίοδο 1980-2009 η Κίνα μπορεί να χαρακτηριστεί ως η πιο σταθερώς αναδύομενη οικονομία. Ακολουθείται από την Ινδία και τη Βραζιλία με μέσα ποσοστά ετήσιας ανάπτυξης 6.1% και 2.7% την εν' λόγω τριακονταετία. Η Ρωσία σημείωσε επίσης υψηλή ανάπτυξη, κοντά στα επίπεδα της Ινδίας, κυρίως από το 1998 μέχρι και το 2008. Την τελευταία πενταετία (2005-2009), η ετήσια ανάπτυξη της Κίνας (σε σταθερές τιμές) φτάνει κατά μέσον όρο το 11.4%, ο οποίος είναι ο ταχύτερος ρυθμός ανάπτυξης μεταξύ των τεσσάρων BRIC και πολύ μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο μέσο ρυθμό ανάπτυξης 0.6% της ομάδας των πλούσιων οικονομιών⁵⁰. Ακόμη και όταν η εμφάνιση της οικονομικής κρίσης οδήγησε τις πλούσιες χώρες να «πατήσουν απότομα φρένο» στην κούρσα της οικονομικής ανάπτυξης καταγράφοντας μηδενικό ή αρνητικό ρυθμό μεταβολής τους ΑΕΠ, η Κίνα εμφανίζεται να διατηρεί σχεδόν με βήμα σταθερό την πορεία υψηλού ρυθμού ανάπτυξης που καταγράφει τα τελευταία χρόνια.

Οι αναδύομενες οικονομίες (emerging economies) διαδραματίζουν έναν όλο και περισσότερο σημαντικό ρόλο στην παγκόσμια οικονομία. Πρώτον, διότι οι BRIC ως χώρες καλύπτουν ένα σημαντικό τμήμα του πληθυσμού της γης. Ο πληθυσμός της Κίνας αντιστοιχεί σχεδόν στο 20% του παγκόσμιου πληθυσμού, της Ινδίας σχεδόν στο 18%, της Βραζιλίας στο 2.8% και της Ρωσίας στο 2.1%. Οι οικονομικές επιδόσεις των χωρών BRIC αφορούν, επομένως, άμεσα ένα μεγάλο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού. Ακόμη πιο σημαντικά, αφορούν ένα τμήμα του παγκόσμιου πληθυσμού στο οποίο τα ζητήματα εξάλειψης της φτώχειας και βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου παραμένουν ως βασικά ζητούμενα. Η μεγέθυνση των χωρών BRICS έχει σημασία στο χάρτη της παγκόσμιας ανάπτυξης, όχι μόνο για το «πόσους αφορά», όσο κυρίως για το «ποιους αφορά».

Δεύτερον, εξ' αιτίας της αυξανόμενης σχετικής σημασίας τους στην παγκόσμια οικονομία (θέση, κατάταξη), καθώς των θετικών προβλέψεων για τις μελλοντικές τους επιδόσεις. Σύμφωνα με μελέτες, η Κίνα το 2040 θα αποτελεί την πρώτη οικονομική δύναμη του κόσμου, ενώ η Ρωσία, η Βραζιλία και η Ινδία θα έχουν ισχυρότερες οικονομίες συγκρινόμενες με τη Γερμανία, τη Βρετανία και τη Γαλλία. Όπως αναφέρει και η Woodall (2006), οι ΗΠΑ, η Βρετανία και οι υπόλοιπες ανεπτυγμένες χώρες δε θα επηρεάζουν την παγκόσμια οικονομία στο μέλλον με τον τρόπο που το κάνουν σήμερα. Δικαίως, λοιπόν, η προσοχή έχει αρχίσει να στρέφεται στις BRICS.

⁵⁰ World Bank, World Development Indicators

Τρίτον, διότι πέραν το αριθμών και των ρυθμών μεγέθυνσης, αυτό που έχει περισσότερη σημασία για τις BRIC είναι ότι έχουν ενταχθεί στο παγκόσμιο σύστημα παραγωγής και το διεθνές εμπόριο (είναι ήδη «παγκόσμιοι πρωταθλητές» στην παραγωγή συγκεκριμένων προϊόντων με υψηλές εξαγωγικές επιδόσεις). Με απλά λόγια, οι επιδόσεις των χωρών BRIC δε θα πρέπει να παρακολουθούνται και να ερμηνεύονται ως μια κούρσα σύγκλισης της ομάδας των πλουσίων χωρών με τις αναδυόμενες, ούτε απλώς ως ένας αγώνας ταχύτητας μεταξύ των αναδυόμενων οικονομιών. Διότι είναι και τα δύο παραπάνω. Είναι ένας αγώνας δρόμου με κερδισμένους και χαμένους παντού: στις πλούσιες χώρες, μεταξύ των αναδυόμενων, καθώς και στις λιγότερο ανεπτυγμένες οικονομίες του κόσμου. Αυτό που θα μπορούσε να τονιστεί είναι ότι οι BRICS έχουν σημασία, κυρίως επειδή με βάση τις πρόσφατες επιδόσεις τους δείχνουν ότι μπορούν να αλλάξουν τις παγκόσμιες ισορροπίες. Μέσα από την παρακολούθηση αυτών των αλλαγών, ίσως να βρίσκεται και η ουσιαστική απάντηση στο «ποιοι θα κερδίσουν, ποιοι θα χάσουν και πόσο».

Απ' όλα τα παραπάνω προκύπτει πως η Κίνα έχει αποκομίσει πολλά από την σύναψη συνεργασιών και συμφωνιών και από την συμμετοχή της σε οργανισμούς, όπως ο ΠΟΕ, οι BRIC'S και οι ASEAN. Έκτος από εξασφάλιση ειρήνης και σταθερότητας, η Κίνα έχει ενταχθεί στο παγκόσμιο σύστημα κερδίζοντας ένα ευνοϊκότερο διεθνές περιβάλλον. Η μείωση των δασμών έχει βοηθήσει πολύ στην αύξηση του διμερούς εμπορίου πράγμα που συνδέεται άμεσα με την ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας. Οι συνεργασίες αυτές εκτός του εμπορίου έχουν προωθήσει κι άλλους κλάδους, όπως αυτόν του τουρισμού, των πληροφοριών και επικοινωνιών. Οι επαφές της Κίνας όμως, δεν περιορίζονται σε αυτούς τους οργανισμούς. Η χώρα διατηρεί σχέσεις με Ε.Ε., με ΗΠΑ καθώς και με άλλα κράτη. Τις σχέσεις αυτές που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της εξετάζουμε στο κεφάλαιο που ακολουθεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΙΝΑΣ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ

Στην ενότητα αυτή πρόκειται να αναφερθούμε στους σημαντικότερους εμπορικούς εταίρους της Κίνας δίνοντας έμφαση κυρίως στις εξαγωγές και τις εξαγωγές που πραγματοποιεί η χώρα με αυτούς. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφέρουμε πως, στην προσπάθεια μας αυτή, φυσικά δεν θα μπορούσαμε να παραλείψουμε την Ευρωπαϊκή Ένωση η οποία και αποτελεί τον μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελείται από 27 κράτη-μέλη και θα ήταν αδύνατο να μιλήσουμε για την εμπορική σχέση καθενός από αυτά με την Κίνα, έτσι λοιπόν στην αναφορά μας σχετικά με τις εμπορικές σχέσεις της Κίνας με την Ε.Ε. βλέπουμε την τελευταία ως ένα ενιαίο σύνολο και των 27 χωρών-μελών που την απαρτίζουν.

Ξεκινώντας λοιπόν θα ήταν σκόπιμο να αναφέρουμε τους μεγαλύτερους εμπορικούς εταίρους της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας σύμφωνα με το Εθνικό Γραφείο Στατιστικής της Κίνας οι δέκα μεγαλύτεροι εταίροι της Κίνας αντιπροσωπεύουν το 64,6% των κινεζικών εισαγωγών και το 67,7% των εξαγωγών της. Τα στοιχεία αυτά δεν περιλαμβάνουν τις άμεσες ξένες επενδύσεις, αλλά μόνο το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών. Οι δεκαπέντε μεγαλύτεροι εταίροι της Κίνας βάσει του συνόλου των συναλλαγών τους (άθροισμα εισαγωγών και εξαγωγών) για το 2010 έχουν ως εξής:

Πίνακας 9.1: Οι 10 μεγαλύτεροι εμπορικοί εταίροι της Κίνας (2010)

ΧΩΡΕΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ
1	Ευρωπαϊκή Ένωση	17%
2	ΗΠΑ	13.6%
3	Ιαπωνία	10.5%
4	Χονγκ Κονγκ	8.1%
5	Β. Κορέα	7.3%
6	Αυστραλία	3.1%
7	Μαλαισία	2.6%
8	Βραζιλία	2.2%

9	Ινδία	2.2%
10	Σιγκαπούρη	2%

Πηγή: China's World's Trade Statistics, 2010

Παρακάτω λοιπόν θα αναφερθούμε εκτενεστέρα για τις σχέσεις της Κίνας με τους πρώτους 5 από τους πιο σημαντικούς εμπορικούς εταίρους της ξεκινώντας από αυτόν που είναι στην κορυφή δηλαδή την Ευρωπαϊκή Ένωση και καταλήγοντας στον πέμπτο αλλά εξίσου σημαντικό ο οποίος είναι η Β. Κορέα.

9.1. Ευρωπαϊκή Ένωση

Στα μέσα του 1970 χρονολογείται η έναρξη διπλωματικών σχέσεων, μεταξύ της τότε Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Ε.Κ.) -σημερινή Ε.Ε.- και της Κίνας, ενώ το 1985 υπεγράφη η πρώτη διμερής συμφωνία για το εμπόριο (Trade and Cooperation Agreement). Τα γεγονότα της Τιεν Αν Μεν προκάλεσαν σοβαρές τριβές της Κίνας όχι μόνο με την Ε.Ε., αλλά με ολόκληρη τη διεθνή κοινότητα και τα περισσότερα κράτη επέβαλλαν μια σειρά από κυρώσεις. Η εξομάλυνση των σχέσεων, επήλθε στη διάρκεια της δεκαετίας του '90 και άνοιξε το δρόμο για τη ραγδαία ανάπτυξη του εμπορίου και των επενδύσεων, ενώ το 1994 εγκαινιάζεται και ο πολιτικός διάλογος μεταξύ Ε.Ε. και Κίνας.

Η Κίνα είναι η πιο σημαντική πρόκληση για την εμπορική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποτελεί τον μεγαλύτερο εξαγωγέα της παγκόσμιας οικονομίας, αλλά και μια όλο και πιο σημαντική πολιτική δύναμη. Το εμπόριο μεταξύ της Ε.Ε. και της Κίνας έχει αυξηθεί πολύ τα τελευταία χρόνια. Η Κίνα είναι τώρα δεύτερος εμπορικός εταίρος της ΕΕ με ποσοστό 13.8% επί των συνολικών συναλλαγών της Ευρωζώνης, πίσω από τις ΗΠΑ που κατέχουν το 14.4% του συνολικού εμπορίου της. Αναλυτικά βλέπουμε τη θέση της Κίνας στους παρακάτω πίνακες που απεικονίζουν τους κύριους εμπορικούς εταίρους της Ευρωζώνης.

Πίνακας 9.2: Οι κύριοι εισαγωγικοί εταίροι της Ευρωζώνης 2010

ΧΩΡΕΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝ. ΕΜΠΟΡΙΟΥ
1	Κίνα	18.7%
2	ΗΠΑ	11.3%
3	Ρωσία	10.6%
4	Ελβετία	5.5%

Πηγή: europa.eu./ EU Trade with main partners 2010

Πίνακας 9.3: Οι κύριοι εξαγωγικοί εταίροι της Ευρωζώνης 2010

ΧΩΡΕΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝ. ΕΜΠΟΡΙΟΥ
1	ΗΠΑ	18%
2	Κίνα	8.4%
3	Ελβετία	7.8%
4	Ρωσία	6.4%

Πηγή: europa.eu./ EU Trade with main partners 2010

Έτσι λοιπόν, βλέπουμε πως η Κίνα είναι η μεγαλύτερη πηγή της ΕΕ, όσον αφορά τις εισαγωγές ενώ κατέχει και το 8.4% των εξαγωγών της, βρισκόμενη στην δεύτερη θέση. Οι σχέσεις Κίνας και Ευρωζώνης όμως δεν μένουν μόνο στις εμπορικές συναλλαγές. Για να κατανοήσει κανείς το βάθος και το εύρος της στρατηγικής εταιρικής σχέσης μεταξύ τους αρκεί να αναφέρουμε πως η ΕΕ και η Κίνα αποφάσισαν το 2010 να αναβαθμίσουν τις διμερείς σχέσεις τους με τις εξωτερικές υποθέσεις, με θέματα ασφάλειας και τις παγκόσμιες προκλήσεις όπως η κλιματική αλλαγή, η ανάκαμψη της παγκόσμιας της οικονομίας, η ενεργεία κλπ.

Η διμερής συνεργασία έχει ήδη επεκταθεί αρκετά χάρη στις τομεακές συμφωνίες και διαλόγους λαμβάνοντας ιδίως τη μορφή ανταλλαγής απόψεων και εμπειριών, καθώς και τεχνικής συνδρομής. Απαιτείται όμως μια συνεργασία με πιο συγκεκριμένο στόχο για να εξασφαλίσει ισορροπία και να υπάρξουν αμοιβαία οφέλη. Η συνεργασία αυτή αφορά όλους τους τομείς ακόμα και αν πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στους τομείς καθοριστικής

σημασίας. Προς αντιμετώπιση της πρόκλησης της βιώσιμης ανάπτυξης, η ΕΕ και η Κίνα θα πρέπει να εργαστούν από κοινού με στόχους όπως⁵¹:

- την εξασφάλιση καθαρού, ασφαλούς και βιώσιμου ενεργειακού ανεφοδιασμού. Η ενεργειακή ασφάλεια θα αποτελέσει αντικείμενο στενότερης διεθνούς συνεργασίας, ιδίως όσον αφορά τα ενεργειακά δεδομένα σε θέματα ασφάλειας, διαφάνειας και ανταλλαγής πληροφοριών. Επίσης, η ΕΕ θα στηρίξει την ενίσχυση της τεχνικής και ρυθμιστικής τεχνογνωσίας στην Κίνα, η οποία θα επιτρέψει την αντιμετώπιση θεμάτων ενεργειακής αποτελεσματικότητας και χρησιμοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με ταυτόχρονο έλεγχο της αύξησης της ζήτησης. Οι ενεργειακές αγορές θα καταστούν σταθερότερες μέσω μεγαλύτερου ανοίγματος και θέσπισης διάφανων ρυθμιστικών πλαισίων χωρίς διακρίσεις, σύμφωνων προς τους διεθνείς κανόνες

- την καταπολέμηση των κλιματικών αλλαγών και τη βελτίωση του περιβάλλοντος. Βάσει της εταιρικής σχέσης που συνάφθηκε το 2005, η ΕΕ θα θέσει στη διάθεση της Κίνας τη ρυθμιστική της τεχνογνωσία, ώστε να προλάβει τη ρύπανση, να διαφυλάξει τη βιοποικιλότητα, να χρησιμοποιεί αποτελεσματικότερα την ενέργεια, το νερό και τις πρώτες ύλες και να αυξήσει τη διαφάνεια και να βελτιώσει την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Η εταιρική σχέση του 2005 θα ανοίξει επίσης το δρόμο για μια στενότερη διμερή και διεθνή συνεργασία, ιδίως προς αντιμετώπιση των επιταγών του Πρωτοκόλλου του Κιότο και να προετοιμάσει τη συνεργασία για την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών μετά το 2012

- την προώθηση μιας πιο ισόρροπης αύξησης και ανάπτυξης. Για τη μείωση των ανισοτήτων, η ΕΕ προτείνει την εντατικοποίηση της συνεργασίας στους τομείς της απασχόλησης και των κοινωνικών υποθέσεων με επέκταση του διμερούς διαλόγου σε θέματα που αφορούν την εργασία (αξιοπρεπή πρότυπα, υγεία, ασφάλεια) ή τη γήρανση του πληθυσμού. Επιπλέον, οι δύο εταίροι πρέπει να εργαστούν από κοινού για να εξασφαλίσουν την τήρηση των υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει

- τη βελτίωση της συνεργασίας για την ανάπτυξη. Στη διμερή και διεθνή συνεργασία σε θέματα ανάπτυξης η Κίνα θα ληφθεί ιδιαίτερα υπόψη. Η ΕΕ και η Κίνα πρέπει να αναλάβουν έτσι την προώθηση ενός δομημένου διαλόγου για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την ειρήνη και την ασφάλεια στην Αφρική, να στηρίξουν τις περιφερειακές προσπάθειες βελτίωσης της διακυβέρνησης στην Αφρική, καθώς και να συντονίσουν την επιτόπου βοήθεια

⁵¹ **Eu-China: close partners, growing responsibilities**

- την εγκαθίδρυση βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης. Η Κίνα αποτελεί πηγή ανάπτυξης για την ΕΕ, το μοντέλο όμως της ανάπτυξης της εμφανίζεται ως αιτία του κλονισμού της ισορροπίας στο εμπόριο ΕΕ-Κίνας. Επιπλέον, η Κίνα πρέπει, από μόνη της, να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που προκαλεί το μοντέλο αυτό. Γι' αυτόν το λόγο, η ΕΕ και η Κίνα, ως πρώτης τάξεως οικονομικές δυνάμεις, πρέπει να λάβουν μέτρα για να ενισχύσουν τη συνεργασία τους στην ανταλλαγή εμπειριών για τη θέσπιση και την εφαρμογή της νομισματικής, φορολογικής και δημοσιονομικής πολιτικής της Κίνας. Η συνεργασία αυτή μπορεί επίσης να συμβάλει στην αποκατάσταση της ισορροπίας στον κόσμο. Θα πρέπει επίσης να εντατικοποιηθεί ο μακροοικονομικός διάλογος μεταξύ των δύο εταίρων.

Επίσης είναι ουσιαστικής σημασίας οι σχέσεις σε θέματα μετανάστευσης. Προϋποθέτουν αποτελεσματική διαχείριση, μέσω ενός πλαισίου που αφορά τις συναλλαγές, τους μηχανισμούς για την πρόληψη των καταχρήσεων και μιας συμφωνίας επανεισδοχής. Θα πρέπει να επεκταθούν οι μηχανισμοί διαβούλευσης για τη νόμιμη και την παράνομη μετανάστευση και να πραγματοποιηθεί ειδικός διάλογος με το υπουργείο Δημόσιας Ασφάλειας σχετικά με τη μετανάστευση, την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, την τρομοκρατία και τη διαφθορά. Η συμφωνία ΕΕ-Κίνας για τον τουρισμό πρέπει επίσης να αποτελέσει αντικείμενο δυναμικής και πρακτικής διαχείρισης. Επιπλέον, πρέπει να ενισχυθούν τα σχέδια τεχνολογικής συνεργασίας, ανταλλαγής υπαλλήλων και ειδικής κατάρτισης.

Η ανάπτυξη των σχέσεων μεταξύ των λαών και οι πολιτιστικές ανταλλαγές απαιτούν την ανάπτυξη και τη στήριξη των άμεσων σχέσεων μεταξύ των κοινωνιών των πολιτών των δύο εταίρων σε όλους τους τομείς και της συμμετοχής τους στους τομεακούς διαλόγους. Παράλληλα, οι επίσημοι μη κυβερνητικοί δεσμοί πρέπει να συσφιχτούν και να επεκταθούν είτε αυτοί είναι κοινοβουλευτικοί (ιδίως μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του κινεζικού κοινοβουλίου) είτε οικονομικοί και κοινωνικοί (μέσω της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (EN) (FR) της ΕΕ και του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου της Κίνας).

Όσον αφορά την παιδεία, οι ανταλλαγές μεταξύ φοιτητών και η κινητικότητα θα επωφεληθούν από τα ενισχυμένα προγράμματα των κρατών μελών και της ΕΕ (Erasmus Mundus), καθώς και από τη δημιουργία κύκλων μαθημάτων και πανεπιστημιούπολεων (ευρωπαϊκής νομικής σχολής). Θα πρέπει επίσης να αναπτυχθεί μια καλύτερη συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων, π.χ. με τη στήριξη της ανάπτυξης πανεπιστημιακών δικτύων και τον συστηματικό και μόνιμο διάλογο μεταξύ ομάδων μελετών ή με τη δημιουργία εδρών κινεζικών σπουδών.

Η αποτελεσματικότητα των διμερών δομών θα παράσχει τη δυνατότητα βελτιστοποίησης των σχέσεων μεταξύ των δύο εταίρων ώστε να αποκομίσουν αμοιβαία οφέλη. Η ΕΕ πρέπει να φροντίσει να εκφράζεται με μία φωνή. Βάσει των θετικών αποτελεσμάτων του υπάρχοντος τομεακού διαλόγου θα πρέπει να προωθηθεί η διεξαγωγή ετήσιων διασκέψεων κορυφής σε επίπεδο αρχηγών κυβερνήσεων, οι οποίες θα στηρίζονται σε ελαστικότερες και ανεπίσημες οριζόντιες ανταλλαγές και διαλόγους, σε όλα τα επίπεδα (υπουργικό, τεχνικό, κοινωνίας των πολιτών).

Επιπλέον, θα συσταθεί ένα νέο ανεξάρτητο φόρουμ ΕΕ-Κίνας που θα στηρίζεται στους συλλόγους της κοινωνίας των πολιτών, των πανεπιστημιακών κύκλων των επιχειρήσεων και των πολιτιστικών κύκλων.

Η ΕΕ και η Κίνα έχουν κοινό συμφέρον να προωθήσουν τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια σε ένα πολυμερές πλαίσιο, όπως εκείνο που παρέχουν τα Ηνωμένα Έθνη ή σε περιφερειακό πλαίσιο. Πρέπει να ενισχύσουν τη συνεργασία τους και να προωθήσουν έναν δομημένο διάλογο που θα αφορά τις περιφέρειες του κόσμου και τα οριζόντια θέματα.

Συμπερασματικά λοιπόν θα λέγαμε ότι, η Ε.Ε. έχει να προσφέρει πολλά στην Κίνα και το αντίστροφο. Δηλαδή, μια ανταλλαγή πείρας και πληροφοριών μπορεί να στηρίξει τις προσπάθειες της τελευταίας για μεταρρύθμιση, αλλά και να αυξήσει τις γνώσεις της Ε.Ε. για την μοντέρνα οικονομία της Κίνας. Η ισχυροποίηση της Κίνας στην διεθνή οικονομική σκηνή παρουσιάζει μεγάλες ευκαιρίες αλλά και προκλήσεις στο διεθνές σύστημα. Το ερώτημα που τίθεται είναι πλέον πως θα μοιραστεί η νέα αυτή δύναμη τα δικαιώματα και τις ευθύνες που αναλογούν στην αύξηση της ισχύος της. Το ερώτημα γίνεται πιο επιτακτικό όταν σύμφωνα με τα στοιχεία της Διεθνούς Τράπεζας το 2020, η Κινεζική οικονομία θα είναι η μεγαλύτερη στον πλανήτη, ξεπερνώντας αυτή των Η.Π.Α. κατά 5 τρις δολάρια.

9.1.1. Η στάση της Κίνας απέναντι στην κρίση της Ευρωζώνης

Η κρίση χρέους στην Ευρωζώνη αποτελεί πολύ συχνά θέμα συζήτησης στις τελευταίες συναντήσεις κορυφής Κίνας – Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Κίνα έχει ήδη εκφράσει την πρόθεσή της να συμβάλει στην επίλυση της κρίσης, φοβούμενη ότι αν το πρόβλημα δεν επιλυθεί, αργά ή γρήγορα θα επιβραδυνθεί και η κινεζική οικονομία.

Δεδομένου ότι η Ευρώπη αποτελεί τη μεγαλύτερη αγορά της Κίνας, είναι λογικό η κρίση χρέους στην ευρωζώνη και η ενδεχόμενη μείωση των εξαγωγών προς αυτή, να προκαλεί την ανησυχία της Κίνας, σύμφωνα και με τις δηλώσεις του εκπροσώπου του κινεζικού υπουργείου Εξωτερικών.

Πολλοί είναι αυτοί που πιστεύουν πως η Κίνα εκμεταλλεύεται τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ευρώπη για να διευρύνει την επιρροή της στην γηραιά ήπειρο με τεράστιες επενδύσεις και αγορές κυβερνητικών ομολόγων από καταχρεωμένα κράτη-μέλη. Αυτή η στρατηγική ενδέχεται να οδηγήσει στην οικονομική εξάρτηση της Ευρώπης από την Κίνα, όπως ακριβώς συμβαίνει και με τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Πάντως, σε μια προσπάθεια να σταματήσουν τις ανησυχίες που προκαλεί στην Ευρώπη μια αυξανόμενη εξάρτηση από την Κίνα, έσπευσαν να ξεκαθαρίσουν ότι το «το Πεκίνο δεν έχει καμία πρόθεση να εξαγοράσει την Ευρώπη». Συγκεκριμένα σε άρθρο της η Λαϊκή Ημερησία, η επίσημη εφημερίδα του Κομμουνιστικού Κόμματος, επαναλαμβάνοντας τις δηλώσεις που είχε κάνει ο πρωθυπουργός Γουέν Τζιαμπάο, έγραφε ότι «η Κίνα όχι μόνο δεν έχει την πρόθεση ή την δυνατότητα να εξαγοράσει την Ευρώπη ή να ελέγξει την Ευρώπη, όπως ισχυρίζονται σε ορισμένες χώρες, αλλά επιπροσθέτως διάκειται θετικά απέναντι στο ευρώ και στην Ευρωπαϊκή Ένωση»⁵².

Η Κίνα υπόσχεται να βοηθήσει στην εύρεση λύσης για την κρίση στην Ευρωζώνη. Το Πεκίνο έχει επανειλημμένως εκφράσει την πρόθεσή του να συμμετάσχει στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και στην συνέχεια στο διάδοχο σχήμα, τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας, χωρίς όμως να έχει προχωρήσει ακόμη σε συγκεκριμένες δεσμεύσεις.

Μην ξεχνάμε άλλωστε πως η Κίνα έχει οικονομικό συμφέρον να βοηθήσει τις χώρες της ευρωζώνης να ξεπεράσουν τη κρίση, αφού είναι γνωστή η σημασία της Ευρώπης ως εξαγωγική αγορά, αλλά και σαν πηγή νέων τεχνολογιών. Ο Γουέν Τζιαμπάο ζήτησε από τους κινέζους πολίτες, σε ομιλία του στην επαρχία Γκουανγκτόνγκ, να κατανοήσουν ότι η στήριξη της Ευρώπης είναι για το δικό τους όφελος. "Σήμερα η Ευρώπη αντιμετωπίζει μια κρίση χρέους και πρέπει εξετάσουμε τις σχέσεις μας με την Ευρώπη από στρατηγική άποψη ώστε να διαφυλάξουμε τα εθνικά μας συμφέροντα", πρόσθεσε. "Από την άλλη πλευρά, η μεγαλύτερη εξαγωγική αγορά για μας είναι η Ευρώπη, όπως είναι και η μεγαλύτερη πηγή εισαγωγής τεχνολογίας. Από αυτήν την άποψη, το να βοηθήσουμε στην σταθεροποίηση των ευρωπαϊκών αγορών στην ουσία σημαίνει ότι βοηθάμε τους εαυτούς μας. Πρέπει να κάνουμε όλη την κοινωνία να το καταλάβει", κατέληξε ο κινέζος πρωθυπουργός.

Όλες τις παραπάνω υποσχέσεις για στήριξη της Ευρώπης αλλά και τις ανησυχίες της κινεζικής κυβέρνησης για την πορεία της είναι εύκολο να τις κατανοήσει κανείς έπειτα από την τελευταία ανακοίνωση Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου που αναφέρει πως η ετήσια

⁵² «Η Κίνα ανησυχεί για την κρίση στην ευρωζώνη», www.eurocapital.gr

οικονομική ανάπτυξη της Κίνας θα μπορούσε να μειωθεί στο μισό φέτος αν η κρίση χρέους στην Ευρώπη οδηγήσει την παγκόσμια οικονομία σε ύφεση.

9.2. Η.Π.Α.

Οι δεσμοί των ΗΠΑ και της Κίνας έχουν επεκταθεί σημαντικά κατά τις τελευταίες τρεις δεκαετίες. Το σύνολο του εμπορίου μεταξύ των ΗΠΑ και της Κίνας αυξήθηκε από 2 δισεκατομμύρια δολάρια το 1979 (υπέγραψαν διμερή εμπορική συμφωνία (Ιούλιος 1979)) σε \$ 457 δισεκατομμύρια το 2010. Η Κίνα είναι σήμερα ο δεύτερος εμπορικός εταίρος των ΗΠΑ, αποτελεί την τρίτη μεγαλύτερη αγορά για τις εξαγωγές, και είναι η μεγαλύτερη πηγή εισαγωγών της, καθώς το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου των ΗΠΑ αυξάνεται συνεχώς φτάνοντας από 10 δις δολάρια το 1990 σε 273 δις το 2010.

Ο ταχύς ρυθμός της οικονομικής ολοκλήρωσης μεταξύ της Κίνας και των Ηνωμένων Πολιτειών, από τη μια πλευρά ωφελεί και τις δύο πλευρές σε γενικές γραμμές, παρ' όλα αυτά όμως κάνει την μεταξύ εμπορική τους σχέση όλο και πιο σύνθετη και περιπλοκή.

Η Κίνα βρίσκεται τρίτη στην κατάταξη των προορισμών των εξαγωγών της ΗΠΑ, όπως βλέπουμε στον πίνακα 8.4 (μετά τον Καναδά και το Μεξικό).

Πίνακας 9.4. Εξαγωγές εμπορευμάτων των ΗΠΑ προς τους κυριότερους εμπορικούς εταίρους (2001,2010)

ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ Η.Π.Α	2010	2001	ΜΕΤΑΒΟΛΗ % (2009-2010)	ΜΕΤΑΒΟΛΗ % (2001-2010)
1. ΚΑΝΑΔΑΣ	248,2	163,7	21,2	51,6
2. ΜΕΞΙΚΟ	163,3	101,5	26,6	60,9
3. ΚΙΝΑ	91,9	19,2	32,1	378,6
4. ΙΑΠΩΝΙΑ	60,5	57,6	18,3	5
5. ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	48,5	40,8	6,1	18,9
6. ΓΕΡΜΑΝΙΑ	48,2	30,1	11,3	60,1

7. ΝΟΤΙΑ ΚΟΡΕΑ	38,8	22,2	35,6	74,8
8. ΒΡΑΖΙΛΙΑ	35,4	15,9	35,1	122,6
9. ΟΛΛΑΝΔΙΑ	35	19,5	8,2	79,5
10. ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗ	29,2	17,8	30,8	64
ΥΠΟΛΟΙΠΟΣ ΚΟΣΜΟΣ	1277,5	731	20,9	74,8

*υπολογισμένα σε δις δολάρια

Πηγή: US- International Trade Commission / Η κατάταξη των 10 εξαγωγικών αγορών των ΗΠΑ για το 2010.

Βλέπουμε λοιπόν πως οι εξαγωγές εμπορευμάτων από τις ΗΠΑ στην Κίνα το 2010 ήταν 91.900 εκατομμύρια δολάρια (αύξηση 32,1% από τα επίπεδα του 2009). Τα τελευταία δέκα χρόνια, η Κίνα υπήρξε μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες εξαγωγικές αγορές των ΗΠΑ, και αναμένεται να αυξηθεί ακόμη περισσότερο, δεδομένου του ρυθμού της οικονομικής της ανάπτυξης, και δεδομένου ότι το βιοτικό επίπεδο των Κινέζων πολιτών συνεχίζει να βελτιώνεται και μια αρκετά μεγάλη κινεζική μεσαία τάξη να αναδύεται.

Να αναφέρουμε πως η Κίνα αντικατέστησε την Ιαπωνία ως η τρίτη μεγαλύτερη αγορά εξαγωγών εμπορευμάτων των ΗΠΑ το 2007 και παρέμεινε έτσι μέχρι το 2010.

Οι εξαγωγές των ΗΠΑ προς την Κίνα το 2010 αντιπροσώπευαν το 7,2% των συνολικών εξαγωγών των ΗΠΑ, σε σύγκριση με 2,1% το 2000. Η πρώτη πεντάδα των εξαγωγών εμπορευμάτων των ΗΠΑ προς την Κίνα το 2010 ήταν ελαιούχοι σπόροι και σιτηρά, απορρίμματα και θραύσματα, ημιαγωγοί και ηλεκτρονικά εξαρτήματα αεροσκαφών και εξαρτημάτων, ρητίνες, συνθετικό καουτσούκ και ίνες. Ακόμη, κατά τη διάρκεια των πρώτων επτά μηνών του 2011, οι αμερικανικές εξαγωγές προς την Κίνα αυξήθηκαν κατά 18,9% σε ετήσια βάση.

Το εμπορικό έλλειμμα των ΗΠΑ με την Κίνα σημείωσε άνοδο κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες, καθώς οι αμερικανικές εισαγωγές από την Κίνα έχουν αυξηθεί πολύ πιο γρήγορα από τις εξαγωγές των ΗΠΑ προς την Κίνα. Στον πίνακα που ακολουθεί παρατηρούμε πως το έλλειμμα αυξήθηκε από 10 δις δολάρια το 1990 σε 266 δισεκατομμύρια δολάρια το 2008, ενώ μειώθηκε σε 227 δισεκατομμύρια δολάρια το 2009, και στη συνέχεια αυξήθηκε πάλι, φτάνοντας τα 273 δισεκατομμύρια δολάρια το 2010.

Πίνακας 9.5: Εμπορικές συναλλαγές ΗΠΑ- Κίνα 1980-2010 (δισ δολάρια)

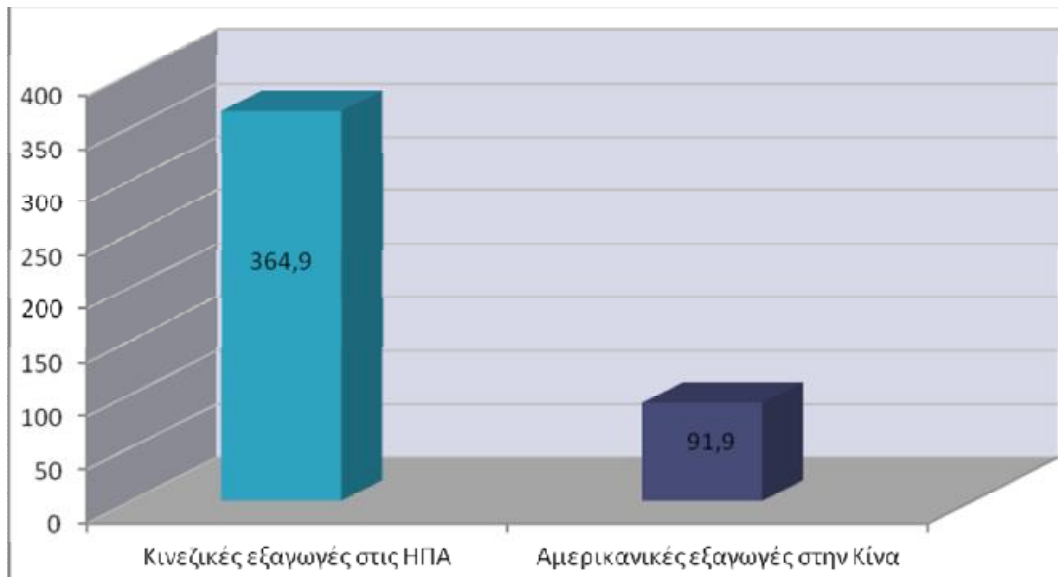
ΕΤΟΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ Η.Π.Α ΠΡΟΣ ΚΙΝΑ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ Η.Π.Α ΑΠΟ ΚΙΝΑ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ
1980	3,8	1,1	2,7
1985	3,9	3,9	0
1990	4,8	15,2	-10,4
1995	11,7	45,6	-33,8
2000	16,3	100,1	-83,8
2005	41,8	243,5	-201,6
2006	55,2	287,8	-232,5
2007	65,2	321,5	-256,3
2008	71,5	337,8	-266,3
2009	69,6	296,4	-226,8
2010	91,9	364,9	-273,1
Προβλέψεις 2011	109,2	410,64	301,4

Πηγή: US- International Trade Commission

Σημείωση: Οι προβλέψεις του 2011 βασίζονται σε πραγματικά στοιχεία του Ιανουαρίου-Ιουλίου 2011.

Στο σχήμα που ακολουθεί φαίνεται ξεκάθαρα πως δεν υπάρχει μια ισόρροπη σχέση μεταξύ των δυο όσον αφορά τις μεταξύ τους εξαγωγές αφού οι αμερικανικές εξαγωγές υστερούν πολύ σε σχέση με αυτές της Κίνας.

Σχήμα 9.1. Εμπόριο Η.Π.Α με την Κίνα(Δις Δολάρια)

Πηγή: 3comma14.gr/ ΗΠΑ-Κίνα: Το μεταξύ τους εμπόριο

Πολλοί εμπορικοί αναλυτές υποστηρίζουν ότι το εμπόριο της Κίνας θα μπορούσε να αποδειχθεί μια πολύ πιο σημαντική αγορά για τις ΗΠΑ στο μέλλον και ιδιαίτερα για τις εξαγωγές της. Η Κίνα είναι μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες οικονομίες στον κόσμο, και η ταχεία αυτή οικονομική της ανάπτυξη είναι πιθανό να συνεχιστεί στο εγγύς μέλλον, με την προϋπόθεση βέβαια ότι θα συνεχιστούν και οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Οι στόχοι της Κίνας για τον εκσυγχρονισμό των υποδομών της, την αναβάθμιση των βιομηχανιών της, καθώς και βελτίωση του βιοτικού επιπέδου της, θα μπορούσε να δημιουργήσει σημαντική ζήτηση για ξένα αγαθά και υπηρεσίες.

9.2.1. Νομισματικός πόλεμος ΗΠΑ- Κίνα

Κι ενώ οι εμπορικές σχέσεις μεταξύ Κίνας και Ηνωμένων Πολιτειών αυξάνονται, ανησυχία προκαλεί στις ΗΠΑ το γεγονός πως το Πεκίνο διατηρεί υποτιμημένο το νόμισμά του, όπως εξετάσαμε και σε προηγούμενο κεφάλαιο αναλύοντας την συναλλαγματική πολιτική της Κίνας.

Εδώ και χρόνια, η Κίνα διατηρεί την αξία του νομίσματός της τεχνητά χαμηλή. Το νόμισμά της μάλιστα παραμένει σε έναν μεγάλο βαθμό στενά συνδεδεμένο με το αμερικανικό δολάριο. Υπολογίζεται πως η κυβέρνηση της Κίνας κρατάει την αξία του νομίσματος περίπου 40% χαμηλότερη από ότι θα έπρεπε να είναι. Και αυτό είναι στην ουσία μια επιδότηση προς τους Κινέζους εξαγωγείς. Με αυτό τον τρόπο η Κίνα έχει γεμίσει τις ΗΠΑ με φτηνά προϊόντα, εξολοθρεύοντας όμως ολόκληρες αμερικανικές βιομηχανίες.

Τόσο η προηγούμενη κυβέρνηση όσο και αυτή του Ομπάμα, πίεζαν για ανατιμήσεις αλλά δεν κατάφεραν τίποτα. Το ζήτημα της χειραγώγησης των ισοτιμιών, τείνει να καταστεί άκρως σοβαρό και η τρέχουσα κόντρα Αμερικής - Κίνας μπορεί να οδηγήσει σε γενικευμένο νομισματικό πόλεμο .

Το γεγονός πως η Κίνα κρατά σχεδόν ένα τρισεκατομμύριο δολάρια χρεών των ΗΠΑ, έχει υπάρξει καταλυτικός αποτρεπτικός παράγοντας της κήρυξης ενός ουσιαστικού εμπορικού ή διπλωματικού πολέμου εναντίον της. Ακόμη και αν η Κίνα βιάζει κυριολεκτικά την αμερικανική οικονομία, συνεχίζει πάντα να έχει το επάνω χέρι. Για παράδειγμα, η Κίνα έχει το απόλυτο μονοπώλιο σε σπάνια μεταλλεύματα που σημαίνει ότι αν θέλει να περιορίσει την προμήθεια αυτών των στοιχείων, η Αμερική θα μείνει χωρίς μπαταρίες υβριδικών οχημάτων, τηλεοράσεις flat screen, κινητά, και iPods. Και όχι μόνο, τα υλικά αυτά είναι απαραίτητα στο στρατό για χρήση σε ραντάρ, συστήματα καθοδήγησης πυραύλων, ηλεκτρονικά δορυφόρων και αεροσκαφών, κλπ.

Η Αμερική δαπανά περίπου \$3.90 για κινεζικά προϊόντα για κάθε \$1 που δαπανά η Κίνα για τα αμερικανικά προϊόντα. Το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου με τη Κίνα ολοένα αυξάνεται, όπως είδαμε. Ο πλούτος της Αμερικής που περνά σε κινέζικα χέρια είναι απίστευτος. Κάθε μήνας που περνά φτωχαίνει την αμερικανική και ενισχύει την κινεζική οικονομία. Η Κίνα ακμάζει και οι ΗΠΑ παρακμάζουν. Πολλοί αναλυτές πιστεύουν άλλωστε, πως έως το 2040, η οικονομία της Κίνας θα είναι τρεις φορές μεγαλύτερη αυτής των ΗΠΑ. Αυτό δεν θα συνέβαινε αν η Αμερική είχε προσπαθήσει έγκαιρα να αντιμετωπίσει τις χειραγωγήσεις της ισοτιμίας από πλευράς των Κινέζων⁵³.

Έτσι λοιπόν, για πρώτη φορά στη νομισματική ιστορία το παγκόσμιο νόμισμα (δολάριο), στο οποίο ένα άλλο κράτος, χωρίς παγκόσμιο νόμισμα, συνέδεδε το δικό του (Κίνα), μετατράπηκε σε δίκικο μαχαίρι, απειλώντας πλέον “να πληγώσει τις ΗΠΑ” και να θέλει να αντικαταστήσει το νόμισμά της ως βασικό αποθεματικό νόμισμα.

Φτάνοντας στο 2010, ωστόσο, η Κίνα τρέχει με φρενήρεις ρυθμούς ανάπτυξης και έχει να αντιμετωπίσει, μεταξύ άλλων, μία τεραστίων διαστάσεων φούσκα ακινήτων, με αποτέλεσμα να χρειάζεται άμεσα αντιπληθωριστική νομισματική πολιτική, πριν η οικονομία της τιναχτεί στον αέρα. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια ελήφθη η πρόσφατη σχετική απόφαση από τους Κινέζους ιθύνοντες, η οποία, μάλιστα, έλαβε χώρα νωρίς ώστε να προλάβει ενδεχόμενη σκληρή κριτική από το επερχόμενο συνέδριο των G20, στο οποίο αναμενόταν να ζητηθεί η λήψη μέτρων απέναντι στην κινεζική νομισματική πολιτική.

Έτσι, η Κίνα δεν αποσύνδεσε το νόμισμα της από το δολάριο αλλά αύξησε τα όρια διακύμανσης του με αυτό, χωρίς, βέβαια, να δεσμευτεί ότι δεν πρόκειται ποτέ στο μέλλον να επιστρέψει σε στενότερα όρια, αν κρίνει πως κάτι τέτοιο θα εξυπηρετούσε τα συμφέροντα της. Προς το παρόν, λοιπόν, οι ΗΠΑ και ο υπόλοιπος κόσμος έλαβαν μία τονωτική ένεση για τις οικονομίες τους, καθώς το γουάν αναμένεται να ανατιμηθεί έτσι που να κάνει την Κίνα περισσότερο ακριβή και λιγότερο ανταγωνιστική. Στην ουσία, όμως, αυτό που έχει διαφανεί ξεκάθαρα, είναι πως έχει χαθεί η παντοδυναμία του δολαρίου, με την αμερικανική οικονομία, πλέον, να έχει συνδέσει τη μοίρα της με αυτήν της κινεζικής, με τρόπο που πριν από μερικές δεκαετίες φαινόταν αδιανόητος⁵⁴.

⁵³ **Prison Planet, US News**

⁵⁴ Πάνος Παναγιώτου, 24.06.2010, “Η Κρυφή πλευρά του νομισματικού πολέμου ΗΠΑ και Κίνας”, Πρώτο Θέμα

9.3. Ιαπωνία

Παρά τις, μέχρι πρότινος, πολιτικά ψυχρές σχέσεις της Κίνας με την Ιαπωνία, οι οικονομικές σχέσεις των δύο χωρών υπήρξαν παραδοσιακά θερμές. Έτσι, η Ιαπωνία είναι ο τρίτος σημαντικότερος εμπορικός εταίρος της Κίνας (μετά την ΕΕ και τις ΗΠΑ), ενώ η Κίνα είναι πλέον πρώτος εμπορικός εταίρος για την Ιαπωνία.

Εξάλλου, η υποχώρηση της ζήτησης στην αμερικανική αγορά δημιουργεί κοινό μέτωπο στις δύο εξαγωγικά προσανατολισμένες χώρες, οι οποίες αναγνωρίζουν ότι δεν έχουν περιθώριο για διατάραξη των μεταξύ τους σχέσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η νέα ιαπωνική κυβέρνηση του κ. Yukio Hatoyama, έχει δηλώσει την πρόθεσή της να συσφίξει τις σχέσεις της Ιαπωνίας με τις γειτονικές της χώρες. Παρακάτω ακολουθεί ένας πίνακας ο οποίος απεικονίζει τις τάσεις των εξαγωγών και των εισαγωγών από την Ιαπωνία προς την Κίνα και το αντίθετο από το 2006 έως και το 2010.

Πίνακας 9.6: Εμπορικές συναλλαγές Κίνας- Ιαπωνίας (2006-2010)

ΕΤΟΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΚΙΝΑΣ ΠΡΟΣ ΙΑΠΩΝΙΑ (δισ γιεν)	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ ΑΠΟ ΚΙΝΑ (δισ γιεν)
2006	10794	13784
2007	12839	15035
2008	12950	14830
2009	10236	11436
2010	13086	13413

Πηγή: Ministry of Internal affairs and communications, Statistics Bureau / Chapter 11

Τα τελευταία χρόνια, η ηπειρωτική Κίνα έχει πάρει ένα όλο και μεγαλύτερο μερίδιο στις εισαγωγές και τις εξαγωγές. Το 2002, η Κίνα ξεπέρασε τις ΗΠΑ για να γίνει η μεγαλύτερη πηγή εισαγωγών στην Ιαπωνία. Περαιτέρω ακόμα, το 2009, η Κίνα ξεπέρασε τις ΗΠΑ στις εξαγωγές καθώς και να γίνει ο μεγαλύτερος προορισμός των εξαγωγών από την Ιαπωνία. Το 2010, το εμπόριο της Ιαπωνίας με την Κίνα ανήλθαν σε ¥ 1310000000000 των εξαγωγών και ¥ 1340000000000 των εισαγωγών.

9.4. Χονγκ Κονγκ

Η ηπειρωτική Κίνα και το Χονγκ Κονγκ έχουν συνάψει συμφωνία οικονομικής συνεργασίας (2003), που προβλέπει μηδενικούς δασμούς για τα προϊόντα προέλευσης Χονγκ Κονγκ. Το μεταξύ τους εμπόριο το 2008, αντιπροσώπευε το 8% του συνολικού εμπορίου της ηπειρωτικής χώρας. Ωστόσο, μέρος αυτού αφορά επαναγωγή προς – από άλλες χώρες. Δεδομένου ότι το ειδικό καθεστώς του Χονγκ Κονγκ προσδίδει μεγαλύτερη ευκολία και ευελιξία στο επιχειρεί, η περιοχή λειτουργεί ως μεσολαβητής για σημαντικό ποσοστό εμπορίου της ηπειρωτικής Κίνας με τον υπόλοιπο κόσμο.

Έτσι, η επαναγωγή αγαθών της ηπειρωτικής Κίνας μέσω Χονγκ Κονγκ αυξήθηκε κατά 76,6% από το 2003, φτάνοντας το 2008 τα 219,3 δισ. δολάρια. Αντίστοιχα, η αξία των προϊόντων ξένης προέλευσης που εισήλθαν στην ηπειρωτική Κίνα μέσω Χονγκ Κονγκ αυξήθηκε κατά 89,2% από το 2003 και έφτασε τα 171,5 δισ. δολάρια ΗΠΑ το 2008.

Πίνακας 9.7: Κυριότεροι προορισμοί επαναγωγής αγαθών της ηπειρωτικής Κίνας μέσω Χονγκ Κονγκ, 2008

Προορισμός	Αξία (δισ. \$ ΗΠΑ)	% επί συνόλου
Κόσμος	219,3	100,0%
ΕΕ	44,5	20,3%
ΗΠΑ	39,7	18,1%
Ιαπωνία	13,5	6,2%
Σιγκαπούρη	4,1	1,9%
Αυστραλία	3,6	1,6%

Πηγή: Hong Kong- Trade and Industry Department

Πίνακας 9.8: Κυριότεροι προμηθευτές αγαθών ξένης προέλευσης που εισήλθαν στην ηπειρωτική Κίνα μέσω Χονγκ Κονγκ, 2008

Προορισμός	Αξία (δισ. \$ ΗΠΑ)	% επί συνόλου
Κόσμος	171,5	100,0%
Ιαπωνία	23,6	13,8%
Ταϊβάν, Κίνα	20,1	11,7%
ΕΕ	11,2	6,5%
Ν. Κορέα	9,4	5,5%
ΗΠΑ	8,1	4,7%

Πηγή: Hong Kong- Trade and Industry Department

Το Χονγκ Κονγκ είναι ο μεγαλύτερος ξένος επενδυτής στην ηπειρωτική Κίνα (40% του συνόλου) με απόθεμα επενδύσεων 349,6 δισ. δολάρια ΗΠΑ στο τέλος του 2008. Το ίδιο ισχύει και αντίστροφα, καθώς το 41% του συνολικού αποθέματος επενδύσεων του Χονγκ Κονγκ προέρχεται από την ηπειρωτική Κίνα (479 δισ. δολάρια ΗΠΑ στο τέλος του 2007).

Τέλος, τον Ιούνιο του 2009 η κεντρική τράπεζα της Κίνας, People's Bank of China, και η αντίστοιχη αρχή του Χονγκ Κονγκ, Hong Kong Monetary Authority, υπέγραψαν μνημόνιο για την πιλοτική χρήση του εθνικού νομίσματος της ηπειρωτικής Κίνας, γουάν, στις εμπορικές συναλλαγές των δύο μερών. Σημειώνεται, ότι σε παρόμοιο καθεστώς με το Χονγκ Κονγκ βρίσκεται και το Μακάο.

9.5. Βόρεια Κορέα

Η Κίνα συμμετείχε στον πόλεμο της Κορέας, στέλνοντας στρατό εθελοντών του Λαϊκού Κόμματος για την μάχη των Ηνωμένων Εθνών, τον Οκτώβριο του 1950. Ο πόλεμος της Κορέας έληξε τον Ιούλιο του 1953.

Κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, δεν υπήρχαν επίσημες σχέσεις μεταξύ της κομμουνιστικής Κίνας και της καπιταλιστικής Νότιας Κορέας. Αυτό παρεμπόδιζε το εμπόριο μεταξύ της Σεούλ και του Πεκίνου, επειδή η Νότια Κορέα δεν ήταν σε θέση να προστατεύσει τους πολίτες της και τα επιχειρηματικά συμφέροντα της στην Κίνα, χωρίς κάποια μορφή διεθνούς συμφωνίας.

Ωστόσο, λόγω των δευτερογενών οικονομικών αναγκών και την γεωγραφική εγγύτητα, η Νότια Κορέα και η Κίνα άρχισαν να δραστηριοποιούνται στο εμπόριο. Οι δυο χώρες άρχισαν να έχουν έμμεσες εμπορικές συναλλαγές το 1975 και ο όγκος των συναλλαγών αυξήθηκε σταθερά. Επιπλέον, ένας μεγάλος αριθμός των πολιτών της κάθε χώρας διαμένει στο άλλο. Από το 2009, πάνω από 600.000 πολίτες της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας κατοικούν στη Νότια Κορέα, εκ των οποίων 70% είναι Κορεάτες από την Yanbian μιας αυτόνομης νομαρχίας στην επαρχία Jilin της Κίνας αλλά και σε άλλα μέρη της Κίνας, ενώ περίπου 560.000 Νότιας Κορέας πολίτες ζουν στην Κίνα.

Η Κίνα προσπάθησε να μεσολαβήσει μεταξύ Βόρειας Κορέας και των Ηνωμένων Πολιτειών και μεταξύ της Βόρειας Κορέας και της Ιαπωνίας και έτσι ξεκίνησαν οι τριμερείς συνομιλίες μεταξύ Πιονγιάνγκ, Σεούλ και Ουάσινγκτον.

Σήμερα η Νότια Κορέα είναι μια μεγάλη εξαγωγική δύναμη, με συνολικό όγκο συναλλαγών αξίας 884.200 εκατομμύριων το 2010. Ο αριθμός αυτός την καθιστά επίσης τον 7ο μεγαλύτερο εξαγωγέα και τον 10ο μεγαλύτερο εισαγωγέα στον κόσμο. Από το 2003, η Νότια Κορέα έχει δημιουργήσει ένα δίκτυο συμφωνιών ελεύθερου εμπορίου για την προώθηση των εμπορικών και οικονομικών της δεσμών με άλλες χώρες.

Η χώρα αποτελεί επίσης τον 5ο μεγαλύτερο εισαγωγέα πετρελαίου στον κόσμο, με 3.074 εκατομμύρια βαρέλια να εισάγονται ανά ημέρα.

Επιπλέον, εξάγοντας κυρίως ημιαγωγούς, ασύρματους και τηλεπικοινωνιακούς εξοπλισμούς, αυτοκίνητα, χάλυβα και πετροχημικά η συνολική αξία των εξαγωγών: της έφτασε τα 466.300.000.000 δολάρια. Ο μεγαλύτερος εξαγωγικός εταίρος της Ν. Κορέας είναι η Κίνα η οποία κατέχει το 23,2% των συνολικών εξαγωγών, ενώ ακολούθου οι ΗΠΑ με 10,1%, η Ιαπωνία με 5,8% και τελευταίο το Χονγκ Κονγκ με 5,3%.

Από την άλλη πλευρά, όσον αφορά τις εισαγωγές αυτές αφορούν κυρίως μηχανήματα, ηλεκτρονικά και ηλεκτρονικό εξοπλισμό, πετρέλαιο, χάλυβα, εξοπλισμό μεταφορών, οργανικά χημικά και πλαστικά. Η συνολική αξία των εισαγωγών έφτασε τα 417.900.000 εκατομμύρια δολάρια. Οι πρωτοβάθμιοι εισαγωγικοί εταίροι της Ν. Κορέας είναι: η Κίνα με 16,8% επί των συνολικών εισαγωγών, η Ιαπωνία με 15,3%, οι ΗΠΑ 9%, η Σαουδική Αραβία με 6,1% και η Αυστραλία με 4,6%.

Συνοψίζοντας όσα αναλύθηκαν, να τονίσουμε για ακόμη μια φορά την σπουδαιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κίνα ως εμπορικός εταίρος και αντιστρόφως, χωρίς όμως οι μεταξύ τους σχέσεις να περιορίζονται σε εμπορικές συναλλαγές. Στην κρίση που αντιμετωπίζει αυτή τη στιγμή η ευρωζώνη, η Κίνα δηλώνει πως θα την στηρίξει και θα βοηθήσει στην εύρεση λύσης.

Όσον αφορά τις σχέσεις των Ηνωμένων Πολιτειών με την Κίνα, το μεταξύ τους εμπόριο φαίνεται να ευνοεί περισσότερο την Κίνα, δημιουργώντας μεγάλο ελλειμματικό ισοζύγιο για τις ΗΠΑ. Η ΗΠΑ επιπλέον, έχουν έρθει αρκετές φορές σε ρήξη με τους Κινέζους, πιέζοντας για αλλαγή της συναλλαγματικής τους πολιτικής.

Τέλος το εμπόριο Κίνας με Ιαπωνία, Χονγκ Κονγκ και Β Κορέα συνεχίζει να ακολουθεί σταθερή ανοδική πορεία με τις σχέσεις τους να διατηρούνται σε πολύ φιλικό επίπεδο.

Κι ενώ τα περισσότερα από όσα έχουμε αναφέρει μέχρι τώρα έχουν αναδείξει τα οφέλη της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, θα ήταν άδικο να μείνουμε μόνο σε αυτά, αφού οτιδήποτε συμβαίνει πάνω σε αυτό τον πλανήτη αποτελεί πηγή ευημερίας για κάποιους και ταυτόχρονα πηγή δυστυχίας για κάποιους άλλους σε διάφορους τομείς. Στο δέκατο κεφάλαιο λοιπόν, θα αναφέρουμε τα προβλήματα που έχουν προκύψει στην ίδια την Κίνα και στους πολίτες της, πόσο αυτά έχουν επηρεάσει τον τρόπο ζωής τους, καθώς ακόμη και τι είναι διατεθειμένη η κυβέρνηση να κάνει για την επίλυση των θεμάτων αυτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η Κίνα ευημερεί, αλλά οι Κινέζοι δυστυχούν! Η φετινή έκθεση της Κινεζικής Ακαδημίας Κοινωνικών Επιστημών απομυθοποιεί πλήρως το κινεζικό θαύμα των αριθμών, κρούοντας ταυτόχρονα τον κώδωνα του κινδύνου και στην πολιτική ηγεσία για τις οικονομικές της επιλογές.

«Οι Κινέζοι είναι πιο δυστυχισμένοι από το 2006 και μετά με τη ζωή τους, ιδίως στις κωμοπόλεις και τις αγροτικές περιοχές», αποφαίνεται το λεγόμενο «Μπλε Βιβλίο της Κινεζικής Κοινωνίας» για το 2010. Ο βίαιος κοινωνικός μετασχηματισμός της χώρας από αγροτική σε βιομηχανική κοινωνία συνοδεύεται από «ωδίνες» πιθανής κοινωνικής σύγκρουσης. Εκατομμύρια αγρότες εγκαταλείπουν τα χωράφια τους για να γίνουν φτηνοί εργάτες στις πόλεις, γεγονός που αυξάνει τον ρυθμό ανισοκατανομής του πλούτου. Έτσι μπορεί να συμβεί το παράδοξο σε λίγα χρόνια: η Κίνα να αντικαταστήσει τις ΗΠΑ ως πρώτη παγκόσμια οικονομική δύναμη, αλλά με μια κοινωνία ισοπεδωμένη.⁵⁵

10.1. Μετανάστευση

10.1.1. Ιστορικό

Με την εξέλιξη των διαδικασιών αναδιάρθρωσης της κινεζικής οικονομίας, μέσα από την εγκαθίδρυση της ανοικτής πολιτικής προς το εξωτερικό, καθώς και τη μετάβαση στις σύγχρονες βιομηχανικές δομές, αποτέλεσε φυσική εξέλιξη η μετακίνηση μεταναστευτικών ρευμάτων από τις αγροτικές στις αστικές περιοχές. Η μετακίνηση αυτή συνεχίζει να υφίσταται ενισχύοντας διαρκώς το φαύλο κύκλο της περεταίρω εκβιομηχάνισης της χώρας με νέα μεταναστευτικά κύματα. Ο πληθυσμός των μεταναστών παρουσίασε έντονα αυξητική πορεία, από τα 30 εκατομμύρια μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '80, στα 180 εκατομμύρια μετανάστες έως το έτος 2005, και τα μεγέθη έκτοτε ολοένα και αυξάνονται.

⁵⁵ Γιάννης Παπαδάτος, 27/12/2010, "Κίνα: εκπrés ανάπτυξης και δυστυχίας", Έθνος

Η αντίληψη ότι η μετανάστευση από αγροτικές σε αστικές περιοχές, δηλαδή η αστικοποίηση, αποτελεί παράγοντα κλειδί για την οικονομική ανάπτυξη της Κίνας, είναι γενικά αποδεκτή. Ο αντίκτυπος του φαινομένου της μετανάστευσης ωστόσο τίθεται υπό διαρκή συζήτηση. Ο πληθυσμός των μεταναστών συμβάλλει καθοριστικά στην οικονομική άνθηση και τον εκσυγχρονισμό των δομών της χώρας, με ταυτόχρονη, ωστόσο, την εμφάνιση φαινομένων εγκατάστασης περιθωριακών και ιδιαίτερα ευπαθών κοινωνικών ομάδων στην πόλη, κυρίως εξαιτίας μιας δέσμης λανθασμένων πολιτικών που αφορούν στο σύστημα καταγραφής των νοικοκυριών στα αστικά κέντρα, σε πολιτικές και νομοθετικά πλαίσια πάνω στα ζητήματα μετανάστευσης, εργασίας και κοινωνικής ασφάλισης.

Οι μετανάστες δεν έχουν τη δυνατότητα συνταξιοδότησης, περίθαλψης, προνόμια όπως επιδόματα ανεργίας, στεγαστικές επιχορηγήσεις, καθώς και δικαίωμα εισαγωγής των παιδιών τους στο εκπαιδευτικό σύστημα.

10.1.2. Το σύστημα Hukou

Η κινέζικη κυβέρνηση έθεσε σε εφαρμογή το σύστημα Hukou στα τέλη της δεκαετίας του '50 κι έκτοτε το χρησιμοποίησε ως όργανο ελέγχου της εσωτερικής μετανάστευσης. Σύμφωνα με το παραπάνω σύστημα, κάθε Κινέζος πολίτης ταυτοποιείται βάσει του τόπου καταγωγής (Hukou Suozaidi) και την αγροτική ή αστική ιδιότητα (Hukou Leibie). Συνήθως οι δύο αυτές ιδιότητες κληρονομούνται από τους γονείς. Το αγροτικό Hukou παρέχει τη δυνατότητα της καλλιέργειας της γης, ενώ το αστικό Hukou παρέχει τη δυνατότητα πρόσβασης στην εργασία, στη στέγαση και σε άλλα δημόσια αγαθά στον αστικό πληθυσμό. Το Hukou Suozaidi καθορίζει το τόπο συμφερόντων του κάθε πολίτη. Είναι γεγονός ότι μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '80 ήταν εξαιρετικά δύσκολο για έναν Κινέζο αγρότη να μεταναστεύσει προς ένα αστικό κέντρο, αφού δεν είχε τη δυνατότητα πρόσβασης σε βασικά αγαθά όπως η στέγαση κι η κοινωνική ασφάλιση. Συνεπώς το σύστημα Hukou απέδωσε στο να περιορίσει στο ελάχιστο τα φαινόμενα μετανάστευσης.

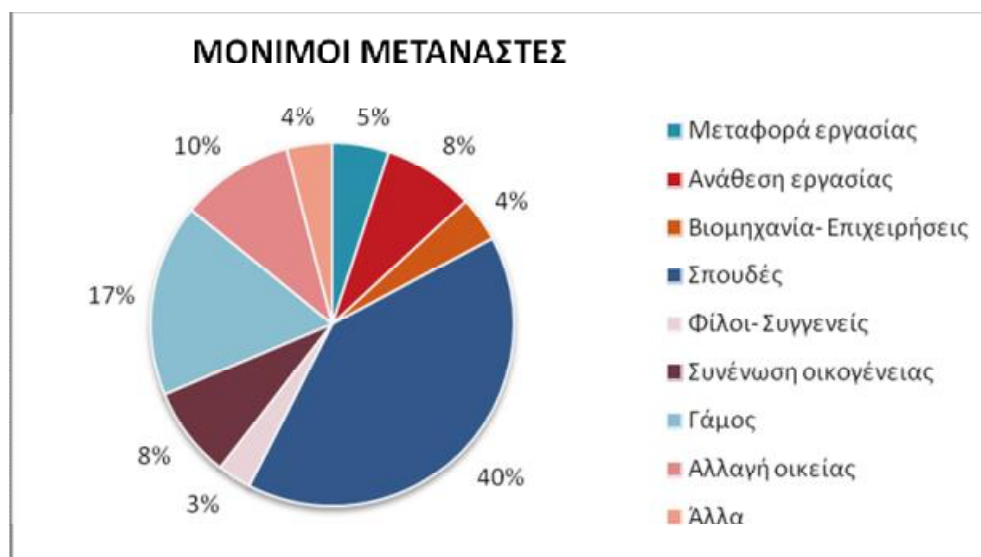
Ωστόσο, τις δύο τελευταίες δεκαετίες, τα αυξημένα δικαιώματα που παραχωρήθηκαν στους Κινέζους με καταγωγή από αγροτικές περιοχές ώστε να εργαστούν σε αστικά κέντρα, ουσιαστικά αποδέσμευσαν τεράστια μεταναστευτικά κύματα.

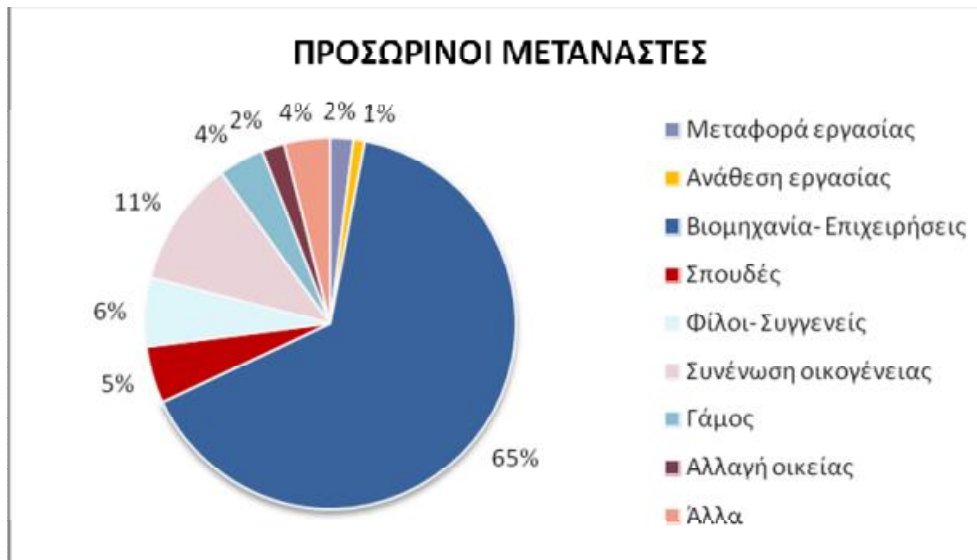
10.1.3. Τα αίτια της μετανάστευσης

Οι λόγοι για τους οποίους ένας Κινέζος πολίτης επιδιώκει να μεταναστεύσει ποικίλουν. Αυτό σχετίζεται άμεσα με τον τύπο της μετανάστευσης , προσωρινή ή μόνιμη⁵⁶. Έρευνα ανέδειξε οικονομικά αλλά και κοινωνικά αίτια τα οποία παρουσιάζονται παρακάτω:

Διάγραμμα 10.1 κ' 10.2 : Λόγοι μετανάστευσης

⁵⁶ Η προσωρινή μετανάστευση είναι άμεσα συνδεδεμένη με το σύστημα Hukou. Το Hukou καθορίζει τον τόπο διαμονής και στους προσωρινούς μετανάστες συνυπολογίζεται ένα πρόσωπο εφόσον η μόνιμη έδρα του είναι διαφορετική από τη θέση που καθορίζει το Hukou. Η μόνιμη περιλαμβάνει τους πληθυσμούς που μετακινούνται μόνιμα από μία περιφέρεια σε άλλη , των οποίων η κατάσταση Hukou μεταβάλλεται ως προς την περιφέρεια προορισμού.

ΠΗΓΗ: C. Cindy Fan, “Migration, Hukou, and the Chinese City”

10.2. Φτώχεια

Η πολιτική που ξεκίνησε ο Ντενγκ Ξιαοπίνγκ επιβραβεύτηκε με τη θεαματική οικονομική ανάπτυξη της χώρας καθώς και με την εμφάνιση μιας νέας μεσοαστικής τάξης, που υπολογίζεται στο 15% περίπου του πληθυσμού. Είναι κοινά αποδεκτό πως η πολιτικές που ακολουθήθηκαν είχαν ως αποτέλεσμα την μείωση της απόλυτης φτώχειας. Χαρακτηριστικό είναι πως το 1978, 250 εκατομμύρια άνθρωποι ζούσαν στην ύπαιθρο σε συνθήκες απόλυτης φτώχειας ενώ το 2000 έπειτα από σειρά μεταρρυθμίσεων ο αριθμός αυτός έπεσε στα 30 εκατομμύρια. Η μείωση αυτή όμως δεν συνοδεύεται με τη μείωση και της σχετικής φτώχειας.

Όσο προχωρούν οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις, ο κοινωνικός χώρος κατακερματίζεται και αναδύονται ταξικές ανισότητες. Η εμφάνιση της νέας μεσαίας τάξης και η θεαματική επιτυχία των πολύ πλούσιων αποκρύπτουν μια άλλη εξέλιξη, εκείνη της ανασφάλειας στις πόλεις και της φτώχειας στην ύπαιθρο.

Σε όρους πλούτου ανά κάτοικο, η Κίνα κατατάσσεται ακόμη μεταξύ των χωρών με χαμηλό μεσαίο εισόδημα που είναι σε φάση ανάπτυξης. Το 2005, λόγω αυτής της θέσης, λάμβανε ενίσχυση από την Παγκόσμια Τράπεζα ύψους 1 δις δολαρίων, για την μείωση των θυλάκων φτώχειας, που υπάρχουν ακόμη στην επικράτειά της. Εδώ και 30 χρόνια η Παγκόσμια Τράπεζα υποστήριξε 263 κινεζικά σχέδια ανάπτυξης, έναντι συνόλου δανείων και πιστώσεων ύψους 39 δις δολαρίων.

Ένα επίδομα επιβίωσης (που δημιουργήθηκε από την κυβέρνηση το 2001) χορηγείται σήμερα σε περίπου 50 εκ. απόρους, από τους οποίους 4 στους 5 ζουν στις πόλεις. Το 2007, 21.5 εκατομμύρια άνθρωποι του αγροτικού πληθυσμού ζούσαν κάτω από το όριο της απόλυτης φτώχειας (90\$/ έτος) ενώ ακόμη 35.5 εκατομμύρια ζούσαν κάτω από το όριο του χαμηλού εισοδήματος που αντιστοιχεί σε 125\$ το χρόνο. Να αναφερθεί επίσης πως το 15.9% του πληθυσμού ζει με λιγότερο από 1\$ τη μέρα.

10.3. Ανισότητες

Η ταχύτατη οικονομική ανάπτυξη της Κίνας συνεχίζεται ασταμάτητη επί τρεις συναπτές δεκαετίες. Κατά το χρονικό αυτό διάστημα η Κίνα μετατράπηκε από μια αγροτική και απομονωμένη οικονομικά και πολιτικά χώρα σε μια πραγματική υπερδύναμη. Ωστόσο είχε και παρενέργειες: άνοιξε το δρόμο για την εμφάνιση νέων ανισοτήτων- κοινωνικών και περιφερειακών. Το ζήτημα αυτό είναι από τα πιο φλέγοντα ζητήματα σήμερα και αναμένεται να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομική μεγέθυνση της χώρας.

Οι ανισότητες είναι δημιούργημα των οικονομικών μεταρρυθμίσεων μετά το 1978 στην κινεζική οικονομία και της άνιση κατανομής πλούτων και κερδών. Η ιλιγγιώδης οικονομική ανάπτυξη της Κίνας άρχισε να διαχέεται εμφανώς στην κοινωνία και τείνει να αμβλύνει και όχι να οξύνει πλέον τη χαώδη διαφορά μεταξύ φτωχών και πλουσίων που δημιούργησε ο ιδιότυπος κινεζικός καπιταλισμός.

Είναι χαρακτηριστικό ότι το 2010 ο συντελεστής Gini στην Κίνα - πρόκειται για ένα δείκτη μέτρησης των οικονομικών ανισοτήτων - διαμορφώθηκε στο 0,47⁵⁷. Το 0 συμβολίζει την πλήρη ισότητα, το 1 την ακραία ανισότητα, και το 0,4 θεωρείται διεθνώς το όριο μεταξύ «φυσιολογικού» και επικίνδυνου επιπέδου ανισοτήτων σε μια κοινωνία.

⁵⁷ “Κίνα: το θαύμα των διευρυνόμενων ανισοτήτων”, 14.07.2011, Το Βήμα

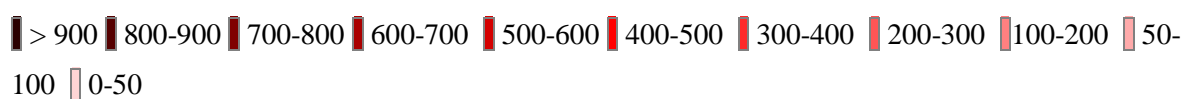
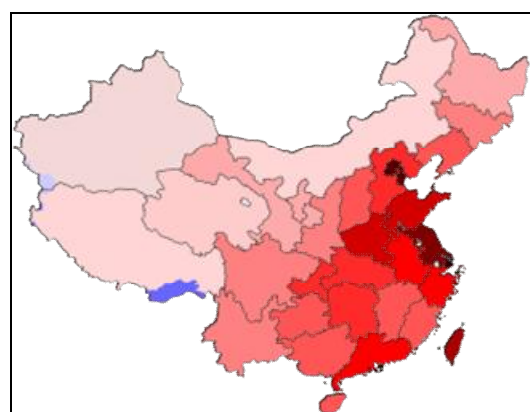
Πίνακας 10.1: Δείκτης ανισότητας gini (1980-2010)

Έτος	Gini Coefficient (%)
1980	28.2
1990	30.1
2000	37.2
2007	41.5
2010	47.1

ΠΗΓΗ: The World Factbook

Η ανισότητα στην Κίνα παίρνει διάφορες μορφές. Έχουν δημιουργηθεί γεωγραφικές ανισότητες αφού η χώρα είναι οικονομικά διαιρεμένη μεταξύ των παράκτιων βιομηχανικών αναπτυγμένων περιοχών και των αγροτικών δυτικών επαρχιών, που είναι υποανάπτυκτες και μερικές φορές εντελώς κατεστραμμένες. Αυτό το χάσμα θα μπορούσε, αν ενταθεί στο μέλλον να προκαλέσει ακόμα και κατακερματισμό της Κίνας. Μάλιστα παρά το ότι το Πεκίνο αφιέρωσε ένα σημαντικό ποσό για έργα υποδομής στις υποανάπτυκτες περιοχές, αυτό δεν φαίνεται να αρκεί. Οι νοτιοανατολικές, παράκτιες περιοχές αναπτύσσονται πολύ πιο γρήγορα σχετικά με τις κεντρικές και δυτικές. Αυτό φαίνεται να οφείλεται κυρίως στη συγκέντρωση των ΑΞΕ στις ανατολικές ακτές τις. Αξίζει να σημειωθεί πως οι περιοχές αυτές προσέλκυσαν πάνω από το 80% του συνόλου των άμεσων επενδύσεων. Ωστόσο η κυβέρνηση της Κίνας θεωρεί ότι μέσω της ενίσχυσης των υποδομών θα υπάρξει διάχυση επενδύσεων που θα προωθήσει την ομοιόμορφη ανάπτυξη.

Σχήμα 10.1: Πληθυσμιακή κατανομή Κίνας

Όπως φαίνεται και παραπάνω το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού κατοικεί στο ανατολικότερο 1/3 της έκτασης της χώρας ενώ η βόρεια και κεντρική ζώνη φιλοξενεί λιγότερο από το 30% του συνολικού πληθυσμού.

Έχουν δημιουργηθεί επίσης, ανισότητες ανάλογα με τους τομείς παραγωγής. Τα εισοδήματα των αστικών νοικοκυριών έχουν αυξηθεί με πολύ γρηγορότερους ρυθμούς από αυτά των αγροτικών νοικοκυριών. Το 2010 οι κάτοικοι της υπαίθρου είχαν ετήσιο μέσο όρο κατά κεφαλήν εισοδήματος ίσο με 5.900 γουάν (898 δολάρια). Πρόκειται για λιγότερο από το ένα τρίτο του μέσου κατά κεφαλήν διαθέσιμου εισοδήματος των κατοίκων των πόλεων, το οποίο ανήλθε σε 19.100 γουάν (2.900 δολάρια). Γενικά, η ανάπτυξη του αγροτικού τομέα όχι μόνον έχει μείνει πίσω σε σχέση με τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες αλλά έχει μειωθεί αισθητά από τη δεκαετία του 1980. Σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία, το 2009 όσοι ζούσαν στα αστικά κέντρα κατανάλωσαν το 76.2% των συνολικών εσόδων της χώρας ενώ μόλις το υπόλοιπο 23.8% καταναλώθηκε από τους κατοίκους των αγροτικών περιοχών .

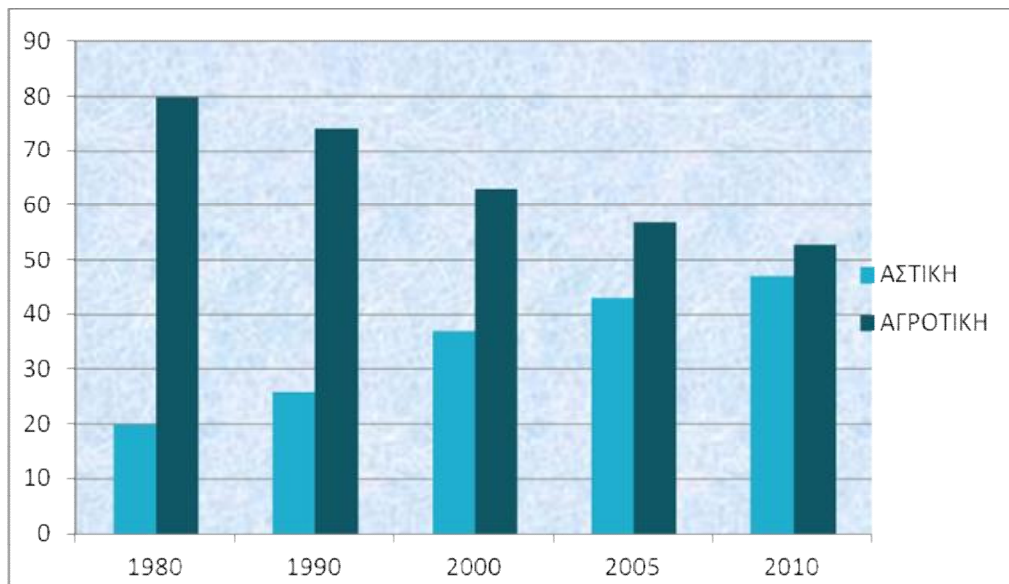
Πίνακας 10.2: Κατανάλωση ΑΕΠ ανά περιοχές

ΕΤΟΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ
1978	62.1%	37.9%
1988	53%	47%
1998	36.9%	63.1%
2008	24.9%	75.1%
2009	23.8%	76.2%

ΠΗΓΗ: China Statistical Yearbook 2010

Οι ανισότητες αυτές φαίνεται να είναι αποτέλεσμα της εσωτερικής μετανάστευσης από την ύπαιθρο στις πόλεις, που βοήθησε στη δημιουργία μιας πολυπληθούς μεσαίας τάξης με ολοένα και αυξημένη αγοραστική δύναμη. Η οικονομική πρόοδος της τάξης αυτής όξυνε τις ανισότητες μεταξύ αυτής και όσων έμειναν στην ύπαιθρο.

Σχήμα 10.3: Αστική – Αγροτική κατανομή πληθυσμού %

ΠΗΓΗ: China Statistical Yearbook 2010

Με το πέρας του 2010 υπολογίζεται πως το 47% του συνολικού πληθυσμού ζει στις πόλεις σε αντιπαράθεση με το μόλις 26% που είχε σημειωθεί σύμφωνα με την απογραφή του 1990. Έως το 2030, υπολογίζεται πως ένα ακόμη 20% του πληθυσμού πρόκειται να εγκατασταθεί στις πόλεις, ποσοστό που πληθυσμιακά μεταφράζεται στο συνολικό πληθυσμό των ΗΠΑ.

Το 2011 ο πληθυσμός που ζει στις αστικές περιοχές της Κίνας ξεπέρασε για πρώτη φορά τον αντίστοιχο στις αγροτικές, σύμφωνα με κυβερνητικά στοιχεία που είδαν το φως της δημοσιότητας. Συγκεκριμένα, όπως μεταδίδουν ξένα ειδησεογραφικά πρακτορεία, οι κάτοικοι των πόλεων αυξήθηκαν το 2011 στους 690,79 εκατ. αριθμός που αντιστοιχεί στο 51,27% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Περίπου 21 εκατ. άνθρωποι μετανάστευσαν σε κάποια πόλη της Κίνας κατά τη διάρκεια του έτους ενώ ο αριθμός των κατοίκων σε αγροτικές περιοχές μειώθηκε κατά 14,56 εκατ. στους 656,56 εκατομμύρια.

Η ανισότητα της κατανομής του πλούτου στην Κίνα είναι πλέον μεγαλύτερη από την ανισότητα στις ΗΠΑ. Διότι ακόμα και μετά από τρεις δεκαετίες ραγδαίας ανάπτυξης, η Κίνα παραμένει μια εν πολλοίς αγροτική οικονομία. Παρά τη συνεχόμενη αύξηση της αστικοποίησης, περίπου το 50% του ηπειρωτικού πληθυσμού της Κίνας εξακολουθεί να ζει σε αγροτικές περιοχές.

Με τόσο οξυμένες οικονομικές ανισότητες δεν μας προκαλούν εντύπωση οι συνεχιζόμενες κοινωνικές αναταραχές ούτε και το πολύ μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού που ζει κάτω από τα όρια της φτώχειας. Ο ρόλος της Κινεζικής παρέμβασης εδώ είναι πολύ

σημαντικός. Αν θέλει η κυβέρνηση να συνεχίσει την οικονομική μεγέθυνση βασισμένη στην εσωτερική κατανάλωση θα πρέπει να αυξηθεί η αγοραστική δύναμη των πολιτών. Βήματα όπως η ελεύθερη μετακίνηση εργατών, αναδιάρθρωση του αγροτικού τομέα, παροχή δωρεάν εκπαίδευσης και περίθαλψης στους φτωχούς πληθυσμούς θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν μέρος του προβλήματος.

10.4. Ενέργεια - Περιβάλλον

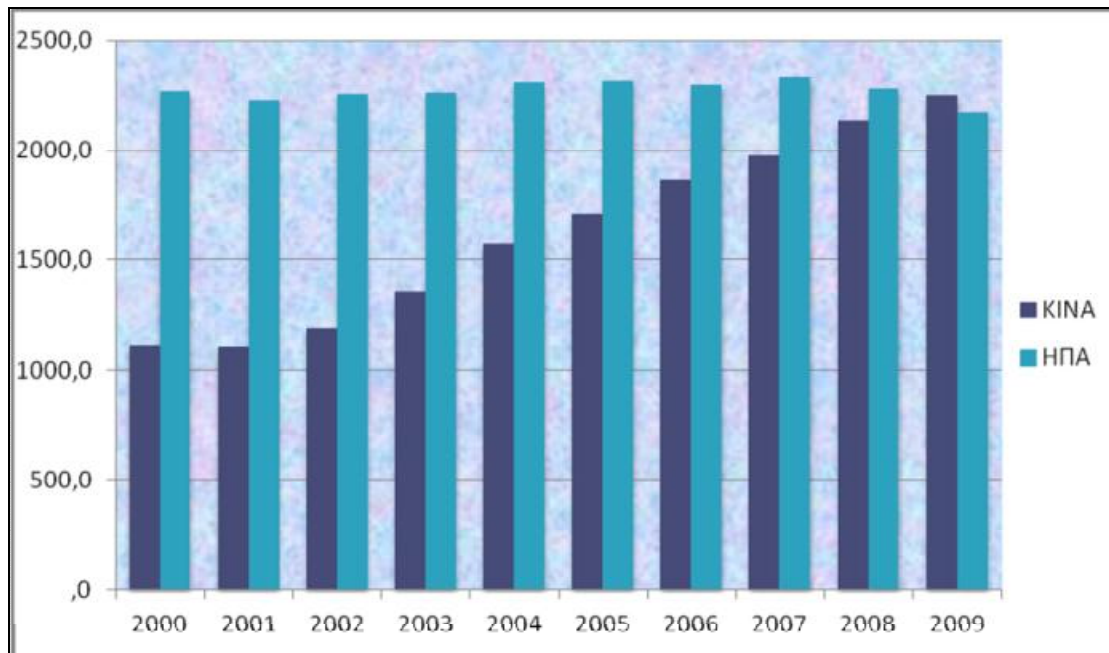
Στο Πεκίνο ο γαλανός ουρανός αποτελεί πλέον σχεδόν σπάνιο φαινόμενο, έχοντας αντικατασταθεί από έναν γκριζο, μουντό που δεν έχει σχέση με τον καιρό, αλλά με τη μόλυνση του περιβάλλοντος. Η μεγάλη μόλυνση και η αφαίμαξη των πόρων έχουν προκαλέσει στην Κίνα μεγάλα περιβαλλοντικά προβλήματα, ενώ θα μπορούσαν να περιορίσουν την οικονομική ανάπτυξη εάν δεν αντιμετωπισθούν κατάλληλα, σύμφωνα με το υπουργείο Περιβάλλοντος της χώρας.

Ένας από τους σημαντικότερους Κινέζους περιβαλλοντολόγους, ο Ουάνγκ Τζινάν δηλώνει πως είναι μια αμήχανη κατάσταση για τη χώρα, μιας και το μεγαλύτερο επίτευγμά της χώρας είναι επίσης το μεγαλύτερο πρόβλημά.

Οι τρομακτικές ενεργειακές απαιτήσεις της Κίνας είναι φυσικό επακόλουθο της ραγδαίας οικονομικής μεγέθυνσης αλλά έχουν επιπτώσεις σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο. Για περίπου έναν αιώνα οι ΗΠΑ κατείχαν την πρωτιά στην κατανάλωση ενέργειας όμως όχι πια. Η Κίνα πέρασε πλέον στην πρώτη θέση, κατέχοντας το 20.3% της παγκόσμιας κατανάλωσης ενέργειας⁵⁸.

⁵⁸ “Η Κίνα πρώτη στην παγκόσμια κατανάλωση ενέργειας”, www.tgdialy.gr

Σχήμα 10.4: Συνολική ενεργειακή κατανάλωση Κίνα-ΗΠΑ

*τα μεγέθη είναι εκφρασμένα σε δις τόνους

ΠΗΓΗ: International Energy Agency

Την τελευταία δεκαετία η εντυπωσιακή οικονομική ανάπτυξη της χώρας σήμανε και την αύξηση ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας. Το 2009 η Κίνα κατανάλωσε 2.252 δις. τόνους πετρελαίου έναντι 2.170 που κατανάλωσαν οι ΗΠΑ σύμφωνα με έκθεση της Διεθνούς Υπηρεσίας Ενέργειας.

Για να ικανοποιήσει τις ενεργειακές της ανάγκες έχει διεισδύσει σε διάφορες χώρες με επενδύσεις και εξαγορές. Κύριες πηγές πρώτων υλών είναι το Κονγκό, ο Καναδάς, η Ινδονησία, το Καζακστάν, η Λατινική Αμερική όπου η Κίνα κάνει εξορύξεις πετρελαίου, αερίου, λιθάνθρακα και άλλων μετάλλων.

Δραματικά είναι τα στοιχεία που δημοσιοποιήθηκαν από την κινεζική κυβέρνηση και αφορούν τη μόλυνση της χλωρίδας και της πανίδας της χώρας τα τελευταία χρόνια. Η αλόγιστη δράση των εταιριών στις οποίες δεν ασκούνται ιδιαίτερες πιέσεις από τους κρατικούς και άλλους φορείς δείχνει ότι το περιβαλλοντικό μέλλον της χώρας θα είναι τουλάχιστον ζοφερό –αν όχι μη αναστρέψιμο.

Η αλματώδης οικονομική ανάπτυξη έχει επιφέρει μια χωρίς προηγούμενο περιβαλλοντική καταστροφή για την πολυπληθέστερη χώρα στον κόσμο. Τις τελευταίες δεκαετίες επικεντρώθηκε στην ανάπτυξη και αντιμετώπισε το περιβάλλον ως θέμα χαμηλής προτεραιότητας, με αποτέλεσμα την εκτεταμένη ρύπανση του αέρα και του υδροφόρου ορίζοντα, έχοντας πλέον διεθνώς τη χειρότερη ποιότητα ατμοσφαιρικού αέρα και υδάτων.

Η ραγδαία εκβιομηχάνιση, η αστυφιλία και η εξαγορά αγροτικών εκτάσεων για την κάλυψη βιομηχανικών αναγκών έχουν φέρει την Κίνα στην πρώτη θέση σε εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα⁵⁹. Έχει ξοδέψει δις. δολαρίων σε περιβαλλοντικούς καθαρισμούς αλλά έχει επανειλημμένα αρνηθεί να θέσει φραγμούς ή να περιορίσει τις εκπομπές αερίων. Ως αναπτυσσόμενη χώρα ζητά μεγαλύτερη ανοχή στις εκπομπές αερίων. Μελέτη που δόθηκε στη δημοσιότητα από περιβαλλοντικές οργανώσεις ανέφερε πως ούτε μία από τις 340 μεγαλύτερες πόλεις της Κίνας δεν πληροί τις προδιαγραφές καθαρού αέρα έπειτα από μετρήσεις. Αντίθετα διαπιστώθηκε ότι σχεδόν 200 πόλεις βρίσκονται εντός των ορίων της επικίνδυνα υψηλής ρύπανσης. Σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας μόλις το 1% του κινεζικού πληθυσμού αναπνέει αέρα που θεωρείται ασφαλής από την Ευρωπαϊκή Ένωση ενώ σύμφωνα με τον ΠΟΥ, οι 7 από τις 10 πιο μολυσμένες πόλεις στον κόσμο βρίσκονται στην Κίνα.

Η ρύπανση της Κίνας ταξιδεύει πέρα από τη χώρα με το μεταφερόμενο νέφος, το οποίο αλλάζει τα παγκόσμια μετεωρολογικά μοντέλα. Η επιβάρυνση του περιβάλλοντος έχει ως συνέπεια την επιβάρυνση της δημόσιας υγείας. Υπολογίζεται πως κάθε χρόνο πεθαίνουν 400.000 άτομα από αναπνευστικά και καρδιακά νοσήματα που συνδέονται με την ατμοσφαιρική ρύπανση.

Ο Κίτρινος Ποταμός που κάποτε αποτελούσε το καμάρι της Κίνας, αποτελεί σήμερα πηγή θλίψης. Βιομηχανικά και αστικά λύματα καθιστούν τοξικά τα νερά του -το National

⁵⁹ www.newsdaily.gr

Geographic αναφέρει ότι ο ποταμός θεωρείται βιολογικά νεκρός σε ποσοστό 50%, ενώ κακοσχεδιασμένα φράγματα τον εξαντλούν. Σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιεύτηκαν σε περιβαλλοντικό συνέδριο στην Σαγκάη, τον Κίτρινο Ποταμό ακολουθεί και ο ποταμός Yantze αλλά και 28 μεγάλες λίμνες της χώρας -πηγή ζωής για εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους- που έχουν μολυνθεί τόσο, ώστε το 40% των υδάτων τους να θεωρούνται πλέον ακατάλληλα ακόμα και για άρδευση⁶⁰.

Το ήδη υπαρκτό πρόβλημα της λειψυδρίας έχει ενταθεί τα τελευταία χρόνια. Σε σύνολο 660 πόλεων, περισσότερες από 400 υποφέρουν από την έλλειψη νερού. Ήδη έχει επηρεαστεί η παραγωγή των σιτηρών, γεγονός που προκαλεί ανησυχίες για περαιτέρω αύξηση των τιμών των τροφίμων⁶¹.

Η σύγκρουση μεταξύ φύσης και ανάπτυξης ποτέ δεν ήταν τόσο σοβαρή, ενώ για να αυξήσει το μέγεθος της οικονομίας της, χωρίς να καταστρέψει το περιβάλλον, η Κίνα θα πρέπει να αξιοποιεί σωστά τους φυσικούς πόρους. Η εξάντληση και επιδείνωση των πόρων καθώς επίσης η οικολογική επιδείνωση του περιβάλλοντος προκαλούν σοβαρά εμπόδια στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας. Η καταστροφή του περιβάλλοντος κοστίζει στην Κίνα τουλάχιστον το 3% του ετήσιου ΑΕΠ της –πολλοί κάνουν λόγο ακόμα και για 5%.

Παρ' όλα αυτά η κινεζική κυβέρνηση δεν φαίνεται ακόμα έτοιμη να κάνει τις υποχωρήσεις που απαιτούνται. Οι διαμαρτυρίες των πολιτών που βλέπουν την κατάσταση να χειροτερεύει θεωρείται ότι θα λειτουργήσει ως μοχλός πίεσης για την επιβολή μέτρων. Το πρόβλημα της Κίνας αποτελεί και πρόβλημα του κόσμου και η παγκόσμια κοινότητα καλείται να πείσει το Πεκίνο ότι η περιβαλλοντική πολιτική αποτελεί προτεραιότητά της.

10.5. Δικαιώματα κι ελευθερίες

Ένα ακόμη θέμα για το οποίο η Κίνα δέχεται πιέσεις για αλλαγή πολιτικής είναι αυτό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Καθώς η κινεζική πρόοδος υπήρξε αδιάκοπη τα τελευταία

⁶⁰ Άρης Καπαράκης, “Το περιβαλλοντικό τίμημα της οικονομικής ανάπτυξης”, www.solon.org.gr

⁶¹ Α.Στελλάκη, “Ο περιβαλλοντικός εφιάλης”, www.in.gr

χρόνια, πολλοί θα περίμεναν την ταυτόχρονη πρόοδο στο ζήτημα των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των κινέζων πολιτών. Κι ενώ η κυβέρνηση υποστηρίζει πως έχουν υπάρξει σημαντικές βελτιώσεις, οι κινέζοι πολίτες παραμένουν δυσαρεστημένοι.

Η υπόθεση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας ήρθε για πρώτη φορά στο προσκήνιο με τη διαμαρτυρία στην πλατεία Τιενανμέν στις 4 Ιουνίου 1989.⁶² Πρόκειται για μια εξέγερση που ξεκίνησε κυρίως από φοιτητές και αποσκοπούσε στη διεκδίκηση των στοιχειωδών πολιτικών ελευθεριών. Μετά από εβδομάδες όμως ειρηνικών διαδηλώσεων για δημοκρατία από πολίτες και φοιτητές στην πλατεία, η κυβέρνηση κουράστηκε από αυτήν την κατάσταση και έστειλε τανκς και στρατό για να επιβάλλουν ένα τέλος στην αγρυπνία. Η παρέμβαση έγινε με βίαιες και αιματηρές συνέπειες, ποδοπατώντας, συνθλίβοντας και σκοτώνοντας χιλιάδες διαδηλωτές.

Ως συνέπεια της σφαγής και του αρνητικού αντίκτυπου που είχε στην κυβέρνηση, ο λαός της Κίνας απολαμβάνει τώρα μεγαλύτερη ελευθερία να σπουδάσει, να ταξιδέψει, να εργαστεί και να ξοδέψει. Αλλά η αληθινή ελευθερία του λόγου παραμένει ακόμα απλησίαστη, ακόμη και είκοσι δυο χρόνια μετά.

Το δικαίωμα ψήφου, το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι και η ελευθερία έκφρασης εξακολουθούν να αποτελούν απαγορευμένους καρπούς στο πλαίσιο της κινεζικής καθημερινότητας. Κάθε ανεξάρτητη από την εξουσία οργάνωση, θρησκευτική ή πολιτική, απαγορεύεται από τη στιγμή που γίνεται αντιληπτή ως απειλή για την κοινωνική σταθερότητα, δηλαδή την εξουσία του Κομμουνιστικού Κόμματος. Η Κίνα έχει δρακόντειους νόμους που φιμώνουν τα μέσα ενημέρωσης. Σήμερα 30 δημοσιογράφοι και 50 ρεπόρτερ του Διαδικτύου κρατούνται στις κινεζικές φυλακές για απλή καταγραφή γεγονότων ή ειρηνική έκφραση των απόψεών τους. Η δημιουργία συνδικάτου εξακολουθεί να είναι αδύνατη. Το

⁶² Τέτα Παπαδοπούλου, 10.06.2004, “Θυμάμαι την Τιενανμέν”, Ελευθεροτυπία

δικαίωμα στην υγεία, στην εκπαίδευση και στη στέγη παραμένει άγνωστο για μια όλο και αυξανόμενη πλειοψηφία του πληθυσμού, πληθυσμό τον οποίο η κυβέρνηση προσπαθεί να μειώσει με την επιβολή της πολιτικής του ενός παιδιού.

Η Κίνα είναι ο μεγαλύτερος εκτελεστής στον κόσμο. Τουλάχιστον 470 άνθρωποι εκτελέστηκαν κατά τη διάρκεια του 2007 και 1.860 καταδικάστηκαν σε θάνατο, σύμφωνα με τη Διεθνή Αμνηστία, όμως τα στατιστικά για τη θανατική ποινή εξακολουθούν να θεωρούνται κρατικό μυστικό, και ο πραγματικός αριθμός των εκτελέσεων εκτιμάται ότι είναι πολύ μεγαλύτερος.

Η θανατική ποινή εφαρμόζεται για 68 εγκλήματα, ανάμεσα στα οποία και μη βίαια εγκλήματα όπως η φοροδιαφυγή και η δωροδοκία, ενώ η κράτηση δίχως δίκη είναι ευρύτατα διαδεδομένη. Στο στόχαστρο πάντα οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ανάμεσά τους δικηγόροι, δημοσιογράφοι, ακτιβιστές για το AIDS και συνδικαλιστές.⁶³

Οι διεθνείς ΜΚΟ αποκαλύπτουν κατά καιρούς περιπτώσεις ανθρώπων που πέθαναν κατά τη διάρκεια της ανάκρισής τους ή που υπέστησαν σωματικά ή ψυχολογικά βασανιστήρια σε χώρους κράτησης, ενώ η Κίνα έχει επικυρώσει τη σύμβαση του ΟΗΕ κατά των βασανιστηρίων και των βάρβαρων, απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών και συμπεριφορών. Η δημόσια ασφάλεια μπορεί να φυλακίσει αυθαίρετα ένα άτομο στο πλαίσιο της διοικητικής κράτησης επί τέσσερα χρόνια, χωρίς το άτομο αυτό να έχει το δικαίωμα να ζητήσει τη βοήθεια δικηγόρου ή να επικοινωνήσει με την οικογένειά του. Υπολογίζονται στα 2 με 3 εκατομμύρια οι κρατούμενοι στα λαογκάι, τα στρατόπεδα αναμόρφωσης μέσω της εργασίας.

Παρατηρούνται, όπως φαίνεται, αμέτρητες καταχρήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε παραβίαση των διεθνώς αναγνωρισμένων κανονισμών. Τη βαθιά τους ανησυχία για την επιδείνωση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κίνα εκφράζουν τόσο οι ΗΠΑ όσο και η Ε.Ε. και προσπαθούν να πετύχουν μια ευνοϊκές εξελίξεις στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των παράνομων κρατήσεων, συλλήψεων και καταδικών, της ελευθερίας της έκφρασης, της ελευθερίας της θρησκείας, των εργατικών δικαιωμάτων, των δικαιωμάτων των μειονοτήτων και σε άλλα θέματα που προκύπτουν και αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα.⁶⁴

Από όλα τα παραπάνω διαπιστώνουμε πως η πλειοψηφία των Κινέζων πολιτών σήμερα είναι δυσαρεστημένοι με το «άνοιγμα προς τον καπιταλισμό» που η κυβέρνηση έχει επιβάλει, μετατρέποντας εκατομμύρια ανθρώπους σε εκμεταλλεύσιμους μισθωτούς

⁶³ Ευ. Μπίφη, “Τα χαμένα Ανθρώπινα Δικαιώματα στην Ολυμπιακή Κίνα”, in.gr

⁶⁴ www.innews.gr, “Συνομιλίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Κίνα”

σκλάβους. Είναι διατεθειμένοι πλέον να διεκδικήσουν όλα αυτά που δικαιούνται, καλύτερες εργασιακές συνθήκες στον τόπο τους, καλύτερο βιοτικό επίπεδο, ισότιμη αντιμετώπιση, πολιτικές και θρησκευτικές ελευθερίες.

Αν η κινεζική κυβέρνηση επιθυμεί να συνεχίσει την αδιάκοπη μεγέθυνση της οικονομίας της, πρέπει να δώσει προτεραιότητα στους ανθρώπους που κατοικούν σε αυτήν αλλά και να καταβάλλει προσπάθειες για την εξασφάλιση ενός περιβάλλοντος, λιγότερο μολυσμένου, που δεν θα επιβαρύνει την υγεία των κατοίκων της χώρας.

Παρακάτω, θα δούμε τους στόχους που θέτει η κυβέρνηση για την συνέχιση αυτής της ανοδικής πορείας και θα συνοψίσουμε όλα όσα αναφέρθηκαν στα κεφάλαια της εργασίας αυτής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11

ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

11.1. Στόχοι

Η οικονομική ανάπτυξη της Κίνας, σύμφωνα και με τα αριθμητικά δεδομένα που παρουσιάστηκαν παραπάνω, χαρακτηρίζεται από αξιοσημείωτα υψηλά ποσοστά. Η χώρα είναι πλέον δεύτερη οικονομία και στην παρούσα φάση, θέτει στόχους για να ανέβει ακόμη πιο ψηλά, πλησιάζοντας την πρώτη θέση. Η λαϊκή δημοκρατία της Κίνας θέτει σε εφαρμογή ανά 5 έτη τα πλάνα της για τον τρόπο με τον οποίο θα αναπτυχθεί στο εν λόγω διάστημα. Έτσι η κυβέρνηση της Κίνας κατέθεσε στο νομοθετικό της όργανο το 12^ο πενταετές πλάνο της.

Το 12ο πενταετές πρόγραμμα-πλάνο είναι ένα πλάνο το οποίο ενδέχεται να μείνει στην ιστορία ως μία από τις πιο δυναμικές στρατηγικές πρωτοβουλίες της Κίνας. Στην ουσία, θα αλλάξει τον χαρακτήρα του οικονομικού μοντέλου της κινεζικής οικονομίας των τελευταίων 30 ετών, το οποίο στηρίζεται στις εξαγωγές και τις επενδύσεις, προς την κατεύθυνση ενός αναπτυξιακού μοντέλου με βασικό άξονα τους Κινέζους καταναλωτές. Με αυτό τον τρόπο η Κίνα θα επιδιώξει να αναρριχηθεί με γρήγορους ρυθμούς στην κορυφή της παγκόσμιας οικονομίας και να αποτελέσει την μεγαλύτερη οικονομική δύναμη με διαφορά. Οι στόχοι αυτού του αναπτυξιακού προγράμματος είναι πολύ συγκεκριμένοι και είναι οι εξής:

- αύξηση του ΑΕΠ κατά 7 ποσοστιαίες μονάδες ετησίως
- δημιουργία πάνω από 45 εκατομμυρίων θέσεων εργασίας στις αστικές περιοχές
- προσπάθεια διατήρησης των τιμών
- αύξηση της εσωτερικής κατανάλωσης
- επένδυση σε νέες στρατηγικές βιομηχανίες
- αύξηση του ποσοστού του τομέα υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες (στο 47% δηλαδή)
 - 2.2% του προϋπολογισμού προβλέπονται σε δαπάνες έρευνας και τεχνολογίας
 - η ενέργεια από μη ορυκτά καύσιμα να αντιστοιχεί στο 11.4% της κατανάλωσης
 - η κατανάλωση νερού από τις βιομηχανίες προστιθέμενης αξίας να μειωθεί κατά 30%
- η ανά μονάδα ΑΕΠ ενεργειακή κατανάλωση να μειωθεί κατά 17 ποσοστιαίες μονάδες
 - ο πληθυσμός της Κίνας να μην υπερβαίνει τα 1.39 δις.
 - το προσδόκιμο ζωής ανά άτομο να αυξηθεί κατά ένα έτος
 - τα συνταξιοδοτικά προγράμματα να καλύπτουν όλους τους αγροτικούς και 357 εκατομμύρια αστικών πληθυσμών.
 - την κατασκευή και ανακαίνιση 36 εκατομμυρίων διαμερισμάτων για οικογένειες χαμηλού εισοδήματος.
 - ο κατώτατος μισθός να αυξηθεί τουλάχιστον κατά 13 ποσοστιαίες μονάδες κάθε χρόνο.
 - βελτιωμένη δημοκρατία και νομικό σύστημα καθώς και πάνω από 10 εκατομμύρια κατοίκων εγγεγραμμένοι ως κοινοτικοί εθελοντές.
 - εις βάθος μετασχηματισμό των μονοπωλιακών βιομηχανιών ώστε να υπάρξει είσοδος ανταγωνιστών

Στο πλαίσιο του νέου Προγράμματος, η Κίνα θα υιοθετήσει ένα μοντέλο υπηρεσιών εντάσεως εργασίας. Μπορεί κανείς να ελπίζει ότι το εν λόγω πρόγραμμα θα παρέχει λεπτομερές σχέδιο ανάπτυξης των κλάδων εντάσεως συναλλαγών μεγάλης κλίμακας, όπως ο κλάδος πωλήσεων χονδρικής και λιανικής, δημόσιων μεταφορών και διοικητικής μέριμνας στην αλυσίδα προμηθειών, καθώς και οι κλάδοι υγείας, αναψυχής και τουριστικών υποδομών.

Μια τέτοια μεταστροφή θα ενισχύσει σημαντικά τους ρυθμούς δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στην Κίνα. Δεδομένου ότι μια μονάδα παραγωγής στον κλάδο των υπηρεσιών χρειάζεται 35% περισσότερους εργαζομένους απ' ότι στο μεταποιητικό και

κατασκευαστικό κλάδο, το Πεκίνο μπορεί να πετύχει τον στόχο απασχόλησης που έχει θέσει ακόμη και με μικρότερους ρυθμούς ανάπτυξης. Επιπλέον, ο τομέας των υπηρεσιών δεν είναι στον ίδιο βαθμό εντάσεως πόρων με τον κλάδο της μεταποίησης, γεγονός που σημαίνει ότι η Κίνα θα απολαμβάνει τα προνόμια ενός πιο ελαφριού, καθαρού και πράσινου αναπτυξιακού μοντέλου.

Η ενίσχυση της απασχόλησης μέσω του τομέα υπηρεσιών και η αύξηση των μισθών μέσω της αυξημένης στήριξης των εργαζομένων στις αγροτικές περιοχές, θα αυξήσει μακροπρόθεσμα το προσωπικό εισόδημα των Κινέζων, το οποίο σήμερα αντιστοιχεί μόλις στο 42% του ΑΕΠ, το μισό από ότι στις ΗΠΑ.

Το καθοριστικό στοιχείο, όμως, του νέου Προγράμματος θα είναι η έμφαση στον Κινέζο καταναλωτή, η οποία αποσκοπεί στην αύξηση του μεριδίου της ιδιωτικής κατανάλωσης ως ποσοστό του ΑΕΠ από το εντυπωσιακά χαμηλό 36% που είναι σήμερα, στο 42-45% έως το 2015. Παρότι το ποσοστό αυτό εξακολουθεί να είναι χαμηλό με βάση τα διεθνή πρότυπα, μια τέτοια αύξηση σηματοδοτεί ένα ζωτικό βήμα για την Κίνα στο δρόμο της εξισορρόπησης. Κάτι τέτοιο θα έδινε, επίσης, τεράστια ώθηση στους βασικούς εμπορικούς εταίρους της Κίνας - όχι μόνο στην Ανατολική Ασία αλλά και στην ευρωπαϊκή και αμερικανική οικονομία που παρουσιάζουν χαμηλότερα περιθώρια ανάπτυξης.

Στο επίκεντρο θα βρεθούν κυρίως οι εργαζόμενοι των αγροτικών περιοχών που λαμβάνουν πολύ κατώτερες αμοιβές και το κατά κεφαλήν εισόδημά τους είναι σήμερα 30% χαμηλότερο σε σύγκριση με τα αστικά κέντρα κάτι το οποίο έρχεται σε αντίθεση με τις φιλοδοξίες της Κίνας για μια «αρμονική κοινωνία». Στις μεταρρυθμίσεις περιλαμβάνονται φορολογικές πολιτικές με στόχο την ενίσχυση της αγοραστικής δύναμης στις αγροτικές περιοχές, μέτρα διεύρυνσης της ιδιοκτησίας αγροτικής γης και τεχνολογικά προγράμματα για ενίσχυση της παραγωγικότητας στη γεωργία.

Πρέπει, επίσης, να καταβληθούν μεγάλες προσπάθειες για μεταστροφή των καταναλωτών από την αποταμίευση στην κατανάλωση. Αν η κυβέρνηση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας το καταφέρει αυτό, τότε το 12ο Πενταετές Πρόγραμμα ίσως τροφοδοτήσει τη μεγαλύτερη αύξηση της κατανάλωσης στη σύγχρονη ιστορία.

Συμπερασματικά θα λέγαμε πως, η Κίνα έχει πλέον στοχεύσει προς τον μετασχηματισμό της από παραγωγό σε καταναλωτή. Η αύξηση των μισθών στοχεύει στην αύξηση της κατανάλωσης. Το εμπόριο της θα εξισορροπηθεί και εκατομμύρια προϊόντα θα εισέρχονται πλέον στη χώρα αντί να εξέρχονται από αυτή.

Παρ' όλα αυτά τα εκθαμβωτικά αποτελέσματα που μπορεί να προκύψουν, το ότι η Κίνα θα χρειαστεί νέες πηγές πετρελαίου και ολοένα και περισσότερα αποθέματα ενέργειας,

θεωρείται δεδομένο. Η κυβέρνηση λοιπόν καλείται να αντιμετωπίσει και άλλα ζητήματα μείζονος σημασίας, όπως το παραπάνω.

Το μόνο σίγουρο προς το παρόν, είναι πως η Κίνα πλέον κατέχει πρωταγωνιστικό ρόλο στη διεθνή σκακιέρα της παγκόσμιας αγοράς και επιθυμεί να γίνει η πρώτη και μεγαλύτερη οικονομική δύναμη παγκοσμίως.

11.2 Συμπεράσματα

Τα εντυπωσιακά νούμερα της οικονομίας της Κίνας είναι κάτι που δεν μπορεί να αμφισβητήσει κανείς. Στα κεφάλαια που προηγήθηκαν προσπαθήσαμε να κατανοήσουμε τους λόγους που συντέλεσαν στην τόσο θεαματική οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Πριν καταλήξουμε στα δικά μας συμπεράσματα, ενδιαφέρον θα ήταν να παραθέσουμε τους 10 λόγους στους οποίους οφείλεται η ξεχωριστή ανάπτυξη της Κίνας σύμφωνα με τον Στίβεν Σ. Ρόουτς⁶⁵ :

1. Στρατηγική: Από το 1953, η Κίνα θέτει μακροπρόθεσμους στόχους βάσει 5ετών σχεδίων, με ξεκάθαρες βλέψεις και πολιτικές πρωτοβουλίες για να πετύχει τους στόχους που θέτει. Το πιο πρόσφατο (δωδέκατο) πενταετές της σχέδιο αποτελεί μια στρατηγική καμπή, με την έννοια ότι μετατοπίζει το οικονομικό μοντέλο των τελευταίων 30 χρόνων, από αυτό του πετυχημένου παραγωγού σε αυτό του καταναλωτού.

2. Δεσμεύσεις: Έχοντας πάμπολλες μνήμες αναταραχών, ενισχυμένων από τη πολιτιστική επανάσταση των δεκαετιών 1960 & 1970, η κινεζική ηγεσία δίνει προτεραιότητα στη σταθερότητα. Έτσι, η Κίνα μπόρεσε και απέφυγε τις παράπλευρες ζημιές από τη κρίση του 2008-09. Η επιμονή στη σταθερότητα θα παίζει σημαντικό ρόλο στη μάχη εναντίον του πληθωρισμού, των διάφορων φουσκών, και των επισφαλών δανείων.

3. Αποτελεσματικότητα: Η δέσμευση της για σταθερότητα έχει και ορμή. Εδώ και 30 χρόνια, η Κίνα επιδεικνύει οικονομικό δυναμισμό. Οι μεταρρυθμίσεις στον επιχειρηματικό και χρηματοπιστωτικό τομέα είναι πολλές και καίριες, και αναμένονται κι άλλες. Εξάλλου, η Κίνα αποδεικνύεται καλός μαθητής, διδασκόμενη από τις εμπειρίες της, και όταν χρειάζεται αλλάζει πορεία.

⁶⁵ Ο Στίβεν Σ. Ρόουτς είναι μέλος της επιστημονικής κοινότητας του Πανεπιστημίου Γέιλ και μη εκτελεστικός πρόεδρος της Morgan Stanley Asia. Επίσης, έχει συγγράψει το βιβλίο «The Next Asia».

4. Αποταμιεύσεις: Υπάρχει ένας ρυθμός αποταμίευσης της τάξης του 50%, και αυτό τη βοηθά. Οι αποταμιεύσεις χρηματοδότησαν τις επενδύσεις που είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη, και τη βοήθησαν να προστατευτεί από τα σοκ της διεθνούς οικονομίας, έχοντας ισχυρά συναλλαγματικά αποθεματικά. Η χώρα είναι έτοιμη να απορροφήσει τις πλεονάζουσες αποταμιεύσεις, μετακινούμενη προς μια αύξηση στην εσωτερική ζήτηση.

5. Αστυφιλία: Εδώ και 30 χρόνια, ο αστικός πληθυσμός της Κίνας πήγε στο 46% από το 20% που ήταν. Σύμφωνα με εκτιμήσεις στα επόμενα 20 χρόνια, άλλοι 316 εκατομμύρια Κινέζοι θα μετακινηθούν προς τις πόλεις. Αυτό το τεράστιο κύμα αστυφιλίας παρέχει στήριξη στις επενδύσεις σε υποδομές και στις αστικές κατασκευές.

6. Κατανάλωση: Η ιδιωτική κατανάλωση αντιστοιχεί στο 36% του κινεζικού ΑΕΠ, που είναι το μικρότερο τέτοιο ποσοστό από όλες τις μεγάλες οικονομίες. Το νέο πενταετές οικονομικό σχέδιο εστιάζει στη δημιουργία θέσεων εργασίας, στην αύξηση του εισοδήματος, και σε κοινωνικά δίκτυα ασφαλείας, οπότε αναμένεται αύξηση της αγοραστικής δύναμης και της κατανάλωσης. Αναμένεται λοιπόν μια αύξηση κατά 5% της κατανάλωσης έως το 2015.

7. Υπηρεσίες: Οι υπηρεσίες αντιστοιχούν στο 43% του κινεζικού ΑΕΠ, ποσοστό πολύ χαμηλό σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο. Οι υπηρεσίες είναι ένα σημαντικό κομμάτι της στρατηγικής για αυξημένη κατανάλωση, ειδικά στους τομείς της διανομής, αποθήκευσης, μεταφορών, φιλοξενίας, και ψυχαγωγίας. Τα επόμενα 5 χρόνια αναμένεται μια αύξηση κατά 4% του ποσοστού των υπηρεσιών επί του ΑΕΠ. Πρόκειται για ένα είδος ανάπτυξης φιλικού προς το περιβάλλον, που τονώνει την απασχόληση, και άρα ιδανικού για την Κίνα.

8. Ξένες επενδύσεις: Η σύγχρονη Κίνα αποτελεί μαγνήτη για όσες πολυεθνικές επιζητούν αποδοτικότητα και πρόσβαση στη πλέον πολυπληθή αγορά του πλανήτη. Αυτές οι ξένες επενδύσεις προσφέρουν στη Κίνα σύγχρονη τεχνολογία και συστήματα διοίκησης, που αποτελούν τον καταλύτη της οικονομικής ανάπτυξης. Η αναμενόμενη στροφή της χώρας προς την κατανάλωση, θα επιταχύνει την οικονομική της ανάπτυξη.

9. Παιδεία και εκπαίδευση: Η Κίνα δίνει μεγάλο βάρος στο ανθρώπινο δυναμικό και κεφάλαιο. Ο αναλφαβητισμός ενηλίκων έχει μειωθεί στο 5% και η φοίτηση στα γυμνάσια είναι στο 80%. Πρόσφατα, οι 15χρονοι μαθητές της Σαγκάης αξιολογήθηκαν οι πρώτοι στο κόσμο στα μαθηματικά και στην ανάγνωση με βάση τη μέτρηση PISA. Από τα κινεζικά ΑΕΙ αποφοιτούν περισσότεροι από 1.5 εκατομμύρια μηχανικοί και επιστήμονες κάθε χρόνο. Η χώρα οδεύει ολοταχώς προς ένα μοντέλο οικονομίας που θα βασίζεται στη γνώση.

10. Καινοτομία: Το 2009, υποβλήθηκαν 280.000 πατέντες στη Κίνα, ο τρίτος μεγαλύτερος αριθμός ευρεσιτεχνιών, μετά τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία. Παράλληλα, η Κίνα στοχεύει να αυξήσει το ποσοστό του ΑΕΠ που δίνεται στην έρευνα και στην ανάπτυξη στο

2.2% μέχρι το 2015. Αυτό ταιριάζει απόλυτα με τα σχέδια της για στρατηγική βιομηχανία (ενέργεια, πληροφορική νέας γενιάς, βιοτεχνολογία, κατασκευές μηχανολογικού εξοπλισμού υψηλής τεχνολογίας, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, εναλλακτικά υλικά, και οχήματα κινούμενα από εναλλακτικά καύσιμα). Προς το παρόν, αυτού του είδους οι βιομηχανίες αναλογούν στο 3% του εθνικού ΑΕΠ, αλλά ο στόχος είναι το 15% έως το 2020.

Εμείς δεν μπορούμε παρά να συμφωνήσουμε με όλα τα παραπάνω, αφού είναι θέματα, τα περισσότερα εκ των οποίων μας απασχόλησαν κατά τη διάρκεια της μελέτης μας.

Συνοψίζοντας τη μελέτη για την οικονομία της Κίνας το κύριο ερώτημα είναι ποια από τα στοιχεία της υπό μελέτη οικονομίας θα την αναδείξουν ως κυρίαρχη δύναμη της παγκόσμιας οικονομίας και ποια αποτελούν απειλή για την μελλοντική πορεία της, λαμβάνοντας υπόψη την παρούσα κατάσταση, όπου η Ευρωπαϊκή Ένωση πλήττεται από την κρίση χρέους.

Αρχικά, η Κίνα συνεχίζει να έχει υψηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης, κλείνοντας το 2010 με ρυθμό ανάπτυξης 10.3% ενώ το 2011 παρουσίασε μικρή μείωση πέφτοντας στο 9.2%. Τα νούμερα αυτά όμως, εξακολουθούν να φαίνονται εντυπωσιακά αν αντιπαρατεθούν στο περίπου 1.6% της Ε.Ε. και στο 3.8% της παγκόσμιας οικονομίας. Η Κίνα μπορεί να διατηρήσει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, παρ' όλο που ο σημαντικότερος εμπορικός εταίρος της βρίσκεται στη δίνη της κρίσης, αφού οι εξαγωγές της τόσο προς της ΗΠΑ, όσο και προς τα υπόλοιπα μέλη των BRIC'S συνεχίζουν να αυξάνονται.

Ένα ακόμη στοιχείο που επιτρέπει στην κινεζική κυβέρνηση να αισιοδοξεί είναι η προσέλκυση των ξένων επενδύσεων. Έχουν ήδη παρατεθεί ενθαρρυντικά στοιχεία για τον όγκο των ΑΞΕ στην Κίνα, που αποτελεί δημοφιλή προορισμό προσέλκυσης κεφαλαίων, και τα συνεχώς αυξανόμενα οικονομικά μεγέθη της οικονομίας της οδηγούν ακόμη περισσότερους επενδυτές προς αυτήν.

Θετικά στοιχεία θεωρούνται επίσης, το άνοιγμα της κινεζικής οικονομίας με την είσοδό της στον Π.Ο.Ε. το 2001, η εισχώρησή της στις BRICS, καθώς και η συνεργασία της με τους ASEAN. Η Κίνα έχει εξασφαλίσει μείωση των δασμών και έχει επιτρέψει την πρόσβαση σε πολλές επιχειρήσεις στην εγχώρια αγορά με άμεσο όφελος στους Κινέζους καταναλωτές.

Την ίδια ώρα όμως, που η Κίνα φιλοδοξεί να πρωταγωνιστήσει στο παγκόσμιο στερέωμα, η οικονομία της έρχεται αντιμέτωπη και με σοβαρά προβλήματα στο εσωτερικό της. Ο σημαντικότερος παράγοντας ανακοπής της κινεζικής οικονομικής ανάπτυξης είναι το ζήτημα του πληθωρισμού, που σημειώνει αύξηση τελευταία. Το 2010 έκλεισε με ρυθμό

ανάπτυξης για τον Δεκέμβριο στο 4.4%, ενώ το 2011 έφτασε στο 5.4%. Για το λόγο αυτό η διατήρηση των τιμών αποτελεί προτεραιότητα της κυβέρνησης.

Άλλη μια αδυναμία της κινεζικής οικονομίας είναι η εισοδηματική ανισότητα. Οι παράκτιες περιοχές και τα αστικά κέντρα σε αντίθεση με την ενδοχώρα συγκεντρώνουν όλες τις βιομηχανίες, προσελκύουν τις επενδύσεις και απολαμβάνουν εισοδήματα πολύ μεγαλύτερα από αυτά των αγροτικών περιοχών. Ενδεικτικό είναι πως εισόδημα στις αστικές περιοχές υπολογίζεται πως είναι κάτι περισσότερο από 3 φορές υψηλότερο από αυτό των αγροτικών. Η εισοδηματική ανισότητα αποτελεί πρόβλημα επιτακτικό για την κυβέρνηση, αφού οι κοινωνικές αναταραχές ενδέχεται να προκαλέσουν αποσταθεροποίηση της ομαλής οικονομικής λειτουργίας.

Τέλος το ζήτημα της ανεργίας θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά την μεγέθυνση της οικονομίας. Καθώς περισσότερα από 10 εκ. μπαίνουν ετησίως στην αγορά της Κίνας, η κυβέρνηση πρέπει να μπορεί να παρέχει επαγγελματικές ευκαιρίες στους νέους. Η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, καθώς και η στήριξη του τομέα των υπηρεσιών αποτελεί στόχο για την κυβέρνηση, η οποία οφείλει να ενεργήσει τάχιστα για την αποφυγή της οικονομικής επιβράδυνσης.

Η τελική αίσθηση είναι πως η οικονομία της Κίνας αποτελεί αυτή τη στιγμή την πιο δυναμική παρουσία στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα. Είναι λογικό πως η χρηματοοικονομική κρίση που έχει ξεσπάσει θα επηρεάσει αρνητικά και τον υπόλοιπο κόσμο, συμπεριλαμβανομένου και της ίδιας της Κίνας. Η οικονομία της όμως, παραμένει υγιής και η μεγέθυνση της οικονομίας μπορεί να στηριχθεί και σε εσωτερικούς παράγοντες, όπως αναφέραμε και παραπάνω.

Οι προβλέψεις για την πορεία της οικονομίας της χώρας διχάζουν τους αναλυτές, όμως στην πλειοψηφία τους παραμένουν θετικές, με τους περισσότερους να συμφωνούν πως μέχρι το 2020 θα έχει αναδειχθεί ως η μεγαλύτερη σε μέγεθος οικονομία παγκοσμίως. Η μεγέθυνσή της όμως πρέπει να συνεχιστεί με κύριο γνώμονα την ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη, την μείωση των οικονομικών ανισοτήτων, την έμφαση στις κοινωνικές ανάγκες, και την επίλυση χρόνιων προβλημάτων, όπως αυτό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κολλίντζας Τρύφων- Τσουκάλας Κωνσταντίνος, 2011, “Θεωρία της Οικονομικής Ανάπτυξης”, Κριτική
- Λιανός Θ., Παπαβασιλείου Α. και Χατζηανδρέου Α., “Αρχές Οικονομικής Θεωρίας”, έκδοση Ο.Ε.Δ.Β.
- Μουρδουκότας Πάνος & Arayma Yuko, 2006, “Η Στρατηγική της Κίνας: Επιχειρηματική Στρατηγική σε μια Ημιπαγκοσμιοποιημένη Οικονομία”, Σταμούλης,- Μετάφραση: Σταματάκης Νικηφόρος
- Ρέππας Παναγιώτης, 2003, “Οικονομική Ανάπτυξη. Θεωρίες και Στρατηγικές”, Εκδόσεις Παπαζήση
- Izraelewicz Erik, 2006, “Όταν η Κίνα αλλάζει τον κόσμο”, εκδόσεις Κασταλία, - Μετάφραση: Καρανάσιος Γεώργιος
- Javary, Cyrille, Alain Wang, 2006, “Η νέα Κίνα: Ο πλούτος είναι δόξα” Γνώσεις του 21^{ου} αιώνα, Larousse, στα ελληνικά εκδόσεις Κασταλία, -Μετάφραση: Τσερεζόλε Ελένη

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Chow Gregory C., 2007 “China’s economic transformation”, Blackwell Publishing
- Chow Gregory C., 2005, “Globalization and China’s Economic and Financial Development” Blackwell Publishing
- Kindleberger C.P., Herrick B, 1982, “Οικονομική Ανάπτυξη”, εκδόσεις Παπαζήση
- Leibenstein Harvey, “Economic Backwardness and Economic Growth: Studies in the theory of economic development”, Science Editions
- Naughton Barry, 1995, “Growing Out of the Plan: Chinese Economic Reform, 1978-1993”, Cambridge University Press
- Phillip P. Pan, 2008, “Out of Mao’s shadow: The struggle for the soul of a new China”, Simon & Schuster
- Shenkar Oded, 2006, “The Chinese century: The rising Chinese economy and its impact on the global economy, the balance of power, your job”, Wharton School Publishing

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ- ΜΕΛΕΤΕΣ- ΕΚΘΕΣΕΙΣ

- Ετήσια έκθεση 2007 για τις εξελίξεις στην οικονομία της Λ.Δ της Κίνας και τις διμερείς οικονομικές και εμπορικές σχέσεις Ελλάδας , Μάιος 2008, Λαϊκή Δημοκρατία Κίνας
- Γερόντη Ευαγγελία, Ιανουάριος 2009, “Οικονομική μελέτη της Κίνας και ανάλυση των επιχειρήσεων που αναπτύσσονται στη Κίνα μέσω των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων”, διπλωματική εργασία- Πανεπιστήμιο Πατρών
- Κολιόπουλος Κωνσταντίνος, Ιανουάριος 2009, «Κίνα: παρούσα κατάσταση, μελλοντικές προοπτικές, συνέπειες για την Ελλάδα», εγχειρίδιο διδασκαλίας- Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
- Λυμπεράκη Αντιγόνη, Δεκέμβριος 2010, “Η επίδραση της οικονομικής μεγέθυνσης των χωρών BRIC (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία και Κίνα) στην παγκόσμια οικονομία”, Τμήμα Οικονομικής και Περιφερειακή Ανάπτυξης Πάντειο Πανεπιστήμιο

- Παρασκευοπούλου Καλλιρρόη, Μάιος 2008, “Οι Πολυεθνικές Εταιρίες στην Κίνα: Η επιρροή των πολυεθνικών στην ανάπτυξη της Κίνας και η επιρροή της Κίνας στην ανάπτυξη των πολυεθνικών εταιριών”, Πάντειο Πανεπιστήμιο
- Χρηστίδης Ιωάννης, Σημειώσεις για το μάθημα στρατηγική της ανάπτυξης, Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πατρών/Διοίκηση Επιχειρήσεων
- “A consumer paradigm for China”, August 2009, McKisney and Company-McKinsey Global Institute,
- Adams Gerald F., 2004, “Why is China so competitive? Measuring an explaining China’s competitiveness”, Singapore Management University
- Banister Judith, Bloom David E. and Rosenberg Larry, March 2010, “Population Aging and Economic Growth in China”, Working Paper Series- Program on the Global Demography of aging
- Berger Brett, Martin Robert, 2011, “The Growth of Chinese Exports: An Examination of the Detailed Trade Data”, International Finance Discussion Papers
- “Country Partnership Strategy for the People’s Republic of China from the Period 2006-2010”, Document of World Bank
- Fan C. Cindy, “Migration, Hukou, and the Chinese City”
- “From ‘Made in China’ to ‘Sold in China’: The rise of the Chinese urban consumer”, November 2008, McKisney and Company- McKinsey Global Institute
- Human Rights Report: China (includes Tibet, Hong Kong and Macau), 2010 US-Department of State
- Kai Guo and Papa N’Diaye, 2010, “Determinants of China’s Private Consumption: An International Perspective”, International Monetary Fund
- “The new frontiers of growth”,2011, Annual Chinese consumer study, McKisney and Company

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ – ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

- ΑΠΕ- ΜΠΕ (Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων- Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων)
- Γενικό Προξενείο Σαγκάης
- ASEAN- Association of southeast nations of Asia

- Bank for International Settlements (BIS)
- Bank of China
- China-US Energy Efficiency Alliance
- CIA – Central Intelligence Agency
- EIA- International Energy Agency
- European Commission
- EU- European Union
- Hong Kong- Trade and Industry Department
- International Labour Organization
- International Monetary Fund
- Ministry of Commerce People’s Republic of China
- Ministry of Foreign Trade and Economic Co-operation (MOFTEC)
- Ministry of Internal affairs and communications
- National Bureau of Statistics China
- State Administration of Foreign Exchange
- The US- China Business Council (USCBC)
- The World Bank
- United Nations World Tourism Organization (UNWTO)
- US Census Bureau – Foreign Trade
- USC US- China Institute
- US- International Trade Commission
- World Bank Office, Beijing
- World Trade Organization (WTO)

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ - ΤΥΠΟΣ

- Άρδην
- Έθνος
- Ελευθεροτυπία
- Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία
- Μηνιαία Επιθεώρηση

- Πρώτο Θέμα
- Σοσιαλισμός από κάτω
- Το Βήμα

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- www.adespoto.gr
- www.bank'snews.gr
- www.bbc.co.uk
- www.businessweek.gr
- www.capital.gr
- www.capitalinvest.gr
- www.chinability.com
- www.chinabusiness.gr
- www.chinadaily.com.cn
- www.chinatoday.com
- www.china.org.cn
- www.contra.gr
- www.CRI.cn
- www.Dealnews.gr
- www.defence-point.gr
- www.econews.gr
- www.economist.gr
- www.economywatch.com
- www.eeo.com.cn
- www.energia.gr
- www.enet.gr
- www.eurocapital.gr
- www.express.gr

- www.ft.com
- www.hrima.gr
- www.imerisia.gr
- www.in.gr
- www.indexmundi.com
- www.innews.gr
- www.insideinfo.gr
- www.kathimerini.gr
- www.micronews.gr
- www.naftemporiki.gr
- www.newscode.gr
- www.newsday.gr
- www.newspathfinder.gr
- www.Newsweek.com.br
- www.otenet.gr
- www.polispress.gr
- www.real.gr
- www.reuters.com
- www.skai.gr
- www.solon.org.gr
- www.Sunblog.gr
- www.tanea.gr
- www.tgdialy.gr
- www.tradingeconomics.com
- www.xinhuanet.com
- www.3comma14.gr
- <http://chinadataonline.org/>
- <http://china.lbl.gov/>
- <http://chinaview.cn/>
- <http://chinaworker.info/>
- <http://europe.chinadaily.com.cn/>

